

ქართული ძეგლები.
ტფილისის უნივერსიტეტის გამოცემანი.

✓ სიბეღ-მეჭრეპი.

№ 1.

საგზის კაპაბაძე.

დასავლეთ საქართველოს
საეკლესიო საზუთეზი.

წ ი ბ ნ ი 1.

დაბეჭდა სიბრძნის-მეტყველების ფაკულტეტის დადგენილებით 3 მარტს 1920 წ.

ტფილისი

1921

Monumenta Georgica
Publicationes Universitatis Tphilisensis

V Diplomata
№ 1.

Sergius Kakabadze

Diplomata Ecclesiastica

Georgiae Occidentalis

Lib. 1.

Tphilisi

1921

წინასიტყვაობა.

წინამდებარე გამოცემის როგორც პირველს ისე მეორე წიგნში მოთავსებული საბუთები დაცული ყოფილაყო ქუთაისის გუბერნიის სახელმწიფო ქონებათა სამართველოში, სადაც მე ისინი განვიხილე 1909 წელს. მცირეოდენი ნაწილი აქ მოთავსებულ მასალისა გადმოწეილია კიდევ პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში აკად. ბროსეს ქალაღდებში დაცულ სავადებისაგან. საბუთების განხილვის დროს სახელმწიფო ქონებათა სამართველოში ქუთაისს მე იძულებული ვიყავი დაკმაყოფილებულიყავი საბუთების არა სრული გადმოწეით ღეთის-ბეტყველურ წინა და ბოლო სიტყვაობათა გამოკლებით, რადგანაც მუშაობა სწარმოებდა არახელსაყრელ პირობებში და მე ვისწრაფოდი მოკლე ხანში რაც შეიძლება მეტი საბუთის გადაწეიას. ამ გარემოებამ იქონია გავლენა წინამდებარე გამოცემის ხასიათზე. მასში მოთავსებული საბუთები დაბეჭდილია ისე, როგორც თავის დროზე გადმოწეილ იქმნა. შეჯერება დედნებთან და მით უმეტეს გადმოუწეირელ ტექსტების შეესება, საბუთების გადატანის გამო ჩრდილოეთ კავკასიაში ჯერ კიდევ 1915 წ., ამ ეამად შეუძლებელი იყო. ამის და მიხედვით ამ გამოცემას შეიძლება მისცემოდა წინასწარ გამოცემის ხასიათი. დროებით, რასაკვირველია, სანამ შესაძლებელი იქმნება საბუთების ჯეროვანი გამოცემა, ასეთი გამოცემასაც შეუძლია ჩვენს ისტორიულ მეცნიერებას სამსახური გაუწიოს, მით უმეტეს თუ მივიღებთ მხედველობაში დასავლეთ საქართველოს შესახებ გამოქვეყნებულ საბუთების მეტის მეტს სიმციერეს. უკანასკნელმა მოსაზრებამ განსაკუთრებით გარდამაწყვეტინა შეესდგომოდი, პროფ. ივ. ჯავახიშვილის დასტურით, ხსენებულ საბუთების ბეჭედვას იმ სახით, როგორც ის წარმოდგენილია წინამდებარე ორს წიგნში.

სამწუხაროდ, წიგნის ბეჭდვა მეტის მეტად გვიანდებოდა. ბეჭდვის სასწრაფოდ დამთავრების მიზნით მასალა თავდაპირველად გაყოფილ იქმნა ორ ნაწილად, როგორც ის არის ამ ეამად წარმოდგენელი ორს წიგნში. მაგრამ მიუხედავად ამისა ტექსტის ბეჭდვის დამთავრება ძლივს მოხერხდა 1920 წლის განმავლთბაში. საჭირო იყო კიდევ საკუთარ სახელების მაჩვენებლის დაბეჭდვა. მაგრამ საქართველოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში 1921 წ. თებერვაღში მომხდ რ ცვლილების გამო ამ მაჩვენებლის დაბეჭდვაც, მიუხედავათ მიღებულ ზოჩებისა, მეტის მეტად გვიანდებოდა და თუმცა ბოლოს ყველა ფორმალური დაბრკოლება გადალახულ იქმნა, მაგრამ გამოცემის დაგვიანების თავიდან ასაცილებლად გარდავსწყვიტე გამომეშვა წიგნი უმაჩვენებლოდ.

წინამდებარე გამოცემაში მოთავსებული საბუთები ეკუთვნის მე-15 საუკ. მეორე ნახევრიდან დაწყებული ვიდრე მე-19 საუკუნის დასაწყისამდის. ეს ის დროა, როდესაც დასავლ. საქართველო ცხოვრობდა ტომობრივ სახელმწიფოებრივ

ფარგლებში და ავტონომიურად განაგებდა თავის საკუთარ ბედს. პირველს წიგნში ამასთანავე მოყვა საბუთები ვიდრე მე-18 საუკუნის შუამდის, მეორეში კიდევ მე-18 საუკუნის მეორე ნახევრისა და მე-19 საუკ. დასაწყისისა.

საბუთები, თან აღნიშნულ შემოკლებათა ან შესწორებათა გარდა, იბეჭდებოდა უცვლელად. დეფექტები საბუთებში აღნიშნულია დეფიზებით. ერთი და ორი დეფიზი აჩვენებს სათანადო რიცხვის ასოს ნაკლებობას, სამი დეფიზი უმეტესად 3—4 ასოს, და საზოგადოდ ასოების მცირე რიცხვს. ხოლო სამზე მეტი დეფიზი ასოების მეტი რიცხვის ნაკლებობას. წერტილები კიდევ ნიშნავს დედნის ტექსტის განზრახ შემოკლებას.

სარგის კაკაბაძე.

24 აგვისტო 1921 წ.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

პ ი რ ვ ე ლ ი წ ი ვ ნ ი ს ა

გვერდი

1470—1474 წ. ბიკვინტის საბუთი № 92, შამადაელა დადიანის წაგნი სა- კათალიკოზო სარგოს შესახებ	1
1509 წ. გელათის საბუთი № 127, მეფე ალექსანდრე II-ს შეწირულ. წიგნი	2
1513 წ. გელათის საბუთი № 61, მოძღვართ-მოძღვრის ილარიონის შეწი- რულობის წიგნი	4
1505—1519 წ. გელათის საბუთი № 67, ნასყიდობის წაგნი ბანცაქეთაგან	5
1510—1524 წ. გელათის საბუთი № 111 მეფე ბაგრატ III-ის შეწირულ. წიგნი	6
1527 წ. გელათის საბუთი № 82, ბაგრატ III-ისაგან წყალობის წიგნი ჯვა- რის მტვირთველ ფანჩულიძის სახელზე	8
1529 წ. გელათის საბუთი № 46, ძეგლი გენაულის კათედრის აღდგენისა	10
1540 წ. ახლ. გელათის საბუთი № 62, მაცეციძეების შეწირულ. წიგნი	11
1550 წ. ახლ. ბიკვინტის საბუთი 82, ნუსხა სახოფო გლეხებისა	13
1558—1562 წ. ბიკვინტის საბუთი № 36, როსტომ გურიელის შეწირულ. წიგნი	14
1569 წ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი № 21, გიორგი II-ის შეწირულ. წიგნი	17
1569 წ. ბიკვინტის საბუთი № 47, ნიკოლოზ ხოფელის შეწირულ. წიგნი	19
1550—1570 წ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, ვახ. აბაშიძის შეწირულ. წიგნი	21
1570 წ. ახლ. გელათის საბუთი № 71, ნუსხა კობურის ბეგრისა	27
1573 წ. გელათის საბუთი № 56, 97, 72, გიორგი II-ის შეწირულ. წიგნი	28
1565—1578 წ. გელათის საბუთი № 54, გიორგი II-ის ხელწერილი გიორგი ბატონიშვილის საალაპოს შესახებ	31
1568 წ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი № 27, იმერთ დედოფლის თამა- რის შეწირულ. წიგნი	32
1591 წ. ნიკორწმინდის საბუთი № 15, ლეონ მეფის შეწირულ. წიგნი	34
1603 წ. გელათის საბუთი № 110, როსტომ მეფის შეწირულ. წიგნი	35
1604 წ. გელათის საბუთი № 97, გიორგი III-ის შეწირულ. წიგნი	36
1610 წ. ახლ. ბიკვინტის საბუთი № 33, მამია გურიელის შეწირულ. წიგნი	37
1616—1620 წ. ბიკვინტის საბუთი, სეფედაელე ამირეჯიბის ნიშნის წიგნი	39
1628 წ. ბიკვინტის საბუთი № 3, ლევ. დადიანის შეწირულ. წიგნი	
1629 წ. ბიკვინტის საბუთი № 26, ლომკაც კლადის შეწირ. წიგნი	47
1630 წ. გელათის საბუთი № 108, გიორგი III-ის შეწირ. წიგნი	48

1616—1639 წ.	ბიქვენტის საბ. № 80, მალაქია კათალიკოზის შეწირ.	წიგნი	49
1616—1639 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 60, მამუკა კილაძის შეწირ.	წიგნი .	50
1628—1639 წ.	ხონის საბუთი, განჩინება ლევ. დადიანისა		51
1620—1640 წ.	ნიკორწმინდის საბუთი № 5, იოსებ წულუკიძის შეწირ- ულობის წიგნი		52
1650 წ.	ახლ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, ნუსხა საკათალიკოზო დაკლებულ გლეხებისა		53
1656 წ.	ცაგერის საბუთი, გაბრიელი ცაგერლისაგან		55
1637—1657 წ.	გელათის საბუთი № 80, ყიფიანის შეწირ.	წიგნი	56
1639—1657 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 69, საკათალიკოზო განძეულობის ანაწერი		57
1639—1657 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 61, ქაიხ. იაშვილის ნიშნის წიგნი		59
1658 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 14, ვამეყ დადიანის შეწირ.	წიგნი	—
1658 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 99, სვიმონ-დემეტრე გურიელის შეწირ.	წიგნი	60
1658 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 4, ვამეყ დადიანის შეწირულ.	წიგნი .	61
1658 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 9, ვამეყ დადიანის შეწირ.	წიგნი .	62
1659 წ.	ნიკორწმ. საბუთი № 4 დავით ნიკორწმინდელის შეწირ.	წიგნი .	63
1639—1659 წ.	ცაგერის საბუთი. წყალობის წიგნი ალექსანდრე III-ისა ახვლედიანებისადმი.		—
1660 წ.	ნიკორწმინდის საბუთი № 19, ბაგრატ VI-ის შეწირ.	წიგნი	64
1661 წ.	ნიკორწმინდის საბუთი № 22, მეფის და დადიანის ვამეყის შეწირულ.	წიგნი.	—
1661 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 67, ვამეყ მეფისა და დადიანის შეწირ.	წიგნი	65
1660—1662 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 5, ვამეყ მეფისა და დადიანის შეწირ.	წიგნი	67
1664 წ.	გელათის საბუთი № 11, გედეონ გენათელ-ნიკორწმინდელის შეწირულ.	წიგნი	68
1664 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 35, გიორგი გურიელის შეწირულ.	წიგნი .	70
1664 წ.	ახლ. ბიქვენტის საბუთი № 34, გიორგი გურიელის შეწირულ.	წიგნი	71
1669 წ.	ქუთაისის საბუთი № 7, სეხნია ჩხეიძის შეწირ.	წიგნი	72
1669 წ.	ახლ. ცაგერის საბუთი, განჩინების წიგნი		—
1660—1670 წ.	ნიკორწმინდის საბუთი № 29, ქაიხოსრო იაშვილას შეწირულ.	წიგნი	73
1667—1673 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 32, ლევან III დადიანისაგან დავით ნემსაძის კათალიკოზად დამტკიცების შესახებ		75
1675 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 7, ლევან III დადიანის შეწირულ.	წიგნი	76
1678 წ.	გელათის საბუთი № 68, ბეჟან ყიფიანის საფიცრის წიგნი		77
1675—1680 წ.	ახლ. ცაგერის საბუთი, მიცემული კჷონდიდელ-ცაგერელ-ბედიელ გაბრიელის მიერ		78
1682 წ.	ბიქვენტის საბუთი № 16, აფხაზეთის კათალიკოზის დავითის შეწირულ.	წიგნი .	79

1685 წ. ბიკენტიის საბუთი № 22, ალექსანდრე IV-ის შეწირულ. წიგნი	80
1660—1685 წ. ცაგერის საბუთი, ჟონდიდელ-ცაგერელ გაბრიელისადმი მიცემული პირობის წიგნი	81
1680—1685 წ. ნიკორწმინდის საბუთი № 24, სეიმონ ნიკორწმინდელის შეწირულობის წიგნი	—
1660—1690 წ. ნიკორწმინდის საბუთი № 53, მერაბ ჭულუკიძის შეწირულ. წიგნი	82
1673—1696 წ. ბიკენტიის საბუთი № 62, კაცია იაშვილის პირობის წიგნი.	83
1700 წ. ახლ. ბიკენტიის საბუთი № 41, ეფთიმე ხოთელის შეწირულ. წიგნი	84
1696—1700 წ. ბიკენტიის საბუთი № 85, მერაბ ჭულუკიძის შეწირულ. წიგნი	85
1701 წ. ცაგერის საბუთი, გიორგი ლიპარტიანის შეწირულ. წიგნი	86
1689—1701 წ. ბიკენტიის საბუთი № 11; მამია დადიან-გურიელის შეწირულ. წიგნი	—
1696—1704 წ. ბიკენტიის საბუთი № 48, ყვაბუ შარვაშიძის საჯიქრის წიგნი	88
1705 წ. ბიკენტიის საბუთი № 24, გრიგოლ კათალიკოზის შეწირულ. წიგნი	—
1706 წ. ბიკენტიის საბუთი № 75, სიგელი გრიგოლ კათალიკოზისა	89
1696—1706 წ. ბიკენტიის საბუთი № 83, ქაიხოსრი იაშვილის შეწირულ. წიგნი	96
1707 წ. ბიკენტიის საბუთი № 6, გიორგი ლიპარტიანის შეწირულ. წიგნი	—
1696—1710 წ. ბიკენტიის საბუთი № 76, ჩიჩუას შეწირულ. წიგნი	98
1696—1706 წ. ბიკენტიის საბუთი № 42 ხახუ ჩიჩუას შეწირულ. წიგნი	99
1700 წ. ახლ. ბიკენტიის საბუთი № 41, ფირან მხეიძის შეწირულ. წიგნი	100
1696—1710 წ. ახლ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, ოტია ლორთქიფანიძის მიერ მიცემული	—
1700—1712 წ. ბიკენტიის საბუთი № 90, გრიგოლ კათალიკოზის მიერ მიცემული	101
1712 წ. ბიკენტიის საბუთი № 2, გრიგოლ კათალიკოზის გარიგების წიგნი	103
1713 წ. ბიკენტიის საბუთი № 10, გიორგი გურიელის შეწირულ. წიგნი	108
1713 წ. ახლ. ბიკენტიის საბუთი № 28, გურიის დედოფლის ელენეს და გიორგი გურიელის შეწირულ. წიგნი	109
1700—1714 წ. ცაგერის საბუთი, ჟონდიდელ-ცაგერელის გაბრიელის პირობის წიგნი	110
1700—1714 წ. მარტვილის საბუთი, გაბრიელ ჟონდიდელის შეწირულ. წიგნი	111
1700—1714 წ. მარტვილის საბუთი, შეწირულობა გაბრიელ ჟონდიდელისა	—
1700—1714 წ. მარტვილის საბუთი, გაბრიელ ჟონდიდელის მიერ მიცემული შეწირულ. წიგნი	112
1714 წ. მარტვილის საბუთი, შეწირულ. წიგნი ბეჟან დადიანისა	113
1714 წ. ბიკენტიის საბუთი № 31, პირობის წიგნი ევდემონ ჟონდიდელისა	114
1714 წ. ბიკენტიის საბუთი № 81, შეწირულ. წიგნის ნაწყვეტი	—
1696—1715 წ. ხობის შესავალ გლეხების სანთლის ბეგრის ნუსხა	115
1716 წ. გელათის საბუთი № 88, ნიკოლოზ გენათლის გარიგების წიგნი	117

1720—1730 წ. ახლ. გელათის საბუთი № 64, როდამ დედოფლის შეწირულ. წიგნი	118
1715—1730 წ. ახლ. ბიკენტიის საბუთი № 13, ბატონიშვი. ხვარამზეს შეწირულ. წიგნი	—
1730 წ. გელათის საბუთი № 89, ალექსანდრე V-ის შეწირულ. წიგნი	119
1731 წ. ბიკენტიის საბუთი № 38, გელათის წმ. გიორგის წინამძღვრის გაბრიელის შეწირულ. წიგნი	125
1731 წ. ბიკენტიის საბუთი № 43, ან. ჩიჯავაძის ნიშნის წიგნი	126
1720—1730 წ. გელათის საბუთი № 65, შოშიტა ერისთავის შეწირულ. წიგნი	127
1700—1731 წ. ბიკენტიის საბუთი № 50, შოშიტა ერისთავის შეწირულ. წიგნი	128
1730—1731 წ. ბიკენტიის საბუთი № 22, შეწირულ. წიგნი გრიგოლ კათალიკოზისა	129
1733 წ. გელათის საბუთი № 90, ალექსანდრე V-საგან	130
1733 წ. ბიკენტიის საბუთი № 17, გრიგოლ კათალიკოზისაგან	131
1730—1734 წ. ბიკენტიის საბუთი № 23, ალექსანდრე V-ის წყალობის წიგნი.	147
1734 წ. ახლ. ბიკენტიის საბუთი № 45, ლევან აბაშიძის შეწირულობის წიგნი	—
1739 წ. გელათის საბუთი № 17, რაქის ერისთავის გრიგოლის შეწირ. წიგნი	148
1690—1742 წ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, მერაბ ჯაიანის პირობის წიგნი	149
1720—1742 წ. ბიკენტიის საბუთი № 30, მეფისძის მამუკას შეწირულ. წიგნი	150
1700—1742 წ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, საკათალიკოზო სანთლის ანაწერი	151
1730—1742 წ. ბიკენტიის საბუთი № 2, გრიგოლ კათალიკოზის შეწირულ. წიგნი	—
1696—1742 წ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, გრიგოლ კათალიკოზის მიერ მიცემული წიგნი	154
1745 წ. გელათის საბუთი № 59, ელენე გუნცაძის შეწირულ. წიგნი	157
1745 წ. ხონის საბუთი № 49, კუბაბრიების მიერ მიცემული წიგნი.	—
1740—1750 წ. გელათის საბუთი № 135; ალექსანდრე V-ის შეწირულ. წიგნი.	158
1700—1750 წ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, საკათალიკოზო წირვის იარაღის ანაწერი	161
1742—1750 წ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, მერაბ ჯაიანის პირობის წიგნი	162
1742—1750 წ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, პირობის წიგნი კათალიკოზ ბესარიონისადმი	163

1470—1474 წ. შამადავლა დადიანის წიგნი საკათალიკოზო სარგოს შესახებ. ამ წიგნისა ბიკენტის საკათალიკოზო საბუთებში (№ 92) დაცულია მხოლოდ პირი, მე-XVII საუკუნეში გადაწერილი მხედრულად. ეს პირიც დაზიანებულია და მას თავი აკლია. შამადავლა დადიანი მოკვდა 1474 წ. და ეს საბუთი შეიძლება 1470—1474 წ. იყოს მიცემული. აქ მოხსენებული ისთაკიმის კათალიკოზად დადგინების დროს შედგენილია „მცნება სარჯულთა“, უკვე ცალკე წიგნად გამოცემული (ტფილ. 1914 წ. გამ. ს. კაკაბაძისა).

----დავამტკიცე---ჯვარი და ბისონი--კეთილითა შევამკვეთ და დავასუენეთ და ვირწმუნეთ იერუსალიმისა და ანტიოქისა პატრიარქსა მიხაელს (sic) სა-რ-ქოთა და ომფოროთა კათალიკოზი იოვაკიმ ქრისტეს სა[ფ]ლავისა მარჯუენითა კათოლიკოზად დავაყენეთ და საკათო[ლიკოზ]ოდ (sic) ესე გავაჩინეთ. თავსა წმიდა გიორგი მსხულებისა [თვი]სითა შესვალითა და გამოსავალითა მისითა სამსხმოთა---ითა ტყითა, წყლითა და სანადიროთა, სათევზოთა, [სა]ყანითა, რასაც მოგელია იხმარებდა, უძებარითა და საძებრითა, იმ რიგითა და წესითა, გლეხებითა ყოლათა და ჯუარის მტუირ-

10 თველად ბერი ზოსიმე--ხელს გეკებერია კაქრისშვილები ბაბადი-შა და მისნნი ძმანი კახიი და ვა[ე?]ბედაი, მისთანა ორნი მაშისძენი დედის მამაი და ლადარია, ორნი ნადირია მიქელა და მამი:თულაა, წუწუნარი მამ[უ]ლი და მარანი მისითა ტყითა, წყლითა და ეკლესიის კარი[თა] და სათევზოთა, კუირია მასხულია მისითა შვილებითა, ოთა-

15 რაი წუწუნავა მისითა მამულითა, ბერია მისითა მამულითა, წყლის-პირს ბონია ქრისტეშიაი მისითა მამულათა, წყლის პირსა ქალადიდს რიონსზედან ნახევარი ბაგი ხოფისა ღთისმშობელისა არის და ნახევარი კათოლიკოზს, ქარიანტას და კემხელს მესამედი წყლის ბაგი ყოვლად წმიდისა არის, ნოხუდენს ოთხი კუამლი კაცი ყურუ

20 --და სხუიტავა ანდალისშვილი. შონია მათითა მამულითა, ტყითა, წყლითა და ეკლესიის კართა. აგრევე დადიანის სახლის თავი

ნიშანი კათოლიკოზისა არის. აგრევე აგრევე (sic) სხუათა აზნაურის შვილთა ნიშანი, აგრევე სხუათა ებისკოპოთა საფერხავი მართებს და ამას არა ეთხოვებოდეს, აგრევე ცუს გამოღმა და ქუირიას წყალს შუა ვინცა [ნა]ღირი მოკლას, სეფეს ყოვლად წმიდის წინ მოიღებდეს, ნურავინ დააკლებს.

ქ აგრევე ჩუენ ბატონმა დადიან-გურიელმან შამანდავლა მოვიკითხეთ იადგარი ძუელთაჲა აგრე ეწერა, ვინცა ხოფის საყდარს გარეშემო უპატიობა იკადროს ანუ გლეხი [და ან]უ ჯოგი წაუსხას ანუ ქურდობა ქნას ანუ სასახლეს [მი]უხდეს და გატეხოსა, ათი გლეხი დაეურვოს საყდარსა --- ზედან მოუხდეს დაარბიოს დაწუას (sic) --- მებადილე კუამლი გლეხი დაუ-----ლოდ ანუ დალატითა კაცი მოკლას, ორი ზოვა [სის]ხლი დაეურვოს. ვინცა, ძმათავანსა უპატიობა ჰკადროს ანუ ავინოს, ათასი ბოტ[ინატი დაუ]ურვოს, აგრევე ქუირიას და ცუს შუა ტყე და წყალი ყოვლად წმიდისა არის და ნურავინ დააკლებთ და ვინ დააკლოს, რ[ისხ]აქსმცა მამა ძე და სული წმიდა და ყოვლად წმიდა ღმრთისმშობელი ხოფისა და ყოველნი წმიდანი ღთისან (sic) ზეცისანი და ქუეყანისანი, ხორციელნი და უხორცილნი და ვინცა ამისდა შლად და ქცევად კელყოს, რისხავსმცა ქრისტეს საფლავის მადლი, იერუსალიმს შესვლა, 20 გუარცმა, აღდგომა, ნათლისღება, ამალღება, მეორედ მოსლვა, მთაწმიდა, სინაწმიდანი, მოციქულნი, წინასწარმეტყუელნი, მღუდელთმოძღუარნი, მოწამენი, წმიდანი მამანი, მეუღაბნოენი და ქალწულნი, შემცადების შიშთუილიბი (sic) იუდასი, კეთრი დიოს კორესი, განდგომილგმა ივლიანესი, ღრქენა კბილთა და სატანჯველი მდედარისა (sic) მის უწყალოსა და ნურათამცა სინუ[ნუ]ლით (sic) ნუ იქნების კსნა სულისა მისისა კელთავან ჯოჯოხეთისათა, უკუთუ (sic) სისხლნიცა თვისნი ქრისტესთვის დასთხივნის ან. დამამტკიცებელნი ამათნი აკურთხნეს ღმერთმან ან.

აქ უოფილა ზეყული ხელისმოწერა.

ნაპრისაგან შემდგარ ტყავზე ზომით 164¹/₂ × 20 სანტმ. თითო სიტყვის შემდეგ ნიშნად იხმარება სამი წერტილი, ხშირია აგრეთვე ზედმეტი ა-ნის ხმარება. სიგელი დაბეჭდილი იყო შემოკლებით თ. ყორდანის „ქრონიკ.“ II, 326—327.

- ... დღევ ზეშთა აღმატებულმან ლათაივ (sic) პატივატე-
მულმან და ლათაივა საკიპრა პორათიირი (sic) შემოსილმა ლამათა-
ვა (sic) გუვარგვინოსანმან იესაიან დავითაიან. სოლომონი ბაგარა
ტონიანმა ნებითა და შეწევანიტა ლამარათაისათა (sic) აფახაზთა
5 ქართაველათა რნთავეა (sic) კახთა შანშე შარავანშათა საომებთა
მეფისათა და ყოვლისა აღამოსავალეთისა და დასავალეთაისა და
სამახარისა და ჩარადილოეთასა და სამახრისა სამახრისა (bis, sic)
და ორისავე ტახტისა სამეფოსა ლიხთა იმერისა და ლიხთამერისა
თუვითა მტკიცეთა ფალობითა ხელამაწითეთა მაპყარობელმა მეფეთა
10 მეფემა აღექსანდრე და თანამეცხედარემა ჩუენმა პატრონმა დედოფა-
ლამ თამარ და და (sic) ძეთა ჩუენთა საყვარელამა თქვენ შევედარე-
ბულმა და (sic) ძისა თქვენისამან ბაგრატ ვიგულეთ და ვიგულისამოლა-
გინეთა მატირე ესე შესაწირავი და მოსახსენებელ დიდისა (sic) და
ზეშთა აღმატებულისა და ცათა მობაძავისა ახლისა იელუსარემისა
15 დიდისა მონასტრისა გელათისა (sic) და მასაშინაგნა ბარძანებუ-
ლასა ხახულისა საკურთხეველისა ლარათაისა (sic) მაშობელიასა
(აქედან იბეჭდება ჩვეულებრივი მართლწერით ასო ა-ნის გამოკლებით)
მოვიდეს წინაშე ჩუენსა დიდისა მონასტრისა მოძღუართ მოძღუარო
ტრონი (sic) ჩუენი და სულისა ჩუენისა მოძღუარი ილარიონ
20 გვიჯენსა და მოვახსენეთ ხახულისა ღმრთისა მშობელსა შემოგვ-
წირეთ ნობარევი გაღმა გამოღმა რავარახმელისა მარგველასვილიე-
ბი მათითა შესავალიტა სამზღვარითა ტყითა ველიტა... პატრონი-
სა მამისა ჩუენისაგნ აშენებული და შემოწირული და ჩუენის სუ-
ლისათუის და პატრონისა მამისა ჩუენისა სულისათვის მოგეცით ჩუე-
25 ნისა სულისა მოძღვარსა და მოძღუართა მოძღუარსა ილარიონსა
და შემდგომად შენსა და სხვათაცა ვისაცა ნიშანი ჰქონდეს ამ სიგ-
ლიტა გავვიტუდებია. ვინაცა მოვიშალოს და არა გაათაოს. ანუ დიდ-
მან ანუ მტირემან ერისთავმან ანუ აზნაურმან ვინ გინდა ვინ იყოს

და გელათს ესე მოუშალოს და მოგვიშალოს ალაპი და ერთი კელაპტარი მამისა ჩუენისათუის ივანობისთვისა და აწ ჩუენტვის დღესა ლაზარობასა გარდაიხდებოდეს ალაპი დღესა ლაზარობასა (sic) და ერთი კელაპტარი და ერთი კელაპ (sic) დაენტებოდეს, ალაპი გარდაიხდებოდეს მოძღვართმოძრსა წირვითა, ექუსითა ხუცისა წირვითა.... (წევვა... სხვათა შორის.. შეიღთა პატრიარქთა მადლითა).... დაიწეა სიგელი ესე ქორონიკონსა ასოთხმოცდაჩვიდმეტსა ინდიკტიონსა მეფობისა ჩნისასა ათხუთმეტსა კელითა ფანჩულისი იაკობისათა.

სეჟუღად ხელისმწერა.

1513 წ. შეწირულების წიგნი მოძღვართ-მოძღვრის ილარიონისა გელათის ტაძრის საბუთთაგან № 61 კარგს ეტრატზე, რომელიც შესდგება ორი ნაჭრისაგან, სიგრძით სულ 106 სანტმ., ხოლო სიგანით 18, 26 და 21 სანტმ. შუაში საბუთი დაზიანებულია, როგორც ზოგ სხვა მე-XV—XVI საუკუნის საბუთებს, შეწირულების ამ წიგნს ახასიათებს ზედმეტი ხმარება ასო ა-ნისა. ნიშნად იხმარება ყოველი სიტყვის შემდეგ სამი წერტილი, იშვიათად ორი. საბუთი შემოკლებით დაბეჭდილი იყო თ. ერდანიას „ქრონიკ.“ II ტ., 343.

10 (შემდეგ გრძელ ღვთისმეტყველურ წინასიტყვაობისა) ... ხახულისა და საკურათახევალისა ღვართათისა მაშობელასა შემო[გწი]-რეცა მაცაიარე [ესე] შესაწირავი მე სახაითა ოდესამე [აჩრდი]ლამა მალარადელათა მოძღვართობისამა მოძღვართა მოძღვარამა ილარიონ [შემო]გწირე [პატ]ონისა (sic) მეფეთა მეფისა ალექსანდრე-
 15: სათავისა სულისათუისა ქუთათაისა ცისაკარასა შვილი დიდაკარსა (sic) შიგნითა უფლისაი და მიქაელი ციხისათავისეული ქილამისა ლიპრისაგან მიყილია, მიგვიცემია ფასი რგვარაცა მათაი გული შეჯერებაებოდა და მესამე ძმა მათაი ციხისათავისაგან დაგვიხსნია და მივეცითა ათასაი ადალი ტილო. აწა მე მოძღვართა მოძღვარამა
 20 და მათისა სულიასა მოძღვარამან შევასაწირეთა ცისაკარასა შვილნი უფალისაი და მიქაელი და გიორავი, ასარე რომე ყოველათა თევ-

- დორობათა თავითოსა ლიტრასა საკამეველსა მოიღებედესა თავთარასა მისითა სახლაკარითა, იყოსა ხელია შეუვალადა რგავარაცა ნასაყიდასა მართაებდესა და არა ოდესარა სათხოვებოდესა, ისარევე ხელა შეუვალადა იყოსა, არა ხელი შევიდოდესა მეფისა არა ციხისსაცავისა (sic),
- 5 არა ნაცვალისა, არა მამა სახლისასა, არა ხელისუფლისა, არა მებაჟისა, არა მეფისა კართა გამოსულისა არა ფერი სათახოვარი არა ეთახოვებოდესა რგავარაცა არაცა ძველადა რა სათახოვებოდესა, ისარევე ხელა შეუალადა იყოსა. ვინცა და რამანცა გავარამა კაცისა ამისადა შლადა ხელი ჰყოსა და ანუ შუა შემოვიდესა დიდი და ანუ
- 10 მკირე ამისადა შლადა, ნურაოდისამაც იქანება ხსნა სულისა მისისა ნუ იელუასარემისა წასაეალითა, ნუ მლარადელათა წირავითა.... მე ჯვარისა მტვირათაველასა ფანჩულიძესა იაკობსა დამიწერია და მოწამეცა ვარა ამა დაწერილისა ქორონიკონსა სა ინლიკატიონსა მეფობისა ჩუენისასა ბაგრატისსა სა[მ]სა.
- 15 ბოლოს დასმულთა ჯგარი. შემდეგ მიეობა სხვა ხელით და იმავე შეჯნით: მე: დიდისა: მონასტრისა: მოძღვართა მოწრასა: ილარიონს: უჯეროებით: (sic) დავამტკიცებ: ამა: [წერილსა] ამას ვინცა: . მოშალოს: ჩუენადამცა: მუქ[აფ]ად განიკითხვის.

1505—1519 წ. მამულის კიდვის საბუთი, დაწერილი მოძღვართ-მოძღვრის ილარიონისა და გელათის წინამძღვრის მელქისედეკ აბაშიძის დროს. ილარიონი გარდაიცვალა 1519 წ. 1505 წლამდის კიდევ გელათის წინამძღვრად იყო მანასე. ამიტომაც საბუთი მიცემული უნდა იყოს 1505—1519 წლებში. საბუთი დაწერილია ნუსხა ხუცურად კარგს ეტრატზე ზომით $55\frac{1}{2}$ — $25\frac{2}{3}$ სანტმ. და ეკუთვნის გელათის ტაძრის საბუთთა რიცხვს № 67. ნიშნები ღედნისა დაკულია. საბუთი მოკლედ დაბეჭდილი ჰქონდა თ. ეორდანიას თავის „ქრონიკა“. II, 343—344.

- (შემდეგ ღვთისმეტყველურ წინასიტყვაობის).... ესე დაწერილი: წიგნი: და ნიშანი დაგწერეთ და მოგაკენეთ თქნ გელათსა კახვილისა და საკრთხეგლისა ღთისმშობელსა და მას შა დამკვიდ-
- 20

- რებლთა ძმათა მოძღვართამოძღვარსა ტრონსა (sic) ილარიონს და წინამძღუარსა აბაშიძესა მელქიზედეს და ერთსულობით ძმათა ყლთავე მე ბანკაძემან ნასყიდამან და ჩნ შეიღმნ ახლბებმან და მამისბელმან და გაბრიელ შვლთა ჩნთა და მომავალთა ყლთავე მის ეა
- 5 ოდეს მთხლარაში დასთვეაძისაგან მამული ვიყიდე მისითა ბეგრითა ასრე ვითა სადამდის ვკოცხალ ვიყოთ. ჩნ და ჩნი შვლნი და ჩნი შეიღისშვილნი და მომავალნი და სადამდისი ისი მამული ჩნ და ჩნსა ნათესაესა ჰქონდეს მადამდისი: მისი ბეგარა ხატსა არა მოეშალოს და თუ ოდესმე მოეშალოს ბეგარა მამული ხატსავე დარ-
- 10 ჩეს ნაკვერისა ბეგარა არის ხუთი თეთრი ერთი ნაოთხალი ლომი და ორი ათიანი ღვინო ძღვენსა გარეთ ესე არის ბეგარა ესე ასრე გავათაოთ ჩნ და ჩნმნ შეიღმნ და შეიღისაშვილმან და თუ ვერა გავათაუთ: (sic) უსარჩლელადა: მამუი (sic) დავდეთ: და არა პასუხი მოგახსენოთ ამისანი მოწამენი: არიან თავად ღთი და
- 15 მისნი წინი კაცთაგნ პატონი: ჩნი: სარგის მხეციძე და შვლნი: მისნი გიორგი ქაიხოსრო ჯანგახ: ზურაბ: და ფირალი მამიზბელი: ჯანიაშვილი ნაცუეალი, (sic) გაბრიელ ქრისტეშია ჯანიაშვილი და მისი: ძმისწული მიქელ და სრლადა ქალაქნი რანიმ თივაქრთილაძე ხელოსანი: მინდობაი: არაბიძე გერმანე ლობიოძე იოსებ:
- 20 კანდელაკი: ესე წიგნი მე: ივის ეხდაველიძესა დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამა დაწერილისა.

ბოლოს დასმულია სამი ჟგარი.

1510—1524 წ. შეწირულობის წიგნი იმერეთის მეფის ბაგრატისა გელათის ტაძრის საბუთთაგან კნ 111, დაწერილი ორი ნაქერისაგან შემდგარ ტყავზე ზომით $114\frac{1}{2} \times 29 - 22\frac{3}{4}$ სანტმ. თავი და ბოლო სიგელისა გადასულია და ძლივს იკითხება. ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილი. სათაურად მეორე გვერდზე აწერია: „ქ. ესე: სიგელი: არის მთხილარას:“ სიგელი ბოძებული უნდა იყოს 1510—1524 წლ., რადგან მასში მოხსენებულია მხოლოდ ძმები ბაგრატ მეფისა. 1527 წლის გელათის სიგელში კი, რომელიც ქვემოთ და

ბექელია, იხსენიება ორი შვილი ბაგრატ მეფისა—გიორგი და თეიმურაზი. სიგელი შემოკლებით დაბეჭდილი იყო თ. ჟორდ. ქრონიკ. II, 344.

- ქ. ჩუენ იესიან დავითიან სოლომონიან ბაგრატონიანმან გუი-
გუინოანმან აღმოსავლეთით ვიდრე დასავლეთამდის ლიხთ იმერისა და
ლიხთამერისა თვით ფლობითა [მპყ]რობელმნ მეფეთმეფემან ბაგ-
რატ, ძმათა ჩუეენთა (sic) პატრონმან [ვანტანგმა და დავით] ნებითა
5 ლთისათა აფხაზთა, ქართველთა, რანთა, კახთა, სომეხთა მეფისა შან-
შეს და შარვანშესითა ესე წიგნი და ნიშანი და მტკიცედ საბო-
ლოოდ გასათავებელი სიგელი დაგიდევით და მოგეცით თქუენ
ნების სოფელთა თხილელთა ერთობილთა ასრე და ამა პირსა ზე-
დან ახლად ამისი სიგელი და გუჯარი დაგიდევით და მოგეცით,
10 რომე თქუენსა კარსა საძალოდ და საავკაცოდ არავენ რა მოვიდეს
ჩუენის კარისა გამოსული და გამოსაღები არა გეთხოვებოდეს არა
ჯურუმი, არა ყალანი, არა ულაყი, არა ჩასაყარი ტიკი, არა ტომა-
რა, არა გოქი ქათამი არასთანა კარისა ჩუენისა სათხოვარი გამოსაღები
არაფერი არასთანა გეთხოვებოდეს ერთის პატრონისა კურთხეული-
15 სა მამისა ჩუენისა აღექსანდრეს სალაპოს მეტი, ერთი აღაპი ხარე-
ბასა, ხუთხუთი თეთრი კუამლზედან და ორორთა თუითო[ს თე]-
თრისა პური და თუითოს თეთრისა ღომი და -- აღაპი ისრევე ტაძართა
მიყუანებასა დღესა გარდაიხდიდეთ. ვინცა უსამართლო[დ] ძალად შინა
ჩამოგიხდეს ყე და ანუ ელა (?) ვინმე მოგიხდეს, ანუ ჯოგი გაგიგ[დოს],
20 ანუ მართალსა გრძნეულობა გითხრას, ანუ ვინმე წინა დაგიდგეს, ანუ
ვინმე ქ[ალი] დაგიდღოს, ანუ უომარი ყმარწულილი [შეგიგი]ნეს, ანუ
სახლად ვინმე ჩამოგიკდეს, ანუ უსამართლოდ დარბას დავასმინოს,
ანუ ვინმე მოკლსა (?), ანუ ვინმე დაღი[ს] ად -- ოს, ანუ რა გინდა
რა უპატიობა გიყოს, რაც გელათს იადგარშიგან სწერია დაიღვეით და
25 იმაზედან დაიურვებდით და არცა მებაეობა გაქნევინოთ, არც მუ-
ჯირობა, არცა მეულაყობა, არასთანა არა გაქნევინოთ რა პატრო-
ნისა მამისა ჩუენისა სულისათეს გელათს სალაპოდ ყოლად წმინდი-
სა ლთისმშობლისათუის შეგუიწირავს --- წყალწითელასა და რიონს
შუა --- მოძღვართმოძღურის მეტი სხვათა ხელი არავის [შევი-
30 ლოდეს] --

ხვეულად ამტკიცებს შეფე

შემდეგდროინდელი ხელით: ქ: ჩუენ ღთივა გვირგვინოსმნ მე-
ფეთმეფემნ პატრონმნ გ'იგი ესე სიგელი მტკიცე და შეუსვალეზე-
ლი ჩვენცა ასრე დაგვიმტკიცებია

ხვეულად: გ'ი

ქ. ჩუენ ღმრთივ გვირგვინოსანმან მეფეთმეფემან პატრონმან
5 როსტომ ესე სიგელი დაგვიმტკიცებია ხვეულად: როსტომ

1527 წ.

წყალობის წიგნი იმერეთის მეფის ბაგრატ III-სა სეფე ჯვა-
რის მტვირთველის ფანჩულიძის სახელზე, გელათის ტაძრის
საბუთთაგან № 82, დაწერილი კარგს ეტრატზე ლამაზი ხე-
ლით. ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერ-
ტილი. ხშირად იხმარება ზედმეტი ა-ნიც. აღსანუსხავად სა-
ბუთს მერე გვერდზე აწერია: ქ. საჯვარიმტვირთლო. ეს
სიგელი შემოკლებით დაბეჭდილი იყო თ. ქორღანის „ქრო-
კების“ II ტ., 370.

(ღვთისმეტყველურ წინასიტყვაობის შემდეგ) ...მეტებათა და ხა-
ხულისა ღთისამშობელო, მეოხებითა თქვენითა და წინამძღოარიბითა
ჯვართა ძისა თქვენისთა ღთივ გვირგვინოსანმან იესიან დავითიან
სოლომონიან ბაგარტიონმნ ნებითა და შეწევნითა ღთისათა აფხა-

10 ზათა ქართველთა რანთა კახათა სომეხათა შანზე შარვაშან მეფი-
სათა და ყოვლისა აღმოსავალეთისა და დასავლეთამადისა თვითონ
მატაკიცეთ მაფალობელ ხელმწიფედ მაპყარობელმნ მეფეთმეფემნ
ბაგრა და თანამეცხედრემნ ჩუენმან დედოფალთა დედოფალმან
ელენე და საყვარელათა და პირმშოთა ძეთა ჩუენთა გი'გი და თაჰ-

15 მურაზ ესე მატკიცი და უკუნისამდისა უქცეველი და უცვალე-
ბელი სიგელი გიბოძეთ თქვენ ჩუენს ერდგულას და თვადადებით (sic)
ნამასახურას სეფე ჯვარის მატვირთელას ფანჩულიძეს იოსებას და
თქვენთა შვილთა იობს, დავითას და გი'გისა და შვილთა დამომავა-
ლთა სახალისა შენისათა, მასა ეამსა ოდეს ძველ ოდესმე მურვან

20 ყარუსგან დაქცეული და აოხრებული მთვარანგელოზისა ეკლესია
საფუზუალამდისა დაქაცეული აწ მოაქანმდის არავის ხელეყო აღზე-

- ნებად მისად, ინება განგებამნ ლთისამნ და ძალმან მათვარ ანგე-
ლოზისმან აწ ვიგულეთ და ვიგულისმოღვინეთ და გიბარძანეთ აღშე-
ნება წმიდისა მათავარანგელოზისა ეკალესიისა და ექენით მოკითხუ-
ლი და ძველად გასხილული ყოფილიყო და მერმე ბაკურაძისაგან
- 5 თქვენ გეყიდა აღსაშენებალად და ნახევარი გარეშემოთა და ამას
გარეთ სხვა მისი გარეშემონი ჩუენ ვიყიდეთ და ჩუენ შემოვასწი-
რეთ მიქელ გაბარიელ მათვარ ანგელოზასა მეფობისა ჩუენისა წა-
სამართებლად და სულისა ჩუენისა საოხად ყოვლთა წელიწადთა
შიგან დიდმარახვათა ჟამას გვიწირებლით მეფობისა ჩუენისა წასა.
- 10 მართებლად და სულისა ჩუენისა საოხად. ესე არა ჟამთა გამოცუ-
ლილობისთვის არა ოდეს არა მოგვეშალოს თქუენ ფანჩული-
ძისა იოსებისგან და შეილთა და მომავლთა თქვენთაგან. აწ ნებითა
ლთისათა შეგიწყალეთ და გიბოძეთ წმიდისა მიქელგაბარიელ მათავარ-
ანგელოზისა ნოხარი ეკალესია მისითა გარეშემოთ მკვიდრად და სა-
- 15 ბოლოდ გასათავებლად.... ესე ჩუენგან ბოძებული მათავარანგელო-
ზისა ნოხარი ეკალესია გვიბოძებია აღსაშენებლად მისითა გარეშე-
მოთა ბარათლომეს კერძს გარეთ სარულად მისათა საბოსტნითა და
სავეენახოთ.... (... ვინც შეუჟისო „ანუ თავადნი ანუ აზნაურის შვი-
ლნი ანუ ვალეხნი“ ნუ იხსნების „ნუ იელუსარემს წასულითა
- 20 ნუ ეკალესის შენებითა, ნუ ვალახაკათ მიცემითა, ნუ ებისკოპოზთა
და მალრდელთ წირვით“)... ანუ იმა ალაგშიგან უპატიობა იკად-
როს ან ეკლესიის გატეხით ან შინა ჩახდომით ან მასშიგან -ა-ფის
კცივიგან(?) რაგინდარა უპატიობა ჰკადროს, რგვარც დიდისა საყადრი-
[სა] დავათარშიგან ეწეროს მისის საყადრის შვილის უპატიობა, ისრე
- 25 დაეორგებოდეს და ამას გარეთ არაფერი ხელი არ შემოვიდოდეს
არა ჩუენგან და არა სხვათა მეფეთა და დედოფალთაგან და არა დი-
დისა საყადრისა მოძღვართ მოძღვრისა და წინამძღრისაგან და არა
სარულად ძმათაგანთაგან.... ჩუენ მეფეთმეფეთც დაგვიმტკიცებია და
თქვენ წმიდანო და ლთშემოსილო აფახაზეთის ქათალიკოზო მალაქია
- 30 და ქართლისა ქათალიკოზო ბასილიოს და დიდისა საყადრის მოძ-
ღვართ მოძღვარო მანასე და წინამძღვარო მაკარე. .. და თქვენ ჩუენი-
სა ხელისა მაქონებელო ერისთვა ციხისთვო (sic) და დიდებულ
აზნაურნო და ხელის მქონებელნო თქვენც ასრე დაუმტკიცეთ.

დაწერა ბარძანება და სიგელი ესე ივადიკიონსა (sic) მეფობის ჩუენის ქკას სიე თვეს აპარილას კზ ხელისა (sic) ჩუენისა მადივან მწიგნობარის თავაქარაშვილიისა ზურაბისათა:

ხვეული ხელისმოწერა.

1529 წ.

ძეგლი გენათელთა საეპისკოპოსო კათედრის აღდგენის შესახებ გელათის საბუთთაგან № 46, თხელს კარგ ეტრატ ზე, ზომით $22\frac{3}{4} \times 19\frac{3}{4}$ სანტიმ., დაწერილია ნუსხა ხუცუ-ტურად. ძეგლი მიეკუთვნება 1529 წ., როდესაც „ქართ. ცხოვრების“ შედევში შეტანილ გელათურ ქრონიკის თანახმად ლიხთ-იმერეთი გაყოფილ იქმნა სამ საეპისკოპოსოდ. ნიშნები დედნისა დაკულია. ძეგლი მოკლედ შეტანილი იყო თ. ჟორდანიას „ქრონიკ.“ ტ. II, 342—343.

წითურად: ზესთა არსისა და ზე აღმატებულისა და ცათა მობა-
5 ძისა დიდისა საყდრისა ჩნისა ახლისა ილიმისა გენათისა გუჯარი.
სამწყსოსა. და საეპისკოპოზოსა განაჩენისა და სასამზღვროსა.

(შემდეგ გრძელ ღუთისმეტყველურ წინასიტყვაობისა)... ჩნ ქს ღთი-
სა მრ კრთხეულმნ დიდმნ მამათმთავართ მთვარმნ აღმოსავალისა
და ყისა ჩრდილოს და აფხაზეთისა კათალიკოს პატრიარქმნ მალა-
10 ქიონ ესე გუჯარი და სიგელი მოგაკსენეთ თქნ წა საყდარსა გე-
ლათისა და თლით შეუდგამსა და განუცდელსა: ყდ ბქწყინვალესა
(sic) ხატსა დედოფლისა ხახულისა დისმშობელსა. და წა და ღთ
შემოსილსა ანგლზთა მობაძავსა. მიტროპოლიტსა: და მღდელთ
მთავარსა. გენათელ ეპისკოპოს წა მეუფესა მელქისზედეკს: მს ესა
15 ოდეს დიდად აღმატებულმნ ძლიერმნ და უძლეველმნ სვანმნ და
მორკმულმნ თვთ მპყრობელმნ. აღმოსავალით. დასავალადმდე-
მფლობელ. მპყრობელმნ. მეფეთა შს ბრწყინვალემნ დიდად სახე-
ლოვანმნ და სხლ განთქმულმნ ღთის მსხურმნ და ღთივ. გვრგვ-
ნოსანმნ მეფეთმეფემნ. ბაგრატ. მოუახსენა და დაგუაჯერა. რამ-
20 ცაჲ. გენათი. საყდრად. და საეპისკოპოზოდ. შეგუტქმნა. ვისმინეთ
მოკსენება. მთი, რ ღთისა მრ აღძრულ. იყო... ვაკურთხნეთ. და
დავსიეთ: (sic) გენათს: კცი უალრესი. ანგლზთა: და გაუჩინეთ.

- პატივი. და საჯდომი: ვრ. პტრიაქთა. და მეფეთაგნ. განაჩენსა. ძეგლსა შა წერილარს. და გაუჩინეთ. სამწყსონი: და საკურთხნი. რიონსა: და ქუთათის ქალაქსა. ზედათ. ყვირილას. გამოღმა. და ვეკაცხის: ზღუარამდის: და ხრეთს. აქეთ. რაქის. მთამდის. ოკრიბა.
- 5 სდ. ქუთათის. ქალაქ: შაგან: ვალმა და გამოღმა: და ანუ. დაბანი და სოფელნი. იყვნ. მიმოლათესულნი. გლეხნი. არცა წინათ: კადრებულ: იყო. სხვა ეპისკოპოსისაგნ: მწყსა: ვა: ძეპლი: გუჯარი გაჩენს. და არცა. ეკადრების. სხვა. ეპისკოპოსისა: მწყსად. და ნუცა: აწე ეკადრების: აღ ყლნივე შეუცვალეებელდ აქუნდეს.
- 10 მდღლთმთვრეპისკოპოსისა გენათისასა: პირელადცა: სხუათა: ეპისკოპოსთგნ. უმეტესი. იყო. და აწცა. ისივე: პირველი: საწირავი: გწუჩინეთ. ასი: თეთრი: მიერთმოდეს. სამარადისოდ: აწირვინებდეს: (წეგა) ...ვინცა... მშლელდ გამოჩნდეს: ანუ სხუათა ადგილთ პტრიაქნი. ანუ. აფხაზეთისა პატრიაქი. ანუ. ქართლისა. პატრიაქი: ანუ: აფხაზეთისა მეფეთმეფენი და დფლთა დედფლნი. გინა მდღელთ მთვარნი და ეფისკოპზნი ანუ მეფენი. ანუ ერისთავთა ერისთავნი გინა ათაბაგნი და სპასალარნი ანუ დადიანი და გურიელი ანუ შარვანისა და სომხეთისა ერისთავთა ერისთავნი გინა ერისთავნი ანუ ერისთავი ანუ ციხითავნი (sic) ანუ ნაცვალნი და
- 20 ტანუტერნი ანუ ამირათ ამირა ანუ მებაეეთ. კლისუფალი: ანუ ნატაპეტი. აბრაამატი ანუ კრისბქე: მანდატური. ანუ კასტრიბი ანუ მპარავთმეძიებელნი ტყისმცველთა უხუცესი ანუ ტყის მცველი: ანუ რაცა კლის მქონებელნი იყვნენ... (კრულ აფხაზეთის კათალიკოს პატრიაქთა მადლითა, ქართლისა კათალიკოს პატრიაქთა მადლით და მათთა მიმდგომთა მიტროპოლიტთა და მთვრეპისკოპოზთა და სხთა ეპისკოპოზთა მდლითა და ყლთა მართმადიდებელთა ეფისკოპოზთა მადლითა)... აწ კვრიელისონ.
- 25

შემდეგ ხელისმწერა კათალიკოზისა,
მაკურთხეველი ხელით გამოეყანდი.

64¹/₂×20 სანტიმ. მარჯვენა მხარე საბუთისა ფრიად დაზიანებული და უფროს მეტად მთლად დაკარგულია ნიშნად იხმარება თითო სიტყვის შემდეგ სამი წერტილი. მეორე გვერდზე სათაურად ტექსტის ხელით წაწერილია: „მხეციძის სალაპო ჯანგაზისა და ფირანისა“. ჯანგაზ და ფირან მხეციძეები იყვნენ შვილნი 1531 წ. გარდაცვალებულ მოლარეთ-უხუცესის სარგის მხეციძისა. ამიტომ სიგელი შეიძლება დაწერილი იყოს 1540 წლის ახლოს.

--- მინდობითა და შუამდგომლ[ობითა] ხახულისა და საკურთხეველისა ღთისმშობლისათ --- რავს ჩვენ მხეციძეს ჯანგაზს და ფირან შე[მო] --- ესე შესაწირავი ნაქალაქევი ექვსი კავამლი (sic) --- იხუცესი მიქელ, მისი ძმა ზოსიმე მწყერ --- და მახარტელი 5 მგელაძე ნასყიდა ახლაძე როსტე --- დი მისი შვილი ხუცესი გაბრიელ ხენვიძ --- თხე ქოცნაკ სპათარია სულთამამა მამისა[თ] --- [ო]თხი ზუთხი ორი დეოქსი სამი მწყეთულ --- ლთა გლეხთა ოცოცის თეთრის საკლავი --- ოციანიითა, ერთი კოდი იფქლი, ერთი --- ლისათვის შემოგვიწირავს ჩვენითა თე[თ] --- ღრობით ბლღებისა 10 და საყვარელიძის სა --- ბით ამისგან გამოიღებდეს და გვიზმიდეს ალა[პსა] --- ნათლისღებ:სა და გვიწირვიდეს ბატონი გენათე --- ნი ორი მთავარი და წაიგებოდეს იმა ალაბზ --- ორი ზუთხი, ერთი დეოქსი ერთი ღლ --- სამი ნაოთხალი იფქლი, სამი ნაოთ --- წირავს ჩვენ ხახულისა და საკურთხეველ --- ისათვის მხეციძეთა ძმთა ჯანგა 15 --- და აღიუსაჯანს შემოგვიწირავს ც[ოდვილისა სულისა ჩუენ]ისა სოხხად და იმა სოფელსა ვასამ --- ეს ექვსი კავამლი კაცი მისითა --- თა მთითა ბრითა სასაკლითა --- მისითა საძებრითა თუქ --- თა არაუნ მოგვიწალ --- (წყევლა) --- მე ვარჩინო მე მივსცე [მამულ]ი --- იყოს წელიწადშიდა მათგან --- დეს ჯანგაზს და ფირანს და მათ --- და ქონდეს ალაპი არ მოიშალ --- ქონდეს თავი ხელ მაშინაცა არ --- მას უკანის არ მოიშლებოდეს --- ჩვენგან შეწირული იყოს ძლი --- ვინცა ესე შესცვალოს რისხამცა ღთით --- თ (აქ დასმულია რგოლი) ჩვენ მეფეთა და გენათისა ეფ --- უცესთა ჯანგაზ და ფირამ ღნ მკიდრა ---

(შემდეგ დასმულია ორი ჯვარი)

**8მ-XVI საუკ.
შუაში**

ამ დროში უნდა იყოს შედგენილი საკათალიკოზო სა
ბუთებში დაცული ნუსხა გლეხების თეთრის გარდასახადისა
ქნ 83. ნუსხა ხოფელ ეპისკოპოზის გლეხებისაა, დაწერილია
თეთრ ქაღალდზე ნუსხა ხუცურად, თავი აკლია, და რაც
დარჩენილა, მისი ზომა უდრის 54X15 სანტმ.

- მართებს ამბჯანბარს დუღუნის ოცი თეთრი
 - მართებს კთილისა დუღუნის ოცდაათი თეთრი.
 - მართებს მმისბედახსა ოცდახუთმეტი თეთრი.
 - მართებს მამრომას დუღუნის ხუთმეტი ნაღდი თეთრი.
 - 5 მართებს კუტალია აბედისა და კუკუჩიას ოცდაათი თეთრი.
 - მართებს ქრისტეშიაჲ კუტალიას ოცი თეთრი.
 - მართებს ბპატი კუტალიას მამულსაჲ ოცი თეთრი.
 - მართებს პარკალებს ორმოცი თეთრი.
 - მართებს გორამებსა სამოცი თეთრი.
 - 10 მართებს კორტიკიას ოცდაათი თეთრი.
 - მართებს ჩიქომელსა ხუთმეტი (sic) თეთრი.
 - მართებს მმისახარს სანაკიას ორმოცდახუთმეტი თეთრი.
 - მართებს იე და ქერობინს ცულუნის ათი თეთრი.
 - მართებს მოგელი იასაფას და დარჩინასა ოცდახუთი თეთრი.
 - 15 მართებს ქრისტეშია ბერიას ოცდაათი თეთრი.
 - მართებს იმარინდუჲ ქანტურიას ნეორე
წელიწადსა ხუთმეტი თეთრი.
 - მართებს იე ქანტურიას ხუთმეტი თეთრი.
 - მართებს ესტატი შულლაიას ხუთმეტი თეთრი.
 - 20 მართებს ბედინაი კუკუტაიას ხუთმეტი თეთრი.
- წითურად: ამას წინათ რადცა სწერაჲ: უნდა მაისს ბგ. (sic)
მოკრეფდეთ.
- მართებს მსხულებს ხატის ბეგარაჲ: ომაისური ერთი ზროხისაჲ
თეთრი: ცხომარია მმის თევანსშვილსაჲ თევნაბიას და მათხიას
- 25 მართებს ქანტურიებსა ოცი თეთრი.
 - მართებს რატიებსა ოცი თეთრი.
 - მართებს სლთაჲმს ცხომარიას ოცი თეთრი
 - მართებს ჩუკულიებსა ოცი თეთრი

- მრთებს ცხომარისა და ულოიას და გუ-
რიბიას შვილსა ოცი თეთრი
- მრთებს თევზბიას და მისსა გნაყოფსა ათი თეთრი
- მრთებს წყლის ძგელთა ხატის ბევრაჲ ომაი-
5 სური იქ ილივარისაჲ ოცი თეთრი
- მრთებს მამუბია კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- მრთებს დოხუჩასა კვრკულოის. ოცი თეთრი
- მრთებს სანას რასა კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- მრთებს ვაჟიბედიასა ღუამჭითაფას ოცი თეთრი
- 10 მრთებს მამისარისა კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- მრთებს თქელს კუათაცხელიას (sic) ოცი თეთრი
- მრთებს კახაბერასა კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- მრთებს გავაშელ კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- მრთებს მაკაკასაჲ კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- 15 მრთებს გუგუასაჲ ღუამჭითაფას ოცი თეთრი
- მრთებს სვმონს კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- მრთებს გმაგონი კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- მრთებს დედისკთლსა კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- მრთებს მმისარასა კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- 20 მრთებს პაპას კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- მრთებს მმისასა შონიას ოცი თეთრი
- მრთებს ბევროზასა შონიას ოცი თეთრი
- მრთებს გუგულასა კვრკუპლიას ოცი თეთრი
- მრთებს ანდრიათელსა ასის ნაღდისა სანთელი
- 25 მრთებს ფოთელსაჲ ნავსაჲ მაისობასა თვთოსა ნავსაჲ თავსაჲ
მუნის (sic) წონაჲ სანთელი ვინცა არ მოსცეს ყლ წა ლის მშობ-
ლი გაურისხდების და ხოფისა ღისმშობლის წინამდგვის ებისკაპო-
ზის მადლისაგან შეჩუპნებულმცა არის აწლად საკუნეთაჲ სკენთაჲსა
ან და კსნ:.

ზომით $52\frac{3}{4} \times 18\frac{3}{4}$ სანტმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ —სამი წერტილი. როსტომ გურიელი გარდაიცვალა ვახუშტით 1562 წ. ევლემან კათალიკოზი, აქ მოხსენებული, სჩანს დანამდილებით 1558 წლის ახლო დროიდან. სიგელიც ამ წლების ახლო ხანში უნდა იყოს მიცემული. სიგელი შემოკლებით დაბეჭდილი იყრ თ. ეორდ. „ქრონიკა“ II, 400.

- ქ.: დაუსაბამოსა ღთისა მამისა, ძისა და წმიდისა სულისა, თავსდებობითა, მინდობითა და შუამდგომელობითა ყოვლად წმიდისა ღთისმშობლისა, თავსდებობითა, მინდობითა და შუამდგომელობითა წმიდათა ზეცისა ძალთა, ანგელოზთა და მთავარ ანგელოზთა მი-
- 5 ქაელ და გაბრიელისითა, თავსდებობითა, მინდობითა და შუამდგომელობითა ცხოველს მყოფელისა და პატრონისა ჯვარისათა, რომელსა ზედა განიპყრა უხსნელი მკლავნი თვისნი ქრისტემან ღთმან ჩვენმან ხსნისათვის ჩვენისა, თავსდებობითა, მინდობითა და შუამდგომელობითა წმიდისა დიდებულისა და წინასწარმეტყველისა და წინა-
- 10 მორბედისა ნათლისმცემლისა იოვანესითა, იოვანე მახარებელისითა და ღთისმეტყველისითა, წმიდათა ყოვლად ქებულითა მოციქულთა პეტრეს პავლესითა და თორმეტთავე მოციქულთა, თავსდებობითა, მინდობითა და შუამდგომელობითა რომელი დიდსა საუფლოსა სვინაქსარსა წმიდანნი სწერიან დაღიწერებიან (sic), თავსდებობითა,
- 15 მინდობითა და შუამდგომელობითა წმიდათა წინასწარმეტყველთა დამდელთა (sic) მოძღვართა, მოწამეთა და ნეტართა მამათა, მამათმთავართა, ქალწულთა, მესვეტეთა, მეუღაბნოეთა და ყოველთა წმიდათა ღთისათა ზეცისა და ქვეყანისათა, ხორციელთა და უხორცოთა ღთისა და ყოველთა ამა ზედ მოწერილთა ღთისათა თავსდებობითა,
- 20 მინდობითა და შუამდგომელობითა ესე წიგნი და სიგელი დაგიწერეთ და მოვახსენეთ თქვენ სასოსა და მეოკსა ყოველთა ქრისტიანეთასა წმიდათა უწმიდესსა შვიდ ცათა უმაღლესსა ყოვლად წმიდასა ღთის მშობელსა ბიჰვიტისასა და კათოიკე (sic) საყდართა თქვენთა ჰკადრე და მოვახსენე მე გურიელმან პატრონმან როსტომ და
- 25 დედამან ჩვენმან ბატონმან დედოფალმან ქეთეონ და თანამეტყუებდრემან ჩვენმან დედოფალმან ბატონმან თამარ და ძეთა ჩვენთა ბატონ-

- მან გიორგი და ბატონმან კოსროთანგი და მომავალთა სახლისა ჩეენისათა ყოველთავე. შემოგწირედ სახსრად და სამეოხოდ სულისა და კოკტთა ჩეენთათვის და შეილთა ჩეენთა გაზრდისათვის და გაწაღმარებისათვის, შემოგწირეთ ოდიშს სოფელი კიბულა მისითა სა-
- 5 მართლიანითა მთითა, ჰარიითა, წყალითა, სასაფლაოთა, მისათა საძებრითა და უძებრითა ყოველთავე ჰკადრეთ და შემოგწირეთ მას ჟამსა, ოდეს შეგვემთავია უმზგავსო კოდვა, შეგვიწყალეთ და მოზრძანდით ბატონი კზი ვედემონ დაღვიარეთ (sic) აღსარება ჩეენი და დაიდევით ექუსექუსი ჟამის წირვა თქვენ და შემდგომთა თქვენთა კზთა
- 10 ყოველთავე სახსრად სულისა ჩემ როსტომ გურიელისათვის. ვინც და რომელმანც კზმან თქვენგან განჩენილი წირვა მომიშალოს, შემცაიცივლების სჯულისა ქრისტიანობისაგან და ჩემისამც კოდვის ჰასუხის გამცემი ღთს წინაშე ის იქნების და თქვენ ბატონმან კზმან ვედემონ წიგნიც ამ რიგი მიბოძე. ჩვენ სიგელი ესე მოგახსენეთ
- 15 სიტყვით სრულქმნილი საბალაოდ (sic) გასათავებელი უტყუარი და უნამუსო ჟამ დრო უძებარი არას ჟამსა და ჰატრონობასა შიგან შეკუცვალებელი ყოვლისა სამიზეზოსა საქმისაგან უმიზეზოდ გამოსრული ვისვიანოს და გიბედნიეროს ღთმან თქვენ სასოსა და მეოხსა სულისა ჩეენისასა ბიკვინტისა ღთისმშობელსა და კზსა ბატონსა
- 20 თქვენსა ვედემონს და შემდგომთა შენთა ყოველთავე კზთა არავინ შემოგეცილოს და არც ვისგან მოგეშალოს არა ჩვენგან და არა [ჩეენთა შეილთაგან და არა ჩეენთა] შემდგომთა გურიელთაგან და არა მომავალთა სახლისა ჩეენისათა, არა დადანიანთაგან და არა სხვათა შემდგომთა მისთა დადანიანთაგან არა მოგეშალოს ესე ასრე გა-
- 25 გითაოთ და არა გიტყუოთ და არცა მოგეშალოს. ვინმე და რამანც გვარმან კაცმან ამისად შლად კელყოს, რისხავსმცა მამა ძე და სული წმიდა, შემცაიცივლებანი სჯულისაგან: ქრისტიანობისა, ნესტორ და ერმოგინეს თანამც არის ნაწილი მისი, შემცაეხებების შიშთვილი იუდასი, ძრწოლა კაცნისა, კეთარი გეზისი, დანთქმა დათან და აბიონ-
- 30 ისა (sic) და შიშთვილი იუდასი, ნურა რათამც სინანულითა ნუ იქნების ხსნა სჯულისა მისისა. დამამტკიცებელნი ამისნი ღთმან აკურთხენეს ამინ
- სკეულად: როსტომ გურიელი, ქეთევან, თამარ.

1569 წ. შეწირულობის წიგნი იმერეთის მეფის გიორგი II-სა გელათისსა-
კათალიკოზო წმ. გიორგის საბუთთაგან, დაცული საკათალი-
კოზო საბუთებში № 21, დაწერილია ქალღმერთი სიგელს თა-
ვი აკლია. ყოველ სიტყვის შემდეგ ნიშნად იხმარება სამი
წერტილი. სიგელი მოკლედ დაბეჭდილი იყო თ. ჯორდ.
ქრონიკ. II, 412.

---საყდარო გელათისაო და შეიდ წილ უძლეველო მკანეო
ქველო დიდებულო (sic), რომელმან მოიმ[უშაქე] ღთისა მიერ და
გამოაჩინე თავი შენი მუშაკად და პატიოსნად ღთის მსახურებისა,
რომელმან თავასა შენსა პატიოსანსა შეუქარიბე (sic) მქელეულნი
5 იგ სათნოებათანა, რომელმან მოიმკუ ცრემლი იგი სიკარულისა-
ნი, რომელთა მო[ღ]ვაწებითა მითი პატიოსნითა დათხეულნი იგი
სისხლნი ზეცათა მეუფისა შესწირე და აღიყვანე წმიდათასა მას
წმიდასა, მკანეო მკედარო დიდებულო წმიდაო გი'გი. აწ ჩუენ ცვა-
ფარვათა შენთა მიერ სასოებით მონდობილმან და მოსავეამან თქუენ-
10 მან სახელითა ღთისათ ჩუენ იესიან დავითიან სოლომონიან ბანკარა-
ტონიანმან (sic) ნებითა ღთისათა აფახაზთა (sic), ქართველთა, რანთა,
კახთა, სომეხთა მეფისა, შანშა და შარვანშა და ყოვალისა აღმოსავა-
ლეთისა და დასავალეთის სამეხარისა (sic) და ჩრდილოეთისა ღიხთ იმე-
რისა და ღიხთ ამერისა [ორისავე სამეფოსა] და საყელმწიფოსა თუით
15 მფლობით [თუით მპყრობე]ლმან ღთივ აღმატებულმან და ღთივ დამყა-
რებუ[ლმან და უ]ძლეველმან ყოველთა მეფეთა შორის წარჩინებულმან
და სიკატრა] ჰორფირ გვირგვინ შარავანდელთა შორის ბრწყინვალემან
ჩუენ ღთივ გუირგუინოსანმან მეფეთმეფემან გი'გი, ძემან დიდისა და
ძლიერისა და უძლეველისა მეფეთმეფისა ბაგრატისმან და დედო-
20 ფალთდედოფალმან სასოებით მონდობილმან და მოსავეამან თქვენმან
რუსულდან და პირმშომან სასურველ საწადელმან ძემან ჩუენმან ბაგრატ
ვიგულეთ და ვიგულსმოდგინეთ და გკადრეთ და მოგახსენეთ და შე-
მოგწირეთ ჩუენდა სადღენგრძელოდ და გასამარჯვებლად და მეფობისა
ჩუენისა წასამართებლად და ცოდვათა ჩუენთა შესანდობელად და აღ-
25 სახოცებლად შემოგწირეთ მცირე და ესე უნდო ძღვენი და შე-
მოსაწირავი თქუენ წმიდასა და დიდებულსა წმიდასა გიგის და
ღთივა გუირგვინოსნისა (sic) მეფეთმეფის მამისა ჩუენისა საძვალგდ

წოდებულსა და სასაფლაოსა ბაგრატ მეფისა ეკლესიასა და მაშვიან
განწყობილსა ხატთა და მღრღელმონაზონთა ჩუენეშის თავსა ლელეს
გალმა ხოშტიბელის სასახლე მისითა სახლკართთა, ქურობარნითა, ეკ-
ლესიითა, სათიბითა, მასითა ზურითა, შესავალითა და გამოსავალი-
5 თა, ასრე რომე ქურდიანი და ნემსაძე რომე შეიცოლნეს და გავიარეთ
და თარგი ვკარით, აწ ამ სასახლესა და იმ თარგს შუა იოსელიანის
საზღურამდის რაც სანეფო საკარე და ხელი შევიდოდეს, ისი მეფეს
ნუ დაკალდების (sic). ამას გარეთ გკადრეთ და შემოგწირეთ
ამ სასახლის შემავალი მოსახლე ერთი და გლეხი გვცელადი-
10 ძე (sic) ღმერთისიანი მისით შვილებით და ძმისწულითა და (sic)
მისით სამართლიანითა დღეს რისაც მქონებელი იყოს კვამლი (sic)
ერთი, ტკაბელივადე გუგუტაი მისით შვილებითა და სამართლიანითა
დღეს რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი, ხაკაპურიძე გალბიანი
მისითა შვილებითა და სამართლიანითა დღეს რისაც მქონებე-
15 ლი იყოს კვამლი ერთი, სუბუქაძე მახარაი მისით შვილითა და სამართლიანითა
დღეს რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი, ქარჩხაძე ხუხუჩაის
შვილები მისით შვილებითა და სამართლიანითა დღეს რისაც
მქონებელი იყოს კვამლი ერთი. გუბელაძე ნასყიდაი მისით შვილებითა
და სამართლიანითა დღეს რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი,
20 სუბუქაძე ძმობილაი მისით შვილებითა და სამართლიანითა დღეს
რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი, ჳვიტავას პარტახტი მისით
სამართლიანითა ერთი, კირთაძის პარტახტი მისით სამართლიანითა
ერთი. ესე გლეხები ხელშეუვალად მოგვიხსენებია, ასრე რომე
ამთშიგნ სანეფო ხელი არა შევიდოდეს რა. ამას გარეთ გკადრეთ
25 და მოგახსენეთ კიდევ ჩუენეშს ცხუკურელაძე ახალბედაი მისით
სამართლიანითა, დღეს რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი, ჯალაძე
გიორგი მისით სამართლიანითა დღეს რისაც მქონებელი იყოს
კვამლი ერთი, ხევისბერაძე მიხაროდაი მისით სამართლიანითა დღეს
რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი, ხევისბერაძე გიორგაი და
30 ინანაი მისით სამართლიანითა დღეს რისაც მქონებელი იყოს კვამლი
ერთი, გუბელაძე მამისთვალაი მისით სამართლიანითა დღეს
რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი, ჯინჳველაძე ივანაი მისით
სამართლიანითა დღეს რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი, ჯინ-

- ქველადე ხახუაი მისით სამართლიანითა დღეს რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი, გუბელადქ იენაი მისით სამართლიანითა, დღეს რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი, ლალიბერიძე მამისთვალაი მისით სამართლიანითა დღეს რისაც მქონებელი იყოს კვამლი ერთი. აწ ამ ჩუნე-
- 5 შურს გლენებესა რ'ც სანეფო და საციხო ბეგარა და გამოსაღები და სამსახური შეხდებოდეს, ისი მეფესა ნურა დაკალდების რა (sic) და სხვა შემოგვიწირავს მისითა მამულითა, მთიანა და ბარითა, წყალითა, წისქვილითა, ველითა, ვენახითა, ტყითა, სანადიროთა, ეკალესითა, (sic) სასაფლავითა, ქალითა, სათიბითა, შესავალითა და გამოსავალითა, საძებ-
- 10 რითა და უძებრითა და მისით ყოვალითფერით სამართლიანითა და გენცვლადემნ ჩუნეშურს პარტახტზედან რა რიგადცა ან სანეფო სამსახური შეხდებოდეს ან ხატის ბეგარა შეხდებოდეს, ყველას ისრევე იქმოდეს. აწ ჩუნენა სადღენგრძელოდ და მეფობისა ჩუნისა წარსამართებლად და ცოდვათა ჩუნთა შესანდობელად ყოველთ
- 15 წელიწადსა რვარვასა ეამსა გვეწირვედით (sic) პატრონი კათალიკოზი და სადამდის პატრონი ევადემონ (sic) კათალიკოზი დღენგრძლად და ამოდ იყოს, ისი ნუ დაგვაკალებს წელიწადშიგან ამ მამულისათვის თორმეტსა (ეს სიტყვა შესწორებულა, დაწერილი უფიქსა: რვა რვა.) ეამის წირვასა და რა სოფელმან მისი წესი არ დაიკა-
- 20 ლოს, ვინცა კათალიკოზი იყოს და წმიდის გიორგის მონასტერი და ეკალესია მქონდეს ისი ნუ დაგვაკალებს წელიწადშიგან რვარვას ეამის წირვასა. აწ ვინცა და რაჲნცა ძემან კაცისამან ანუ მეფენ და ანუ დედოფალმან ანუ თავადმან და ანუ დიდებულმან ანუ აზნაურმან და ანუ გლეხმან კელყოს წიგნისა ამის მოშლად და მამუ-
- 25 ლისა ამის გამოხებათ, რისხავსმცა დაუსაბამო ღთი... (წყუვა) დაიწერა ბბა და სიგელი ესე ინდიკტიონისა მეფობისა ჩუნისასა მეოთხესა, ქს ორას ორმოცდაჩვიდმეტსა, თვესა ფებერვალსა ოთხსა კელითა კარის ჩუნის დიენმწიგნობრის ფრად ცოდვილისა თავაქალაშვილის ალასითა.

სვეულად: გიორგი

18X15¹/₈ სანტმ. თავი სიგელისა დაზიანებულია. ნიშნად იხ-
მარება 3 წერტილი ყოველ სიტყვის შემდეგ.

----ქებულსა და დიდებულსა ჴმაღლეს--ყდ წმიდასა და
უფროსად კურთხეულსა დედოფალსა ხობისა ღვთის მშობელსა,
ოდეს სხვა ხოფელი იჯდა და თათრისაგან გაოხრებული და გაცუ-
დებული საყდარი და მონასტერი იყო, ესე მოგუცეს ჩვენ წულიკი-
5 ძეს (sic) ხოფელს ნიკოლოზს, ესე აოხრებული მონასტერი და მამუ-
ლი. ვიგულე და ვიგულსმოდგინე და შემოგწირეთ მცირე და კინი
შესაწირავი ესე შენ თეთროსანსა ხობისა ლუთისმშობელსა თავს ვერ-
ცხლის ბარძიმი და ფეშხუმი და კამარა, სამი ატლასის პერეკლები,
ერთი ოდიკი, ერთი ნაქსოვისა კრეტსაბმელი, ერთი ხელი შესამო-
10 სელი სტიხარი და ფილონი ნაქსოვისა, ოლარი ნაქსოვისა, სამკლავე
ნაქსოვისა, ერთი დიდი ქვაბი სპილენძი გურიადამან მოვატანიენე, გა-
ვაქედინე და შემოგწირეთ ჩვენის სულის სახსრად და საოხად. აწე
ვინცა და რამანცა ძემან კაცისამან ესე ჩვენგან შეწირული ნაღვაწი
გამოგწიროს ანუ დადიანმან ანუ დედოფალმა ანუ ქათალიკოზმა
15 ანუ ვეზირმან ანუ ხოფელმან ანუ მესტუმრემან ანუ ღიდმან ანუ
მცირემან, რისხავს თავად ღმერთი და ხოფისა ლუთისმშობელი, ქრის-
ტეს საფლავი და სისხლი მეწამული გოლგოთა და ცხოველს მყო-
ფელი პატიოსანი ჯვარი, სინა მაყვალი შეუწველი, მთაწმიდა, წყეულ
და შეჩვენებულ არს ოთხთა პატრიაქთაგან, სამას ათურამეტთა მამათა-
20 გან, მასმც ედების კეთრი გეზიხი, შიშთვილი იუდასი, ღრქენა
კბილთა დიოკორესი და იესოს ჯვარისმცმელთანაც განიკითხვის
მისი სული და ხორცი. დამტკიცებელნი ამისნი აკურთხნეს ღმერ-
თმან ამინ. ამინ. კიდევ ამას გარეთ ერთი მოსახლე კაცი თათრისაგან
ვიყიდე სკე ამიკოჩა ფაცისა (sic) და მოვნათლე, დავასახლე ხოფს
25 და ვინც კანდალაკი იყოს, იმისთვის მიმიცემია და ყოველს წე-
ლიწაღს ლუთისმშობლობას ჩემი სულისათვის ჟამს სწირევდეს. ვინაც
ბერები და ხუცები იყოს, იმიანათ სწირევდეს. დამიც ბეგარა ერ-
თი ცხვარი, ერთი ლოლარკონი სანთელი, ორის შაურის საკმეველი,
სამი კოკა ღვინო, ორი ქილა ღომი, რაეთიც ეშოვებოდეს. თევზი
30 და ყველი და კვერცხი მიართვან, თუ ის დღე მარხვა მოხდეს,

მეორე დღეს სახსნილო მიართვას და ჩემის სულისათვის ეამს სწორედეს და მომიხსენებდეს და შემომიწირავს ხოფისა ღუთისმშობლისათვის ჩემი სულის სახსრად და საოხად და აწ ვინც გამოსწიროს, რომელიც ზემოს წყველაა და შეჩვენება სწერია, ისიც მოიწვევს
5 მას ზედან და ხობისა ღუთისმშობელიც, ამინ ამინ. ქკსა სმიზ:

ხვეუქად: ნიკოლოზ ხოფელი

ქ. სხვა კიდევ ამას გარეთ ზამან ბარძიმისშვილი მოკვდა და მის ნიშანსა და ნაწირეში ამიყვანია ივანე და საჯგელია და კაკულიაი სერგია და ხატისდა შემიწირავს ხოფისა ღუთისმშობლისათვის
10 მათის ცოლშვილით, სახლკართა, ქურ მამულითა, მისის ყოვლის ფერთა, დამიც ჩემის სულისათვის ერთის საკლავის სანთელი, ოთხი ლოდრიკონი. სხვა რაცა ემართოს, ხოფელს მიაერთმევედეს და შემიწირავს მე წულუკიძეს ხოფელს ნიკოლაგზს ხოფისა ღმთისმშობლისათვის. რამანცა ძემან კაცისამან ესე გამოწიროს, ანუ დადიან-
15 მან, ანუ ვაზირმან, ანუ მესტუმრემან, ანუ სხვა ვინმემ ძემან კაცმან მასცა რისხავს დავად (sic) ღმერთი და ყოველნი მისნი წმიდანი ზეცისანი და ქვეყანისანი და ხოფისა ღუთისმშობელი.

ხვეუქად: ნიკოლოზ.

1550—1570 წ. დაახლოებით ამ დროებში, პალეოგრაფიულ თვისებათა მიხედვით, და საზოგადოდ XVI საუკუნეში უნდა იყოს მიცემული ვახუშტ აბაშიძის შეწირულობის წიგნე, რომელიც დაცულია გელათის საკათალიკოზო წმ. გიორგის ტაძრის საბუთებში ზომით $158\frac{1}{3} \times 15$ სანტმ., სიგელი დაწერილია ცუდის ხელით, თავში მდარე ღირსების მხატვრობაც აქვს წარწერით: ჯ"ი ქ"ე. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება ოროლი წერტილი. თითო აბზაცის წინ დედანში დასმულია ჯვარი.

სახელითა დასაბამოსა ღმერთითა მამისა, ძისა და სულისა წმიდისათა უხილავისა ღმრთისა და ყოველად წმიდისა ღმრთის მშობლისა და ყოველთა მისთა წმიდათა და მისთა ტაძართა შინა მყოფსა მღრღელთ მოძღურისა წმიდისა ნიკოლოზისა და მისთა საყდართათვის ვიგულეთ და

- ფიგურლისმოადგინეთ მე ვახუშტ აბაშიძემან გკადრეთ და მოგაკენეთ... ჩემის უბრალოს თეთრით ნასყიდი მამული და ალაგი... თქნ სამკვიდრებელსა ჩემსა წმიდასა მონასტერსა... ჩემის სულისა და კორის საქსრად და სოხებლად და ჩემთა შვილთა და ძმათა და ნათესავთა სადღეგრძე-
- 5 ლოდ, შემოაგწირეთ ცელისტარასშვილის მოსყიდული ვენაკი და ალაგი მეექუტრეს, ამისთვის წელიწადშია თორმეტს ვამს, მიწირევდეს მეექუდრე (აქ 1 სიტყვა წაშლიდა) და საზროხედ ზეშთელისა და თაყას მოსყიდული რომანაული პარტახტი მისის სანზღურითა ღვინის ბეგრის მეტი არა ეთხოვებოდეს რა იმაზედ მოსახლეს კაცსა; ღვე-
- 10 რეს სასახლე მისის მოსახლითა და საზღურითა, ასრე რომე მოურავს ჰქონდეს იქიდაღმან რაც შეწირული იყოს ნიართევმდეს (sic) და ამსახურებდეს თის (sic) თავს მეტსა; საზაფხულო სასახლე ხუმაღალს მისის მოსახლითა საზღურითა. ზუარის მუშაობაზედა საყდრის ყმამან წელიწადშია ოთხი დღე უნდა უშველოს რაც ღვინო გამოვი-
- 15 დეს, იმისის მეოთხედის ოდენი სხუა ღვინო უნდა მისცენ მეზურესა ამიღბართულზედა, გამოიღებდეს ერთს ლიტრას სანთელს, ერთს ცხუარსა, ერთს ლიტრას მარილსა; გლეხი ორად გრიგოლასეული და მწავისეული; ორად გუველე ბიანაურის შვილი და დათვიასეული; ერთად მურვანაული, ამისი სამოსახლო დეკანოზისა ქვეშეთ
- 20 შამოსამზღურული; ორად ბაბლიური და კილაური; ორად ნუკრაული, რვა დბასთან ლუვეკვი; ოთხად ღვინაური, მამითურა, ბელგბაძე და მახნიაშვილი; ერთად ჰიქახაური; ორად გიბიაური; ორად მოგონაძე; ერთად ვაქარაული; მოგონაძეს ქუეშეთ ვენაკი და ალაგი მისის საზღურითა; ერთად გოგალაური და ოქროპირაული; ორად გოგინა-
- 25 სეული და მკედლისეული ... მართებს ამათ კუამლზედა თვითო საკლავი, შვიდშვიდი ქათამი, ოცდასამსამი კვერცხი, თვითო ლიტრა მარილი, ოროლი კოდი პური, თვითო კოდი ღომი, თვითო კოდი ქერი, ექუსექუსი კოკა ტკბილი, ოროლი კაპევეტი ოროლი მტკაველი, თვითო ჩარეკი სანთელი, ნახევარნახევარ ჩარეკი მკედა სე-
- 30 ლისა სანთლის გულად, ათათი ზურგი თივა, თვითო საბელი. სახასო გუველებიანაურის შვილისა და გრიგოლასი და აღიღბართულის სამზღურასაიქით და ჩხერისმელემდი და ძირულამდი გუველე სიანების სამზღურამდის; ტყე და მინდორი ღოდაური მი-

სის საზღურითა, სვიმონაური და ფარსმანაული მისის საზღურითა, წყლისაგან ყარინება ჩხერისმელემდი; ჩხერისმელე ძირულამდი, ძირულას ნახევარა, ბურთულს ზედათ გუვეელესიანის სამზღურამდი.

- არის კიდევ შეწირული ღმრთისათვის და მისთა წმიდათათვის
- 5 ჩემის სულისათვის სააღაპო და ერთი სასახლე მისის საზღურითა, კაპარკინაშვილს ზედათ სახასო ტყე და ალაგი მისის საზღურითა, უბიანი მისის საზღურითა, ესე დეკანოზსა და გამოიღებდეს ხუთს კოკას ღვინოსა. კიკილაურზედა ოთხი კუამლი კაცი გამოიღებდენ სააღაპოდ და რვას ცხუვარსა, ოთხს ყუვეერულსა, რვა კოდს პუ-
- 15 რსა, ორმოცს კოკას ღვინოსა. თეთრო წყაროდაღმან რასაც კუამლი ამოსდიოდეს ოროლი ჩარეკი სანთელი, თვითო მარჩილის წონა საკუმეველი, ხუთხუთი ლიტრა შარილი, თვითო შულო ბამბის ნასთი, ესე დეკანოზმან და მოურავმან მოიბარონ და ასრე ქნან, წინამძღუარსა და ხუცესსა ეამი აწირვონ და სადილი აქამონ და თო-
- 15 რმეტა თეთრი საწირავი ჩემიდაღმან წინამძღურსა მისცენ, რვას ცხუარზედა რვას ხუცესსა ეამი აწირვიონ. სხუა რაც ხუცესი მორჩეს, საწირავი ჩემისაგან მისცენ. მისცენ კუამლზედა რაც მიხუდეს ხარშო შეკაზმული მარილითა და მწვანელითა, ოროლი პური ერთის ჩარეკისა, ოროლი სანთელი ბამბის ნასთზედა ჩამოსხმული,
- 20 საკმეველი დეკანოზმან და მოურავმან ჩაურიგოს და აკმევიონს და ყველასაც შენდობა ათქმევიონს და ნახევარ ჩარქს (sic) მარილსა და თვითოს საშიანს ღვინოსა მისცემდენ. არის მისაცემი კუამლზედა, ვინც დედაკაცი და კაცი მოვიდეს ელაზნაურთა, ქართლელთა, ფარცხნელთა, თეთრაწყაროელთა, ფაქუთელთა, წიფლეელთა,
- 25 კუადაურელთა, საბელთა, სასუმეთელთა, ხორთელთა, საწერეთლოელთა საყდრის ყმათა, ნატობეურელთა, მლაშელთა, აქარელთა, წეველთა, იღმელთა, თურინელთა ქორეთელთა (sic), ზესტაფონელთა გრგემის კიკილაურზედა ოთხის კუამლის კაცისაგან კუამლზედა სააღაპოს გარეთ მოურავს და დეკანოზსა ექუსი ქათამი, ორი ქუა-
- 30 (sic) ღომი, ერთი კოდი ქერი, ოცდასამი კუერცხი, ორი მარკილი თივა, ნახევარი მოურავს და ნახევარი დეკანოზს და კუამლზედა კვირეში ორორის დღის მუშაობა. სხუა რაც იმ დაწერილს

კაცზედ მორჩეს სასმელ საქმელი ან მისაცემი, ვინც გლახა მოვიდეს, იმას მიართვით.

არის შეწირული ღმრთისათვის და მის წმიდათათვის და წმიდის გიორგის წვევისათვის საალაპოდ ჩემის სულისათვის საყდართან
5 ლომინის მოსყიდული პარტახტი ტაბატაური ერთ გლეხად, მახარებელი გაჩეჩილაძე და მისი განაყოფური და ორ გლეხად დეისმაძაური და მისი განაყოფური რაც სხუას წვეველს კაცსა მართებს, ისი ამათ მართებს. ამისგან ერთი ჩარეკი სანთელი, ერთი ცხუარი და ერთი მრთელი საკლავი, ორი კოდი პური და ხუთი კოკა ღვინო,
10 ერთი ლიტრა მარილი. ოთხს ხუცესსა ეამს მიწირევდეს მისიანათ და სხუა რაც გარდარჩეს, ის დეკანოზისა იყოს და კვირეში ორორი დღე მუშაობა დეკანოზისა იყოს. ესე ფარემუზ მაქავარიანმან და მისმან შვილმან და ნათესაემან აქარელმან, წვეველმან და ილმელმან კელოსანმან ისაქმონ.

15 არის შეწირული ღმრთისათვის და მისთა წმიდათათვის ჩემის სულისათვის საწერეთლოს მახარებელი ხუცესი, გამოიღებდეს ორს ჩარეკს სანთელსა, მის მკედსა, ორს ცხუარსა, ერთს ლიტრას მარილსა; ქალაღლისას შვილებსა (სიღ) ერთი ჩარეკი სანთელი, მისი მკედი, ერთი ცხუარი, ორი ჩარეკი მარილი, ხუთხუთი ჩაფი დვი-
20 ნო ხუცესსა უნდა მიიბაროს იქიურმან კელოსნებმან და თუ დააკლდეს აქარიდაღმან მოიკითხონ ფარემუზ და იქიური კელოსანი მისცემს. აწე ამისგან კუამლზედა თვითო ჩაფი ღვინო ხუცესსა, ერთის ცხურის ხარშო, ორი ჩარეკი მარილი, ერთი ჩარეკი სანთელი, მისი მკედი, რვიანი ღვინო აღდგომისა და ერთის ცხურის ხარშო,
25 ორი ჩარეკი მარილი, ერთი ჩარეკი სანთელი, მისი მკედი, რვიანი ღვინო; საღმრთო ზედან ერთის ცხურის ხარშო, ორი ჩარეკი მარილი, ერთი ჩარეკი მარილი (წინად ჟნდა უფიფიუ ხახვი), მისი მკედი, რვიანი ღვინო; მარიობათ ცხურების საწესო იმავე ხუცესსა; საღმრთოზედა წინამძღუარი და ორივე დეკანოზი მივიდოდენ, ემსა
30 გვიწირევდენ, ღვინოსა ხუცესი ასუემდეს, საქმელსა (ოფელი მიართმიდეს, საწირავად კუამლზედა თვითოს გვერდს პურსა მიართვემდენ. ამისგან ნახევარი წინამძღუარსა და ნახევარი ორს დეკანოზსა.

არის შეწირული ღმრთისათვის და მისთა წმიდათათვის ჩემის სულისათვის ქორეთს ხუცის სახლი. გამოიღებდეს ერთს ცხუარს, ერთს საკლავსა, ერთს ჩარექს სანთელსა, მის მკედსა, ერთს ლიტრას მარილსა, ათს კოკას ტკბილსა; მოვიდოდეს მოურავი და 5 კელოსანი; ცხუარზედა იმავე ხუცესსა ჟამსა აწირვინებდენ, მიართვემდენ კუამლზედა, რაც მიხუდებოდეს ცხურის ხარშოს კორცსა, ოროლს სანთელსა, მარილსა, თვითოს ჩაფს ღვინოსა, ორისოდენი (sic) მოურავსა და კელოსანსა.

10 არის შეწირული ღმრთისათვის და მისთა წმიდათათვის ჩემის სულისათვის მლაშეს იამანიძისეული მამული, გამოიღებდეს სააღდგომოდ ერთს ცხუარსა, სამს ყუვერულსა ერთს ლიტრას მარილსა, თექუსმეტს ადლს ტილოსა, ორს ლიტრას სანთელსა.

15 არის შეწირული ღმრთისათვის და მისთა წმიდათათვის და ვანთ ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობლისათვის, გამოიღებდეს გოგიჩა სასნაშვილსა მამულმან ერთი ცხუარი, ერთი საკლავი, ერთი ლიტრა მარილი, ერთი ჩარექი სანთელი, მისი მკედი, გამოიღოს ხუთმან სასანაურომან (sic) ხუთი გვერდი პური, ათი კოკა ღვინო კუამლზედა, გაუყოფდენ ცხურის ხარშოსა, კორცსა, მარილსა, ოროლს სანთელსა, ოროლს პურსა, რაც მიხუდეს ღვინოსა, ორო- 20 ლის კაცის ოდენი მოურავსა და კელოსანსა ცხურის საწესო, ერთი ჩაფი ღვინო ზედაშეთ და ტაბლა ხუცესსა და სანთელი ხატსა.

არის შეწირული ღმრთისათვის და მისთა წმიდათათვის და ფერისცუალეების ხატისათვის ჩემის სულისათვის ფაქუთს ფერისცუალობას გამოიღებდეს, სათუთური მამული ერთს ცხუარს, ერთს საკლავს, ერთს ლიტრას მარილს, ერთს ჩერექს სანთელს, მის მკედსა, ორს კოდს პურსა, ათი კოკა ღვინო ბალონიდალმან კუამლზედა გაუყოფდენ ცხურის ხარშოსა, კორცსა, მარილსა, ოროლს სან- 25 თელსა, ოროლს პურსა, ღვინისაგან რაიც მიხუდებოდეს ცხურის საწესო, ერთი ჩაფი ღვინო და ტაბლა ხუცესსა და სანთელი ხატსა, 30 ორის კაცისოდენი მოურავსა და კელოსანსა.

არის შეწირული ღმრთისათვის და მისთა წმიდათათვის ჩემის სულისათვის წმიდის გიორგის კოდის წყაროთათვის კარტალს, გამოიღებდეს ერთი ოქრამე ერთს ცხუარსა, ერთს საკლავს, ერთს

ლიტრას მარილსა, ერთს ჩარექს სანთელსა, მის მკედსა, ათს კო-
კას ტკბილსა, მივიდოდეს მოურავი და კელოსანი, ცხუარზედა იმავე
ხუცესსა ჟამსა აწერებდენ, მიაართებდენ კუამლზედა რაც მიხუდებო-
დეს ცხურის ხარშოსა; კორცსა, მარილსა, ოროლს სანთლსა (sic)
5 და ღვინოსა რაც მიხუდებოდეს ცხრის (sic) საწესო, ერთი ჩაფი
ზედაშე და ტაბლა ხუცესსა სათლი (sic) ხატსა, ორის კაცის ოდენი
ოდენი მოურავსა და კელოსანსა.

საღმრთოდ გამოიდებდენ რასაცა კუამლი ამოსდიოდეს ბატონ-
მან აზნაურის შვილმან და გლეხმან ოროლი ჩაფი ღვინო და თვითო
10 ქათამი ცხურისათვის იყიდონ, ერთი ცხუარი ფარცხანელთა, თეთ-
რაწყაროელთა და ფაქუთელთა.

ერთი (აქ 1 სტრიქონის ადგილი გამოტოვებულია) ერთი ხორითე-
ლთა საყდრის ყმაძან და ნატბეურელთა, ერთი აქარელთა, წვეველთა და
იღწმელთა, ერთი ზესტაფონელთა, ქორეთელთა და თურინელთა, ერ-
15 თი მლაშელთა ცხურის საწესო, ტაბლისა და ზედაშისა ნახევარი
მას მისის თემის ხუცესსა და ნახევრისაგან ორი წინაძღუარსა და
მესამედი ორს დეკანოზსა და სანთელი მას მისის თემის ხატსა.

შემიწირავს ღმრთისათვის, ყოველთა მისთა წმიდათათვის ჩემი
შვილურად გაზრდილი ფასიტაი და მისნი შვილნი და ნათესავნი მისის
20 მამულითა, რაც ჩემგან წიგნი და სიგელო ჰქონებოდეს იმითი ამი-
სათვის, რომე ეს ჩემი სულის საქმე იმისთვის მიმიბარებია. რარი-
გათაც მიზამს და მსახურებს, მან და მისმა სულმან იცის და მისმან
ნათესავმან და ღმერთმან და მის წმიდათ მადლმან, ასრე რომე ამა-
სთანა არას კორციელს კაცსა კელი არა აქუს. ასრე მისის მა-
25 მულით ჩემის სულისათვის შემიწირავს. თუ ვისმე მისის ნდომით
მსახუროს, მადლი უთხრან, თუ არა, ეს ჩემი სულის საშახური
ეყოფის. აწე ვინცა და რამანცა ძემან კაცისამან ანუ დიდპან ანუ
მკირემან ანუ ჩვენმა შვილმან და ძამან და ნათესავმან და გუ-
არის კაცპან, ანუ კათალიკოზმან და ქუთათელმან ანუ სხუამან ები-
30 სკოპოზმან ანუ წინაძღუარმან და ხუცესმან ანუ სახლისუხუცესმან
და ბოქაულთუხუცესმან ანუ თავადმან ანუ აზნაურპან ანუ გლე-
ხპან ესე ჩემი უბრალო ჩემის სულისათვის [შე]წირული მომიშა-
ლოს და შე[ცვალოს], შემეცაიცივლების [სახელისა?] ქრისტიანობის

- - - (ორიოდე ან სამიოდე სიტყვა მოხეუღია) - - სული - - (აქ დედანს ცოტა უნდა აკლდეს)

სიგელს ხელის მოწერა არა აქვს. თავში კიდევ მე-XVIII საუკ. ხელთ წარწერილია: დიდის ვახუშტის შეწირულია.

1570 წლ. ახლ. ნუსხა კახურის ბეგრისა, დაცული გელათის საბუთებში № 71, დაწერილი თეთრს ქაღალდზე ზომით 30×30¹/₂ სანტმ. ნაშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება სამი წერტილი. სათაურად ნუსხას აქვს: „ქ კახურის: ბეგრის: არის:“ და სხვა ხელით კიდევ: „წყალწითელის ნუსხა:“

როგორც იმერთა მეფის ალექსანდრე II-ის შეწირულობის ერთ სიგელიდან სჩანს (თ. უორდ. ქრონიკ. II 341, ს. კაკაბ.—კოსტან. უცნ. აფხ. მეფე, წყალწითელას ახლად გაშენებული სოფელი პირველად განთავისუფლებული იყო ბეგრისაგან. ხოლო წინამდებარე ნუსხა დაწერილი უნდა იყოს სოფლის მოშენებიდან კარგა ხნის გავლის შემდეგ (შიგ მოხსენებულია რვა პარტახტი), ამიტომ ნუსხის შედგენა შეიძლება მიეკუთვნოს 1570 წლ. ახლო ხანს.

ქ: მართებს წყალწითელას გიორგას სინტრაძესა სანთელი ლიტრა (sic) ორი, ერთის ცხურითა, სამის ხუცის [წი]რითა ალაპი.

5 მართებს გიორგ ბერიძეს გოგიტასა სანთელი ლიტრა ორი, ლომი გვერდი ორი, [პური] გვერდი ერთი, ღვინო ათიანის კოკითა კოკა სამი, საკლავი ერთი ათის თეთრისა და ძღვენი ორი.

მართებსა ბუქუას გიორგი ბერიძესა სანთელი ლიტრა ორი, ლომი გვერდი ორი, პური გვერდი ერთი, ღვინო კოკა სამი, საკლავი 10 ათის თეთრისა, ძღვენი ორი, მართებს (sic).

მართებს ინანას ჯანელიძესა სანთელი ლიტრა [ორი?], ლომი გვერდი ორი, პური გვერდი ერთი, ღვინო კოკა სამი, საკლავი ათის თეთრისა, ძღვე[ნი].

მართებს ალფასიძეს ძმობილას სანთელი ლიტრა ორი, ლომი 15 გვერდი ორი, პური გვერდი [ორ]ი, ღვინო კოკა სამი, საკლავი ათის თეთრისა, საქრიშობო და საყველიერო ძღვენი.

მართებს -- ლომბსაბერიძესა სანთელი ლიტრა ორი, ღომი გვერდი ორი, პური გვერდი ერთი, ღვინო კოკა სამი, საკლავი ათის თეთრისა, საქრისტიშობო და საყველიერო ძღვენი.

მართებს დათიკიას ფორაძეს სანთელი ლიტრა ორი, ღომი გვე-
5 რდი ორი. პური გვერდი ერთი, ღვინო კოკა სამი და საკლავი ათის თეთრისა და ძღვენი ორი.

მართებს ვაქარაძეს მიქელასა სანთელი ლიტრა ორი.

მართებს ღურულიშვილს ათანდრლასა და სიხარულასა სანთე-
ლი ლიტრა ორი, ღომი გვერდი ოთხი, პური გვერდი ორი, ღვინო
10 კოკა ექვსი, საკლავი ორი ათათის თე[თრისა], ძღვენი ოროლი

მართებს დათიკიას ღურულიშვილსა სანთელი ლიტრა ორი.

მართებს გვენეტაძეს როსტევეანასა სანთელი ლიტრა ორი,
ღომი გვერდი ორი, პური გვერდი ერთი, ღვინო კოკა სამი, სა-
კლავი ათის თეთრისა, ძღვენი ორი.

15 მართებს მიქელს კაკაურიძესა სანთელი ლიტრა ორი, ღომი გვერდი ორი, პური გვერდი ერთი, ღვინო კოკა სამი, საკლავი ათის თეთრისა, ძღვენი ორი.

მართებს მახარობელსა კაკაურიძესა სანთელი ლიტრა ორი,
ღომი გვერდი ორი, პური გვერდი ერთი, ღვინო კოკა სამი, სა-
20 კლავი ათის თეთრისა, ძღვენი ორი.

მართებს მამაშვილას კასპაშვილსა სანთელი ლიტრა ერთი.

ქ. მართებს ხელოსანს ჯანელიძეს დავითასა სანთელი ლიტრა
ორი და რვა პარტახი სხვარის (sic) და რაც ამ კაცებს მართებს
თითოს გლეხსა, ისრე თითოს პარტახს მართებს და ისრე გარდაიხა-
25 ლოს, ვინც დაესახლოს და ან ვინც ქამოს.

ბოლოს დასმულია მორგავლო პატარა ბეჭედი, რომლის წარწერა
არ განირჩევა.

1573 წ.

შეწირულობის წიგნი გიორგი II იმერთა მეფისა, და-
კული გელათის საბუთებში ნაწილ ნაწილ სხვა და-სხვა ნო-
მრების ქვეშ, სახელდობრ № 56, 97 და 72. ზომა პირვე-
ლისა სიგრძით 26, შემდეგისა 31 სანტიმ., მესამე კიდევ

ფრიად დაზიანებულია, განი 191,2--211/3 სანტმ. საბუთი დაწვ-
რილია ქაღალდზე, რომელიც საერთოდ ძალიან დაზიანებულია,
თავი კიდევ მთლად დაკარგულია. ნიშნად იხმარება ყოველ
სიტყვის შემდეგ ოროლი წერტილი, იშვიათად სამი.

- დედოფალმნ --- ვიგულეთ და ვი --- საშინელსა და ცა-
თა --- ყდარსა და მაშიგან ბრძანებულსა --- ბელსა გკადრეთ და მო-
გახსენეთ და --- ვითა დაგვიჯნეს ჩუენი დიდად [ერდგულ]ნი
ლ[ორთ]ქიფანძე ქექაოზ და ქრთამიც მოგვართე --- დ: უბოძეთ
- 5 გელათს დასავლეთის კარსა სასათლაო და --- ლე ულუხან იქი დევა-
მარხეთ და გაუჩინეთ მწირველი --- სათუის მღრდელ: მონაზონი
გერმანე და გაუჩინეთ --- რვა და კელაპტარი და შევსწირეთ გლენხნი
ციხიას და --- შვილი მხეციძე ამოსწყდა უშვილოთ და იმისეული,
გ --- ლაძე გიორგი და მართებს თეთრი ოცი, ლომი კოდი --- კოკა
- 10 ექესი, ქათამი ორი და ტვირთი და მუშაობა და --- ქრის-
ტეშიაი და მართებს თეთრი ოცი, ლომი კოდი ორი, ლ[ვინო-
კო]კა რვა, ქათამი ორი, თივა ზენი ერთი, ტვირთი და მუშა[ბა]
--- დინაძე დავითაი და მართებს თეთრი ათი, ლომი კოდი |ორი?
ლვი]ნო კოკა სამი და ქათამი ორი და თივა ზენი ერთი და ტვი[რ-
- 15 თი და] მუშაობა; და სოფარომაძე ვაჟიბედაი და მართებს თეთრი ათი,
[ლომი კოდი] ორი ლვინო კოკა სამი, ქათამი ორი, თივა ზენი ერთი და
ტ[ირთი] და მუშაობა; კავეტაძე იენაი და მართებს თეთრი ათი; ლომი
კო --- ლვინო კოკა რვა, ქათამი ორი, თივა ზენი ერთი, ტვირ[თი და
მუშა]ობა; როდინაძის გიორგას პარტახტი და მართებს თეთრი --- ლომი
- 20 კოდი ერთი, ლვინო კოკა სამი, ქათამი ორი, თივა ზენი --- და ტვირთი
და მუშაობა; ლაშკარაული პარტახტი და მართ[ებს] თეთრი ათი,
ლომი კოდი ორი, ლვინო კოკა სამი, ქათამი ო[რ] --- (აქედან იწ-
ეება № 97) ტვირთი და მუშაობა; ბიბილაური პა --- ლომი კოდი ერ-
თი, ლვინო კოკა სამი, ქათამი ორი და ტვირთი [და მუ]შაობა. ესე
- 25 რატეშვილი უნაიესაოთ გარდაღვინდა და ასრე უცილებლათ შე-
გვიწირავს, რომე ამასთან საცილოდ საქმე აღარავის აქუს მათ[ი]თ
მამულითა და მათით საზღურიითა და სამართლიანითა უკლებათ.
აგრევე ფარკმანაყანვეს გლენხნი ქელბაქიანის ავთანდილისაგან მო-
ნასყიდი, ასრე რომე ქელბაქიანსა მხეციძისაგან ჰქონდა მოცემუ-

- ლი ნასისხარდა და მერმე ჩვენ თეთრით ვიყიდეთ და შევსწირეთ გელათს ულო[ხ]ნის (sic) სულისათვის რაცა სახნაური შეილო ბეგარა მართებს და გამოვა, ისი შეგვიწირავას და გლები ფახაკაძე ახალბედაი და მართებს ღვინო რვიანით ლიტრითა კოკა ოცი, სა-
- 5 კლავის თეთრი ათი; ფახაკაძე გიორგაი და მართებს ღვინო რვიანითა კოკითა პარტახტიანათ ორმოცი და თეთრი ათი; ფახაკაძე სიხარულაი და მართებს ღვინო რვიანითა კოკითა ორმოცი და საკალავის თეთრი ოცი; ფახაკაძე მუხიერაი და მართებს ღვინო რვიანითა კოკითა ორმოცი და საკალავის თეთრი თუთხმეტი. ფახაკაძე მაი-
- 10 საი და მართებს ღვინო რვიანითა კოკითა ორმოცი, საკალავის თეთრი თუთხმეტი; ფახაკაძის ახალბედას პარტახტი და მართებს ღვინო რვიანითა კოკითა ოცი, საკალავის თეთრი ათი; შიოს ფახაკაძესა მართებს ღვინო რვიანითა კოკითა ოცი და საკალავის თეთრი ათი, ბიძასთვალსა მართებს ღვინო რვიანითა კოკითა ათი, თეთრი ექუსი;
- 15 კილაძე დედულისაი და მართებს ღვინო რვიანითა კოკითა ათი და თეთრი ექესი. ლალაძეს გიორგის მართებს ღვინო რვიანითა კოკითა ორმოცი და თეთრი შვიდი. ესეც ჩვენით თეთრით ნასყიდი არის და არავინ რას გვემართლების ღარც ვის რა საქმე აქუს. აწე ყოველთ წელიწადსა ენკენის თვეს ცამეტსა ენკენიობას დღესა ულუხნის
- 20 სულისათვის ალაპი გარდაიხდებოდეს და თვითან გენათელი სწირევაღეს ეამსა და მეკუდრენიცა და თორმეტს თეთრსა გენათელს მიართმევდეს, ორს თეთრსა აღმაშენებლის მწირვესა (sic) და ორს თეთრსა სეფეს ჯვარიმტვირთელსა, ორს თეთრსა კანდელაკასა, ორს თეთრსა გედგონს, ორს თეთრსა დედოფალის მწირველსა, ორს
- 25 თეთრსა გენათლის ჯვარის მტვირაელსა, ორს თეთრსა კელარსა, ორს თეთრს ბაკურაძესა. ამის საწირავათ ორი თეთრი შიოს (აქედან იწყება № 72) მისცემდეს და ამ აღაპზედან დაიხარჯოდეს ორი უხვარი ათათის თეთრისა და წელიწადშიგან საკამეველი ათი თეთრისა და აღაპზედან თევაზი ათი თეთრისა და ყველი და მარალი ოთხი თეთრისა
- 30 და პური ათი თეთრისა და ღომი და ღვინო რაც მოუნდებოდეს და ამას გარეთ თვითან მონაზანი გერმანე ყოველი წელიწადსა დიდი მარხვას უწირევადეს და ორმოცდაათის თეთრის კელაპტარსა ანთე-

- ბღეს დიდს ორშაბათსა და დილაძდის დიდ ორშაბათამდის ერთე
ბოდეს და ამ აღაპს გარეთ რაც ან თეთრი გარდარჩეს, ან ლომი და
ღვინო გარდარჩეს, ისი მონაზონმან გერმნე მისმან მწირველმნ იხა-
რჯოს როგორც უნდოდეს ისრე. აგრევე გელათს სახლი საყავარე-
5 ლიძე გენათელი რომე მიცვალა, ის ადგილი და იმას ქვეშეთ გა-
ლაფნისა და იმას შუა ბოსტნი. აწ ეს გლეხები და მამული ყოვლისა
კაცისაგან შეუკრლებლათ და უსაჩჩლავად შეგვიწირავს... და ქე-
ქაოზ მისითა თეთრითა იქრთამა და ჩვენ ჩვენითა ნებითა მიგვი-
ცემია.. (წყვეა) თქვენცა .. აფხაზეთისა და ქარაღისა კ'ხნო...
10 დაუმტკიცეთ. ვინცა ამის მწირველსა მონაზონსა და ანუ მის ყაპასა
შესცოდოს, რა რიგადცა გელათის გუჯარშიგან უუპატიო ეწეროს,
ისრე ამათი დაეურვოს... დაიწერა... ინდიკტიონსა მეფობისა ჩუე-
ნისასა ქკს ორას სამოცდაერთსა, ხელითა კარის ჩკენის დივანმწი
გნობრისა თავაქალაშვილის აღასიოა, ნებითა ღთისათა.

ხეუღად: გიორგი

1565—1578 წ. ამ წლის ახლო ხანებში უნდა იყოს მიცემული ხელ-
წერილი, დადებული იმერთა მეფის გიორგის II-ის მიერ. სა-
ბუთი დაცულია გელათის ტაძრის სიგელ-გუჯარებში № 54,
დაწერილია თეთრ ქალღღებზე ზომით 32×15 სანტ.. ნიშნად
ყოველ სიტყვის შემდეგ იხპარება ორი წერტილი. საბუთი
ხელმოწერილია გიორგი მეფის გარდა რუსუდან დედოფლის
მიერ, რომელიც გარდაიცვალა 1578 წ. სიგელი შემოკლებ-
ბით დაბეჭდილი იყო თ. ყორღ. „ქრონიკ.“ II, 404.

- 15 ქ. ჩუენ ორისავე ტახტისა და სახელმწიფოსა ლიხთიჰერისა და
ლიხთ ამერისა თვითმფალოზობით მპყრობელმნ ღთივა აღმატებულმან
და ღთივე დაჰყარებულმნ ძლოერმან და უძღვეველმნ ჩუენ ღთივა
გუთირკვეანოსანმნ მეფეთ მეფემნ გი'გი ესე უკუნისამდის გასათავე-
ბელი მტკიცე და შეუკვალებელი წიგნი მოკახსენეთ თქვენ ბიძის
20 ჩვენის ცოლყოფილსა პატრონსა ანას, მას ჟამსა როდეს ბატონის
ბიძის ჩვენის გიორგის სულისათვის და თქვენის სულისათვის უკუ-
ნისამდის ღთის სასუფეველსა გლეხები შესწირეთ და იმათი ბეგარა
საკამევალათ და საკელაპტრეთ სანთლათ შესწირეთ და გუჯარი

იადგარი გაიჩინეთ და სიგლათ დაწერინეთ და ჩვენი ხელი და ბე-
 კელი ყაველა ჩაურთეთ იმ სიგელსა. აწე რა რიგადცა [ამ] სიგლითა
 ბატონის ბიძის ჩვენის გიორგის სულისათვის და თქვენის სულისა-
 თვის ის გლახები და მთი ბეგარა სანთლისა და საკამევალისათ! ---
 5 [საკე]ლაპტრეთ შეგეწიროს და იმ წიგნშიგნ გაგეჩინოს და გაჩენით
 ეწეროს ის გაჩენილი და შეწირული თქვენის სულისათვის და ბატო-
 ნის ბიძის ჩვენის გიორგის სულისათვის, უკუნისამდის ისრე გათავდეს.

აქ დასმულია პატარა მორგვალე ბეჭედი განუჩეველი წარწერით და
 იქვე არის ხვეული ხელისმოწერა: გიორგი. დ'ფლი რუსუდან

1586 წ. შეწირულობის წიგნი იმერთ დედოფლის თამარისა გელათის
 წმ. გიორგის ტაძრისადმი, დატული საკათალიკოზო საბუ-
 თებში № 27. წიგნი დაწერილია თხელს ტყავზე ზომით 46¹/₂
 × 19¹/₂ სანტმ., ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგ მ
 წერტილი. სიგელი შემოკლებით დაბეჭდილი იყო თ. კორდ.
 ქრონიკ., II, 425.

ქ მი ყოვლად გალობელო დედაო მაცხო --- შემოკმედო ცი-
 სა და ქვეყანისაო და შეენიერო და შრ ---- განმანათლებელო ყოვ-
 10 ლისა ქრისტიანეთასა და მისთა მოწამეო მოწამეთა მთავარო მხნეო
 და მხედარო წმიდაო გიორგი გელათის სადედოფლოსაო, ვიგულეთ
 და ვიგულსმოდგინეთ და შემოგწირეთ მცირე და კრინი (sic) ესე
 შესაწირავი ტაძარსა მას მეუფისასა გელათს სადედოფლოსასა და
 ხატსა მას წმიდასა გიორგის ჩვენ ღმრთივ გვირგინოსნისა მეფეთ
 15 მეფისა ბაგრატის უზუტესისა შვილის მეფეთმეფისა გიორგისა თანა-
 მეცხედრემან დედედოფალთ (sic) დედოფალმან ბატონისა დიასა-
 მიძის სახელოანის შერმაზანისა და ანას ქალმან პატრონმან თამარ
 სულისა ჩვენისა ფრიად ცოდვილისა საოხად და დასახსნელად და
 შესავედრებელად ჩვენ თამარ ყოფილმან ქრისტიანე შემოგწირეთ
 20 ჩვენის იარალითა თაჯისა და განძისაგან დავშალეთ და შევამ-
 კვეთ და გაუაქედინეთ ოქროსა ყოვლად წმიდისა კარისა ღმრთის-
 შშობელსა ხატი და შევამკეთ პატრიოსნითა თვალითა და მარგა-

- ლიტითა და ამას გარეთ კიდევ ცხოველსმყოფელი პატიოსანი
ოქროსა მაცხოვრისა ხატი მისითა პატიოსნითა თვალითა და მარგა-
ლიტითა ჩემის მზითვსა და ჩემი საკითხავი ქაში და ოთხთავი და-
ვითნი და შემოგწირეთ ჩხარს გლეხი გოგჩიხი აბულაძე, ზაქარიი აბუ-
5 ლაძე, ქრისტეშიაი ლივლივაშვილი, ნიკოლოზაი ლივლივაშვილი,
როსტევენაი ავჯანდაძე, ხაბა (sic) ავჯანდაძე, ნასხიდაი დავითაშვილი,
იანეარაი სახეჩიძე, ნასხიდაი ავჯანდაძე, დემეტრე ყიფჩაყიძე ნიკო-
ლოზა აბულაძე ესენი მისისა ბეგრთა და გამოსავლითა. დავითაი
მარგველაშვილი, ხაბულაი ზაბუქიძე. ამ გლეხების ბეგრის თეთ-
10 რის გამოსავალისაგან ათის შამახურის ლიტრის კელაპტარს ანთებ-
დენ და ერთს ჩარექს საკმეველს იყიდდენ საწირავად და ყოველსა
ღმრთისმშობლობასა დღესა რვის ცხურითა აღაპსა გარდაიხდიდენ
და კათალიკოზი ყოველსა ღმრთისმშობლობის დღესა ქამსა გვიწირ-
ვიდეს ჩვენის სულისა და ამ გლეხების ბეგრისაგან ჩვიდმეტი კოდი
15 ქერი და სამოცდათურამეტი ათიანი კოკა ღვინო კათალიკოზს სა-
წირავად მიხუდებოდეს და ზემდგომელი ბერი ვინ გინდა ვინ დად-
გეს, თორმეტს საუფლოს დღეს ქამსა გვიწირვიდეს და მას მიხუდე-
ბოდეს. ამ ბეგრისაგან ქერი კოდი ცხრამეტი, ღვინო ათიანი კოკა
სამოცდაჩვიდმეტი, ღომი კასრი შვიდი, სასეფისკურეთ პური კასრი
20 შვიდი. ჩერნათს ნასხიდაი მამიაშვილი და მისი ძმები და ელიაი
ფერაძე შემოგვიწირავს და რაც იმათი ბეგარა გამოვიდოდეს, კათა-
ლიკოზს მიართმევდეს და კათალიკოზი თითოს კელაპტარს აღმინ-
თებდეს და ვინცა და რამანცა ძემან კაცისამან ანუ მეფემან ანუ
დედოფალმან ანუ დიდმან ანუ მცირემან ანუ თავადმან ანუ აზნაურ-
25 მან ანუ კამყოლმან (sic) ანუ ვაზირმან ანუ მსახურმან ესე ჩვენგან
შეწირული ჩვენის სულისა და განაჩენი წიგნი და გუჯარი მოგვი-
შალოს და არ გათავოს, ანუ ბატონსთანა მოციქულად მიეგზავნოს,
ანუ გამოურჩიოს ამისი მოშლა, ხოლემცა (sic) რისხავს მამა ძე და
სული წმიდა, ცხრა დასნი ანგელოზნი, მიქელ და გაბრიელ. მთავარ-
30 ანგელოზნი, ყოველნი წმიდანი ღმრთისანი ზეცისა და ქვეყანისანი,
ხორციელნი და უხორციონი. ვინცა ესე ასრე არ გამითავოს და
მომიშალოს, შემცაიციულების სჯულისა და ყოველისა ქრისტიანობი-
საგან, შემცაედება კეთრი გეზისა, სიშტვილე იუდასი, ძრწოლა კე-

ნისა, დათქმა დათა დაბირონისა (sic), მისიმცა სული იუდას თანა [დამეკუი]დრების, ნუმცა იხსნების სული მისი ჯოჯოხეთისაგან, ნურც [ლოც]ვითა, ნურცა წირვითა, ნურცა გლახაკთა მიცემითა, [ნურც] იელუსარემს წასულითა, ნურცა საყდრისა შენებ[ითა], 5 ნურცა საუფლოსა ხატისა მოქედითა და ვინცა მეფემან და დედ[ოფალ]-მან ესე ჩვენგან განაჩენი არ მო[გვი]შალოს] და დაამტკიცოს, დამამტკიცებელი აღიდნეს და აღდენგძელოს ღმრთმან ჩვე---სათა. დაიწერა გუჯარი ესე ქკს ორას სამოცდათოთხმეტსა ხელითა ფრიად ცოდვილისა თავაქარაშვილის ხვაფილანდრასითა.

ხეუფა ხელისმოწერა

1591 წ. შეწირულობის წიგნი ლეონ მეფისა ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 15, დაწერილი თეთრ ქალაღზე. ნიშნად ყოს ველ სიტყვის შემდეგ—2 წერტილი. სიგელს თავი აკლია.

ყურადღებას იპყრობს ამ სიგელის თარიღი, რომელიც ნაჩვენებია 279 ლევან მეფის ბატონობის მეორე ინდიკტიონს. ლევან იმერეთის მეფე კი ჯამეფდა, როგორც ეხლა მტკიცდება, 1583 წ.; ხოლო 1590 წ. ის შეიპყრო მამია დადიანმა და შხეთის ციხეში დააპატიმრა, ამ ციხეში ის გარდაიცვალა კიდევ. გამოდის, რომ ქვემოთ დაბეჭდილ სიგლის მბოძებელი ლევან მეფე და 1590 წ. მამია დადიანის მიერ ტყვე კმნილი ლევანი სხვა და სხვა პირნი არიან. ამის საბოლოოდ გამორკვევა მომავალის საქმეა, ეხლა კი შეიძლება აღინიშნოს, რომ თუ ნიკორწმინდის სიგლის მიმცემი ლევანი მარტლაც სხვა პირია, მაშინ ის იქმნებოდა შეილისშვილი 1541 წ. გამეფებულის ბაგრატ მეფისა რაჭა-არგვეთის მეპატრონეთაგან (იხ. ს. კაკაბ., სჯულმდ. ბაგრ. კურაპ.).

10 --- ორისავე ტახტისა და სახელ --- მპყრობელმან ჩვენ ღთივ გვირგუინოსანმა მეფეთმეფემან პატრონმან ლეონ ესე წყალობის წიგნი და სიგელი შეგიწყალებთ და გი[ბოძებთ] თქვენ ნიკოლწმინდელსა ბაქრაძესა ამბროსეს, მას ჟამსა ოდეს თქვენისა ერთგულობისათვის დაგვიჯენიათ და ვისმინეთ აჯა და მოხსენება თქვენი და 15 შეგიწყალებთ და გიბოძებთ ხონქორი სრულობით და კელიში და

- ნამარნევეს მკედლიძეძი. ესენი ხელშეუალათ თქვენთვის გვიბოძებია, ასე რომე არაფერი ჩენის კარისა გამოსავალი არ ბეგარა, ყალანი, სამსახური და სათხოვარი არაფერი არა ეთხოვბოდეს რა, ისრე ხელ-
შეუვალად თქვენთვის გვიბოძებია მათისა სამართლიანითა სახლკა-
5 რითა, ჭურმარნითა, ეზოთა, გარეშემოთა ტყითა, სათევზოთა, სანადი-
როთა, ველითა, ვენახითა, წყლითა, წისქვილითა, ჭალითა, სათევზოთა, სათაბითა, საყანითა, სასაძოვრითა, ეკლისითა და სასაფლაოთა, შესავალ
გამოსავლითა, საძებარ უძებარითა, მათის ყოვლის ფერის მართლის
სამართლიანითა გვიბოძებია. აგრევე კისორეთს ლომთაძენი სრუ-
10 ლობით მათით სამართლიანითა ყოვლიფერითა. წინათგანცა ჰაპის
ჩუენისგანცა წჷმინდის გ'ის მთის შეწირული ყოფილიყო, აწ ახლა
ჩვენ გიბოძეთ კისორეთს ლომთაძენი მათითა მამულითა სამარ-
თლიანითა და ჩხეტიძე ლომინი მისით მამულითა დღეს რისაცა
მქონებელი იყოს და აგრევე რაჰას ესტატეს გარეყანიძის შვილები
15 მისითა მამულითა, ესენი მკვიდრად და სამამულოდ გვიბოძებია და
რაც სხვა წიგნი და სიგელი ან ბატონის მამის ჩუენისაგან და ან ჩუენგან
გქონდეს, არც ის მოგიშალოთ, არც დაგამტროთ და არც გაგიკეთ და
არც წაგართვათ, ასრე უტილებლად გვიბოძებია. აწე ესენი გქონდეს და
გიბედნიეროს ღმან ჩუენსა ერდგულობასა და სამსახურშიგა ჩუენგან
20 და ყოვლის კაცისაგან შეუტილებლად და უსარჩლელად. ამისად
გაათავებისა თავსდებად მოგვიცემია თავად ღ'თი და ყოველნი მისნი
წმიდანი ზეცისანი, ქუეყანისანი, კორციელნი და უხორკონი. ვინ-
ცა და რამანცა ჩუენმა გვარის კაცმა ესე შეგიცვალოს, შეგიპიცი-
ვლების რჯულისა ქრისტიანობისაგან და რისხავსმცა მამა ძე და სუ-
25 ლი წმიდა. დაიწერა ბრძანება და სიგელი ესე ჩუენი ინდიკტიონსა
მეფობისა ჩუენისასა მეორესა. ქ'კნს ს სამოცლაცხრამეტსა (sic)
თვესა მაისსა იე.

1603 წ.

შეწირულობის წიგნი როსტომ მეფისა გელათის ტაძ-
რის საბუთთაგან № 110, დაწერილი თეთრს ქალღღებზე ზო-
მით 73×15 სანტმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იმარჩე-
ბა სამი წერტილი. სიგელი შემოკლებით დაბეჭდილი იყო
თ. ჟორდ. ქრანიკ. II, 433.

- ჩვენ იესიან დავითიან სოლომონიან ბაგრატიუნიან ნებითა ღმრთისათა აფხაზთა, ქართველთა, კახთა, სომეხთა, მეფეთმეფისა შანშა და შარვანშა და ყოველისა აღმოსავლეთისა და დასავლეთისა და სამხრისა და ჩრდილოეთისა, ღიბთ იმერისა და ღიბთ ამერისა
- 5' და ორისავე ტახტისა და სახელმწიფოსა თვითმფლობით მტკიცედ მპყრობელმან ღმრთივ აღმატებულმან და ღმრთივ დამყარებულმან ძლიერმან და უძლეველმან ყოველთა მეფეთა შორის წარჩინებულმან სკიპტრა პორფირ გუვირგუნ შარაევანდეთა შორის მბრწყინვალემან ჩვენ ღმრთივ გვირგვინოსანმან მეფეთმეფემან როსტომ და დე-
- 10 დოფალთ დედოფალმან თინათინ.... (შემოგწიწრეთ) სორმონს გლეხი გოგალი გოლათაძე, კანდელაკი და ქელბაქიანი გავაბრკვევით, ეს გლეხი საყდარსა და ბატონისშვილსა გენათელს დაუდევით სუმონს საუბატოდ, ამისის თეთრის ბეგრისაგან ორლი შამახური სანთელი ყოველთ. დიდმარხვაშიდან ხახულისა ღმრთისმშობლის წინა აენთე-
- 15 ბოდეს კანდელზედან..... დაიწერა ბრძანება და სიგელი ესე გენათელ მთავარებისკოპოსისა ბატონისშვილის სუმონისსა და ინდიკიტონსა (sic) მეფობისა ჩუენისასა ქორონიკონსა ორას ოთხმოცდათერთმეტსა თუვესა აგვისტუსა.

ხვეულად: როსტომ

1604 წ.

შეწირულობის წიგნი მეფე გიორგი III-ისა გელათის ტაძრის საბუთთაგან № 47, დაწერილი თეთრს ქალაღზე ზომით 83 X 26 1/4 სანტმ., თავი დაზიანებულია: სიგელი შემოკლებით დაბეჭდილი იყო თ. უარდ. ქრონიკ. II, 434.

- ჩუენ ცუაფარვით შენ მიერ შინდობილმან ნებითა
- 20 ღთისათა აფხაზთა, ქართველთა, რანთა, კახთა, სომეხთა და შანშე და შარვანშთა მეფეთმეფემან ყოველთა მეფეთა შორის ქუეყანისათა ახოვნად სახელ განთქმულმან და კიდით კიდემდე სოფლისა მძლეღ და უძლეველად და ქადაგებისათა ჩუენ ღთივ გვირგვინოსანმა მეფეთმეფემან გიორგი, თანამეცხედრემან ჩუენმა დედოფალთ დედო-
- 25 ფალმან თამარ ვიგულეთ და ვიგულისმოღვინეთ, გკადრეთ და შემოგწიწრეთ კნინი და მკირე შესაწირავი ესე კურსებს რაც სამეფო

თეთრი გამოვიდოდეს და სამოცდათექუსმეტი კოდი ლომი ჩუჭნის ძმის მეფეთმეფის როსტომის სულის საოხად და ჩუენად სადგენგრძელოდ (sic) და მეფობისა ჩუენისა წასამართებლად, ასრე რომე ყოველს ახალკვირის შაფათსა ვინცაჲგენათელი იყოს, ჩუენის ძმის მეფეთმეფის 5 როსტომის სულის საოხად თავთ გენათელი მისი კრებულითა ეამს სწირევედეს და აღაპს გარდხიდიდეს ერთის კართა და სამ ცხურითა, მისი პურღვინითა, სანთლითა და საკმეველითა, შენდობასა ბრძანებდენ ბრალთა მისთა აღსახოცელად. ამ შეწირულის თეთრისა და ლომისაგან კანდელაკის გლეხების ლომი და თეთრი კანდელაკს მიეცემოდეს და ნუ ადვილდების, ვინგინდა ვინ კანდელაკი იყოს, კანდელაკის ნათესავი ყოველს დიდმარხვასა მეფეთმეფის როსტომის სულის საოხად..... (შემძლედი) კრულ იყოს... შეიღთა კრებათა მადლითა ზ აფხაზეთის კათალიკოზ პატრიაქთა მადლითა და ქართლისა კათალიკოზ პატრიაქთა მადლითა ზ მათთა მიმდგომთა მიტრაპოლიტ- 15 თა და მთავარეფისკოპოზთა და სხვათა ეფისკოპოზთა მადლითა და ჯვარითა.... დაიწერა ბრძანება და სიგელი ესე ინდიკტიონისა მეფობისა ჩუენისასა მეფობისა ჩუენისასა (his) მეოთხესა ქკსა ორას ოთხმოცდათორმეტსა თვესა აგვისტოსა ოცდაათსა. მე პაატას აბა-შიძეს დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი, კელითა კარისა დივან 20 მწიგნობარისა თავაქარაშვილის ასლანისათა.

ხეუულად ხელს აწერს გიორგი.

შემდეგ დროინდელი მინაწერი:

ქ: ჩვენ ლთივ გვირგვინოსანმან მეფემ მეფემ (sic) პატრონმა ბაგრატ მოკითხული ვქენით, დაუთრები მოგვიტანეს და როგორც ამ წიგნში ეწერა, ჩვენც ასრე დაგვიმტკიცებია:

მორკველთ ბეჰედი წარწერთ: მონა ლთისა მეფე ბაგრატ

1610 წ. ახლ. შეწირულობის წიგნი მაჰია გურიელისა ბიჭვინტის ტაძრის საბუთთაგან № 33, დაწერილი ქალალზე ზომით $45\frac{1}{2} \times 14\frac{1}{2}$ სანტიმ. მამია მოკლულ იქმნა 1625 წ. შვილის მიერ. ამ სიგელის მიცემის დროს, როგორც ხჩანს, მისი შვილები ჯერ კიდევ მცირეწლოვანები ყოფილან და

ამიტომ საბუთის შედგენა დაახლოვებით 1610 წ. ახლო ხანში უნდა მომხდარიყო.

- ქ. შენ ცათა უვრცელესო და ქერაბინთა უზეშთაესო და თვალებისაგანც ანგელოზთა თვალთაგან თვალთ შეუდგამო შვიდ ცათა უმადლესო ბიჭვინტისა ღთისა მშობელო ჩუენ ცვა ფარვათა შენთა მონღობილმან და მსასოებელმან სიწმიდისა შენისამან გურიე-
- 5 ლმან ბატონმან მამიამან და თანამეცხედრემან ჩუენმან დიდისა და მადლისა კელმწიფისა ათაბაგ ამისპასალარის ძემან დასულმან (sic) დედოფალმან ბატონმან თინათი (sic) და ძემან ჩუენმან პირამშომან ბატონმან მანუჩარ და სვიმონ, შვილთა და მომავალთა ჩუენთა ყოველთავე გკადრეთ და შემოგწირეთ და მოგახსენეთ შენ საშინელ-
- 10 სა და ცათა მობაძავსა ბიჭვინტისა ღთისმშობელისა სახსრად და საოხად სულისა ჩუენისა და სადღენგძელოდ ძისა ჩუენსა (sic) აღსაზრდელად და ბატონობისა ჩუენისა წარსამართებლად და დღესა მას დიდსა განკითხვისასა ნებსით და უნებლიეთ ცოდვისა ჩემისა სახსრად და აღსაზოცელად ცოდვთა ჩუენთა შვიდი კუამლი კაცი: კო-
- 15 პლატაძე ხახუტაი მისით მამულითა, საფლავით და ეკლესის კარითა, შესავალ გამოსავალითა; მამია ტოროზაძე მისის სახკარითა, საფლავითა, ეკლესის კარითა შესავალითა და გამოსავალითა; იმარიდო ტრაპაიძე მისის სახკარითა, საფლავითა, ეკლესიის კარით, შესავალითა და გამოსავალითა; ხახუტაი ტრაპაიძე მისის სახკარითა, საფ-
- 20 ლავითა, მამულითა, ეკლესის კარითა, მისის (sic) ყოვლის ფერითა; ზაქარია ტრაპაიძე მისის სახკარითა, მამულითა, საფლავითა შესავალითა და გამოსავალითა; მამისაი მქედლისშვილები მისის სახკარითა, მამულითა, შესავალითა და გამოსავალითა; გელაძე მისი განაყოფი მგელაძე მისის სახკარითა, მამულითა, შესავალითა და გა-
- 25 მოსავალითა. ესე შვიდი კვამლი კაცი ასრე შეგუიწირავს ბიჭვინტისა ღთისმშობლისათვის, ვინც კ'ზი (sic) მისთვის მიგვიბარებია. წელიწადსშია ოროლს ჟამს სწირებდეს მისის კრებულოთა, ერთს მარიობას, ერთს ხორციელს შაბათს სულთაობასა და მამულს რა რიგაცა სხვა საკათალიკოზო მამულია, ისრე კ'ზი იხმარებდეს და იმ კაცებს
- 30 არა ეთხოვებოდეს რა საკზოს გარეთ სხვის კაცისაგან სათემოს სა-

ქმის მეტი. აწე რამანც ძემან კაცისამან ან გურიელმან და ან კზმან ან ეფისკობოზმან ათაუადმან (sic) ან აზნაურმან ესე ჩუენი სულისათვის შეწირული ბიჭვინტისა ღთისმშობელსა მამული მოუშალოს, რისხავს ყოველნი წმიდანი ღთისანი, ზეცისანი და ქვეყანისანი, ხორციელნი და უხორცონი და ბიჭვინტისა ღთისმშობელი ნუ რარამცა ეშველების ნურცარა ამ სოფელს და ნურცარა საუკუნოსა. დამამტკიცებელნი ამისნი აკურთხნეს ღთმან. ან როდისაცა აქ მოხვიდოდე, აქ ჩემს საფლავზედა ეამსა სწირებდე.

ხვეულად: მამია, თინათინ

1616—1620 წ. ნიშანისა და საწირავის წიგნი სეფედავლე ამირეჯიბისა, მიცემული მალაქია კათალიკოზისადმი. ამირეჯიბისეული მამული მოხსენებულია დიდს საკათალიკაოზო დავთარში, რომელიც 1621 წ. შედგენილია (აფხ. საკათ. დიდი დავთარი, ს. კაკაბ. გამოც. 3). ამისდა მიხედვით საბუთი დაწერილია 1616—1621 წლებში. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ სამი წერტილია.

ქ. ესე წიგნი დაგიწერეთ და მოგახსენეთ ჩუენ ამირეჯიბმან სეფედავლე და ფეზბად თქუენ ყოვლისა ჩრდილოეთისა და აფხაზეთისა კზსაპატრონსა მალაქიას, ასრედ ამა პირსა ზედა რომე თქუენ (sic) ნიშანი და საწირავი გვემართა და იმისთვის მოგეცით ერთი ცოლქმარი კაცი, აგრევე ერთი საგლეხოპარტახტი ივან ტკებლაძისეული კიბრეუს მისითა ყოვლის ფერთა, ტყითა, ველითა, სახნავითა, წყლითა, წისქვილითა, სათეუზოთა, საფლაერთა, საძებრითა და უბროთა (sic), დღეს ის ალაგი რისაც მქონებელი იყოს, მისის ყოვლის ფერთა...
ბოჯღოში დასმულად ჯვარი.

1628 წ. შეწირულობის სიგელი ლევან დადიანისა, მიცემული ბიჭვინტის ტაძრისადმი, დატულია ბიჭვინტის საბუთებში № 3, დაწერილია ლამაზი ხელით ტყავის გრაგნილზე ზომით 287 X 148/4 სანტიმ. თავში დახატულია ფერადებით ღვთისმშო-

ბელი იესოთი, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება სამი წერტილი. შავად აწყობილი დედანში წითურადაა. სიგვეელი მოკლედ მოხსენებულია თ. ჯორდ. „ქრონიკ.“ II, 147 — 448.

ქ მეუფისა მშობელო, დაიცევ კელმწიფე დადიანი ლევან და თანამეცხედრე მისი დედოფალდედოფალი ქილაძის ასული პატრონი ნესტანდარეჯანი, ამინ.

ქ ზი ასულო შევნიერო, იოვაკიმის ნაყოფო, რტო გარ-
5 ფენილო, ანნას მორჩო, სიტკობებით აღსავსეო, სოლომონის ვენახო, რქა მეწამულო, დავითის ყვავილო, დაბადებულთა სულნელ მყოფელო, იესეს კვერთხო, დიდებით აღყვავებულო, იუდას შრო-
შანო, ზეცად მიმართ აღამართებულო, ისაკის ვარდო, უბიწოებით განშვენებულო, აბრაჰამის კარაო, დიდებით აღმართულო, სემის დასა-
10 ბამო, ნათესავთ მშვიდობაო, ნოეს სულისა სამოსელო დაუღბოლ-
ველო, ევას ნათელო და მწუხარებისა უჩინოვ მყოფელო და ამის დიდებაო, სამოთხეო პირმეტყველო, ღთისა მამისა მხოლოსა წინათვე გამორჩეულო და ძისა მხოლოსა პირველ საუკუნეთა მამისაგან
15 შობილად დედა ქალწულებით უთესლოდ მშობელად განწესებულო და სულისა წმიდისა ტაძარო, სამებისა წმიდისა ცნობისა მომატ-
ყუებელო, რომელმან ერთი სამებისაგანი შეიწყნარე და უაღრეს ყოველთა ბუნებათა შეუმხოლოდ შობილი უღმობელად და უზრ-
წინელად შენ გარდმოიყვანე ქვეყანად ღთი და აღიყვანე და ამ ზე-
ცად შენ აღამალღე ბუნება ესე დაცემული შენ წმიდათა უწმიდე-
20 სო, შვიდთა ცათა უმაღლესო და ქერაბინთა უზეშთაესო და ყოველ-
თა ქრისტეანეთა სასოვო და შესავედრებელო კათოლიკე სამოცი-
ქულო ეკლესიისა ბიკვინტიისა (sic) ღმრთისმშობელო, ჩვენ თიხა შეზელილმან და ტვირთმძიმემან და ცოდვითა შებღალულმან და
ცვაფარვათა შენტა მონღობილმან და მსასოებელმან და მოსავმან
25 სიწმიდისა თქვენისამან და სასოებით მოსურნემან და მომლოდნე-
მან სამსახურისა თქვენისამან ვინებეთ და ვიგულსმოდგინეთ და აღვასრულეთ. საღმრთო მსახურება ესე ჩუენ კელმწიფემან და-
დიანმან პატრონმან ლევან და თანამეცხედრემან ჩვენმან დე-
დოფალმან პატრონმან ნესტანდარეჯან და შვილთა და მომავალ-

- თა სახლისა ჩვენისათა ყოველთავე გკადრეთ, მოგახსენეთ და შემოგწირეთ კნინი და მკირე ესე შესაწირავი პატრონობისა ჩვენისა წარსამართებლად და გასამარჯვებლად და ძეთა ჩვენთა გაწაღმართებისათვის და ღლესა მას დიდსა განკითხვისასა ნებსით და უნებ-
- 5 ლითათა ცოდვათა ჩვენთათვის სახსრად და აღსახოცელად და აღსასუბუქებლად, ოდეს მოვიდეს უფალი ჩვენი და დაჯდეს საყდართა ზედა განკითხვად, განსჯად ცხოველთა და მკუდართა, მაშინ თავსმდებ, მეოხ, მფარველ და შემწე მეყავ წინაზე ძისა შენისა და ქრისტეს
- 10 ღთისა ჩვენისა შემოგვიწირავს ღაღლიძვას (sic) ძველი ჩვენი სასახლე მისის კარის ეკლესიათა მოსახლე კაცი ერთი პარასქია აღესანდრია და მისი კაცი, მეორე მოსახლე ხახუტაი კომა (sic) რეკას (ეს სიტყვა ჩამატებულია), მესამე მოსახლე თილითს ელიჯარი ჩანგელია, მეოთხე მოსახლე თ (sic) კამულეთს გურმინილი კუბეცია, მეხუთე მოსახლე გურმინილი ესებია მარცხეულს თხალარი, მექვსე მოსახლე
- 15 თხალარი გაიდრითი გაბრაა, მეშვიდე მოსახლე ზეგანს მუთავილუნ ხუბილავა, მერვე მოსახლე სიქანდარა გოგუა მებოსტნე არის, მეცხრე მოსახლე სქვამიშია ნადარაია, მეათე მოსახლე ილორს გამიძულა წაწულუა, მეთერთმეტე მოსახლე ანაკლიას კოჩილია ჩოღია, მეთორმეტე მოსახლე კიდევ ანაკლიას ფაცულაი წაწულუა.
- 20 მართებს პარასკა აღესანდრიას და ხახუტაი კოზმას ერთი ზროხა, ორსავ სწორად სამ სამი გულდა ღვინო, ოროლი ქილა ღომი, ერთი ქათამი, ერთი თევში პური.

მართებს ელიჯარი ჩანგელიას და მისსა სახლის კაცსა გურმინილი კუბეციას და მისსა სახლის კაცსა ერთი ზროხა სწორად,

25 სამსამი გულდა ღვინო, ოროლი ქილა ღომი, ერთი თევში პური, ერთი ქათამი. აწე ამა ოთხმან მოსახლემან კაცმან ორი ზროხა, მისი ღომი და ღვინო, პური და ქათამი ერთს წელიწადს მიიტანონ სალაპოდ.

მართებს გურმინილი ესებიას ერთი ზროხა, სამი გულდა ღვინო,

30 ნო, ორი ქილა ღომი, ერთი ქათამი, ერთი თევში პური.

მართებს გაიდურთი გაბრავას და მისსა სახლის კაცსა ერთი ზროხა, ერთი მახათელი ღომი, სამი გულდა ღვინო, ერთი ქათამი,

ერთი თვეში ჰური. მეორეს წელიწადსა ამა ორმან მოსახლემან მოი-
ტანოს ესე მისი ბეგარა სალაპოდ.

მართებს მუთაგილოუნ ხუბილაფას ერთი ცხვარი, სამი გუდა
ღვინო, ორი ქილა ღომი, ერთი ქათამი.

5 მართებს ძვიბი ხუბილაფას და მისსა სახლის კაცსა ერთი ცხვა-
რი, სამი გუდა ღვინო, ერთი მახათელი ღომი, ერთი ქათამი.

მართებს სქვამიშია ნადარაიას და მისი სახლის კაცსა ერთი
ცხვარი, სამი გუდა ღვინო, ერთი მახათელი ღომი, ერთი ქათამი.

10 მართებს სიქანდარას გოგუას მებოსტნეს გოქკომურის საკლა-
ვისა, ღომისა და ღვინის მაგიერად ორი საპერანგო ტილო მოიტა-
ნოს სანთლის გულად სალაპოდ.

მართებს გამიძულა წაწულუას გოქკომურის საკლავისა და
ღომისა და ღვინის მაგიერად ექვსი ლაღარიკონი სანთელი, ალაპშიდ
მოიტანოს.

15 მართებს კოჩილა ჩოდისა და ფაცული წაწულუას და ამათ
სახლის კაცსა გოქკომურის საკლავისა, ღომისა და ღვინის მაგიერად
ცალკე ცალკე თითოს მთელსა თევზსა მოიტანდეს ალაპშიდა.

აწე ამა ცამეტმან მოსახლემან კაცმან ამათი ბეგარა როგო-
რაცა დაგვიწერია, ისრე ყოველსა წელიწადსა ყოვლად წმიდის მი-

20 ცვალეებისა მარიამობასა დღესა ღალიძგას სასახლეში მოიტანდენ
და გლახაკსა მშიერსა და ვინც მოვიდეს აქმევედენ და ორმან მღღე-
ლმან და ერთმან მთავარმან სასახლის ეკლესიაში ეამი სწიროს. ხუ-

თი მახათელი მარილი სალაპოდ რომ გაგვიჩენიან, იმისგან იმ სამს
მწირველს ხუცებსა ერთი ქილა მარილი ზოხისა (sic) და ცხვრისა

25 თავი და გულ ღვიძლი და მკერდი საწირავად მისცენ. ზოხისა და
ცხვრისა ტყავებსა და ფერკებსა მომყვანელსა მისცემდენ. ვინცა ამ
ალაპისა გამრიგე და ჩენილი ბატონისაგან იღგეს, იმ კაცებმან, ვი-

საც ბატონის მარილი ებაროს, ალაპისა ღროსა გამოართვას და რო-
გორაცა ერსა ხუდებოდეს, იმ რიგად გასცენ ის ოთხი მახათელი და

30 ერთი ქილა მარილი.

ამა ცამეტმან მოსახლემან კაცმან ექვსმან მეზროხემან კათა-
ლიკოხსა კარგსა ძღვენსა მოართმიდეს, ვითაცა ზოხა მართებს (sic) სა-

ლაპოდ ამისთვის ბეგარა არ გავვიჩენია და შევიღმან მოსახლემან თითო საკლავი, იმის ღომი და ღვინო ბეგრად მოართვას ბატონს კხსა.

- სხვა ამას გარეთ კიდევ ამასთანავე შეგვიწირავს სასახლე წყალიძგა ორი მოსახლე სალაყაია თეკლათს, მესამე და მეოთხე 5 ფოთს მეთევზედ ძალიმაფუ თორღია და სურთამა გვიჩია, მეხუთე მოსახლე ქალადიდს მეთევზე მახარობელი ლომაია, მეექვსე (sic) მოსახლე წყალიძგას პიბილეი მელია, მეშვიდე მოსახლე ხუზუნია მელია, მერვე მოსახლე ინალუხუ შვინქირია, მეცხრე მოსახლე მახარებელი გეროზია, მეთე მოსახლე ხუზუნია გვარამიშილი, მე- 10 თერთმეტე მოსახლე პატუაი ზერაგია, მეთორმეტე მოსახლე ნასყიდაი ზერაგია, მეცამეტე მოსახლე ბიბიაი სხვიტარია, მეთოთხმეტე მოსახლე შაქარი სხვიტარია, მეთხუთმეტე მოსახლე ივანე თეფანია, მეთექვსმეტე მოსახლე გვანიში ივანეიშვილი, მეჩვიდმეტე მოსახლე ელიჯარი ივანეიშვილი, მეთვრამეტე მოსახლე კაკალეი 15 წულაია, მეცხრამეტე მოსახლე საგაგულიოს კაკაშია ჯინჯუა, ოცი გულერის კარს მიხილია ელიავა მეთევზე, ოცდაერთი მოსახლე ეკალს ივანე კოტირიძე მეთევზე, ოცდაორი მოსახლე საქუჩულო-რიოს გუმბილიაი კვირკვია, კიდევ საქუჩოლორიოს გაზუნია, კიდევ წყალიძგას ოცდაოთხი მოსახლე დოსქუდაი ჩიგორავა, ოც- 20 დახუთი მოსახლე სოხერდია ზარავა, ოცდაექვსი მოსახლე მიხილია ბადია, ოცდაშვიდი მოსახლე მზანათს დათვიაი პაპაკორია. ჯუმლად ესე ორმოცი კომლი კაცი დაგვიც და შემოგვიწირავს მათითა სახლკართა, ქურმარნითა, მიწა მამულითა, ეკლესითა და სასაფლაო-თა, ტყითა, წყლითა, მათითა სამართლიანის საქმითა ყოველის ფე- 25 რითა, მას ჟამსა ოდეს შემოგვემთხვია უმზავსო ცოდვა და მობრძანდით კათალიკოზი გურიელისძე ბატონი მალაქია აღდგარეთ აღსარება ჩუენი და დაიდევით ყოველსა წელიწადსა ორი წირვა, ერთი ყოვლად წმიდის მიცვალების დღეს მარიამოზას დღესა და მეორე ქრისტიშობის მარხვისა იანაშობასა დღესა თქვენ და 30 თქვენმან კრებულმან ჟამი სწიროს და სახსრად და საოხად სულისა ჩვენისათვის დადიანისა პატრონისა ლევანისათვის და თანამეცხედრისა ჩვენისა დედოფლისა პატრონის ნესტანდარეჯანისათვის

- შემოგწირეთ შენ საშინელო დედაო ქალწულო მსწრაფლ შემწეო
და მეოხო ბიჭვინტისა ღთისმშობელო, შეიწირე ჩუენგან შემოწი-
რული ესე მცირედი აგარაკი და კაცი მტილითურთ, ვითარცა აბე-
ლის ძღვენი, ვითარცა ნოეს მსხვერპლი, ვითარცა 'აბრამის საკვერთხ-
5 ნი, ვითარცა სამოველის დასამშვიდებელი, ვითარცა მოსეს მიერ
შეწირული საკმეველი, ვითარცა არონის მსახურება და იფთათესი
იგი აღთქმული მსხვერპლი, ეგრეთ გკადრეთ გულით მდაბლითა
და სულითა შემუსვილითა. შემოგწირეთ -და გკადრეთ უნდო და კნი-
ნი ესე ძღვენი და შესაწირაფი სოფელი და აგარაკი ესე. ნაცულად
- 10 გვაგე, ოდეს მოვიდეს ძე შენი და ღთი ჩენი განსჯად ყოველთა
ტომთა და ნუ ცოდვათა ჩუენთაებრ მომაგებ ჩვენ, არამედ გვასმი-
ნე ხმა იგი ტკბილი ძისა შენისა და ღთისა ჩუენისა, რამეთუ ქეშ-
მარიტად შენ ხარ დამხსნელი ჩუენი და შუამდგომელი და განმა-
ნათლებელი სულთა და კორცთა ჩუენთა და შეიწერე (sic) ესე ჩუენგან
- 15 შემოწირული კვამლი კაცი ორმოცი. აწუე ორი მოსახლე ფოთური,
ერთი მოსახლე ქალადიდური, თოთხმეტი მოსახლე წყალიძგას. ამათ-
გან ათის მოსახლისა კაცისა გოქკომური მართებული სალაპოდ გაგვი-
ჩენია და ამათ ბეგარა მართებულსა კზი კმარობდეს, გოქკომური თი-
თალოზი მართებს და იმ თითოს საკლავის ფასი თევზი გაგვიჩენია. ამათ-
- 20 გან ათმან მოსახლემან, რომელიცა იყოს თითო საკლავისა ფასი თევზი
მაზიდადა (sic), კპარკინა კლონა, ათი ქილა ღომი, თორმეტი ჩაბი
ღვინო მოიტანოს და ბატონისა ჩენილმა კაცებმან და ბატონის და-
დიანისა და კათალიკოზის წყალიძგულმა მოხებმან (sic) ამა თევზითა,
ღომითა და ღვინითა იანაშობასა დღესა აღაპსა გარდაგუზდიდენ
- 25 წყალიძგას კათალიკოზის სასახლეში. ამ აღაპში გასაცემლად გაგვი-
ჩენია ათი მახათელი მარილი, ხუთსა მდღელსა და ერთსა მთავარსა
იანაშობასა დღესა ღამი აწირვინონ დადიანისა პატრონის ლევანის
სადღეგრძელოდ (ეს სიტყვა წაშლილია) და დედოფლისა ბატონისა
ნესტანდარეჯანის სულისათვის და ხუცეებსა საწირავად თითო ქილა მა-
- 30 რილი მისცენ და სხვა ერსა გაუყონ. გვანიში ჩანჩავასათვის ამ აღაპში
გასაცემლად სანთელი დაგუიც გოქკომურის საკლავისა ღომისა და
ღვინის მაგიერად, ხუთი ლალარიკონი სანთელი და სამი საპერანგო

ტილო გვანიში ჩანჩავამ მოიტანოს სალაპოდ და ბატონის დადიანის ჩენილმა და მოხელეებმან სანთლად ჩამოქნას და ალაპშიდან გასცენ. ამ გულიანიში ჩანჩავას სხვა ხატის ამის მეტი არა მართებს რა, ბატონისა არის. ამ ალაპის მჩენილმა და გამრიგე კაცმან სალაპო მარილი ბატონის დადიანის ფოთურს მებაყენსა (sic) გამოართვემდეს.

აწე თვინიერ ამისგან კიდე ვინცა და რამანცა ადამის მონათესავემან კაცმან მეფემან და დედოფალმა, ანუ დადიანმან, ანუ კათალიკოზმან, ანუ ებისკოპოზმან და წინამძღვარმან, ანუ დიდებულმან, ანუ დიდმან და ანუ მცირემან ანუ რჯულისა გარდადმავალმან სარკინოზმან და სპარსმან, გინა თუ მწვალებელმან, ანუ თუ სხვათა რჯულისა მაცილებელთაგან ჯვარისა და ხატთა ბრძოლთა არა თაყვანის მცემელთაგანმან, ანუ თუ მშობელთა ქრისტიანეთაგანმან თავით თვისით უარის მყოფელთაგან, ანუ თუ მეფეთა მთავრთა მთავრთა მთავრთა და უნებლიეთ დაცემულმან ვინმე ამა ჩვენგან მტკიცედ და შეუკვალვებლად შეწირულისა ამის აგარაკისა და წიგნისა კელყოს შლად, ქცევად და შეცვალვებად, **ლო ჩვენო**, ყვენ იგინი ვითარცა ურმისა თვალი და ლერწამი პირსა ქარისასა და ბრძანებითა საუფლოთ ცოცხლივ შთავედინ ჯოჯობეთად და 20 და (sic) იყვენ სავანე და საყოფი მათი ცეცხლი დაუშრეტელი და მატლი დაუძინებელი და ყოველი განგებული მისი შემცვალენნი ბოროტად და ბოროტისა წილ შერისხდი შენ, **ლო**, ყოვლად ყოვლად ძლიერო სამებაო ერთარსებაო და კვალად რომლისა არს ქარტა და სიგელი ესე, შენ შერისხდი ზეშთა ყოველთა უაღმატე 25 ბულესო დედაო ყოველთა შემოქმედისა და მხსნელისა ღმერთმშობელთა მარადის ქალწულო მარიამ, იძიე შური მისგან და აღმოფხვარ თესლითი თესლამდე ძირი და ნაყოფი მისი. კრულმცა არს ბრძანებითა მით ხმითა საუფლოთა ცათა შინა ზე და ქვეყანათა ზედა ქვეხული (sic) და კორცი მისი, მკუდარი და ცოცხალი მისი, საფასე და 30 საუნჯე, სარეცელი და ცხედარი მისი, სავარძელი და სახსენებელი მისი, სმა და ჭამა მისი, აღდგომა და დაჯდომა მისი, სამოსელი და საბურველი მისი, სიტყვა დასათქმელი მისი, თქმული და გაგებუ-

- ლი მისი, სიცილი და სიხარული მისი, სამარე და სუდარი მისი, ფიცარი და მიწა მისი, საგრაგნელი და სამურველი მისი, აღსანთებელი და სასაკმევლე მისი, მახსენებელი და შემწირველი მისი, აღმომკვეთელი და შთამსვენებელი მისი და ნაშთომი მისი და ნუმცა
- 5 გამოიღებს ონატი ვენახი და ხილი ნაყოფისა მის კაცისათვის არა განზარდოდეს ქვეყანამან და მწვანესათა ველისათა ყოველივე ოთხფერკი მისი, არა მოსცეს ცამან ცვარი და ერმან დამშვიდება მისი კაცისათვის, ყოველიმცა განგებული მისი მოიშლების, კრულმცა არს ოთხთა პატრიაქთაგან, მათთა მიტრაპოლიტთაგან, ებისკოპოზთაგან
- 10 და ქორებისკოპოზთა და შვილთა მათ კრებათაგან. ვინცა ესე ჩუენგან შეწირული და გაჩენილი ალაპი მოგიშალოს, შემცაედების ძრწოლა კეენისა; შვიდგზის შურისძიება ბილწისა ლამეჭიისი, კეთარი (sic) გვზისი, ცოცხლივ დატქმა ფარაოსა დათან და აბირონისი, დაწვა ოფნი და ფინეზისი, მატლთა მიერ ცოცხლივ შეტქმა ეროდესი, მეხის დატება დიოსკორესი, მყიისა შინა ხულთ (sic) წარხდომა ანანია და საჟფირისი, ერთ გზის შეწირულისა აგარაკისა თვისა რისტორ (sic) ოროგინე, ევტუქი, დიოსკორე, ტიმოთე, გაიანოს, ივლიანე, იაკობ, პეტროს მკაწრვალი, პავლე სამოსტაელი და თორმეტთა ამათ ქართა მწვალებელთა თანამც არს ნაწილი !და სამუიდრებელი (sic)
- 20 მისი. ხალო აწ ესე ჩვენგან გაჩენილი ალაპი ერთი ქვემოლ დავლიძგას კზის სასახლეში, მეორე ზემოდ კიდევ კზის სასახლეში წყალიძგას ვინცა ესე ალაპი თუ კვირესა დღესა მოშალოს, რისხავს თავად ღმერთი მამა ძე და სული წმიდა. თუ ვინმე ორშაფათსა მოშალოს, მასამც გაურისხდების მიქაელ და გაბრიელ მთავარ ანგე-
- 25 ლოზი. თუ ვინმე სამშაბათსა მოშალოს, შენ გაურისხდი შენ სანატრელო ყოველთა დედათა ნაშობთა უზეშთაესო იოვანე ნათლისკემელო. თუ ვინმე ოთხშაბათსა მოშილოს, შენ გაურისხდი შვილთა ცათა უმაღლესო ქერაბინთა უზეშთაესო ყოველთა ქრისტიანეთა სასოო და შესავედრებელო დედაო ღთისაო ყოველად
- 30 წმიდაო ბიჟენიტისა ღმრთის მშობელო. თუ ვინმე ხუთშაბათსა მოშალოს, შენ შერისხდი წმიდანო ათორმეტო მოციქულნო. თუ ვინმე პარასკევსა მოშალოს, შენ გაურისხდი ჯვარო პატროსა-

ნო და ჯვარცმითა ქრისტესო. თუ ვინმე შაბათსა მოშალოს, რსხავს სული წმიდა და ყოველთა წმიდათა სული. ხოლო დამატკიცებელმა ამა წიგნისა სიგლისაჲსან ესე ვითარისა წყევისაგან განარინნე სული მისი და ძისა შენი და თესლტომი მისი და არა შეხოს მას ბორბოტი, არცა განიპყრნეს კელნი თუისნი უსჯულოებად და არა შესცვალოს შეწირული და წიგნი ესე დამტკიცენე (sic) ღთს ყოველთა დამატკიცებელთამან სულითა აბრამიანითა, სულით მოსენითა, სულითა ყოვლად წმიდითა ნუგეშინის მცემელითა. დაიწერა წიგნი და სიგელი ესე, ბრძანება და ნიშანი ესე შემოწირულობისა კელითა ბატონის დადიანის კარისა მდივნისა ხახუს ჩარგაზიძისითა ქრონიკონისა სამას და თექვსმეტსა.

შემდეგ ტექსტის ხელითვე:

არის კათალიკოზის წესი ხომალდის ბეგი ბიჭვინტისა ღთისმშობლის შეწირული ჩუენგან ერთი მშვილდი, ათი სურმა, ათი სამოგვე, ათი, ერთი ორპირი ქუნთი, ერთი ჩექმა, ათი მახათელი მარილი და ათი მთელი თევზი.

ხვეულად: ლევან

1629 წ. ლომკაცი კილაძის შეწირულობის წიგნი ბიჭვინტის საბუთთაგან № 26, თეთრს ქალაღზე ზომით 4 $\frac{1}{4}$ 15 $\frac{1}{4}$ სანტიმ. ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ 2 წერტილია. საბუთი შემოკლებით დაბეჭდილი იყო თ. ჟორდ. ქრონიკ. II, 448.

ქ.: შენ შეიდ ცათა უმაღლესო და ქერაბინთა უზეშთაესო ბიჭვინტისა ღთისმშობელო, ჩუენ ცვაფარავათა თქვენთა მიერ მონდობილმან და მოსავმან სიწმიდისა შენისამან ტვირთ მძიმემან და ცოდვთა შებღალულმან ჩუენ ჭილაძემან ბატონმან ლომკაცი და თანამეცხედრემან ჩუენმან ჩხეტიძის ქალმან ბატონმან ასტანდარ მოგახსენეთ და შემოგწირეთ და დაედევით საკანონოდ ექს ორი კუამლი კაცი ხელშეუალად იოვანე გუნია, მეორე მოსახლე თვათაღლეი გუნია მათის ცოლშვილითა ძმებითა და ძმისწულეებითა, მათითა სახლკარითა, ქურმარნითა, ეკლესის კარითა, ტყითა, ველითა, შესავეალითა და გამოსავალითა, საქებრითა და უძებრითა,

- რისაცა მქონებელნი იყუვნეს და ან ყოფილიყოს, მისით სამართ-
ლიანით ყოვლის ფერთა. მას ეამსა ოდეს შეგვემთხუა უმსგავსო
კოდვა და მობრძანდა ბატონი კ^წზი გურიელის ძე ბატონი მალა-
ქია, ეს ორი კვალი კაცი გუნიები დაუდევით და სხუა მრავალი სა-
5 ქონელი მივართვით და მოგვიხსენებია და შემოგვიწირავს ეს ორი
კუამლი კაცი ჩუენთა ამ სოფელსა დღეთა სიგრძისათვის და გაწა-
ღმართიანებისათვის და მას საუკუნესა საოხად და სახსრად და
აღსახოცელად კოდვათა ჩუენთათვის. ვინცა და რამანცა კაცმან
ანუ დიდმან ანუ მცირემან ან ჩემმან გვარის კაცმან ამის დაშლად
10 ხელყოს ან ეს ჩუენი შეწირული კაცები ბიჭვინტისა ღ^თისმშობ-
ბელსა გამოახუას, რისხავსმცა ღ^თი და ყოველნი მცნნი წმიდანნი
და საშინელი ბიჭვინტისა ღ^თისმშობელი, ნუ რათამცა სინანულით
ნუ იხსნების სული მისი და ჩუენისამც კოდვისათვის ის განიკითხ-
ვის დღესა მას განკითხვისასა. წყეულ და შეჩვენებულ იყოს ცათა
15 შინა და ქვეყანასა ზედა და დამატკიცებელნი ამისნი აკურთხნეს
ღ^თნ ა^წნ. დაიწერა წიგნი და სიგელი ესე ქორანიკონსა სამას
და ჩვიდმეტსა.

ბაღოს დასმუჯია ორი ჯგარი.

1630 წ. შეწირულობის სიგელი გიორგი III იმერთა მეფისა, გელათის
ტაძრის საბუთთაგან № 103, დაწერილი თეთრს ქალაღზე
ზომით 44²/₃ × 27¹/₂ სანტიმ. ნიშნად ყოველი მსიტყვის შემ-
დეგ ორი წერტილია.

- ქ: ჩვენ ღვათივა (sic) გვირგვინოსანმნ და ღვათივა დამყარე-
ბულმან პანკრატიონმან მეფეთ მეფემან გიორგიმ და პირმშომან ძე-
მან ჩემმან ალექსანდერემ (sic), როსტომ და მამუკამ ესე აუარებელი
მტკიცედ შეუცვალებელი და საბოლოოთ გასათავებელი სიგელი და-
20 ვაწერინეთ, გკადრეთ და მოგახსენეთ მცირე ესე შესაწირავი ჩვენს
ეკავადერს და სასაფლაავოს ყოვალის მყორობელს (sic) მაცხოვარს
პირსა ღ^თისასა და მას შინა დადგინებულს წინამძღვარსა ზაქარიას
შემოგწირეთ და მოგახსენეთ ლეყ^წერეთს ქეღბაქიანისსეული ორი

გლები შალიკიანები ლოპინაი, ივანაი და გოჩიაი... ყოველს წელი-
წადს (ბეგრის მაგიერ) დიდს ხუჩაბათს თვითოს კელაპტარს ჩვენს
საფულაფაზე დაანთებდნენ მისი წინამძღვარი ჩვენს ეკავადერში ჩვენი
სულისათვის... (არც ბეგარა, არც სხვა სამსახური)... ქორონიკონსა.
5 სამას და ათვარამეტსა კარის მღიენის ჩვენის თავაქარისშვილის პაა
ტასითა.

ხეუულად: „მეფე გიორგი“

მე გაენათელ მიტროპოლიტი ეფთვიმი ვამტკიცებ ამ შეწირუ-
ლობის დავთარს.... (ეს XVIII საუკ. ხელით).

ბეჭედი ასომთავრული წარწერით: გენათელ მიტროპოლიტი
ეფთვიმი.

1616—1639 წ. ნუსხა კათალიკოზის მალაქია გურიელისძის შეწირუ-
ლობისა, ბიკვინტის საბუთებში დაცული № 80, დაწერილია
თეთრს ქალაღღზე ზომით 44×15 სანტიმ ნიშნად ყოველ
სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია.

ქ შემიწირავს ჩუენ აფხაზეთის კხსა გურიელის ძესა ბატონსა
მალაქიას ბიკვინტისა ღმრთის მშობლისათვის თავს ერთი მურასა
ყელსაკიდი ხატი, ერთი მურასა ბარტყულა, ერთი მურასა სარმუზა,
ერთი მურასა ტახტი, ერთი დიდი ნალბაქი ოქროსა ოთხასის
10 ფლურისა, ერთი მძიმედ მოკვედილი კონდაკი, ერთი მძიმედ ჩარყა-
ფად შეკერული სტიხარი, ერთი კარგი ვეცხლის ჯვარსანთელი,
ერთი მომარგალიტული მაზარა ოთხის მურასას ღილითა, ერთი
ოთხთავი, ერთი ძილისპირი, ერთი აბრეშუმის ომფორის ხალიჩა,
[შ]ეკერული საბეჭური მისის მურასას ჯვარითა, ერთი სტიხარი ნა-
15 ხლისა სამკლავები მძიმედ მოთვალმომარგალიტული თორმეტის
მუშაბახის ღილეებითა, ერთი მძიმედ შეკერული ოლარო, სამი მუ-
რასას ღილეებითა, ერთი მურასათ ნაქნარი ამბრის ქამარა თერთმეტის
ბალთებითა, ერთი მძიმედ შეკერული ჩარყაფათ ნაქნარა ენქერი
მძიმედ მოთვალმომარგალიტული რვა ოქროს გრგოლითა, შვიდის
20 მომარტალიტულის (sic) გოძგაროთა (sic), რვის თარნიშანის ღილითა,

- ერთი დასაკიდებელის ბროლის ღილითა, ერთი ნახლის ბისონი მოთვალმომარგალიტული, რვა მურასას' ღილებითა, სამის ბროლის ღილითა, ერთი ოქროს ომფორი მძიმედ ს-რმით შეკერული მძიმედ მოთვალმომარგალიტული სამი ოქროს ღილითა მურასათ ნაქნარი
- 5 მუშაბახისა მისის ნაქსოის ბახჩითა მისის დახატულის სკივრითა გარ ჯიბლიგრის (sic) ბუღითა და კლიტითა. არის მეორე ჯვარიანის ომფორის იარაღი, ერთი მომარგალიტული ატლასის საბე-
ქური მისის რუსულის ჯვარითა, ერთი ნახლის სტიხარი, აშია ჩარყაფისა აქვს, ერთი სტავრის ოლარი, ერთი ოქროს ღიდის ბა-
10 ლითთა მურასათ ნაქნარი თხუთმეტის ოქროს ღილითა, ერთი შავის ხავეღზედან ნაქნარი მძიმედ მომარგალიტული ქამარი, აბზინდი და წვერი მურასა არის, ერთი მძიმედ სირმით შეკერული მო-
თვალმომარგალიტული სამკლავე ექვსის ვეცხლის ღილებითა, ერთი მძიმედ მოთვალმომარგალიტული ენქერი ოთხის ვერცხლის გრგო-
15 ლითთა, ერთი ბისონი სტავრისა მომარგალიტული თვრამეტის ოქროს მუშაბახის ამბრიანის ღილებითა, ერთი მძიმედ მოთვალმომარგალი-
ტული ომფორი, ორმოცდაექვსი ყირმიზი იაგუნდი და ნიშაური ფე-
როზა არის ზედა და სხვა მრავალი თვალითა და მა[რგალიტითა],
ოთხი მურასას ჯვარი აკერია ზედან, ორი ოქროს ღილი მურასა
20 მუშაბახისა და ერთი საია მისის ნაქსოისა სახვევითა, მისის დახა-
ტულის სკივრითა და კლიტითა და გარე ჯიბლიგრის ბუღითა:.

1616—1639 წ. შეწირულების წიგნი მამუკა კილაძისა, ბიკენტის სა-
კათალიკოზო ტაძრის საბუთთაგან № 60, დაწერილი ქალა-
ლდზე ზომით $12\frac{1}{2} \times 15\frac{1}{2}$ სანტ. ნიშნად ყოველ სიტყვის
შემდეგ ორი წერტილია. კათალიკოზი მალაქია, აქ მოხსე-
ნებული, იჯდა 1616—1639 წ.

ქ სახელითა ლთისათა მამისათა და ძისათა [ესე] წიგნი დაგიწე-
რეთ და მოგახსენეთ ჩვენ კილ[ა]ძემ მამუკამ და ჩემან შვილმან ბა-
კამ თქვენ საშინელსა მინქვიტისა (sic) ლთისმშობელსა და თქვენ აფხა-
ზეთის კათალიკოზს ბატონს მალაქას (sic), ასრე და ამა პირსა ზედა სა-

კანონო საქმე შემოგვარდა, მობრძანდით თქვენ და ბატონი ქყონ-
დიდელი და შუა ჩამოვიყვანეთ ქყონდიდელი და მოგეცით ეწერზიდ
ერთი გლეხი ნახსიდაი კალანდაძე და ჰანგას უმცროსაი რუხვაძე.
თუ მოგახსენოთ უმცროსაის სახსარი, რარიგაცა გული შეგიჯერ-
5 დეს, გვიბოძეთ, თვარა ლეთმნ (sic) ორივე გიბედნიეროს. ამისად გასათა-
ვებლად თავდებად მოგვიცემია თავად ლეთი და მიქვინტისა (sic)
ლთისმშობელი.

1628—1639 წ. ლევან დადიანის განჩინების წიგნი, მიცემული ხონის
ტაძრისადმი. ამ წიგნის ჩვენამდის მოაღწია მხოლოდ პირმა,
რომელიც შენახულია ხუცუბრად 1803 წ. ოსე გაბაონის
მიერ გადაწერილ ხონის გუჯრების კრებულში. ნიშნები არა
აქვს, გარდა სამი წერტილისა ორს ადგილას, რომელიც და-
ცულია.

ეპა შენ უზადოასა ნათლისა ზესთ ტრფიალო მკნეო შს მოწამე-
თა უძღვევლო გნი გნმშუპნებელო ხონისაო, ვედრებელთა
შნთა მსწრაფლ თხოვსა მიმფენო და არა წთა სლთა მდევნელო,
მფთა წინა მბრძოლო, ლუაწლით შემოსილო, დილა მოწამეთა თხე-
10 მო, ჩნ მსასოებელმნ თქუპნმნ და მონდობილმნ ფარუა მკუპლო-
ბათა თქუპნთამნ დადიანმნ ლევან და თანამეცხედრემნ ჩნმნ დე-
დოფალმნ ნესტარ დარეჯან, მს ეა ოდეს აღსდგეს ვინმე შვდგზის
პლ წყეულნი და უკე წყევადნი მტერნი წთა ხატთანი და შეუ-
რაცხის მყოფელნი პატიოსანთა ეკლესიათანი გაბუნებე მივდეს და
15 შრავალი უპატიოება ჰკადრეს პატიოსანთა ხატთა, შემუსუა (sic) სამღრ-
თოთა იარალთა ომფორისა და საიდუმლოთა სამკაულოთა გამოხუბბა და
არაწმინდება კმნეს, ვა იტყვს მეფსალმუნედთ: ღო შევდეს წარმა რთ-
ნი სამ(კ)ვდრებელსა შნსა და შეავინეს ტაძარი წა შნი. აწე გნუ-
ჩინეთ შთ ულთოთა სასჯელი, ვა ბრძანებს წა სჯულის კანონი.
20 ბრძანებითა საქეთმპყრობელისა თქუპნისა კათოლიკოსის მალაქიასი-
თა, რა არლარავინ იკადროს ეკლესიისა ამის ქრისტიანეთა შს ესე
ვრი უწესო და უმსგავსო. ხ უკეთუ ვინმე იკადროს ეკლესიისა

- ამის უპატიოება, შეიწიხუნოს (sic) იგი, ვა სვმონ მოგვ პეტრე მოციქულისაგან, წყეულ, კრულ და შეჩუნებულ ქეს დაუსაბამოს ღთისაგნ, ათორმეტთა წთა მოციქულთაგნ, შვდთა კრებათაგან და ყთა წთა მოციქულთაგნ, ნათესავითი ნათესავადმდე ამინ: . აწ დაუ
- 5 დევთ საუპატიოდ რისაც მქონებელი იმ ხატის კელად შემდები კცი ყოფილიყო და დამნაშავე კაცია გაბუნია, მამა გაბუნია და ჯაშუშია გაბუნია დასარჩობად; მისი სახლის კაცი ბახუელა გარჯღუელა, მესამე სხუა მომირთმევია მოსახლე კაცი თოლიორქა პაპავა, მეოთხე მოსახლე გოჩია მათითა ყოვლის ფერიოთა, უკლებ-
- 10 ლად რისაც მქონებელნი იყუნენ; ხახუს შვილის კცი მწყაზარია გაბუნია სარჩობად და სხა რისაც მქონებელი იყოს სახლკარიანად მისის ყოვლისფერიოთა უკლებლად და საუპატიოდ; კიდევ მოსახლე კაცი ჯატუეი ფანცულეია მისის ყოვლის ფერით უკლებლად სახლობით; გამსახურდიას კცი ნასყიდაი ნოღია დასარჩობად; ექუსი
- 15 მოსახლე კცი ხონს დასასახლებელად მოგვხსენებია. გამომწირველისა მისისა ნაწილი და სამკვდრებელი დეოკლიტიანეს თა იქმნების და ვინც ეს გამოსწიროს, აქასა ამს მცირესა სოფელსა მწუხარებასა, ურვასა, ტირილსა, ტყებასა და გოდებასა და აღმოწყუღლითცა აღმოიფხურას ყოვლით სამკვდრებელით მისითურთ და მუნ
- 20 საუკუნოდ ქეს ჯისმცემელთა თანამც დაიჯგების, ხ დამამტკიცებელნი ამისნი ღნ აკურთხნენ ცათა შა და ქუცყანასა ზა, ან, ან, ან. არიან ამისნი მოწამე თავად ღი და კაცთაგნ თავად პატრონი ქყონდიდელი, მეფის ბოქოულთუხუცესი კაცია, ჩხეიძე სვმონ, ჩნი ბოქოულთუხუცესი ჯავახ ქილაძე, შედან ჩხეიძე, წულუეიძე პაატა, მე-
- 25 ფის მდივანი მამუკა და სხვანი კარის ჩნისა გამგენი უსესთავსნი და უქუნანსნი: .

1620—1640 წ.

დაახლოვებით ამ წლის ახლო ხანებში, ხელის მიხედვით, უნდა იყოს მიცემული შეწირულობის წიგნი იოსებ წულუეიძისა, ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 5, თეთრს ქალაღზე. საბუთი დაზიანებულია და ბოლოც აკლია. თავში ხელოვნურად დახატულია წმ. ნიკოლოზ.

(გრძელ ღვთისმეტყველურ წინასიტყვაობის შემდეგ)... მოსავი და მადიდებელი შენი, იოსებ წულუკიძე, რომელმან მცირედი ესე შესაწირავი ვიგულეთ და ვიგულსმოდგინეთ, კურთხეულის მამის ჩემის გ'ის წულუკიძის შესანდობელად დავდევით ალაპი სხუას

5 ჯმუხაძეს თაღუას, მის ძმას, მათთა შვილთა და მომავალთა სამის-
 დღეშიოდ მოუშლელად ყოველს კორციელის შაბათს სულთაობას
 უნდა მოიტანოს ერთი კაი ცხუარი, სამი კასრი ღვინო, ორი სეე-
 რული დამცხუარი პური, ნახევარი ჩარეკი სამთელი. სამთელი ხატს
 მიართუან, კანდელაკმან ეამი უნდა უწიროს გ'ის წულუკიძეს შე-

10 სანდობელად და ჩუენდა საღღერგძელოდ და სულისა საოხად. სა-
 სმელსაქმელი სულ სწორად მოიღონ ხეგზედ. აწე ყოველს სულთაო-
 ბას გარდაიხდებოდეს, როგორაც ამ წიგნშიდ სწერია და ან გაჩენი-
 ლი არის და შეგვიწირავს წმიდის ნიკოლოზისათვის ალაპი გ'ის წუ-

15 ლუკიძის და მისის შვილის იოსების შესანდობელად და წარსამარ-
 თებელად ამ ალაპისათვის აქუს ხოხუა ჯმუხაძეს და მის სახლისკაცს
 ერთი პარტახი ბ[აჟ]უელს უთმლ[?]-ის ვენახიან საყანიანათ, სა-
 ძებრიან უძებრიანათ, მისის ყოველისფერითა, სამი კასრი ღვინო, ნა-
 ხევარი ჩარეკი სამთელი, ერთი კაი ცხუარი პარტახისათვის დაგვც,

20 ერთი სახარჯო პური ბეგარა შეუალნეთ (sic) და ის უნდა გამოი-
 ლოს....(წვევა) ---

1650 წ. ახლ. ნუხხა საკათალიკოზო დაკლებულ გლეხებისა, რომელიც
 ხელის მიხედვით შედგენილი უნდა იყოს 1650 წლ. ახლო
 ხანში. დაწერილია თეთრს ქაღალდზე, თავი და ბოლო აკ-
 ლია და რაც დარჩენილია მისი ზომა არის 17³/₄ X 22 სანტმ.
 ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგ სამი წერტილი,
 დატულია გელათის წმ. გიორგის ტაძრის საბუთებში.

--- ებისა პარტახტები გვენათის. [მან]დიკორს ჩუჩუნაძისა და
 კახიძისა პარტახტები გვაკლია.

ჯონიას ო[თხი] გლეხი, ერთი ღვთისთაძე, მეორე ჩორთიგიძე, მე-
 სამე გრიგოლაძე, მეო[თხე] გერენიყაძე დიდებულსა აქეს.

ქოლევს ტყის ქათამძისეული სამი პარტახტები გოშქოთე-
ლიანის კაცებს დაუყვიან და იმათ აქვან.

სამი პარტახტი ქუთათის, ერთი ციხისთავსა აქვს, ერთი მოძღვა-
რასა (sic) ურიასა აქვს, ერთი --- [კაცი] დიაკონი როსტიანისშვილი
5 სახლობს, ერთს პარტახტზედან კაკ -- ლა სომეხი დაუსახლებია ბა-
ტონსა.

ქაშლეთს ხურციძე ერთი კუამლ -- კაცი დათუასა ასათიანსა
აქვს. საჩხეურისა ერთი პარტახტი ლეონტი [ი]ნასარიძესა აქვს

ერთი სასახლე ადგილი გელათს საყდრის გვერდზედან [ამართ?]
10 ბაკურაძისეული არა გვაქვს.

საჩხეური ლეონტამან ინასარიძემ დაგვიპირა და იმისგან არა
გვერგების რა.

ბურჯანაძეების ბეგარა გვაკლი [ა] ორი საკლავი, ერთი ბატ-
კანი, ერთი კოდი პური. პირველად ოთხნი კვამლი კაცი უფი-

15 ლან და აწ დაიყვნეს და ათი კვამლი კაცი არიან. პირველად
ბეგარას რომ მოგვეცემდენ მთაწმინის ბეგრის მეტსა აღარ მოგვ[ცე]მენ

და ბევრი გვაკლიან. მოველი ბატონისაგან გაგვივლინონ და გა-
გვირიგონ -- [ო]ფჩას ორი კვამლის კაცისეული პარტახტები ნეფ-
საძისეული [გვა]კლია

20 წუგნას ერთი კვამლი კაცი კენჭაძე გოგნიასა ინასარიძესა
ჰყავს?].

გეგუთს ერთი კვამლი კაცი ხმელიძენი ხოსიასა წულუკიძესა ჰყავს.
[ერთი] კვამლი კაცი ბატონმა ყურიაშიდან დასახლა ბიბაძე-
ნასყიდაი [ხ]მელიძე გეგუთს ბატონსა მოსახლეთ უსახლობს.

25 ერთი კვამლი კაცი გოგი - ბაზაძე ბახუტასა ალავიძესა ჰყავს.
ერთი კვამლი კაცი [ბრეგაძე აჯამეთს] პ[აპუნა?] ბარამისშვი-
ლსა ჰყავს.

იბრიალაძე ერთი ცოლქმარი კაცი წინამძღვარსა [საყ]ვარე-
ლიძესა ყავს. ხოშტიბელა ხატის შეწირულია, მაგრა სრულად და-

30 კარგულ --- ქი. აქა მაგათსა (sic) მაგათსა საბატონოშიდან არის კაცები
დაფანტული, ერთი იასაული ბატონმა გვიბოძოს, რომელიც მა-
გათს საბატონოშიდან იყოს, ბატონმა მოგვიკითხოს და [რომელი]ც

რღმის არის, ჩუენ მოვიკითხავთ და მოვიყვანთ და მაგათდა სად-
ღეგრძელოდ იქი ---ახლებთ და ბატონის ხელი იმ კაცეპშიდან ბე-
ვრი შვეა და რა რიგადც პი --- იყოს, კიდევ ისრეც იმსახურონ ერთი
ჩუენი აზნაურის შვილ --- (შეტი არაა)

1656 წ.

გაბრიელ ცაგერელის მიერ დადებული წიგნი საყდრის
მამულების შემატების შესახებ. საბუთი იბეჭდება იმ პირის
მიხედვით, რომელიც დაკულია პეტერბურგის აზიურ მი-
ზეუმში. საბუთი ზოგი შეცდომით ერთხელ დაბეჭდილი იყო
(ს. კაპბაძე—საცავ. გამოსავ. დეთ., 10—11).

- 5 ---... ჩვენ ცაგერელ მამათმთავარმან გაბრიელ ბრძანებითა
მეფეთა მეფისა ალექსანდრესითა და დედფლდფლისა კახთა მეფისა
ასულისა ნესტან დარეჯანისათა და ძეთა ჩვენთა. როდეს ჩვენზედა
წყალობა ყვეს და ცაგერლობა გვიბოძეს და მათი დიდი საყდარი
ცაგერისა ღვთისმშობელი კელთ გვიგდეს და მერმე მათის ძალითა
10 და წყალობითა ჩვენც ვეცადენით საყდრისა სამსახურსა და შემატე-
სა, რომელიმე ძველთაგან დაკარგული იყო მიწაცა და კაციცა და
რომელიმე მიწა საყდრისა იყო და კაცი დაკარგული იყო და აწ
ამას მეფის ალექსანდრეს ძალითა ვეცადეთ და სამართლიანის საქ-
მითა მოვაროვეთ: სამი კვამლი კაცი გელოანის დანარჩომი, ერთი
15 კვამლი ნინია გოლეთიანი დღეს რომ სახლობს იმ ალაგითა, ერთი
კვამლი ფოჩიანი კაცია და მისი ძმა გ'ი და თათია, დღეს რომ
სახლობს იმ ალაგინათ, ერთი კვამლი მეშველიანი კაცია და მისი
ძმა წიწილა დღეს რომ სახლობს იმ ალაგინათ და აყრილი გლეხი
სამი სხვა უალაგოთ. ერთი ლაკობელიანი კაცია და გ'ი, მეორე
20 მუცხვატილაძე კაცია და გონიერი და მესამე შვეიბლიანი გონიერი
და მისი ძმა ყრუაშვილი გ'ი. აწ ეს დასახლებული სამი კვამლი კა-
და სამი აყრილი ნაძალადევედ გელუანს ჰქონდა ცაგერისა ღ'თის
რშობლის გამონართმევი. აწ გელუანს მეფის ლალატი შეაჩნდა,
გაუწყრა მეფე, გამოართვა და ისრევე საყდარს შესწირა მისად სად-
25 ღეგრძელოდ და სულისა მისისა საოხად, ჩვენს დროსა და ეფის-
კოპოზობაშიდ შესწირა. სხვა ამასად ვარეთად ამავე ჩემის ბატონის

- წყალობითა შიბობა კელმწიფემ მამა იმისმან მეფემ გ'ი ერთი გლქ-
ხი უსახელოს ფოჩიანი გუტა და მისი ძმა ძველია, ერთი გლეხი
ფოჩიანი იონა და მისი ძმისწულები. ამასად გარეთად ორი გლეხი
კიდევ მახალდიანი გოჩია და ფოჩიანი გიორგი ბატონმა გვიბობა
5 და ისენი მათს ადგილზედ აღარ დადგენ, აიყარენ და სხვაგან და-
ვასახლეთ და იმ ალაგზედ შოშიტა გიორგობიანი დავასახლეთ, მი-
სი ძმა ნასყიდა და მისი ძმისწულები. აგრეთვე კიდევ ბატონ-
მა მეფემ გ'იმ გვიბობა ოყურეშს მეთევზე ერთი გლეხი მამარაშვი-
ლი ლომინა, ბატონის მეფის წყალობა. ერთი გლეხი ამბროლიანი
- 10 მათვალი სულა გელუანისაგან ვიყიდე, ერთი გლეხი დათუა თედო-
რაშვილი ხოხუა ლაშხიშვილისაგან ვიყიდე, ერთი გლეხი გ'ი აკო-
ბიძე იოვაკიმ ნემსაძისაგან ვიყიდე, ერთი გლეხი არჩვაძე ივანე ბუ-
ლია ყიფიანისაგან ვიყიდე, ერთი გლეხი ნემსწვერიძე კაკია, მისი
შვილი და მისი ძმისწულები ელყან ყიფიანისაგან ვიყიდე, დაშრიანი
- 15 გ'ი და გუგუტა, მეშველიანის ციხე და ალაგი ბატონმა მეფემ
ალექსანდრემ მიბობა. ოჯოლას ბოგვერაძე მახარა და თუთუტა და
ხუცესი მეფემ ალექსანდრემ მიბობა. ჟვანეთს ჯანელიძე ოტია და
მისი შვილები მეფემ ალექსანდრემ მიბობა. აწ ესენი მათის ცოლ-
შვილით... შეგვიწირავს ცაგერისა ღ'თისმშობლისათვის მეფის ალექ-
- 20 სანდრეს სადღენგრძელოდ.... ამას გარეთად ერთი გლეხი იქავ
უსახელოს პატა გოლეთიანი გ'ი გელუანისაგან ვიყიდე, ერთი სა-
სახლე უსახელოს ალაგი ვიყიდე და სასახლედ გავაკეთე. აწ ეს
გლეხები და სასახლე მათის ყოვლის ფერთა ცაგერისა ღ'თის-
მშობლისათვის შეიდწილ უძლეველისა და მთავარ მოწამისა წდის
- 25 გიორგისათვის შეგვიწირავს..... დაიწერა ბრძანება, წიგნი და სიგე-
ლი ესე ინდიკტიონსა მეფობისა პატრონისა ალექსანდრესსა ათცხრა-
შეტსა კელითა ჩემ ცოდვილისა მგალობლისა თამაზასითა, ქკსა ტმდ.
აქ უთფილა ხეუელი ხელისმოწერა გაბრიელ ცაგერელისა, შემდგე
ბეჭედი მეფე ალექსანდრესი და დედოფალ ნესტან-დარეჯანისა.

თის საბუთთაგან № 80, დაწერილია ქალაღზე, თავი და-
ზიანებულია. გენათელი ზაქარია ამ ხარისხში სჩანს 1637 წ.,
1657 წ. კი ის აფხაზეთის კათალიკოზად დაჯდა

ქ. ესე წიგნი მოგარ----თქვენ გენათელს ბატონს ზ[აქარიას],
დიღხანს გვიწყრებოდი და----ვის საუპატიო არ დაგვადებინე, მა-
დამდის----[შ]ეგვირიგე და არც შენღობა მოგვეციო. მე ერ[თი უშ]ე-
ლო კაცი ვიყავ, სხვა საქმით შენღობა ვერ ვიშოვეთ, ჩემი კერძი ცხრა
5 თავი თქვენ მოგართვი და გელათს შეუსწირე, ასრე რომე ჩვენ
ნსაყდარს აქით მოგართვით, მაგრა თუ სხვა ყიფიანი ვინმე შამო-
გეცილოს, გაჰყავით სამართლიანის საქმით და ჩვენი კერძი გელათი-
სათვის შეგვიწირავს და გელათს ქონდეს. თავად ეპისკოპოზი იყაუ
ჩვენი და მერმე სადამდის ეს აღგილი არ შეგავაწირვინეთ (sic), მადამდის
10 არცეთს ცოლქმარს შენღობის წიგნი არ მოგვეციო და აწე შეგვი-
წირავს გელათისა და ხაზულისა ღთისმშობლისათვის... (წევეა). ამი-
სნი მაშუალნი და მოწამენი ლაზარე ქმინაშვილი და დათუა, კანდე-
ლაკი ანღრია, პატა ლარაძე. მე გიორგის დამიწერია და მოწამეკა
ვარ ამისი.

(აქ დასმულია ჟგარი)

1639—1657 წ. ნაწყვეტი საკათალიკოზო ტახტის განძეუღობის ანა-
წერისა, დაწერილი თეთრს ქალაღზე ზომით $42\frac{1}{4} \times 14\frac{3}{4}$
სანტიმ. მე-XVII საუკუნის ხელით. ნიშნად ყოველ სიტყვის
შემდეგ იხზარება 3 წერტილი. ანაწერი უნდა ეკუთვნოდეს
მაქსიმე მაკუტაძის კათალიკოზობის დროს, დაუღლია ბიჭვინ-
ტის საბუთებში № 69.

15 დავითნი ვეცხლით მოქედილი ოქროთ შეღებული მისის ხა-
რის ბოზჩითა; არის ერთი ოქროს ომფორის ხატი მისის ძელის ქე-
შმარჩითა, სამსქვალითა, პატროსნის თვალითა და მარგალიტითა,
მძიმედ მურასათი ნაქნარი, მოთვალმომარგალიტული, მისის ოქროს
ჯაქვითა გარ (sic) ჩარყაფის ბუღითა; მეორე ომფორის ხატი რუ-
20 სული პილოს ძელისა მისის ოქროს ჯაქვითა მისის ბამბიანის ბუ-

- დითა; ერთი მურასას პიტიოსანი ყავარჯენი ოქროსა პატიოსნისა თვალითა და მარგალიტითა შემკობილი მისის ყირმიზის არღვენისა სკალატის გრძელის ბოხჩითა და ბამბის ბუღითა, მისის სკივრითა, მისის თითბრის ირმის კლიტითა; მეორე ოქროს ყავარჯენი თავი
- 5 მურასათ ნაქნარი სხვა საიათ ნაქნარი; არის მესამე ხათაბანდათ ნაქნარი ყავარჯენი მისის ბამბიანის ბუღითა; ერთი შავი ატლასის მაზარა, მდინარეები სირმისა აქვს, ხარება მძიმედ მოთვალმომარგალიტული; არის ოთხის ოქროს ლილეებითა, ორი მურასათ ნაქნარი, ორი საიათი, ერთი პატიოსანი ბარტყულა პატიოსნის თვალითა და
- 10 მარგალიტითა მძიმედ მოთვალმომარგალიტული; ერთი მურასათ ნაქნარი ოქროს საცეცხური; ერთი პატიოსანი ჯვარ სანთელი სულის წმიდის ტრედით ნაქნარი, ჯვარი ოქროთ შეღებული; მეორე ჯვარსანთელი ხათაბანდათ ნაქნარი, სტვირები ვეცხლისა აქვს, ჯვარი ბროლისა აქვს, ჯუარსა ძირი ვეცხლისა ოქრო შეღებული;
- 15 მესამე ჯუარსანთელი, ვეცხლით მოქედილი, მურასათ ნაქნარი, ოქროთ შეღებული; ერთი მურასათ ნაქნარი სრულად ოქროს კონდაკი მისის მძიმედ ჩაყაფათ შეკერულის სახვევითა; მეორე კონდაკი მუყავისა ოქროთ დაწერილი მისის ჩარყაფის ცხვირისახოცითა და მისის ბოხჩითა; მესამე კიდევ მუყავის კონდაკი მისის შეკერუ-
- 20 ლის ცხვირისახოცითა; მეოთხე ეტრატის კონდაკი მისის შეკერულის ცხვირისახოცითა; მეოთხე ეტრატის კონდაკი დახატული ჩარყაფის ცხვირისახოცითა; მეხუთე ბერძული კონდაკი მისის ხავედის ბოხჩითა; ერთი ვეცხლის ჯუარსანთელი მისის ვეცხლის ჯუარითა, ერთი მისი ხის ჯუარი არის, ოქროს ომფორის იარაღი თავსა; ერ-
- 25 თი მძიმედ სირმით შეკერული ებისტოლე, ერთი მძიმედ სირმით შ (შუტი ანა არის რა)

მეორე გვერდზე სხვა ხელით, ნიშნად უოველ სიტუვის შემდეგ 2 წერტილია:

- ქ: ჩუენ აფხაზეთისა კაზმნ მაქუტაძემან მაქსიმე შემოგწირე გუირგუინი მარგალიტისა პატიოსნად თვალითა და მარგალიტითა უცხოდ შემკობილი და გაკეთებული შენ ბიკვინტისა ლთისმშობელ
- 30 სა, რათა მასმინო კმა კურთხევისა ძისა შენისა და აღმრაცხო მარჯუენეთა თანა ამინ:.

1639 — 1657 წ. ქაიხოსრო იაშვილის წიგნი ნიშანის მიცემის შესახებ მაქსიმე კათალიკოსისადმი. მაქსიმე კათალიკოსად იყო 1639 — 1657 წლებში. საბუთი, დატული ბიკვინტის სიგელ გუჯრებში № 61, დაზიანებულია, დაწერილია ქალღმერთზე. ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგ ხან 2 და ხან 3 წერტილი.

ქ ნებითა ღთისათა --- მე იაშვილმან ქაი[ხოსრო] --- ის კათალიკოსს პატრონს მაქსიმეს, ასრე და ამა პირსა ზედან, რომე მამის ჩემის ნიშანსა და საწირავეშიდ მოგართვით ერთი მოსახლე გლეხი გეგუთს მამუკაი ფხაკაძე მისის ცოლშვილითა, სახლკარითა, ალაგითა და დღეს რისაც მქონებელი იყოს მართლის სამართლიანის ყოვლისფერითა. ამისად გასათავებლად თავდებად მომიცემია თავად ღთი და ყოველი მისი წმიდანი ზეცისანი, ქვეყნისანი, ხორციელი და უხორციელი. არის ამისი მოწამე გენათელი ბატონი ზაქარია და მეფის კარის მდივანი თავაქარაშვილი პატაი, ასრე რომე რაც 10 ჩვენს ყმობაშიდ სამეფო ბეგარა, გამოსავალი და სამსახური მართე ბია, ის ჩვენგან არ გაიუმოდა. (sic) და საჩვენო უკლებლად მოგვირთმევია.

ბოლოს დასმულია ჟვარი

1658 წ. ვამეყ დადიანის შეწირულობის წიგნი ბიკვინტის საბუთთაგან № 14, დაწერილი ქალღმერთზე ზომით 24 X 21¹/₂ სანტიმ. ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგ 2 წერტილი.

ქ. ღთისა და ყოველთა მისთა წმიდათა თა --- ა მინდობითა და შუამდგომლობითა ესე ფიცი პირობა და წიგნი გიბოძეთ ჩუენ და 15 დიანბა ბატონმა ვამეყ და დედოფალმა ბატონმა ელენემ და შვილთა ჩუენთა გიორგიმ და ბაგრატ თქუენ კხს ბატონს ზაქარიას ასრე და ამა პირსა [ზედა], რომე სენაკის საყდარი გვთხოვეთ და მოგეცით მისის შეწირულის მამულითა და სასახლეებითა. მოგვიცემია ჩუენ და გვიბოძებია თქუენს სიცოცხლეშიდ ამაზედ სხვა კაცი

არც დავილაპარაკოთ (sic) და არც შემოგეცილოთ. აგრევე საკათალიკოზოს მამულის საქმეზე დაგველაპარაკენით, სხვა და სხვა მოურავი იდგა და აწე არც ამ სენაკზედ და არც საკათალიკოზოს მამულზედ მოურავი არ დაგიყენოთ თქვენთ უნებლად. ამისად გასათავებლად და თავდებად მოგვიცემია თავად ღთი და ყოველნი მისნი წმიდანი, ზეცისანი და ქვეყანისანი, უკორცონი და კორციელნი.

ხვეულად: ვამეყ, ელენე.

1658 წ.

შეწირულების წიგნი სვიმონ-დემეტრე გურიელისა, რომელიც მიცემული უნდა იყოს 1658 წ, როდესაც მოხდა მისი გაგურიელება. ამ წიგნის ჩვენამდის მოაღწია მხოლოდ მე-XVIII საუკ. დასაწყისის პირმა, რომელიც დაცულია. ბიჭვინტის საბუთებში № 99. თავი დაზიანებულია საბუთი მოკლედ დაბეჭდილი იყო თ. ჟორდ. ქრონიკ., II, 472.

... ეს წიგნი და სიგელი მოგართვით თქვენ ყდ სანატრელსა და პატროსანსა ღთისა სათნოდ დიდისა და ზესთა აღმატებულისა ბიჭვინტისა ღთისმშობელსა ზედა მჯდომარესა აფხაზეთისა კხსა პატრონს ზაქარიას ჩვენ პატრონმან გურიელმან სვიმონ და პატრონმან დიმიტრი გურიელმან, ასრე და ამა პირსა ზედან, რომე ბედნიერმან კელმწიფემან ალექსანდრე მეფემან შეგვიწყალა და გურიელობა გვიბოძა და ბერად აღთქმული ვიყავით და შენდობა გთხოვეთ და გვიბოძეთ და მისდა საკანონოთ მოგართვით აკეთს საწინამძღრო მისის მამულითა, შესავალითა და გასაველითა, რისაც მქონებელი იყოს და ან ყოფილიყოს უკლებლად და ყოველის კაცისაგან შეუცილებლად და შევსწირეთ წდასა და ზსთა აღმატებულისა უპატროსნესსა და წდათა უწმინდესა ცათა მობაძავსა ყდ პატროსანსა დედასა და ქალწულსა ბიჭვინტისა ღთის მშობელსა ჩვენსა სასოებასა და მეოხსა სულისა და კორცისა ჩუენისასა და მხსნელსა. ყოველისა ბოროტისაგან, ხილულთა და უხილავთა მტერთაგან და კოდეათა ჩვენთა შესანდობელად და ბრალთა აღსაკოცელად.

აწე თქვენ წაღო და ყდ გაწედილო (sic) სულ უტყუველო ჭეშმარიტო მეუფეო ბატონო კზო წელიწადსა მოქცევისა თქვენით ყდ წლით და პატიოსნითა თვით ეამსა წირვედეთ თქვენის კრებულისა და სოფელსა მას შინა ლოცვისა გუიყოფდით. ესე ასრე შეიწირე შენ ყდ
 5 წაღო ბიკვინტისა ლთისმშობელო და ნაცუალ გუაგე დღესა მას დიდსა განკითხვისასა და სოფელსა ამას დაგუიცივე უშფოთველად სამართლით და დღეთა სიგრძით. აწე ვინცა და რამანც კაცმან ანუ მეფემან, დედოფალმან, დადიანმან, გურიელმან, კზმან, ეპისკოპოზმან, თავადმან ანუ - - - - - (წვევა)

1658 წ.

შეწირულების წიგნი ვამეყ დადიანისა, ბიკვინტის საბუთო-თაგან № 4, დაწერილი ქალაღზე, ნიშნად ყოველს სიტყვის შემდეგ იხმარება 2 წერტილი. სიგელი უფრო შემოკლებით დაბეჭდილი იყო თ. ჟორდ „ქრონიკ.“ II, 475.

10 ბიკვინტისა ლთისმშობელო, ჩუენ ცვაფარვათა შენთა მონღობილმან და მსასობელმან ძისა შენისა და მეუფისა შენისამან ჩუენ კელმწიფემან დადიანმან პატრონმან ვამეყ და თანამეუღლემან ჩუენმან გურიელის ასულმან დედოფალმან პატრონმან ელენემ და ძეთა ჩუენთა გივორგიმ (sic) და ბაგრატ ვიგულეთ და ვიგულისმოდ-
 15 გინეთ, კადრეთ და შემოგწირეთ შენ ცათა მობაძაქსა ბიკვინტისა აღთის მშობელსა (sic) სენაკს საწინამძღრო საყდარი და სასახლე სრულად მისის მამულითა და ორის სასახლითა, ოღვაწითა (sic) და ლესტყითა, სრულად მისის შესავლითა და გამოსავლითა ჩუენ წასარმართებელად და დღეთ ჩუენთა სიგრძისათვის და სულისა ჩუენისა
 20 სავოხად. მას ეამსა ოდეს მადლითა და ბრძანებითა თქუენით გარდაიცვალა დადიანი ბატონი ლევონ და ჩუენ ვავბატონდით, ყოველს საყდარს ცოცოტა რამე შევსწირეთ და მერმე დაგველაპარაკა (sic) ბატონი გაენათელ კათაკიკოზი (sic) ზაქარია ქუარია (sic), გავსინჯეთ და სრულად ოდიშს ერთი საყდარი ასეთი არა ქონდა
 25 კზს, რომე დღესასწაული გარდაეხადა და ხან ერთს ეპისკოპოზს ჩაუდგებოდენ შინ და ხან მეგორეს და ეპისკოპოზები მწვედ გარ-

- ჯით და დალონებით იყუნენ და ამისთვის შეუსწირეთ, რომე რო-
დესაც კ'ზი ოდიშს მობრძანდებოდეს, ხატსა, ჯუარსა და ომფორს
იქ საყდარზე დაასვენებდენ და გვაჩინეთ ამისთვის, ვინცა ვინ კა-
თალიკოზი იყოთ და ოდიშს ბრძანდებოდეთ, ამაღლების დღესა
5 ჩუენის სულის სავოხად და სახსრად ეჟმს გუიწირვიდენ, თვარადა
თუ იმ დღეს ოდშს ვერ დაესწრათ, ამ თორმეტს საუფლოს დღეშიდ
იმ საყდარს ეჟმს გვიწირვიდენ, რათა არა განეარდეთ სასუფეველი-
საგან. ეს შამული, საყდარი და სასახლე ეს ასრე გარიგებით ბატონ
კზის ზაქარიასათვის მიგვიბარებია... (წუევა) დაიწერა წიგნი, ბრძა-
10 ნება და სიგელი ესე ქკსა ტმზ, კელთა ჩემ ცოდვილისა კათალიკოზის
მგალობლისა თამაზისათა.

ხეუულად: ვამეყ, ელენე

1658 წ.

შეწირულობის წიგნი ვამეყ დადიანისა ბიკვინტის სა-
ბუთთაგან № 9, დაწერილი ქალაღზე. სიგელი შემოკლებით
დაბეჭდილი იყო თ. ჟორდ. ქრონიკ. II, 472.

- ჩუენ კელწიფემან დადიანმან პატრონმან ვამეყ და თანა-
მეცხედრემან ჩუენმა გურიელ[ის] ასულმან დედოფალმან პატრონ-
მა ელენემ და ძეთა ჩუენთა გიორგი და ბაგრატ ვიგულეთ და ვი-
15 გულისმოვიდვინეთ, კადრეთ და შემოგწირეთ შენ ცათა მობაძვასა
ბიკვინტისა ღვთის მშობელსა გურაის საწინამძღურო მაცხოვარა აკეთი-
სა, მას ეჟმსა ოდეს დიმიტრი ბერად იყო და მერმე გურიელათ დავსვით
და ბერობის დაგდების საკანონოდ შემოგწირეთ და მივაბარეთ ბა-
ტონს კ'ოზს ზაქარია ქვარიანსა მისის შეწიკულობის მამულითა,
20 გლეხითა, შენითა და პარტახითა, გასავალითა და გამოსავალითა,
საძებრითა და უძებრითა, რ'ლიც მაცხოვრისა აკეთისა ყოფილა,
ბიკვინტისა ღთისმშობლისათვის შეგვიწირავს. აწ ვინცა და რა-
მანცა ძემან კაცისამან, დიდმან ანუ მკირემან, დადიანმან ანუ დე-
დოფალმან ანუ კ'ოზმან ანუ სხვა ვინმე ბატონმან ამისდა შლად
25 კელყოს, რისხავს თავად დაუსაბამო ღთი და მხოლოდ შობილი ძე
ღთისა, უფალი იესო ქრისტე და ცხოველს მყოფელი სული მღუ-
თისა ღთმთავარი:....

ხეუულად: ვამეყ

1659წ

ამ წელს უნდი იყოს დაწერილი ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთი № 4, მიცემული დავით ნიკორწმინდელის მიერ. საბუთს თარიღი აქვს ქრისტეს დაბადებიდან 1559 წ., მაგრამ ხელის მიხედვით ის უფრო მე-XVII საუკუნედა ეკუთვნოდეს. ნიკორწმინდელი დავით იხსენიება 1669 წ. ბაგრატ IV-ის წერილში რუსეთის მეუღისადმი 'Переписка грыз. царей съ русс. госуд. 82).

- გი წმიდაო მღვდელთმამოძღვარო ნიკოლოზო, ჩვენ ფრიად ცოდვილმან მღვდელთმთავარებისკოპოსმან ნიკორწმინდელმან დავით საყვარელიძემან შემოგწირეთ და მოგახსეთ (sic) თქვენად სადიდებლად და სულისა ჩვენისა საოხად და ბრალთა ჩვენთა აღსახოცელად და შემოგწირეთ მცირე ესე შესაწირავი ხივშს ერთი გლეხი დონაძე ლაზარე მისის ცოლშვილითა და ერთსახლითა, სახლკარითა, კურმანითა, სასაფლაოთა, ალაგითა, ვენახითა, ტყითა, საწისქვილოთა, საძებრითა და უძებრითა, დღეს ამას იქით რისიც მქონებელი იყოს მართლის სამართლანის საქმითა, შემოგვიწირავს
- 10 ყოვლის კაცის უსადგევით... აწ არიან მოწამენი წერილისა ამის უფლისაშვილი დავით. მე კიკინაძეს მღუდელს სვიმონს დამიწერია და მოწამეკ ვარ. აღიწერა თვესა ოკტომბრის კდ ქანს ქეს აქეთ ჩუნთ (sic).

ბეჭედი წარწერით: დავით

1639—1659 წ. ალექსანდრე III-ის წყალობის წიგნი გიორგი და ხოსია ახვლედიანისადმი, რომელიც დაცული ყოფილა ცაგვრის ტაძრის საბუთებში. იბეჭდება აზიურ მუზეუმში პეტერბურგს დაცულ პირის მიხედვით. საბუთში იხსენება სვიმონ ქუთათელი, რომელიც 1659 წ. კათალიკოზად დაჯდა.

- ...ესე...წყალობის...წიგნი გიბოძეთ ჩვენ ღთივ გვირგვინო-
- 15 სანმა მეფეთმეფებატონმა ალექსანდრემ თქნ ახვლედიანს გიორგისა და ხოსიას, თქნთა შვილთა და მომავალთა, ასრე და ამა პირსა ზედან, რომე თავდადებით ნამსახური იყავით და შამოგვეხევეწეთ და დაგვეა-

ჯენით, ვისმინეთ აჯა და მოხსენება შენი და გიბოძეთ ღვირიშის ციხე და ღვირიშის შემავალი კაცი სოფელი სრულა, აგრეთვე ცხუ-კუშერი სოფელი ხელშეუალად. ამას გარეთ ტვიშს იოანა ნემსწვერიძის შვილი გლეხი, მეორე გლეხი ბესია ხუცესი, მესამე გლეხი დათუნა 5 ხუცესი, მეოთხე გლეხი ნასხიდა სვანიძე. ესენი მათის ცოლშვილით, სახლკართ, ერთ სახლის ძმით...არის იმისი მაშუალი ქუთათელი სვი მონ, აბაშიძე სახლთუხუცესი როსტომ.

აქ დასმული ყოფილა ბეჭედი ალექსანდრე მეფისა.

1660 წ.

შეწირულობის წიგნი ბაგრატ IV ისა ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 19, თეთრს ქალაღზე. თავი საბუთს აკლია, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია.

---რემ ესე წი[გნი მო]გართვი თქვენ ნიკორწმინდელს ლო-
რთქიფანიძეს გედევანს ასრე და ამა პირსა ზედა, რომე კურთხეულს
10 ბატონს მამაჩემს ბაჯას გლეხი შეწირა წმინდის ნიკოლოზისათვის
და სვიმონ ნიკორწმინდელს ჰქონოდა და ახლა თქუენც შემოგვე-
ხვეწეთ და გიბოძეთ ბაჯას ისივ გლეხი დათუა მღღელაძე, რაც მა-
შინ მამული ჰქონოდა, იმიანად ის გლეხი გვიბოძებია მისის ერთ-
სახლის ძმითა, მათის ცოლშვილითა, სახლკართა, ქურმარნითა, ალა-
15 გითა, ველითა, ვენახითა, სახნავსათესითა, ეკლესითა, სასაძოვრეთა,
სათიბითა, ტყითა, მთითა, ბარითა, საძებრითა, უძებრითა, ქონდეს
და გიბედნიეროს ღთნ ჩვენსა ერდგულობაში. ამისად გასათავებელად
მოგვიცემია თავდებად თავად ღთი და ყოველი მისი წმინდანი, ზე-
ციხანი და ქვეყანისანი, ხორციელი და უხორცონი. დაიწერა წი-
20 გნი ესე კარისა ჩვენის მდივან მწიგნობრის ქს სამას ორმოცდა
რვასა ხოსინასითა (sic)

ბეჭედი ბაგრატ მეფისა.

1661 წ.

შეწირულობის წიგნი მეფის და დადიანის ვამეყისა, დაკული ნიკორწმინდის საბუთებში № 22, თეთრს ქალაღზე.

სიგელი დახიანებულია, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ სამი წერტილია.

- ...მოწამეთა მთავარო წა გ'ი მთისაო, ჩუენ მონამან და მოსაგ-
 მან და მინდობილმან ძალთა შენისამან სკიპტრა პორფირისა
 მპყრობელმან აღოსავლეთისა და დასავლეთისა, ჩრდილოეთისა და
 სამხრეთისა, ლიხთიმერეთისა და სრულად საქართველოსა ფლობით
- 5 მტკიცედ მპყრობელმან ლთივ აღმატებულმან და ლთივ დამყარებუ-
 ლმან, ძლოერპან და უძლეველმან კელწიფიფეჴან მეფეთმეფეჴმან დადი-
 ანმა პატრონმა ვამეყ და თანამეცხედრემან ჩუენმან მამია გურიე-
 ლის ასულმან დ'ფლთ დფლმან პატრონმან ელენემ და ძეთა ჩუენთა
 პირშომან გ'ი და ბაგრატი, ოდეს ეამთა შლოლობისაგან მეფეთა
- 10 სახლი ოხერ იქმნა და მკვიდრ პატრონობისა შჩინებელი არვინ იქ-
 მან (sic), ძალითა და შეწევნითა შენითა მკვიდრად ქუეყანისად დავიდ-
 გინეთ და მეფედ დავჯედით და მარიობას დღეს შენდა თაყუანისაცე-
 მლად მოვედით და შემოგწირეთ მეფობისა ჩუენისა წასამართებელად
 და ძეთა ჩუენთა აღსაზრდელად, მოგახსენეთ შავრას რახმაჴე სეხნია
- 15 და მისი ძმა ზამისთვალა მათის ცოლშვილითა, სახლკართა, ერთ-
 სახლის კაცითა, ჴურმარნითა, საყანითა, სათიფითა (sic), სასაფლაოთა,
 საწისქვილოთა, ტყითა, ველითა, ვენახითა, საძებრითა და უძებრითა,
 ნასყიდითა და უსყიდითა, მისის ყოველისფერის სამართლიანის მზღვა-
 რითა. შეიწირე შენ შვიდწილ უძლეველო მთავარ მოწამეო წაო
- 20 გიორგი..... ქკსა ტ[მ]თ

ბეჭედი წარწერთ: მეფე დადიანი ვამეყ
 ხვეუღად: ელენე

1661 წ. ვამეყ მეფისა და დადიანის შეწირულობის წიგნი, ბიკ-
 ვინტის საბუთთაგან № 67, დაწერილი ქალალღე. სიგელი
 მოკლედ დაბეჭდილი იყო თ. ჟორდ. ქრონიკ. II, 479

ბიკვინტისა ლთისმშობელო, ჩვენ ცვაფარვათა შენთა მონ-
 ლობილმან და მსასოებელმან ძისა და მეუფისა შენისამა ჩვენ კელ
 5

- მწიფემან შეფეთმეფემან დადიანმან პატრონმან ვამეყ და თანამეულ-
ლემან ჩვენმან გურიელისა ასულმან დედოფალთდედოფალმან პატ-
რონმან ელენე და ძეთა ჩენთა გი და ბაგრატ კადრეთ და მოგახ-
სენეთ, მოგართვით და დაგიდევით სიგელი ესე თქვენ ცათა მო-
5 ბაძავსა ბიჭვინტისა ლთისმშობელსა და მას შინა დადგნებულსა ქუ-
თათელ კხსა ჩხეტიძესა პატრონსა სვიმეონს, ასრე რომე საკზო მა-
მულეები სადაც იყო, ყოულგან (sic) ვინ გინდა ვის სახელოთ ქონდა სა-
ბათიოს კაცებსა და აწ ბატონ (sic) კათალიკოზო, თქვენ მოინდო-
მეთ და დავგვაჯენით და ჩვენ ვისმინეთ აჯა და მოხსენება თქვენი
10 და გარდაგვიგდია საკათალიკოზოს მამულზედა და ალაგებზედ
ყოულგან (sic) მოურავი ჩვენს საბატში (sic), ასრე რომე ვერამ ჩვენ-
მა შემდგომა ბატონმა და დედოფალმა და კათალიკოზმანან (sic) ბიჭ-
ვინტისა ლთისმშობლის მამულსა და ალაგებზე თუ არ იმაუ კატის
ყმა, სხვა კაცი მოურად არ დაუსვათ და არცა ვის სახელოდ მიუს-
15 ცეთ დარცა ვის ბიჭვინტისა ლთისმშობლის მამული და ყმები ჩვენ საძა-
ლოდ და საუკაცოთ (sic) არავის დავანებოთ და ამას გარეთ სამართალიც
ასრეა და ძველათგანც ასრე ყოფილა, რომ კათალიკოზის უკითხავათ და
უნებურად ეფისკოსობა არ გაცემულა და არც ჩვენ დღეს ამას იქით თქვე-
ნად უკითხავად და უნებლად ჩვენ ეფისკოპსი არ დაუსვათ და არც ეპის-
20 კსობა გაუსცეთ და ვინცა ვინ სარჯულოს საქმეზედა თქვენ წინაღ-
გიდგეს და გაუწყრთ, ჩვენ სამართლიანის საქმით თქვენ მოგიდგეთ და
სადამდის თქვენ შენდობა არ უბოძოთ და არ შეირიგოთ, მადამდის
არც ჩვენ შევირიგოთ და როგორაცა მის დღეშიგა ამ ჩვენს სახლსა
და საბატონოში სხვათ კათალიკოზებს ჩვენგან და და (sic) ამ სახლის
25 ბატონებისგან პატივი ზღებოდეს, არცის მოგიშალოთ და ჩვენც მწყა-
ლობელნი და კარგნი ვიყნეთ თქვენთვის და აწე ვინცა და რამანცა
ძემან კაცისამან, დიდმან ანუ მცირემან, ანუ მეფემან ანუ და და-
დიანმან (sic) ანუ დედოფალმან და ანუ კათალიკოზმან და ანუ ვინმე
სხვამ ბატონმან ეს ჩვენგან დადებულ სიგელი და გარგებული საქმე
30 მოუშალოს ბიჭვინტისა ლთისმშობელსა და ამისად შლად და გამო-
ხმად კელპყოს, მასამც რისხაუს თავად დაუსაბამო ღმერთი და მხო-
ლოდ შობილი უფალი იესო ქრისტე ძე ლთისა და სული წმიდა
ცხოველს მყოფელი, მაისიანგან გამოასრული, შემცაეღების ძრწოლოა კა-

ენისი, შიშთვილი იუდასი, მეხ დატეხა დიოსკორესი, სირცხვილი კარისკენტი და საბიანესი, დანთქმა დათან დაბირონისი და მაზე-
დამც მოიწვევის წყევა მეს და რევისა ფსალმუნისა და იუდასთა-
ნამც დაისაჯგების სული და კორცი მისი და ნუ რა რათა სინანულითა
5 არისი კსნა სულისა მისისა. დამამტკიცებელნი ამისნი ღმერთმან
აკურთხენს და ბიკვიენტისა ღთისმშობელმან და მომშლელნი ამისნი
წყეულ, კრულ და შეჩვენებულ იყოს ცათა შინა და ქვეყანასა ზედა.
დაიწერა წიგნი, ბრძანება და სიგელი ესე ქკსა სამას მ: თ: ორმოც-
დაცხრასა.

ხეულად: მეფე ვამეყ, ელენე

1660—1662 წ. შეწირულების წიგნი შეფისა და დადიანისა ვამეყისა
ბიკვიენტის ტაძრისადმი, ბიკვიენტის საბუთთაგან № 5, და-
წერილი თეთრს ქალღღზე, ზომით 49×25¹/₂ სანტიმ. ნიშ-
ნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება ორი წერტილი.

- 10 ქ: ეპა შენ შევიდთავე ცათა უმაღლესო... ჩრდილოეთისა და
აფხაზეთისა დედაქალწულო და დიდისა ემბაზისა ბიკვიენტისა ღთის-
მშობელო მარადის ქალწულო მარიამ... ჩვენ ცვაფარვათა შენთა
მინდობილმან და მოსავემან წმიდისა სახელისა შენისამან ღთიე ამა-
ღლებულმან და ღთისა მიერ დამყარებულმან ნეტარისა და დავი-
15 თისა მოსახლემან და ღთიე ზე გარდმოცხებულმან და ღთისა მიერ
ახალგვირგვინოსან მყოფელმან ლიხთიმრისა და ლიხთამრისა, ოსე-
თისა და დვალეთისა, სვანეთისა და ყაზარდოსა, ჯიქეთისა და
აფხაზეთისა, დიდისა ოდიშისა და გურიისა და სრულიად საქართ-
ველოს მპყრობელმქონებელმან დიდმა მეფეთ მეფემან კელმწიფემ
20 დადიანმან პატრონმან ვამეყ და დიდისა გურიელისა მამიას ასუ-
ლმან დფლთ დფლმან ბატონმან ელენემ და ჩვენგან გაზრდილ გა-
კეთებულმან გურიელმან პატრონმან დიმიტრიმ. მას ეამსა ოდეს
ძალითა და შეწვევითა შენითა და ძისა შენისათა სრულიად საქარ-
ველო დავიჭირეთ, იმ დროსა მიკვიტის (sic) ღთისმშობელსა შა-
25 მოგწირეთ გურიას წმიდის კვირიკეს საყდარი ძიმიითისა და მისი დე-

- კანოზი და მისი შვილი გაბრიელ და მისი ძმა ბაუჟაი, კბილიანის შვილი მისის ცოლშვილითა, სახლკართა, ალაგითა, ქურმარნითა, ტყითა, და ველითა, ვენახითა და საყანითა, სათიბითა და სასაძორეთა (sic), ეკლესიითა და სასაფლავითა, მითა და ბარითა და
- 5 მისი ყმა მამია ქართველანს შვილი ნასხიდაი რამის შვილის სეული, მამისთვალი ნანაძე, გიორგისაი მგელაძე, სეხნიაი და ხახუტაი კბილიანის შვილი, გაბრიელ კალანდარის შვილი, გიორგი მჩხაიძე ჯუმლად რაც შინ (sic) ყმა ყავდეს იმიანათ ეს რვა კვამლი კაცი მათის ცოლშვილითა, სახლკართ, ქურმარნითა, ტყითა და ველითა, ვენახითა და
- 10 საყანითა, მითა და ბარითა, საქებრითა და უქებრითა დღეს რისაც მქონებელი იყვენ მათის სამართლიანის ყოვლისფერითა. სხვა ამას გარეთ ამათი ხარაჯა მიჰვიტის ლთისმშობლისათვის შეგვიწირავს, არც არავის ხორციელის კაცისაგან ეთხოვნებოდეს. გურიას შამოგვიწირავს ჩვენდა ამა სოფელსა სადღეგრძელოთ და კელმწი-
- 15 ფობისა ჩვენისა წასამართლებლად და პირმშოთა ძე ასულთა ჩვენთა აღსაზრდელად, დღესა მას საუკუნესა საშჯელისასა ცოდვილისა სულისა ჩუენისა სახსრათ და სავოხათ, რათა ფარევედენ სიწმიდე შენი ცხორებასა ჩვენსა წმიდა ვიდრე ეამთა უკუნისამდის, ამინ.

ზეჟულად: ვამეყ, ელენე.

1664 წ.

შეწირულობის წიგნი გენათელ-ნიკორწმიდელის გედონ ლორთქიფანიძისა, გელათის საბუთთაგან № 11, ფრიად დაზიანებული, სამს ნაჭერ ქალალღზე. ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგ სამი წერტილი, ვიდრე სიტყვებამდის. „მას იქით მოხედვა“. ამის შემდეგ შემდეგ წერტილები არ არის, გარდა ერთ ადგილისა—სტრიქონი 23, შემდეგ სიტყვისა „განსამრავლებლად“. საბუთი შემოკლებით დაბეჭდილი იყო თ. უორდ. ქრონიკ., II, 481.

- 20 --- დი სასწაულთა --- სა დავით მეფეთა საკელ დებ --- კმითა მით სანატრელითა შე --- მეორედ იუღუსალიმად (sic) აგებულ --- და შინაგან მსხდომსა ხახულისა და გაენათის --- ვითარი მცირე უნდო და კნინი შესაწირ --- მოსავემან და მსასოებელმან ძისა და სა-

ხისა თქ---[ფ]ანიძემან განათელ (sic) ნიკოლოზ წმიდელმა გედერა---
[სა]კუთარი კმნილი მამული შენი წილ---ერი ესეთს იწროებასა,
ოხრებასა და მწ---ყო ოთხსა ხუთს წელიწადს რომე რა---ული-
ყო ესეთი შფოთი და ურვა მას აქათ-----და არცა ვის სმენოდა და
5 ბძანებითა თქვენითა ტ---ამრ---ა და მეურნეობა მოგობოძე და ტა-
ძარსა თქუნესა მო---ერ ვეკმენ და ესეთი ცდა და ღონის ძიება
ვექნით, რომე ერთს მონასა და მეგობარსაც არა ექნა რა ყმასა
თქვენსა და არცა რამე დაკლებულ იქმნა მამულის მის თქვენთვის
შემოწ---ისა მას აქათ მოხედვა ჰყო ღთნ წყალობისა თვალითა
10 იმერეთსა ზედა და მკვიდრი პატრონი ვიშოვენთ და ქვეყანამ და-
წყნარება და დამშვიდება დაიწყეს. მას აქათ ვიგულეთ და ვიგ[უ-
ლის] მოდგინეთ და ბძანებითა მეფეთმეფისა პატრონისა ბაგრატი-
სათა და დედოფალთ დედოფლისა ქართველთ მეფისა ასულისა პატ-
რონისა თამარისათა კაცია კუჭიძისაგან მაქუტაური ვიყიდეთ, [არ-
15 გვეთს] ძველი ციხე იყო და აღშენება დაუწყეთ და გლეხებს და-
სახლება და საზღვარი ამისა მუხურის მთამდის სკანდურს დაღმა,
სკანდის შარას შემოღმა, აქათ თხილთა წყაროს დელემდის და
იქით სკანდის დელემდის. ამ შვაზედ რაც მიწა აღგილია, ყველა
უკლებლად და კელშეუვალად ვიყიდე, არას კაცს ამაშიდ კელი
20 აღარ აქვს რა და ბაგრატ მეფის ბრძანებით და ნებადართულობით
ხახულისა და გაენათისაა (sic) ღთისმშობელს შევსწირე მეფის ბა-
ტონის ბაგრატისა და დედოფლის ბატონის თამარის სადღენგრძე-
ლოდ და ნათესავთა მთთა განსამრავლებლად, სახსრად და საოხად
სულისა ჩემისად. ამაშიდ ღთნ უწყის არა ნაძალადევი და არა ნაუ-
25 სამართლევი არა ურევია რა, ჩემის ალალის თეთრით მიყილია. ესე-
თი მცირე და კნინი შესაწირავი შემწირავს ხახულისა და გაენათი-
საა (ვინც) ღთისმშობლისათვის, შევწირე შენ წაო დედოფალო ღთის-
მშობელო..... (წვევა) დაიწერა წიგნი ესე ქქსა ტნბ კელითა ფრიად
ცოდვილისა მღღლისა თეოდოსისათა

აქ ჯვარია დასმული და შემდეგ ბეჭედი ბაგრატ მეფისა

შემდეგ ხეუჯად: გენათელი. ხეუჯადევი: თამარ

30 განზე: ქ. წყალობითა ღთისათა დავითიან ბაგრატოანი მეფე

სრულიად ლიხთამერთა სოლომონ ვამტკიცებ ნებითა ლთისათა...
(წვევა) ქეს აქათ ჩაბბ

ბეჭდვი წარწერით: კეთილ ძირთაგან რტონი მეფედ ვარ ბაგრა-
ტონი (ასთ მთავრ.: სოლომონ.)

1664 წ.

შეწირულების სიგელი გიორგი გურიელისა ბიქვინტის
საბუთთაგან № 35, დაწერილი თეთრს ქალაღზე ზომით
81X28¹/₂, სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წე-
რტილია. შემოკლებით დაბეჭდილი იყო თ. ჟარდ. ქრონიკ.
II, 481—482

- 5 ბიქვინტისა ლთისმშობლო, ჩვენ ცვაფარვათა შენტა
მონღობიღმან და მსასოებელმან ძისა და მეუფისა შენისამა ჩვენ გუ-
რიელმან ბატონმან გიორგიმ და დედა ჩვენმან დედლოფალმან ბა-
ტონმან ხვარამზემ და ბატონისშვილებმან მალაქიამ და ოტამ გკა-
დრეთ და მოგართვით და დაგიდევით სიგელი ესე თქვენ ცათა
10 მობაძაფესა ბიქვინტისა ღთის მშობელსა და მას შინა დადვინებუ-
ლსა ჩრდილოს, და აფხაზეთისა კათალიკოზ ქუთათელსა ჩხეტრძესა
ბატონს სვიმონს, ასრე რომე ძველადგან ამ სამს საბატონოშიგა სა-
ზართალიც ასრე ყოფილა და დღესაც ასრე არის, კათალიკოზის
უკითხავად და ნება დაურთავად ეფისკოპოზობა არც გაცემულა
15 და არცა ვის გამორთმევენია და არც ჩვენ დღეს ამას იქით ამ ჩვენს
საბატონოშიდ თქვენად უკითხავად და უნებლად ჩვენ ეფისკოპოზი
არ დავსვათ და არც ეფისკოპოზობა გავსცეთ და არცავინ გარდა-
ვაყენოთ და არცავის საწინამძღროები მივსცეთ თქვენად უკით-
ხავად და ვინცავინ სარჯულოს საქმეზედან თქვენ წინა აღგი-
20 დგეს და გაუწყრეთ და შეაჩვენოთ, ჩვენ სამართლიანის საქმით
თქვენ მოგიდგეთ და სადამდის თქვენ შენდობა არ უბოძოთ და არ
შეირიგოთ, მადამდის არც ჩვენ შევირიგოთ და როგორაცა მის დღე-
შიგა ამ ჩვენს სახლსა და საბატონოშიგა სხვათ კათალიკოზებს
ამ სახლის ბატონებისაგან პატივი სდებოდეს, არც ის მოგიშალოთ
25 და ჩვენც გულმართლად თქვენთვის მწყალობელნი, კარგნი და მო-
პატივენი ვიყოთ და რაც ბიქვინტისა ღთის მშობლის მამული იყოს

ჩუენს საბატონოშიგა, არცაეის საძალოდ და საეკაცოდ ის დაეანე-
ბოთ და არცარა ძალი და უსამართლობა დაეატანოთ... დაი-
წერა წიგნი, ბრძანება და სიგელი ესე ქკსა ტუბ სამას ორმოცდა-
თორმეტსა.

ხეუულად: გ'ი, ხვარამზე

1664 წ. ახლ. შეწირულობის წიგნი გიორგი გურიელისა ბიკვინტის
საბუთთაგან № 34, თეთრს ქალაღლზე ზომით 41¹/₂ × 28¹/₂
სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ 2 წერტილია.

- 5 ჩვენ გურიელმან ბატონმან გიორგიმ და დედა ჩემმან დე-
დოფაღმან ბატონმან ხვარამზემ, მას ქამსა ოდეს დადიანსა ვამეყს
და დედოფალსა ელენეს გურიას ჩენი საყდარი კვირიკეწმიდა შე-
მოეწირა ბიკვინტ-სა ღთისმშობლისათვის იოვანე დეკანოზი და მისი
შვილი გაბრიელ და მისი ძმა ბაუჟა მათის გლეხებითა და მამული-
10 თა და აწ ჩვენ გაგვიახლებია და ჩვენ შემოგვიწირაქს, ბიკვინტ-სა
ღთისმშობელო, წმიდის კვირიკეს საყდარი ძიმიითსა და მისი დეკა-
ნოზი იოვანე და მისი შვილი გაბრიელ და მისი ძმა ბაუჟაი კბი-
ლიანის შვილი მისის ცოლშვილითა, სახლკართა, ალაგითა, ქურ-
მარნითა, ტყითა და ველითა, ვენახითა და საყანითა, სათიბითა და
15 სასაძოვრეთა, ეკლესითა და სასაფლაოვითა, მთითა და ბარითა და
მისი ყმა მამია ქართველისშვილი ნახიდაი რამაშვილის სეული, მა-
მისთვალი ნანაძე, გიორგისაი მგელაძე, სეხნაი და ზაზუტაი (sic) კბი-
ლიანისშვილი, გაბრიელ კალანდარესშვილი, გიორგი მჩხაიძე, ჯუშლად
რაუ შინ ყმა ჰყავდეს იმიანად, ეს რვა კვამლი კაცი მათის ცოლშვი-
20 ლითა, სახლკართა, ქურმარნითა, ტყითა და ველითა, ვენახითა
და საყანითა, მთითა და ბარითა, საძებრითა და უძებრითა, დღეს
რისაც მქონებელი იყენ, მათის სამართლიანის ყოვლისფერთა.
სხვა ამას გარდა ამათი ხარაჯა ბიკვინტის ღთისმშობლისათვის შე-
გვიწირავს, არცარა ვის კორციელის კაცისაგან ეთხოვებოდესრა.....
25 კათალიკოზი სვიმეონისთვის მიგვიცემია, ღთნ უბედნიეროს. რამანც

გვარძან კაცბან ან ღიღმან ანუ მცირემან ეს მოგიშალოს, ჩვენდა ნუქბად ის განიკითხვის დღესა მას ღიღსა განკითხვისასა, ამინ.

ხეუელად: გიორგი, ხვარამზე

1669 წ.

შეწირულობის წიგნი ქუთაისის ტაძრისადმი, უნდა ეკუთვნოდეს სახლთხუცეს სეხნია ჩხვიძეს, ქუთაისის ტაძრის საბუთთაგან № 7, თეთრს ქალაღზე ზომით $54\frac{1}{2} \times 24\frac{3}{4}$ სანტიმ., თავი აკლია. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ სამი წერტილია.

---... მეფისა ბატონის ბაგრატის ბრძანებითა და დედოფლის ბატონის თამარის ბძანებითა და ნება დართვითა ეს გლეხები ქუთათისისა ღთისმშობელსა შევსწირე: ბაკისუბანს კვამლი ერთი ყვიცარიძე ტატია, მისი შვილი გიორგი და მამუკა მათის ცოლშვილით და ერთსახლის კაცითა; ქუტირს კვამლი ერთი ფეტვისნელიძე მახარებელი, მისი შვილი გოგიეი და ნასხიღი მათის ცოლშვილით და ერთსახლის კაცითა. ეს ორი გლეხი მათის ცოლშვილით ერთსახლის კაცით... ასრე განთავისუფლებით შეგვიწირავს, რომე არას კაცის კელი არ შევიღოდეს, არა მეფისა, არა მურავისა, არა საპატროს კაცისა, არა ჯურუმეი, არა მოსაკრეფულობა არა ეთხოვებოდეს რა... დაიწერა სიგელი და ბძანება ესე კელითა ჩემ ცოდვილისა მღღლისა თეოდოსისათა ქკსა ტნზ

ბეჭდები ბაგრატ მეფისა და სეხნია ჩხვიძისა (უკანასკნელი წარწერით: სახლთხუცესი სეხნია). ამ ორ. ბეჭედს შუა არის ხეუელი ხელის მოწერა: თამარ

1669 წ. ახლ.

ქყონდიდელ-ცაგერლის, როგორც სჩანს, გაბრიელის განჩინების წიგნი, იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაკულ პირის მიხედვით. აქ მოხსენებული ხოსია ახვლედიანი ლეჩხუმის ბატონად უნდა გამხდარიყო ხოსია ლაშხვილის შემდეგ.

- ქ მამა ჟეონდიდელი ცაგერელი მოგახსენებ ჩემს შემდგომს
ფისკოპოსს და საცაგერელოსა და საკუჭეიძოს აზნაურსა და გლეხს.
ლენხანელი შემომეცილენ და დაბლა ქალას და შუაბის ზურგს
აქეთ ფერდს. ასრე მითხრეს, ფულარიანის ცაგერლის ხელშიდ გავ-
- 5 რიგებულვართ და საზღვარიც ასვიანო. მე ასრე უპასუხე, აშოროს
ქრისტემან ლთმან, კუჭეიძის მეტი მესაზღვრე ცაგერისა ლეთისმშო-
ბელს არ ყოლოდეს, თავი ყვედრები არის და ბოლო ნაშკაშური
და შუაბის ზურგს აქეთ ლენხანელი კაცი ცაგერისა ლთის მშო-
ბელს სამართლით არას ემართლება. აწ ამაშიდ ვინ იცის ცაგერელ-
- 10 მან კაკმან თუ ლენხანელს კაცს საყანე ალაგი ან მიჰყიდა ან ვალ-
შიდ მისცა ან სისკლშიდ დაუურვა, მაგისი არ ვიცი, თვარემ სხვა
ხელი არა აქვს რა, აშოროს ლთმან. ახლა ლენხანუმის ბატონი ხო-
ნია ახვლდიანი არის და იმისი სავალობისათვის დავანებეთ ლენხა-
ნელს ქალის ბოლოს რომ გზა გაიარს, იმას დაღმან. სამართლის
- 15 დღემდის ჩვენსა და ლენხანელს შუა თუ კიდევ საცილოდ საქმე გახ-
დეს, ამ წიგნზედ დაიფიცოს ცაგერელმან და საცაგერლომ კაცმან.
ბეჰქელი.

1660—1670 წ. ხელის მიხედვით ამ დროს ახლოს ხანს და საზოგა-
დოდ მე-XVII საუკუნის მეორე ნახევარს უნდა ეკუთვნოდეს
შეწირულობის წიგნი ქაიხოსრო იაშვილისა, ნიკორწმინდის
საბუთთავან № 29, თეთრ ქალაღზე. საბუთი დაზიანებუ-
ლია. ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერ-
ტილი.

- ... ესე აუარებელი და საბოლოოთ გასათავებელი და უკუ-
ნისამდე შეუცვალებელი ფიცი, პირი და სიგელი კადრეთ, მოგახსენეთ
და შემოგწირეთ ჩვენ მაცხოვარსა პირსა და სახესა ლთისასა [ღ გკვ-
- 20 დერსა] ჩუენს ყოვლად წმიდისა ლთის მშობელისასა ჩუენ იაშვილ-
მან ქაიხოსრომ და მეუღლეთა ჩუენთა ჩხეტიძის ქალმან თამარ და
შვილთა ჩუენთა [პაატა?] და სვიმონ და ასულთა ჩუენთა, შვილთა
და მომავალთა მას ეამსა ოდეს [იღვაშენე საფლავი] და სამარხნი

- ეკვლერი წმიდისა ღთისმშობელისა და შეესწირეთ სახსრად და საოხად სულისა ჩუენისად და ცოდვათა ჩუენთა მოსატყევებელად და შესანდობელად და დავასვენეთ ჩუენგან აღშენებულს ეკვლერშიდ ერთი პატიოსანი ხატი ყოვლად წმიდისა, ერთი მთავარანგელოზის
- 5 ხატი მიქ[აე]ლისა და ერთი გაბრიელისა, წირვის იარალი ვერცხლისა, ბარძიმი, ორი ფეშუმი; კამარა, კოვზი, სამღულრაფი და საცეცხური, ერთი კელი შესამოსელი და ერთი პატიოსანი სახარება საყდარს, კაცი (აქედან იწყება შორე გვერდზე, შეიძლება ცოტა აკლდეს კიდევ.) რაშილი ნინია და გოჩია + სენი ძაღლუა და გოჩოლა +
- 10 მუხლს მკედლიძე პაატა, მისი ძმისწულები შალუტი და კაცია, აგლაძე დათუა + კაციტაძე ნინია და მისი შვილები + სანთის ენუქიძე მინდოდა, მისი შვილები და მისი ძმისწული კურცხალია, ესენი მათის მიწაწყლითა, მათის ერთსახლის კაცითა, მათის ცოლშვილითა და მათის ყოვლისფერთა, სამართლიანის საქმითა. ესენი ასრე შე-
- 15 გვიწირავს, რომე ჩუენი არა მიადგებოდეს რა და არცა რა ჩუენი კელი შევიდოდეს ალაპის მეტი. ასრე განთავისუფლებით შემიწირავს იმ ჩუენის საფლაკისათვის. ვინცა ვინ წინამძღვარი იჯდეს, რაც ამ წიგნშიდ გარიგებული ღლაპი ეწეროს, ჩუენ იმას გვიზემდეს ყოველს წელიწადს უკლისად. სხვა ჩუენი იმ გლეხებს არა მიადგებოდეს რა,
- 20 არა მოსაკრებლობა, არა ჩუენით კარით გამოსრული არა ეთხოვებოდეს რა. ეს მამული გლეხები და სასახლეები ასრე შემიწირავს, რომე ჩემი ნაშოვნი და სამკვიდრო არის, არას ჩემს ნათესავს და არას ჩემს გვარის კაცს ამაშიდ კელი არა აქვს. ასრე უსარჩლოვად შემიწირავს და უცილებლად და ვერა ჩემა გვარის კაცმან ჩემის
- 25 სახლის კაცის მეტმან ამაშიდ კელი ვერ დაიდვას და არც [სასა]-რჩლო არის და აწ ამ კაცების ბეგრისაგან ხუთს ცხვარს და ერთს კარს, ათს კოდს პურს და ათს კასრს ღვინოს გლეხები გამოიღებდეს ბეგრისაგან და ერთს კარს წინამძღვარი გამოიღებდეს. ამ ხუთის ცხვართა, ორის კართა, ათის კოდის პურითა და ათის
- 30 კასრის ღვინითა ყოველს ღთისმშობლობას დ --- [წ]ინამძღვარი ალაპს გვიზემდეს, თვითანც ჟამს გვიწირებდეს და რაც ბარშიდ ხუცესი იყოს, ყველას მათაც ჟამს გვიწირვინებდეს და საწირავათ ცხვრისა და კარის ტყავს გაუყოფდეს და რაც ბარის სოფელს გლეხი ესა-

ხლოს, ყველას თითოს კაცს დაიხვედრებდეს, ასმევედეს, აქმევედეს და შენდობას ათქმევიანებდეს და ცოცხალს დაგვლოცვიდენ და თუ რამ ამ კორცსა, პურსა და ღვინოს---ოდეს საბრალოსა და გლახაკს აქმევედეს და მისცემდეს... (წვევა) აწე გამოი[ღებ]დეს ალაპის-
5 თვის ბეგრის---პურისაგნ და ცხვრისაგნ ორს კოდს პურს, ორს---

1667—1673 წ

ამ წლის უნდა იყოს მიცემული ლევან III დადიანის მიერ დავით ნემსაძის კათალიკოზად დამტკიცების წიგნი, და ცული ბიჭვინტის საბუთებში № 32, თეთრს ქალაღზე, ზომით 40×16 სანტიმ ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ 2 წერ.. დავითის კათალიკოზად დამტკიცება მოხდა 1673 წ.

ქ. თავად დაუსაბამოსა დამბადებელის ღთისათა და [ანგელოზ]-
თა მისთა წმიდ.თა თავდებობითა, მინდობითა და [შ]უამდგომლო-
ბითა ესე საბოლოოვად გასათავებელი წყალობის წიგნი დაგიწერეთ
10 და გიბოძეთ ჩუენ დადიანმან პატრონმან ლეონ და თანამეცხედრე-
მან ჩუენმან მეფისა ასულმან დედოფალმან ბატონმან თინათინ და
ძემან ჩუენმან მანუჩარ თქუენ კაზს ნევისაძეს ბატონსა დავითს, ას-
რე და ამა პირსა ზედან, რომე მოგვადექით კარსა და დაგვეაჯენით და
ვისმინეთ აჯა და მოხსენება თქუენი და გავსინჯეთ ღოდიალ (sic)
15 თავ დადებ ჩუენი ნამსახურა და ნაერდგულევი იყავით ჩუენზედ
და ბატონის მეფის ნება დართულობითა ავიღეთ და კათალიკოზო-
ბა მოგართვით გვიბოძებთა და გიბედნიეროს ღთმან ჩუენსა ერთ-
გულობაშიდ, ასრე რომე რომელიცა სხვას კაზს დადიანისაგან კით-
ხოდეს ამ ოდიშის ქვიყანას, აგრევე ჩვენც ისრე გკითხოთ და
20 თქუენად შეუკითხავად არცა რა თქუენი საკითხავი საქმე რამ ვქნა
და არც უთქუენოდ ეფისკოპოზსა და წინამძღვარს გაუწყრეთ და
გარდავადგოთ და მოგახსენოთ და როგორათაც თქუენ მოგვახსენოთ,
ისრე ვქნათ. ამას გარეთ რჯულიერს საქმეზედ და სამართლით ან
ეფისკოპოსს შესწყრეთ და წინამძღვარსა და ან ერის კაცსა, ჩუენ
25 იმას არ მიუდგეთ და თქუენ მოგიდგეთ. ამისად გასათავებლად და

თავდებად მოგვიცემია თავად ღთი და ყოველნი მისნი წმიდანნი ზეცისანი და ქუეყნისანი, კორციელნი და უხორცონი. არის ამისი მოწამე და შუამავალი ქყონდელი ცაგერელი ბატონი გაბრიელ, ჩვენის სახლის უფროსი და ვეზირი ლიპარტიანი კაცია და კარის მესუმრები (sic) ჩუენი გოშოძე ზვიადი და მელია ოთარი და ხელიცა გულის მართლით ჩავვირთვს, მელვინეთ უხუცესი ლუარსაბ.

ხეუულად: ლევან, თინათინ

1675 ♀.

შეწირულობის წიგნი ლევან III დადიანისა ბიჭვინტის საბუთთაგან № 7, თეთრს ქალაღზე ზომით 116X25 სანტიმ., ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია. სიგელი შემოკლებით დაბეჭდილი იყო თ. ჟორდ. ქრონიკ. II, 489—490.

....(შემდეგ გრძელ ღვთისმეტყველურ წინასიტყვაობისა)... ჩვენ სრულისა ოდიშისა და აფხაზეთისა მპყრობეღო მქონებელმან დადიანმან პატრონმან ლევან და თანამეტყედრემან ჩვენმა მეფეთმეფისა 10 ასულმან დედოფალმან პატრონმან თინათინ და პირმშომან ძემან ჩვენმან მანუჩარ და ძეთა ჩვენთა და მომავალთა ყოველთავე ვიგულეთ და ვიგულისმოღვინეთ და მობრძანდით თქვენ კჳნი ბატონი ღთ, დაგველაპარაკენით და ძველაღვანცა ხობი ბიჭვინტისა ღთის მშობლის შეწირული ყოფილიყო და ჟამთა ვითარებისაგან გამოხმო- 15 და. აწე საკანონო საქმე დაგვედვა, ნათესავის სისხლში გავერიეთ და მობრძანდით თქვენ კჳნი ბატონი დავით ნემსაძე და ქყონდელ ცაგერელი ბატონი გაბრიელ, როგორათაც ჩვენი ერდგული იყვენით, იმისთანა საქმე გვირჩიეთ და ჩვენის სულის სახსრად და საოხად და ცოდვათა ჩვენთა აღსახოცელად და ძეთა ჩვენთა მა- 20 ნუჩარის აღსაზრდელად და კელმწიფობისა ჩვენისა წარსამართებლად, ასე რომე ჩვენს ბატონობაშიდა მრავალი საკანონო საქმე იქნა და შემოგვიწირავს მცირე ესე და კნინი შესაწირავი ხოფი ორი სასახლითა, სხულებითა, და ხორგითა სულა მათის შესაუ- ლითა და გამოსაუღითა, უძებრითა და საძებრითა, მისის ყოვლის

- ფერის სამართლიანის საქმითა. ხორგას სამი ნავი ვაჭარი თუ მოვი-
დეს, ერთი ბაზარგანი ვაჭარი საზობოს კაცისას დაღვებოდეს და სხვა
რომელიც სარგოის იყოს ხოფისა ლუთისმშობლის შეწირული, ყვე-
ლა ისრეუ შეგვიწირაუს. შეიწირე მცირე ესე შესაწირავი შენ შვიდ
5 ცათა უმაღლესო და ქერაბინთა უზეშთაესო, ბიჭვინტისა ლუთის-
მშობელიო, ასე რომე კათალიკოზს ოდიშს ერთი საყდარი ასეთი
არ ქონდა, რომე ღღესასწაული გარდაეხადა. ხან ერთს ეფისკოპოს
ჩაუღვებოდენ შინ და ხან მეორეს, ებისკოპოზები მწუთ გარჯით იყე-
ნენ და ამისთვის შეუსწირეთ, რომე როდისაც კ'კოზი ოდიშს მობრძან-
10 დებოდეს, ხატსა, ჯვარსა და ომფორსა იქ დაასვენებდეს და სასაფ-
ლაოთაც ის შეგვიწირაუს, იქ გაიკეთებდენ და გავაჩინეთ ამისთვის,
ვინცა ვინ კ'ზი იყოთ და ოდიშს ბრძანდებოდეთ, ხარვბის ღღეს
ქამს გვიწირეუდეს ჩვენი სულის საოხად და სახსრად კარსგადებულს
(sic) აღაპს გვიზემდის. თუ იმ ღღეს ოდიშს ვერ დაესწროთ, ამ
15 თორმეტს საუფლოს ღღეში იმ საყდარს ქამს გვიწირეუდით, რათა
არა განვარდეთ სასუფეველისაგან. ესე მამული, საყდარი და სასახ-
ლე ასე გარიგებით ბატონის კ'ზის დავითისათვის მიგვიბარებია
(გრძელად წიგნა შემშლეულთა ზედა).. დიწერა წიგნი და სიგელი ესე
ქორონიკონს სამას სამოცდა სამს. არის ამის მოწამე კუონდელ
20 ცაგერელი ბატონი ვაბრილი, ჩიქუანი კაცია, ბეგანი ლოლაბერიძე,
კარის ჩვენისა მესტუმრე ოთარი მგლია.

ხვეულად: ლევან, თინათინ.

1678 წ.

საფიცოს წიგნი ბეგან ყიფიანისა, გელათის ტაძრის
საბუთთაგან № 68, თეთრს ქალღღებზე. ნიშნად ყოველ სიტ-
ყვის შემდეგ ოროლი წერტილია.

- (გრძელ ღვთისმეტყველურ წინასიტყვაობის შემდეგ)... ესე... სა-
ფიცარი და პირი მოგართვი მე ყიფიანმა ბეგან თქვენ გენათელსა
ბატონს გელაონს, ასრე და ამა პირსა ზედან, რომე ნიშანი მემართა
25 თქვენი და სხვა ვერა გიშოვეთ რა და მაშინა ყიფიანისოული მოგარ-
თვით მიწა საყანა (sic) ცხრა თავი ასრე: არასძმეს კაცისას ამ საქმეზედ

თქვენთან ხელი არ აქვს... კაცთაგან არის ამისი მოწამე პაატა შ--კძე, გელათის კანდელაკი გიორგი, მგალობლი დათუნა, ჩხეიძე ბედან... და მე ჰიკინამეს მღრღელს დამიწერია ჰქნსა სამას სამოცდაექვსსა და ამა წიგნის დაწერაზედ მთავარ ებისკოპოზი საყვან რელიძე სვიმონ თან დაგვესწრა და მოწამეცა არის ამისი.

ჰქ ჟვარია დასშული.

1675—1680

წლ. ახლ.

ამ წლის ახლოს უნდა იყოს მიცემული ჰყონდიდელ-ცაგერელ ბედიელის გაბრიელ ჩიქვანის მიერ საბუთი ცაგერის ტაძრის გლენის ამოყვანის შესახებ. იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაცულ პირის მიხედვით.

- ...წმინდაო გ'ი სუჯუნისაო ჩვენ... ქრისტეს მიერ კურთხევით კურთხეულმან ჰყონდიდელ ცაგერელ ბედიელმან ჩიქვანმან გაბრიელ.. შემოგწირეთ მცირე ეს შემოსაწირავი ოდიშარია ხუხუ თუთარია, ხუხუსშვილი გოგილა და გელი და ბიძუა და მია-
10 მია მათის ცოლშვილით.. აიე რომე პირველად ეს ოდიშარია პეკუნა ჰილაძეს შემოგწირა თქნთვის მესანთლეთ და მესაკმეველეთ, მერმეთ ეს ხუხუა ოდიშარია ბანძის ომზედ დაკარგულიყო და კაცია ჰილაძეს დაეხსნა. კაცია ჰილაძე მოკულდა და მე ნიშნისათვის კარს მოვადექი და ნიშანი ვსთხოვე. ნიშანი კარგი მომცა, მას ეკადრებო-
15 და იმისთანა, მაგრამ არ ვინდომე და ეს ხუხუა ოდიშარია მისი ცოლშვილით ნიშანში გამოვართვი, ეს გლეხი ისრევე გაგისრულე. ხატს მარტო ალაგის ბეგარაქძლეოდა, თვარამ კაცი ყველა კაცია ჰილაძეს მსახურებდა... მართებს ხატის ათი ლადარიკანი სამთელი, ერთი ნარგისი ზეთი, ერთი ნალბაჰი საკმეველი, სხვა ამის მეტი
20 არაფერი ამას არ მართებს, არც ლაშქრობა, არც ნადობა, არც შინაყობა, არც მუახლობა, არც სხვა საქმრობა, არაფელი სხვა უდიერობა ხატის სამსახურის მეტი არა მართებს რა, სხვა კაცისაგან ხელი არ ჰქონდეს. რამანც კაცმან ანუ ხელმწიფემან, ლიდმან კაცმან ანუ აზნაურმან ანუ გლეხმან ეს ჩვენგან შემოაწირული და
25 გარიგებული საქმე წმინდა გ'ის და ანუ ამ გლეხის ანუ კაცის გა-

ყიღვით ანუ ქალის გაყიღვით ანუ სხვა უსამართლო წართმევით ამ ოდიშარხიას მოეცილოს, მასამცა გაურისხდება თავად ღმერთი და ყლნი მისნი წანი ზეცისანი... დამიწერია სეხნია ქვარიანს და მოწამეცა ვარ ამისი.

ბეჭედი

1682 წ.

შეწირულობის წიგნი აფხაზეთის კათალიკოზის დავით ნემსაძისა ბიჭვინტის საბუთთაგან № 16, დაწერილი ქალაქ ზე. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება ორი წერტილი.

- 5 ქ. ჩვენ ქრისტეს მიერ კურთხევით კურთხეულმან ჩრდილოსა და აფხაზეთისა კაზმან ნევსაძემ პატრონმან დავით შემოგწირეთ მკირე და კნინი ესე შესაწირავი თქვენ საშინელსა ცათა მობაძავსა და ქერაბინთა უწმიდესსა ბიჭვინტისა ღთისმშობელსა ეჯიბია კკოლაი (sic) და მისი ცოლი, ასრე როჰე ფარემუზს ანთიას ხვანდა (sic).
- 10 ჯერ მინანღვი და მერმე ფირან მხვიძემ დაიქირა და გასაყიღლად მოინდომა და წამოუვიდა და ბიჭვინტისა ღთისმშობელს და ჩვენ შემოგვებეწა. გავსინჯეთ და უმათ არც ანთიას იყო და არც ფირანის, სადადიანო კაცი იყო, დავაყუნეთ (sic) და ბიჭვინტისა ღთისმშობელს შევსწირეთ, მას ეამსა ოღეს გიორგიმ გურიელმან იმერეთი, ოდიში დაიქირა და არც მან დაგვიქირა და მისის ბრძანებითა შეგვიწირავს. აწე ვინცა და რამანცა ძემან კაცისამან ანუ დადიანმან ან დიდმან და ან მკირემან შენ, ბიჭვინტისა ღთისმშობელს, შლად და ქცევად და გამოხმად კელ გყოს, მასამც რისხავს დავად (sic) დაუსაბამო დაძმადებელი ღთი, მამა ძე და წმიდა სული და ყოველნი ანგელოზნი მისნი... არის ამისი მოწამენი სრულა საკათალიკოზო აზნაურისშვილები და მე იესეს მდივანსა დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა წიგნი ესე ქორანიკონსა ათას ექუსას ოთხმოცდაორსა.

ბეჭედი: კთლკზი (აკურთხეველი ჟვარით).

1685 წ.

შეწირულობის წიგნი მეფის ალექსანდრე IV-ისა ბიჭვინ-
ტის საბუთთაგან № 29, თეთრ ქალაღზე ზომით 37 $\frac{1}{2}$ ×16 $\frac{3}{4}$,
სანტიმ., ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ სამი წებტილია.

ქ თავად დაუსაბამოს და დაუსრულებელის დამბადებლის მლთი-
სათა მამიქა ძისა და სულისა წმინდისათა ჩვენ იესიან დავითიან
სოლომონიან ჰანკრატიანთ (sic) ჩვენ ღაივ აღმატებულმან და ღთივ
დამყარებულმან, ძლიერმან და უძლეველმან ლიხთიმერისა და ლიხთ-
5 ამერისა, ოდიშისა და გურის მპყრობელ მქონებელმან მეფეთმეფემან
ბატონმან ალექსანდრემ, ჰეთა ჩუენთა ესე აუარებელი მტკიცე შეუც-
ვალეგელი, სიტყვით სულქმნილი (sic), საქმით საბოლოოდ გასა-
თავებელი წყალობის ფიცი, პირი და წიგნი მოგართვით თქუნ
ჩუენსა ერდგულს, თავდადებით მამისა და პაპის ჩუენის ნამსახურს
10 ჩრდილოსა და აფხაზეთის კზს ნემსაძეს ბატონს დავითს ასრე და ამა
პირსა ზედან, რომე დაგვეაჯენით და ვისმინეთ აჯა და მოხსენება თქვენი
და ფეშქაშიც კარგი მოგვართვით, როგორათაც ჩუენი გული შე-
ჯერდებოდა, მიჰვინტისა (sic) მლთისწობლის შესაწირავად ორი
გლეხი გვთხოეთ და მოგართვით, ერთი კვამლი კაცი ახალდაბას
15 კუბლუას შვილი ნახიდაი და ორი მისი ერსახლი ძმები და მეორე
გლეხი ხრესილზედ გიორგა ობოლადის შვილები კაცია, ზაქარია, ხა-
ხუტა, გიორგი და ქრისტეშია. ეს ორი მოსახლე გლეხი მათის ცოლ-
შვილითა, ერსახლის ძმითა, სახლკართა, ჭურმარნითა, ტყათა, ვე-
ლითა, ვენახითა, საყანითა, სათიბით, საძოვრეთა (sic), ეკლესიას
20 სასაფლაოთა, წყლითა და წისქვილითა, საძებრითა და უძებრითა
დღეს რისაც მქონებელი იყოს მისის სამართლიანის ყოვლისფერი-
თა მოგვირთმევია..... არის ამისი მაშუალი და მოწამე აბაშიძე პა-
ტა, სახლითუხუცესი დედოფლის ჩხეიძე როსტომ, მდივანი ქაი-
ხოსრო, მაჰავარიანი ქაიხოსრო. დაიწერა ბძანება ესე ქკას სამას
25 სამოცდაცამეტსა ხელისა (sic) ჩუენის კარის მდივან მწიგნობა-
რის თავაქარაშვილის ელიზბარისათა.

ბეჭედი წარწერით: მონა ღვთისა მეფე მამუკა (sic) ტოა (უკა-
ნასკენელი, ქარონიკონის მჩვენებელი, შუაშია)

1660—1685 წ. პირობის წიგნი, მიცემული ჰყონდიდელ ცაგერელ გაბრიელისადმი. იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში და ცულ პირის მიხედვით.

ესეაუარებელი მტკაცე, შეუცვალეგბელი, საბოლოოთ გასათავეპელი ფიცი, პირი და წიგნი მოგართვით ჩვენ გელოანმა ირინემ და ზურაბ თქნ ჰყონდიდელ ცაგერელს ბატონს გაბრიელს, ასე და ამა პირს ზედან რომე თუ თქნ თქნი ყმა ფოჩიანი ჩვენს ალავზხედ დაასახლოთ, ბეგრის მეტს სხვას ჩვენ იმ კაცისას არას შემოგეცილოთ. მუშაობა, მგზავრობა და სამსახური ყველა თქნი იყოს და ბეგარას ჩვენ მოგვეცემდეს. როდესაც მოინდომოთ თქნის ყმის აყრა და აყროთ და წაიყვანოთ, არავენ არ მოგიშალოთ, უსაყვეღუროთ მოგართვათ და რაც მისი ნამუშავევი პური და ღვინო და თეთრი ქონდეს, არ მოუშალოთ

1680—1685 წ. ამ წლის ახლო ხანებში, უკეთ მე XVII საუკ მეორე ნახევარში უნდა იყოს მიცემული ხელის მიხედვით სვიმონ ნიკორწმინდელის შეწირულობას წიგნი, ნიკორწმინდის საბუთთაგან № 24, თეთრს ქალაღზე დაწერილი.

. . . . მთის მთავარმოწამეო წმინდაო გ'ი, ჩვენ შენ მიერ გულსმოდგნებით ვიგულეთ და ვიგულსმოდგინეთ ჩვენ წულუკიძემან ნიკოლოზწმინდელმან სვიმონ, მოვეგენით გონებათა ჩვენთა და კაღრეთ და შემოგწირეთ კნინი და მცირე ესე შესაწირავი შავრას გლეხი დვალი ნასხიდა მისის ყოვლისფერით, ასრე და ამა პირსა ზედა რომე ლაშხიშვილის ყოფილიყო, ლაშხიშვილს ლომინ ერისთვისაგან გამოართმეოდა და ერისთვისაგან ჩვენ გვიყადია და ჩვენ თქვენთვის შემოგვეწირავს, რაც შავრს ლაშხიშვილს ქონებოდეს და ერისთავს ჩვენთვის მოექრთამებინოს ან გარემე პარტახტებო ან ციხე ან ნაფუძვრება ან ან (სიღ) შიგნით ან გარეთ რისიღ მქონებელნი შავრული დვლები ყოფილიყონ მთითა და ბარითა, ტყითა და ველით, საწისქვილოთა და საფლავეით, სათიბითა და სახნავით, მათის ყოვლის ფერით შემოგვიწირავს და დაგვიც ბეგარა და გამოსავალი

- თქვენი და ასრე მოგვიხსენებია ერთი შამახური (ეს სიტყვა წაშლილია, სხვა მეღნით აწერია; ლიტრა) სანთელი, ერთი მარჩილის (ეს სიტყვა წაშლილია. ამის მაგივრათ მხვა მეღნით აწერია: კარგი) ცხვარი, ერთი კოდის დამცხვარი პური, ერთი შაურის საკმეველი
- 5 (ეს ვ სიტყვა სხვა მეღნით ჩამატებულია) თქვენა ტაძარს მოვიდოდეს, სანთელი და ცხვარი თქვენ შემოგეწირდეს, მარიობის წინ დღეს დე კანოზი ჩემად სულის სალხანებლად ეამს მიწირებდეს და ცხურის საწესოს და ტყავს და ოთხს პურს დეკანოზს მიართმინდენ და ერთს მხარს ცხვრისას და ოროლს პურს ხელოსნებს მიართმინდენ (sic) და
- 10 სხვას როელიც ხატის კაცი დაესწროს, მას დახარჯებდენ და მე შენდობით მომიხსენებდენ. ეს გლეხი ასრე ხელშეუვალად შემოგვიწირავს, რომ თუ მსახურის ხატსა და მის საყდარს, თეარამ ჩვენ არც ვლაშკროთ და არც ვანადოთ. ესე ასრე გაგვირაგებია, დაგვიწესებია ბატონო წმინდაო გი... (წყევა)

1660—1690 წ. ამ წლებში დახლოვებით უნდა იყოს მიცემული შეწირულობის წიგნი მერაბ წულუკიძისა, რომელიც გაზრდილი იყო ლევან II დადიანისა. ის დატულია ნიკორწმინდის საბუთებში № 53 და დაწერილია თეთრს ჭაღალზე. ბოლოში საბუთი დაზიანებულია.

- 15 (გრძელ ღვთისმეტყველურ წინასიტყვაობის შემდეგ) . . . მე წულუკიძემან შემოგწირე შენ ცათა ურცეველ (sic) ბიჭვინტისა ღთისმშობელსა მცირე და ცნინი ესე შესაწირავი გუშტაბი ორას კვამლის კაცთა გუგუტა შენგირაძე შევილთა და შევილებითა ზიწა მამულითა, მისის სიმართლიანის საქმით, მეორე კვამლი კაცი ჩამჩაძე (ეს სიტყვა
- 20 სხვა მეღნითაა დაწერილი), ერთი კაცი ეზიას დახსნილია, ცოლშვილი და ძმისწული ყველა ხალისათვის შემეწირავს, ეზიას კელი არა აქვს რა, მიწიანათ ხატისა არის. აჰას გარეთ სამი პარტახი სხვა არის ხატისა, ჩვენ მამუკა (ეს სიტყვა სხვა მეღნითაა) ჩხვიძისაგან გვიყადია, ოღასი მარჩილი, ორი ტყვე მიმიცემია და ორა გლეხი (ეს ვ სიტყვა ჩამატებულია), ორმოცი მარჩილი შუამავალისათვის მიმიცემია, მე ბიჭვინ-
- 25 ბუჯია), ორმოცი მარჩილი შუამავალისათვის მიმიცემია, მე ბიჭვინ-

- ტისა ღთისმშობლისათვის შემიწირავს გუშტიბის სასახლე გლეხებით, მიწა მამულითა, ტყითა, ველითა, წყლითა, სანადიროთა, რაც გუშტიბის შემავალია მისის ყოველის ფურის სამართლიანის საქმით და არც არა იოსელიანსა აქვს ამაშიდ კელი. (აქედან სხვა. მელანიო)
- 5 ჩვენის სულის სახსრად და საოხად შემიწირავს მე, ჩემის მოძღვრის ზებედეს კელთ შემიგდია, ვერცა მოურაობას შეცოლება კაცი, ისრე კელთ მიმიცემია. შეიწირე ბიკვირტის ღთისმშობელო, ვართცა შეიწირე ორნი მწლევილ კვირვისა. აწ და რაჟანცა ძემან კაცისამან ეს გუშტიბი ბიკვირტისა ღთისმშობელს გამოსწიროს ან ამოსაწყვედად
- 10 მოინდომოს ან მეფემან ან დადიანმან ან თავადმან ან აზნაურმან ან დიდმან ან მკირემან, დამცაეღების კეთრი გეზის, შიშვილი (sic) იუდასი, მეხისტება დანთქმა დისოსკორესი (sic) და დათან და აბირონის. (წვევა).

1673 1696 წ. პირობის წიგნი კაცია იაშვილისა დავით კათალიკოზისადმი, დატული ბიკვირტის საბუთებში № 62, დაწერილია თჳთრს ქალაღს. თავში და ბოლოში საბუთის ცოტა აკლია.

- . ესე საბოლოოდ გასათავებელი ფაცი, პირი და წიგნი მოგართვით იქვენ კზს ნევისადეს ბატონს დავითს ჩვენ იაშვილმან კაციამ და მხეიძის ქალმან თინათინ და ჩვენმან შვილმან სეიმონ, ასრე და ამა პირსა ზედან, რომე შათირი ობოლადე სხვის პირობაზედ თათარს დაეკრა და მეჩემე (sic) ჩვენ დავიბენით და თქვენ იზისი დახსნა მწვედ გვიწყანეთ და კიდევ გუწყვედეთ და შეგვაჩვენეთ და შეჩვენების შეგვეშანა და შათირი ობოლადე ისრევე დგანებეთ აწე ეს პირობა მოგვიცემია, დღეს ამას იქით ჩვენ და ჩვენმან შვილმან არც ბიკვირტის ღთისმშობელს შეგვეცილოს და არც არას კათალიკოზს ამ შათირსა და მის სახლის კაცს ედავოს, ჩვენს სიცოცხლეშიდ არც ჩვენ და არც ჩვენი შვალი და სახლის კაცი ამ
- 25 შათირს ობოლადეს არას გედავოს, ისრე დაეხსნივართ. . . . არის ამისი მოწმენი თავს (sic) ბატონი მოურავი ბეჟან, ქაიხოსრო მაჭავარიანი, ქაიხოსრო იაშვილი და შუამავალიცა ის არის [ბუციე ეუჟატ?] და მისი ძმა დათუნა და ნახილა გამკერია სრულ - - -

1700 წ. ახლ. ამ წლის ახლოს ხანში ანუ უკეთ მე-XVII საუკ. დასასრულს ან მე XVIII საუკ. დასაწყისს უნდა იყოს მიცემული შეწირულობის წიგნი ეფთიმე ხოფელისა, დაკული ბიკინტის საბუთებში № 44. საბუთი, დაწერილი ქალაქდზე, ფრად დაზიანებულია. ფრჩხილებში ჩასმული შევსებულია პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაკულ პირის მიხედვით.

[დიდებულო ქალწულო უვრცელესო ცააო და ჴუშიდესო ზეცისა მხედრობათაო და ყოვლისა სიმტკიცე და ზღუდეო ხელის ამპყრობელო და მრხინებელო (sic) ქრისტიანეთაო, შემიწყალე და სახაერ მექენ] ლუთასშობელო, რაჲეთუ დედასა ღმრთასაა შემოგწირე

5) შენ ცათა მობაძავსა ხოფუსა ღმთისპშობელსა მცირე ესე და კინი შესაწირავი. შემოგწირეთ ერთი კომლი კაცი, წალეჯიხელისაგან ვიყიდე როსთომია აზინათაი, მისი ძმა ურცხალაი მათის შვილებითა, მათის სახლის კაცითა. მისის ეკლესიითა, სახლკართა, მიწამამულითა, შესავალითა და გაშოსავალითა, ტყითა, წყლითა და ვე-

10) ლითა, უძებრითა და საძებრითა ყოვლის ფერათა. [შემო]გვიწირავს ხოფისა ღმთისპშობლისათვის ჩვენ მთავარებისკოპოზმან ხოფელმა ეფთიმი ფაღვამ ჩენთვის სახსრად და სულისა ჩენისა წარსამარტებლად მას ღღესა განკითხვისასა, რათა შემაერთოს მარჯვენათა მათ ცხოვართათა და განმშოროს უხილავი იგი მტერი. აწე ვინცა

15) და რამანც [ძე]მან კაცისამან ეს ჩვენგან შეწირული გლეხი შენგამოგწიროს, დიდმან ანუ მცირემან ან დადიანმან ანუ დედოფალმა ან ეფისკოპოზმან და ან თავადმან [ანუ აზ]ნაურშვილმან ან გლეხმა ამისდა შლად ქვევად და გამოხმად ხელყოს. მასამცა რისხავს თავდ დაუსაბამო ღმერთი და ყოველნი მისნი წმიდანი ზეცისანი და ქვეყანი-

20) სანი, ხორციელნი და უხორკონა, მასამც ედების ცეცხლი გენისა. კეთრი გეზისა, შიშთვლი იუდასი, მეხის ტეხა დიოსკორესი, [დათქმა დათან და აბირონისი, ნურას ქველის საქმითა იქნებას ხსნა სულისა მისისა, ნურცა წირვითა, ნურცა ლოცვითა და ნურცა გლახათა მიცემითა და დამტკიცებელნი ამისნი ღმერთ-

25) მან აკურთხნეს, მოშლელნი ამისნი ღმერთმან მოშალოს, ამინ, ამინ და ხელიცა ჩავვირთავს].

1696—1700 წ. ამ წლებში უნდა იყოს დაწერილი მერაბ წულუკიძის შეწირულობის წიგნი ბიკვინტის საბუთთაგან № 85, დაწერილია თეთრს ქალაღზე ზომით 43X31 სანტიმ. ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია.

... ჩვენ ცვაფარვათა შენთა ბინდობილმან სასოებით მორწმუნემან და მოწოდელ თაყვანისმცემელმან წულუკიძემან ბატონმან მერაბ და თანამეცხედრემან ჩვენმან აბაშიძის ასულმან ბტონმან დარეჯან ვინებეთ, ვიწადეთ და ვიგულსმოდგინეთ, მას ჟამსა ოდეს დიდი და ყოვლად 5 ქებული ჩრდილოსა და აფხაზეთისა პატრიაქი კზი პატრონი გრიგოლი რაქას მობრძანდა და სასაფლაოს ჩუენსა ნიკოწმიდას აღვიდა და რაოდენნი უწესობანი იხილნა, კეთილად და წესიერებად შესკვალნა, უადრესისაგან უარესად სრულ ჰყო, ვითარცა შევნოდა პატიოსნობასა მისსა. მაშინ შემოგწირეთ აქ რაქას ივანა თეგზაძე 10 მისით ცოლშვილებით, მისით მიწა ალაგ მამულით, ყოველით მისითა უძებარ საძებრით. მეორე კვამლი კაცი მამუკა ნამგალაძე მისითა ცოლშვილებით, მიწა ალაგ მამულით, მისით ყოველით უძებარ საძებრით. ეს ორი კვამლი კაცი მათ მათის ბეგრებ მართებულთ ყოველითურთ შენტვის შემოგვიწირავს და ყმად ბატონის კზის გრიგოლის- 15 თვის მიგვირთმევათ და ხიმშს ვენახი პეტრე დონაძის სეული ჩუენს მზვარეს (sic) აკრავს, ისიც შემოგვწირავს. შეიწირე მცირე შესაწირავი ესე დედოჯალო ღთაშშობელო მარადს ქალწულო მარამ, ამა შესაწირავისა მცირისა მაგიერ ნაცვალად ყოველსა მოქცევსა წელიწდისასა ბატონი კზი ჟამს გვიწირევდეს ჩუენის ცოდვილის სული- 20 სათვის და ბტონის აბაშიძის ქალის დარიჯანის სულის სახსრად და საოხად. ესბატონი კზი გრიგოლ და სხვანიც ამის შემდგომნი კზნი ყოველსა წელსა ჟამს გუიწირევდენ, ჩუენს პარობის მოკემის კანიანს ქვეშე ნუ შევლენ.

ხვეულად: მერაბ, დარეჯან. აქვე ორი ჟვარია დასმული.

სხვა ხელით: რომელმანც ჩვენმან შემდგემან კზმან ჩვენს შემ- 25 დგომად წულუკიძეს მერაბს და აბაშიძის ქალს დარიჯანს წელიწადშიდ წირვა მოუშალოს და არ სწიროს, ჩვენს კანონს ქვეშე იქმნების, ამინ.

1701 წ.

გიორგი ლიპარტიანის შეწირულობის წიგნი ცაგერის ტაძრის საბუთთაგან, იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში და ცულ ქირის მიხედვით.

ჩუენ თქუენ მიერ გამდიდრებულმან, ლთივ აღმატებულმან ოდიშისა და სალიპარტიანოს მკურობელმან ლეჩხუმისა და საინასარიძოს მკირავ მქონებელმან, იმერეთის სარდალმან და თავმან, სულ სვანეთის კლიტემან, დადიან ლიპარტიანმა ბატონმა გიორგიმ და 5 პირმშომან ძემან ჩუენმან კურთხევით კურთხეულმან დიდმან მამამთავარმან ქყონდიდელ ცაგერელმან ბატონმა გაბრიელ ვიგულისხმვით და ვიგულისმოდგინეთ, შემოგწირეთ 2 ცირე და კნიში შესაწირავი ესე იაშვილი სვიმონ, ასე რომ ამ სვიმონს მხეიძის კაცი ხახუტა ასათიანი ეშმაკის მანქანებით შემოაკვდა. ახლა სულ იმერელმან ჯარმან 10 და დარბაისელმან ილაპარაკეს და იაშვილმან ასათიანს ვერა უპასუხარა და სიმტყუნე დაედვა, ველარც სისხლის გარახდა შესძლო და მისის ყლის ფერიანად ასათიანს ეს იაშვილი მიხვდა ახლა მოვიდენ ჩუენსა წინაშე ამისი ძმანი და მოყვასნი, შემოგვებეწეს დახსნას ამისას. ამათიც შეხვეწნა ვისმინეთ და კიდეც ჩუენს დასამხარს 15 ალაგს ესახლა და ჩვენ ხუთასი მარჩილი მშრალი თეთრი გამოგვიღია და დაგხსენით და ჩუენ ჩუენად აქ სადღეგრძელოთ და გასამარჯვებლად, ძეთა ჩუენთა წასამართებლად, ჩუენის სულის საოხად შესავედრებლად მისაშინგლსა (sic) ცაგერისა ღუთისა მშობლისათვის და მის მიერ ხვამლის წმინდისა გიორგისათვის სვიმონ იაშვილი 20 მისის ცოდშვილითა, სახლკართა, ყმითა და გარეთ გლეხებითა დღეს რისიც მქონებელი იყო, მისის ყოვლის ფერიანად შემოგვიწირავს და ყმად თქუენი იყოს და სამსახური ძეთა ჩუენთა ქყონდიდელ ცაგერელს ერგებოდეს.... დაიწერა წიგნი ესე ქორონიკონსა სამას ოთხმოცდაცხუას კარის მდიენის მიშველიას ხელით.

ბეჭედი.

1689 — 1701 წ.

მამია დადიან-გურიელის შეწირულობის წიგნი, ბიჭვინცის საბუთთაგან № 11, თეთრს ქალაღზე ზომით 38¹/₂ X

30¹/₂ სანტიმ., ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორობი წერტილია.

- ჩვენ ცვაფარვათა შენთა მონდობილჲან, სიწმიდისა შენისა მსასოებელჲან, ძლიერებითა შენითა მადიდებელჲან და კაცთ მოყვარებისა შენისა მაქებელჲან, კაცთა ბუნებისა ჩვეულებითა ცოდვითა შებღალულჲან და აურაცხელთა ბრალთა ჩემთა შენდობისათვის შენ-
- 5 მან მორუდუნემან კელმწიფეთ კელმწიფემან დადიან გურიელჲან პატრონჲან მამია ვიგულვე, ვიგულსმოდგინე, ვიგემე, ვიწადე და ვიჯერჩინებეთ, ასრე და ამა პირსა ზედან რომე ხორგას. ნაპარკაო სასახლე ცხრა კვამლის კაცით კათალიკოზს დავითს ნემსაძეს წულოუკიძისაგან ეყიდა და მას გარტთ სხვა ეყიდა თუ წირვით ეშოვნა,
- 10 ჩვიდმეტად კვამლს კაცად გაეხადა, ხვასკალია ხაზაფა, ბაბადიშაი ხაზაფა, ჯუბილვი მოჯალაბე, კიდე თოხულარა მოჯალაბე, ქუქუ დასტურაია, თომიხილი დასტურაია, კოჩილვი დასტურაია, მორდებული გიგიბერია, ხეირა ხოქოლავა, ინაუხუ ლეფანავა -- ალა ბერაია, ბაძღალა ბერაია, ბატკა ბერაია, დიაკონი ბერაია, ერთი ბერი კაცი
- 15 მარტახელი ქაშაგია, ქოჩუა მერცხულავა, მაჩახუტა წულაია, კიდე ზემო ხობს ბიბია ბორქვია, ხოსია სიქანავა. ესენი კათალიკოზს დავითს თქვენთვის შეჰოეწირა და მასუკან ქამთა ვითარებისა მიერ გამოგწირდათ და სადადიანოდ გამხდარიყო და რადგან ბედნიერჲან ხონთქარმან დადიანობა და ოდიში ჩვენ გვიბოძა, ჯერ იყო ჩემ მიერ
- 20 ძალისაებრ ჩემისა სამსახური, ქველის მოქმედება და შემოწირვა, არა ხ' თუ მოკლება და წარსამარაებელად და ამა სოფელსა საფარველად შენ მომიგიე მტერთა ჩემთა ზედან გასამარჯვებელად და ორგულთა დასამზობელად, ჩემდა სადღეგრძელოდ და ქამიერ მყოფელად, შვილიერ მყოფელად. ხ' საუკუნესა მეორედ მოსლვასა ძისა
- 25 შენისასა სულისა საცხოვნებლად ჩვენ თქვენთვის შემოგვიწირავს . . . (ვინც შემაღოსო კელმწიფემან ანუ თვითმპყრობელჲან, ქალმან ანუ კაცმან, ანუ ერმან თავადმან ანუ აზნაურმან, დიდმან ანუ მცირემან . . . წვევა) . . .

ხვეულად: დადიან გურიელი მამია.

1696 — 1704 წ. საფიქრის წიგნი ყვაპუ შარვაშიძისა გრიგოლ კათალიკოზისადმი. საბუთი, დაკული ბიჭვინტის საბუთებში № 48, დაწერილია თეთრს ქალაღზე ზომით $42\frac{1}{2} \times 15\frac{1}{2}$ სანტომ. ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ სამი წერტილია. ყვაპუ ქვემო დაბეჭდილ 1705 წლის საბუთში უკვე გარდაცვლებულად იხსენიება.

... ესე საფიქარი ფიცი და წიგნი მოგეცით ჩვენ შარვაშიძემ ყვაპუმ და ჩვენმა შვილმა აეთანდილ თქვენ ქათალიკოზს ბატონს გრიგოლს, ასე და ამა პირსა ზედან რომე ეამთა ვითარობით ქვეყანა ამოწყდათ და საქათალიკოზო ნაქანეური და ხირული კაცები 5 ხოგიერთი ჩვენ მოვარჩინეთ. ახლა დაგველაპარაკეთ ბატონის შვილი ჩვენი დისწულის შუამავლობით და რომელიც ნაქანეური და ხირული კაცები ჩვენ გვყავს, თავს ხატისთვის და მემ (sic) თქვენთვის სასამსახუროთ მომირთმევიან, თავს ერთი მოსახლე კაცი ზაბადიში კონდარია, მეორე მოსახლე ხუცესი ღუმელაია, მესამე მოსახლე კაკა 10 ელიშია, მეოთხე მოსახლე ზუმაღვი კოდია, მეხუთე მოსახლე ჯიმაღიში უჩაძე, მეექვსე მოსახლე მამაკოჩი სუბუქია, მეშვიდე მოსახლე ხუხუტა ჯგუბურია, მერვე მოსახლე ობოლა ციკორია, მოჯალაბე ბაძღალეი მარკოზია, ამას ერთე ერთი მოსახლე სახრო მიამია ბიგვაია. ეს ათი მოსახლე კაცი მოჯალაბიანად როგორც სხვა ქათალიკოზს 15 სახურებდა (sic), აგრე გამსახუროთ და თქვენი სამსახური არ უშალოთ და არც ჩვენგან ამ კაცებს არც აყრიოთ და არც გაყიდვიოთ არა უშავდეს რა. აწ ამის თავდებათ გასათავებლად მომიცემია თავად ღმერთი და ყოველი მისი წმინდანი ზეცასანი, ქვეყნისანი, უხორციონი და ხორციელნი ამაზე. ამაზე როწერილის წმინდანთ მადლმან 20 ხელიც მართლის გულით ჩავეირთავს.
აქ დასმულია ჟვარი.

1705 წ. გრიგოლ კათალიკოზის შეწირულობის წიგნი ბიჭვინტის საბუთთაგან № 24, თეთრს ქალაღზე, ყოველ სიტყვის შემდეგ სამი წერტილია.

-(გრძელ ღვთისმეტყველურ წინასიტყვე. შემდეგ) ბიკვინტისა ლათის მშობელო, ჩვენ ცვაფარვათა შენთა მინდობილმან ჩრდილოსა და აფხაზეთისა კაზმან პატრონმან გრიგოლ ვიგულსმოდგინეთ და შემოგწირეთ ჯიქთუბანს კომლი კაცი ოთხი, მღღელი რაზმაძე გიორგი და მისი
- 5 შეილები, შენგელია ხუხუა და მისი შვილი გაბრიელ, ვახანია ვაგენდია და მისი შვილი ბაბიელი, მეოთხედ ვერულაშვილი შუშუაი და მისი შვილები, მეხუთე პარტახი, ესენი მათას ცოლშვილითა, ქურმარნითა, ტყითა, ველითა, სასაფლაოთა, ეკლესიის კართა, წყლითა, საწისქვილოთა, მათის ყოვლის ფერთა, საძებრითა და
- 10 უძებრითა, დღეს რისაც მქონებელი არან, მათს ყოვლის ფერთა, ასე და ამა პირსა ზედან რომე ჩენი გაზრდილი მგალობელი ლაზარეს შვილის პეტრეს შვილი გიორგი თანდარუხუს კახიანის შვილმა უბრალოდ მოგვეკლა და მის სისხლსა და ჩვენს საუპატოს მაგიერ ეს ოთხი გლეხი გამოვართვით და თქვენთვის შემოგვიწირავს.
- 15 ამ ამ (sic) გლეხებს ოთხოთხი ღორი ემართათ, ერთი დიდი და სამი მომცროანი. აწე იმ სამი საკლავი ამოგვიწერია და მისი სანთელ დაგვიც, თვითო შამახური ჩვენის ცოდვილის სულის საოხად, ის ერთი უფროსი საკლავი და სხვა ღამ სა და ღვინის ბეგარა რაც ემართათ, ისევე მართებთ. აწე რამანცა და ვინ ძემან კაცისამან ამი-
- 20 სად შლად და გამოწირვად ხელყოს ან ჩვენმა შემდგომა კზმა ან ხემწიფემან, ან დედოფალმან, ან თავადმან, ან აზნაურისშვილმან, ანუ მსახურმან, ანუ გლეხმან, მასამც რისხავს თავად დაუსაბამო ყოვლის მყრობელი ღთი და ძე შენი მხოლოდ შობილი უფალი ჩენი იესო ქრისტე და ყოველნი ანგელოზნი მისნი, წინასწარმეტ-
- 25 ჯველნი და მოწამენი.... დაიწერა წიგნი ესე ქრონიკონსა ტყვ სა თვე'ა ივნისსა ოცდახუთსა დღესა ორშაბათსა მეექვსესა დღისასა.

1706 წ.

სიგელი აფხაზეთის კათალიკოზის გრიგოლ ლორთქიფანიძისა, დაწერილი ქაღალდზე ზომით 140×20 სანტმ. ნუსხა ხუტურად, დაკულია ბიკვინტის ტაძრის საბუთებში № 75 თავში დასმულია ბეჭედი გრიგოლ კათალიკოზისა. ნიშნად ფრიალ იშვიათად იხმარება წერტილი და სამი წერტილი.

- ქა ასლოა შვენიეროა იოვჯკიმის ნაყოფოა, სიტკბობით აღსესეო, ანნას მოარხო, რტოა გრდაფენილო, სოლომონის ვენაკოა, რქაა მეწამლო, დთის ყუაგილოა, დაბადებლთა, სლნელ მყოფლო, იესეს კუპრთხო, დბით აღყუავებულოა, იუდას შროშანოა, დამ-
- 5 დებლთა სამკაულო, იაკბის კიბეო, ზეცალ მრთ აღმართებაო, ისკის ვარდო, უბიწოვებით აღყუავებულო, აბრჰამის კვრტოა, დბით აღმოფრჩინელო, სემის დასაბამოა, ნთესვითაა მშვდობაო, ნოეს სლისა სამოსელოა დაულოლოველოა, ევაას ნთლო და მწუხრებისა უჩინო მყოფლოა, ადამის დბო სამოთხეო პირმეტყლო, დ
- 10 მმისა მხლოსაა წინათვე გმორჩეულოა და ძისა მხლოსა პლ სკნეთაა მმისგნ შობილსა დედად ქწლობით უთესლოდ მშობლდ განწესებლო, და სლისა წისა ტპრო, რნ ერთი სმებისგნი შეიწყნარე და უალრეს ყთა ბნბთა ქე ძე მხლოდ შბალი ულომობლდ და უხრწნლად შნ გრდამოიყვანე დნი ქყნად და აღიყვანე ადამ ზეცად, შნ აღამალ-
- 15 ლე ბნბა ჩნი და ცწლი და დასვ სყდრთა ღმთაებისთა შნ მშვდბჰ ჰყვ შს დე და კცთაა ქყნისა და ცათა სისხლითაა მისა შნისათა, შნ დაჰყნ მტრობა იგი პლი რნი იყო შს ანგზთა და კცთა, რეს იქმენ ცაა ქყნასა ზან, და მიწისა ზეცათა შნ ნთესვ მოდგომობით ბრწყინვლედ შემზადებლო, შნ ხრ ტაკუკი დბლი, რნ ღა იგი
- 20 მანანაა დაიტვი, შნ ხრ სსნთლე იგი ოქროასაა რლსა ზან ვიხილეთ ნთლი დაუსრლბლი, რნი გნ ნათლებს ყა კესა მომავალთაა სთლდ და თვთ მხლოდ ჰგიე მოუკლბლდ და შეუცვალებელად ტაძარსა მაგას სიწისსა, რნი პლ შეგმზადა სოლომონ დამტევნელი დაუტევნელისა და ძუელ ოდესმე მოსესგნ მოვასწავა კარვად
- 25 სამეუფოად ყდ წო ცთა დაუტევნელისა დამტევნელო წო ბიკენტისაა დნსმშბლო. ჩნ ცვაფარვათთაა შთა მინდობილმან, შეწევნისა შნისა მოიმედოვენენ, ერთაღებისა მსასოებელმნ და მოსაუმან სიწისაა თქნისაჰნ ჩრდილოეთისა და აფხაზეთისა კზმნ ლორთქიფანიძემნ ბტონმნ გრიგოლ გკაღრეთ და შე-
- 30 მოგწირეთ მცირე ესე შესაწირაეო თავს ხორგას ნაპარკევის სასახლეთ მისი წყლითა, ტყითა, ველითა, სსფლოთაა, მქლითაა და საყანითა, შესავალ გამოსავალითა, მისის ყნსფერითაა. მოსახლეთ კცი თეს ერთი აზნაურის შეილი მოარღებ ვეგებერიოა ორის მოსახლეთ გლეთ

- ხითა; მეორე ქუქუ დასტურაია მისის ძმებითა და სახლკართა; მე-
სამე მამაში დასტურაია მისის ძმებითა და სახლკართა; მეოთხე ხო-
ქოლაგა სოგიჯუმა, მეხუთე ხაზავა სარჯელია; მეექუსე ხაზავა
ბაბადიშაჲ. ასე რომე პლ ნემსაძე კხს ბეჲან წულკიძისაგნ ეყიდა
5 და შეუწირავაღ დაჩომოდა. კზი გრდიცვალაჲ და დადიანმნ ლიონ
დაიჭირა, ის დაღიანი რომ გრდიცვალაჲ, მეორეს დაღიანისგნ და
ბატონის გნს ლიპარტიანისაგან ჩნ ვიქრთამეთ და ვიშოვნეთ. კიდე
ოთხი მოსახლე ბერაჲები იჲვე კზის კლშიღ მიქელაძეს გნს შეე-
წირაჲ და კზისაჲთს წელიწადშიღ წირვაჲ დაედვა. კზი გრდიცვალაჲ,
10 იმავ დადიანს გამოეწირაჲ. დადიანი გრდიცვალა, მეორე დადიანი-
სგან და ბატონის ლიპარტიანის გნსაგნ ჩნ ვიქრთამეთ. სხა შირ-
კხულაჲე ქოჩუაჲ იმავ კხს ბაბადიში ხაზუსგნ ეყიდა და ხატისათს
შეეწირაჲ, იმავ დადიანს გამოეწირაჲ, დადიანი გრდიცვალაჲ, ხახუ
ჩიჩუას დაჩჩაჲ და ჩიჩუასაგნ სამაჲ მარჩილაღ ვიყიდე. კიდეჲ ქითა-
15 ვაჲ მღღელი გნი ციხისთს შეიღს ჩაისეღს ზაქსიმეს ყვდა, სა-
მკვდრო იყო მისი და მისგნ ჩნ ვიშოვნეთ მისის მმლითა, შეილიან-
ყმიანათ, მისის ყისფერიანად; კიდეჲ ლეფონაჲე ინალუბუ ბატონმნ
გნი ლიპარტიანმნ მოგუცაჲ მისის სახლიან კარიანად, კიდეჲ ხუ-
ცესი არცანდია ბატონმნ ლიპარტიანმნ გნი გვზოძაჲ. ხობს სამი
20 მოსახლე კცი სადაღიანო გაჯინელი საარიაჲ, მეკვრიაჲ გნი, ბა-
ბოლქუაძე ბიბია და მისი შვილები პლ იმავ კხს მოეყვანაჲ, ზოგი
თათრისგნ დაეიქსნით და ზოგი ბატონმნ დადიანმნ გნი გვზოძაჲ.
კიდეჲ ბიას სიჭინავაჲ ხოსიაჲ ხახუ ჩიჩუას საწირავს და ნიშანშიღ
ავიყვანეთ, და კიდეჲ საპარებელიოს სამი გლეხი, ორი ხოსიაჲ და სარჯე-
25 ლიაჲ იმავ კხს ჯგემორდლი ჩიჩუასთს გრდასახადშიღ გმოურთმე-
ვიაჲ და ეჯიბია ზუთალა და მისი შვლი დადიანისგნ ეშოვნა და
შეუწირავი დაჩჩენოდა. კზი გრდიცვალაჲ. იმავ დადიანს დაეჭირაჲ.
დადიანი გრდიცვალა, ჩნ ვიშოვნეთ. კიდეჲ ნაჲანეღს სფლი სკზო
ნემსაძე კზის კლშიღ აფხაზისგნ აყრილიყო, ყვაჲ შარვაშიძეს სხა
30 დაეყიდა და ექუსი მოსახლე კცი ყვდა. ის კზიც ბევრს ეღდვაჲ
და ჩნც, მაგრემ არც მს და არც ჩნ პასუხი მოგუცა. რომ შარვა-
შიძე მოკულდა, მიეღლით ჩნ და ნიშანიც მართებლი ავიღეთ; და
ექუსი მოსახლე კცის მეტი აღარ იყო და ის წამოვიყვანეთ მისის

ყისტერიითაჲ: ღრუბელაიაჲ ამქსნელი და მისი სახლის კცი ელიშიაჲ ხუტალა და მისი ძმები; კიდევ ელიშია ხუზაჲ და მისი ძმები ზუ-
შალაჲ, კოლიაჲ და მისი შვილები; კიდევ ჯგუბურიაჲ სუბუქიაჲ და
ბიგვაჲ; კიდევ ერთი მოსახლე კცი ჯღერის ნაყმევი პაპაჲ ხუტო-
5 ბავაჲ და მისი ძმაჲ შარვაშიძისგნ სადგო კცი იყო ჩნი და იპაშიდ
წამოვიყვანეთ და ხობს დავასახლეთ. არმანიაჲ ყვაპსეული კცი მაგიე-
შიდ ამოვიყვანეთ და ხიბულას დავასახლეთ. კიდევ ელიბახუ ნა-
ნაისშული ეგურის გაღმიდამ წამოვიყვანეთ და მაგიერშიდ და ხი-
ბულას დავასახლეთ. კიდევ მახოჯს ბარაბაძე დათვიაჲ, ივანე და
10 ნასხიდა წულუკიძის ყმაჲ იყო და ბატონის დადიანის გის დარჩაჲ,
ვთხოვეთ და ჩნ გვბოძათ. კიდევ კონტუათს რუხუვაძე გუგუტა
და მისი ძმაჲ მეფის ხოტივარი (sic) იყო, მეფეს გის ვთხოვეთ და
ჩნ გვბოძა. კიდევ გეგუთს იაშვილს საკანონოჲ სქმე დაეღვაჲ,
დედისაძე დათუნა და მისი ძმაჲ გარდავახდევინეთ და ჩნ დავიკავეთ.
15 კიდევ ჩხარს ტენტერაჲ რანაჲ აბაშიძეს გისგნ ჩნ ვიყიდეთ, ერთი
მოსახლე კცი ვარდოსანიძე მივეცით მისი მამულნიად და სხაჲ
თეთრი აწ ამ გლეხებისათს სხა ბეკარას და სამსახურის ჩამოს
სანთელი დაგვც ჩნი ცოდვილის სლის საკსრად და საოხად და
ცდვათა ჩნთა შესანდოლად. მართებს მორდებს გეგებერიას და
20 ორს მასა გლეხს ლოლარიკი სანთელი ოთხი, დასტურაიას ქუქუს
ოთხი, მისი გნაყოფს მამაშის ოთხი, ხოქოლავას მოხელეს სამი,
ორს ხაზავას ოროლი ლოლარიკონი, ქოჩუას მირსხულავას ლოლა-
რიკონი ოთხი, გი ჭითავას ლოლარიკონი სამნი, ეცადია გეგენაძვას
ლოლარიკონი ორი, ინალუხუ ლეფ -- ავას ლოლარიკონი ოთხი,
25 ხუტეს ბერაიას ლოლარიკონი სამი, სამშნ მოსახლემ ბერაიამ, ბატ-
კუმ და მამაგომნ დობეაღიამ ოროლი ლოლარიკონი, ხუტესშნ
არცანდიამ ლოლარიკონი სამი, ზეთ ხობს გიმ მერკვრიამ ლოლა-
რიკონი სამი, ვაჯ -- ედის შვილმან საარიამ ლოლარიკონი სამი,
ბიბიამ ბოლქუაძემ ლოლარიკონი სამი, ხოსია სიქინაძემ ლოლარიკო-
30 ნი ხუთი, ნაყანარეულგებს გლეხებს უფროჲს უმცროსი ღორი ემა-
რთაჲ და მეხადილეს საჩუქარი ემართა, მეხადილისათს საჩუქარი
შეგვიწვევათ (sic) და გლეხისათს უმცროსი ღორი და მის მაგიერად
სნთელი დაგვც. მართებს ღრუბელაიას ორი ლოლარიკონი სნთელი,

- ხუტალა ელიშის ორი ლაღარიკონი, მის განაყოფს ხუხას ორი ლაღარიკონი, ზუმალაი კოდუას ორ ლაღარიკონი, ბიგვას ორი ლაღარიკონი, ჯგუბურიას ორი ლაღარიკონი, სუბუქიას ორი ლაღარიკონი, ნარმანიას ორი ლაღარიკონი, პაპა ხუცობავას ორი ლაღარიკონი, სმს მოსახლეს ხაჩაბედიას და ეჯიბიას ოროლი ლაღარიკონი სნთელი მრთებს, სხა არა მართებს რა ამით. წულუკიძის კეს მთხოჯს ბარაბაძეს ოთხი დიდი ღორი ემრთა და ორისათს ორი შამახური სნთელი დაგვკ და ორი საკლვი ისევე მრთებს, სხა ბეგარას ჩამოის. კონტუატს რუხვაძეს ერთი საკლვი და მისი
- 10 კათამი ერმრთა (sic), ერთი შამახური სანთელი დაგვკ მას მაგიერად. გეგუას იაშვილის ნაყმევს კეს დედისაძეს ღომსა და ღონოს გრდააის ორი სკლვი ემართა და ღორის მაგიერი შამახური ნახევიარი სნთელი დაგვკ. ოკრიბას სმი მოსახლე ობოლაძე და ერთი კობლუაშვილი აღეკსანდრე მეფისგნ კალიკუს ნემსაძეს ეშოვნა და ბეგარა არ მოეკითხა, ისე დარჩენოდა, ჩნ მოკითხული ვქენით, იაშვილის ყვა ყოფილიყო და დიდი ბეგარა მრთებოდა, მაგრამ ყველას ვერ გამოეკიდეთ (sic), ერთი შამახური სნთელი კობლუაშვილს მრთებს. ობოლაძეს თამაზას ერთი შამახური სნთელი, მის განაყოფს შათირიშვილს ერთი შამახური სნთელი, ერთი შამახური სნთელი
- 20 მუქა ობოლაძეს, ერთი შამახური ზქრიას და მის ძმებს მრთებს. ჩხარს ტენტერას შამახურ ნახევიარი სკუმეველი და კობლუაშვილს ობოლაძეს და ტენტერას ბტონის სმსახურის მეტი სხა ბეგარა არა მრთებს რა, თვნიერ საყდრის სამსახური. ამ მესანთლეს კეკეს არც ოდიშს და არც იმერეთს გასამყოფლო არ ეთხოვებოდეს არც ზატნისგნ
- 25 და არც მოურავისგნ და გლეხი რომ გაიყოფოდეს, სნთლის ბეგარა მთლად გაყვებოდეს. შემოგვიწირავს ჩნ კხს ღორთქიფანიძეს გრგლს და შეიწირე თქნ საშინლო ბიკუნტისა ღის მშბლო მკირე და კინი ესე შესაწირვი, ვა შეიწირე აბელის მსხრპლი, ნოეს ძლუცნი და ოჩნი იგი მწულიღნი ქურვიგისნი, ვგრეთვე შეიწირეთ
- 30 თქნ საშინლო ბიკუნტისა ღის მშბლო მკირე და კინი ესე შესაწირვი ჩნად სადღეგრძელოდ და სლისა ჩმისა საქსრად და საოხად, რა მომიღლინო ძე თქუცნი ტკბილი იკ ქე და ღი ჩნი ღლესა მს დიდსა გნკითხვისასა სკნოდ სსჯელისსა და მიკსნას მე

სტნჯკლოტგნ სკნეთა. აწ ვინცა და რჲმნცა ძეან ადამის ნთესემნ
კტოგნმნ ეს ჩნგნ შეწირლი და ახლად გარუგებლი მოშალოს და
შლად და ქკევად კლ ყოს, მეფემნ ანუ დედოფლმნ, დადიანმნ ანუ
გურიელმნ, თვდმნ ანუ აზნაურიშვილმნ, დიდმნ ანუ მტირემნ,
6 ებისკოპოსმნ ანუ წინამძღვრმნ, მსხრმნ ანუ გლეხმნ და ან მეფისა, დადიანის
კრის მოხელოენ, მოურავემნ და მქასახლისჲნ, ნაცვალმნ და მოხე-
ლემნ და კლის უფლმნ და რჲმნცა ძემნ კცისმნ ეს ჩნგნ შეწირლი და
ახლად გარუგებლი სნთელი ბიჲკნტისა ღის მშბლს მოუშალოს და
შლად და ქკევად კლყოს, თქნ გაურისხდი საშინლო ბიჲკნტისა
10 ღისმშბლო და ძე შნი ტკბილი იჲ ქედღი და წყეულ და შეჩუბ-
ნებლ ამყოფე ღა დაუსაბამოს პირისაგნ, რჲნ შექმნა სკნენი.
კრლმცა არს სმკედრებლი მთი, სლი და კორცი მისი, კრლ, წყეულ
და შეჩუბნებლმცა არს სახლი სამყოფი მისი, კრულ, წყეულ და
შეჩუბნებლმცა არს პტსნისა და ცხელს მყელის ჯისგნ, რლსა ჴან
15 განიჲყრნა უხრწნელნი კლნი თსნი კსნისათს ჩნისა ქნ ღნ ჩნმნ.
წყეულმცა არის წთა ჴეცისა ძლოგნ, წყეულმცა არის იეს ნთლის-
მკეღლისგნ, კრლმცა არის წთა და ყდ ქბლთა მტიქლოტგნ, კრლმცა
არის შვდთა კრებთგნ, კრლმცა არის ყთა ღჲ წთგნ, რნი სკნითაგნ
სათნო იყენეს უფელსა ჩნსა იჲს ქა და აწლა სათნოდ ყოფად არიან
20 აჲა მცნბთა და ჩნგნ შექოწირლთა მშლეღნი და შემქკეველნი და
შემცველნი კრლ და შეჩუბნებლმცა არიან ცთა და ქნისგნ კორ-
ცითა და სლითა, თვითა და ცოლითა და შვილითა და შვილისშვილი
თა მისითა ერთბილთა, არისჲცა ეს სფლი მისთს მოკლე და უსარგებ-
ლო, არისმცა ცოლი მისი ქურიე და მწხრე, შვილნი მისნი ობოლ
25 და შერყეულ და დაცვენებლ ვა მრთვენი ყორნისნი, უნაყოფომცა
არის ყანა სათესვი, არა არს თესლისა გაჰომღებლ მამული მისი,
უნაყოფმცა და ნუ შეიკრებს მსგნ ნყფსა, წყეულმცა არის მისი
ცხენი და ჴროხა და ყი საცხოვარი მისი, ნუცა ეჲ-გების სახლისაჲ
მისისგნ სანუგეშინისცემა, კრლმცა არს თჲ მისი მხართა მისთა
30 ჴან, კრლმცა არს მხარი მისი წელთა მისთა ჴან, კრლმცა არის
წელნი მისნი თქოთა მისთა ჴა, კრლმცა არის თქონი მისნი წყვი-
ლთა მისთა ჴა, კრლმცა არის წყვილი მისნი მუელთა მისთა ჴა,
კრლმცა არის მუელნი მისნი კოქთა მისთა ჴა, კრლმცა არის

- კოჭნი მისნი ფერკთა მისთა ზა, კრლია ფერკი მისი მიწათა, ადგილთა და სამყოფთა ზა, კრლ არს იგი ადგილი მისთს, სადა დადგენ ფერკნი მისნი, კრლ არს თლნი მისნი სახედვლად და მხედვლად, კრლმკა არს პირი მისი პურის მკამელად, ენა მეტ-
- 5 ულად, კლნი საქნელად, ფერკნი სავლელად, გლისთქმისა გასაგონებლდ, კრლმკა არს იგი და მისი გასაბისი მისი გასაგებლი სხაჲნ მილოს, კრლ არს მისი სიკოცხლე, კრლ არს მისი სიკდილი, კრლ არს მისი სფლვი, სადა დაეფლვის, ნუმკა იქსნების სლითა და კრკითა, თვითა და ცოლითა და შვილითა და ყითა მისითა გა-
- 10 საგებლითა, ნუმკა იქსნების წირვითა ებისკსთა და მდლლთათა, ნუმკა იქსნების იპლმს. წასლვითა, ნუკა ლცვითა მონაზონათათა, ნუკა გლხკთ მიცემითა, ნუკა მშიერთა გაძლომითა, არარა ქველის საქმე რა ერგოს მს, ყნიმკა უსარგებლო არის მისთს. ვინცა ესე მცნბა და ესე ჩნგნ გარიგებლება და შეწირლობა მოშალოს,
- 15 იყოს იყო (sic) ნაწილად მისდა, სადა არს ტანჯვით სამყფი ქს უარის მყფლთა, ბნლი წყუღიადი გუნათლებლი ვაებითა აღსავსე, ცხლი უშრეტი და მატლი უძილი; ტარტროზი გლოვაჲ უნუგეშინისცემა და ღრქენა კბილთა, ნისლი წყუღიად საბურვლი თლთა მყფთა ფსკერთა ჯბთისათა. ნუმკა არს კსნა და გამოკსნა მათ
- 20 მრ ვე უკი უკე ან, ან: . დამტკიცებლი ამისი ღნ აკხოს და წნ ბიკვანტისა ღის მშბლმნ და მშლელნი და მქველნი ამისნი წყეულ და შეჩუპნებულმკა არის აწდა უკე ან: დაიწერა წიგნი და სიგელი ესე ქკსნა სამს ოთხმოცდაათხმეტსა: .

აწშაზე: მათხოველებს ყველას თეთრის ბეგარაჲ ემართა, ცუ-

25 დად იხარჯებოდა, ხატს არას ემატებოდა. აწე მის მაგიერად სანთელი დაგვკ, მარჩილის თავს შამახური და რუბის თავს ჩარეკი. აწე ჩნმნ შემდგომმნ კზმნ ანუ მოურაუმნ და ანუ მოხელმნ ეს სანთლის ბეგარა მოშალოს, ჩნსამკ კანონს ქუპშ შევარდებაჲ აზნაურის-შვილის ყმნცა კზს მიართვას სანთლის ბეგარა სხსომკა (sic): .

30 კადევ საგელათოში საწირეს, ბუეთს, ოხუამირას, სორმონს, რიონს სკზო კცებს თეთრის ბეგარა ემართა. ისიცკუდად იხარჯებოდა, ხტს არას ემტებოდა. აწე მისმაგიერად სანთელი დაგვკ, მარჩილის თავს შამახური და რუბისთვის ჩარეკი. აწე ჩნმნ შემდგომმნ

კბნ ანუ მოურავმნ და ანუ მოხელმნ ეს სნთლის ბეგარაჲ მოშა-
ლოს, ჩნსიმც კანონს ქუტსე შევარდებაჲ. აზნ.ურისშვილის ყმანც
გელათს მუტანოს კზის წინამძღვრს, ბატონის სახსომცა. (sic)

აქ დასმულია ორი პატარა, ბეჭედი გრიგოლ კათალიკოზისა ხვეულა
წარწერით „გრიგოლ კზი“ ჯვართ

1696—1706 წ. შეწირულობის წიგნი ქაიხოსრო იაშვილისა, ბიკვინტის
საბუთთაგან № 83, დაწერილი ქალაღზე, ფრიაღ დაზიანე-
ბულია. ეს შეწირულობა იხსენიება ზემოდ დაზიქდილ 1706
წლის საბუთში კათალიკოზ გრ.გოლისა.

---... ბიკვინტისა ღმრთისმშობელო, ჩვენ... იაშვილმან ქაის-
ხრო... საკანონო საქმე გვედვა, წადიერებითა ჩვენითა და შეწვენი-
5 თა თქვენითა ჩვენცა ვიწადე --- ლობათა თქვენთაგან მცირედი და
კნინ ოდენი შესაწიწავი [შე]გვიწირავს ღიღისა და ცათა მობაძავისა ახ-
ლისა იერუსალიმისა ბიკვინტისა ღმრთისმშობელისათვის გეგუთს ერ-
თი --- დედისაძე [ლუ]კა და მისი ძმა დათუნა მისის ცოლშვილი-
10 ლის ფე]რითა. მართებს ამ დედისაძეს ბეგარა შამახურ --- წელი-
წადშიღ და თექვ ---

1707 წ. შეწირულობის წიგნი გიორგი ლიპარტიანისა ბიკვინტის
ტაძრისადმი, რომელიც დაწერილი უნდა იყოს, როგორც საკა-
ნონოდ მიცემული თამარ აბაშიძის ასულზე ჯვარის დაწერის
შემდეგ, ე. ი. 1707 წ. საბუთი დაწერილია თეთრს ქალაღ-
ზე და დაცულია ბიკვინტის საბუთებში № 6.

... ჩვენ ცვაფარვათა შენთა მინდობილმან, შეწვენისა შენისა
მოიმედოვნემან და ერთგულებისა შენისა მსასოებელმან ლიპარტიანმან
ბატონმან გიორგი და დედოფალმან აბაშიძის ასულმან ბატონმან თა-
მარ ვიგუღვეთ და ვიგუღვლს მოდგინეთ და ცოდვათა ჩვენთვის უღირსი
15 მსახურება ვყავით აურაცხელისა წყალობისა თქვენისა ჩვენდამო, რომ-

- ლისა სიმრავლე უფროს არს ვარსკვლავათასა და სივრცესა ზღვათასა, გარ-
ნა ზღვისაგან მკაღრე წვეთსა უნდოსა ამას და მკირედსა ძღვენსა გულს-
მოდგინებით შეესწირავთ და სიღრმით სულისათ უხმოთბთ (sic), დე-
ლოფალო, ნუ საზომისად, არამედ ვითარცა მკირისაგან დიდი აბრაჰამი-
- 5 საგან ისაკ, ეგრეთ შეიწირე ჩვენ უღირსთაგან წადიერებით შენდა
შეწირული ესრეთ, ვითარმედ სოფლისა შფოთაგან ჩვენ ნათესავი
კაცთა მოკულ ვიქმნენით და ადამის შემდგომად ნებისით და უნებ-
ლიეთ ოთხთა ნივთთა მიერ შემხადებული კაცი ეამად ეამად მკო-
დველი ვართ და ჩვენცა ეგე ვითარი საკონონო საქმე დავედვა და
- 10 წადიერებითა ჩვენითა და შეწევნითა თქვენითა ჩუენც ვიწადეთ
და ვიგულსმოდგინეთ და ამთა წყალობათა თქვენთაგან მკირელი და
კნინ ოდენი შესაწირავი და ბტონი კათალკაზი გრიგოლ მობრძან-
დათ ჩვენს სახლშიდა და შუამდგომლობითა მისითა შემოგწირეთ შენ
ახლისა იერუსალიმრსა და ცათა მობაძავისა ბიკვინტისა ღმრთის მშობ-
- 15 ლისათვის ეს ნათლისმცემელის საყდარი მისის სამკუიდროთ სამწყს-
ოთა და ერთი მოსახლე კაცი ბიძაჲთა ადამია თოლიკაგას შვილი შვი-
ლები, მეორე მოსახლე ხოსია ადამია, მესამე მოსახლე ხუტესი ადამია,
მეოთხე მოსახლე ხუხუ ადამია, მეხუთე მოსახლე ოთია ადამია და მისი
შვილები, მეექვსე მოსახლე მისი განაყოფი ბაბადი ადამია და მისი შვი-
- 20 ლი მკედელი, მეშვიდე მოსახლე ობიშხა ადამია, მერვე კაკალი ზურჩი-
ხია, მეცხრე მოსახლე უჩაკოჩას აბრულავას შვილები, მეთე მოსახლე
ჯვიბი ადამია, მეთერთმეტე მოსახლე ვაგონია ადამია, ეს სამი კვამლი
კაცი დეისმამას ყავს (უკანასკნელი სიტყვა წაშლიდა). სხვა რაც ამ საყდრის
შესავალ გაოსავალი აქვს ან რაც ამ კაცებს სარჩო და სახმარი აქვს. მისის
- 25 ყოვლისფერით შემოგვიწირავს . . . აწ ვინცა და რამანცა ძემან კაცისა-
მან ან დიდანმან, დედოფალმან ან ლაპარტიანმა ან თავადმან ან აზნა-
ურმან ან ქალმან ან კაცმან ეს ჩვენგან შეწირული და სიგელი გუ-
ჯრით დამტკიცებული საყდარი ნათლისმცემელის მისის ყოვლის ფე-
რით მორთმეული ცათა მობაძავს ბიკვინტისა ღმრთის მშობელს
- 30 გამოახვას და გამოხმად შლადდა ქცევად ხელყოს, ან განიზრახოს, მის-
მცა გაურისხდება მართლი მსაჯული იესო და ყოვლად უბიწო დედა
წმიდა ბიკვინტისა ღმრთის მშობელი . . .

დასმულია ორი ჯვარა, ერთი ბეჭდის წინ და მეორე ხვეულის ხელისმოწერის წინ. ბეჭედს მორგვადო სახისას ირგვლივ თურქული წარწერა აქვს გაურჩეველი, შუაში: ლაპარტიანი გიორგი. ხვეული ხელისმოწერა: დედოფალი თამარ.

1696—1710წ. ამ წლის ახლო ხანებში ხელის მიხედვით უნდა იყოს მიცემული ჩიჩუას შეწირულობის წიგნი, ბიკვინტის საბუთთაგან № 76, დაწერილი ცუდის ხელით თეთრს ქალაღზე თავი საბუთისა დაზაანებულია. ნიშნად იხმარება ორი წერტილი ყოველ სიტყვის შემდეგ სათაურად აქვს: ჩიჩუას შეწირულობა.

--- [სახელითა] ღთისათა ესე სიტყ -- ი საქმით სამოლოდ გა[სათავებელი] უტყუარი, დრო დაუდებელი წიგნი გკადრ]ეთ და მოგართვით ჩვენ [ნ ჩიჩუამ] -- თქვენ ქრისტეს მიერ კ[ურთხეულსა ჩრდილო]ეთისა და აფხაზეთის კაზს პატონს (sic) გრიგოლს, ასრე 5 რომე ჩემს ყმას გაუწყყერი ღალატი და ორგულობისათვისა და იქ სტუმრად დაესწრა თქვენი ყმა კანდელაკი სასანაის ძმა და გშმაკისა მანქანებით შემომემარცხა და გამიწყყერთ და ბევრს ხან არ შემირიგეთ და გებეწეთ და ამისგან უმცროსს გარდასახანს არას და მჯერდით სისხლში და მოგართვით ბერაია ხახუ ორი ვეიშვილებით, 10 ძმა მისი ბაბაკოჩი ბერაია მისი ცოლით და სამი შვილებით, კიდე უმცროსი ძმა მათი ბოშიკავა და მისი შვილი და კიდევ მათი სახლი კაცი მახუტია, ესენი ჯუმლოდ თერთმეტი კაცის სული და ამ თერთმეტს კაცს გარეთ მათივე სახლის კაც ორი კაცის სული დაგვწინდებია და ვაყოთ თქვენი გარდამხდელი და იმ ორის კაცის სულის ამომ- 15 ყვანელი. აწ ამ საწინდრიანად იქნა ცამეტი კაცის სული. ეს ასრე გაგითავოთ, მოგვირთმევია ხახუ ბერაია და მისი სახლის კაცი მათის საზღვარ მიწა მამულითა, შესავალ გამოსავლითა, უძებრითა და საძებრითა, ეკლესიის კართა, ტყითა, ველითა, საყანე სათესითა, რისიც მქონებელნი არიან მათის ყოვლისა ფერითა უკლისად მო- 20 გვირთმევია. სხვა ორი ხახუ ბერაიას ქალები გათხოვილი ერთ ტყვედ

ჩაგვიგდია და იმიანად და საწინდრიანად იქნა თოთხმეტი კაცის
 სული და მოგვირთმეგია ყველანი და გიბედნიეროს ღთს ჩვენსა
 სიბრალულსა და მოწყალეობასა შინა. არის ამის მოწამე თავად დამ
 ბადებელი ღთი და კაცთაგან ჩიჩუა გი, ფალავა ვახტანგ, ჩიჩუა
 5 შაქარი, ჩიჩუა მოგელი, გვათუა ბუბული, ლოლუა ხოსია. და-
 მიწერია მდივანს კობალიას ჯგეგეშის და მოწამეცა ვარ ამისი.

ქ ჟვარია დასმულია.

1696—1706 წ. შეწირულობის წიგნი ხახუ ჩიჩუასა, ბიკვიტის საბუთ
 გან № 42, თუთრს ქალაღზე. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემ-
 დვგ ორი წერტილია .

ქ: თავად ყოვლის მპყრობელისა ღთისა და ყოველთა მისთა
 წმიდათა ნებითა და ჯერჩინებითა ესე წიგნი მოგართვი თავს ბიკ-
 ვინტისა ღთისმშობელს და შენგან და ძისა შენ სა იესო ქრისტეს
 10 მიერ პირმეტყუელთა ცხოვართა მწყსად ჩინებულს კ'ხს ბატონს
 გრიგოლს ჩუენ ჩიჩუამ ხახუმ, ასე რომე ერთი წყალიგზელი ბიკი
 ივანე ლუხავა ცაიშელისთვის მიგეცეს და ცაიშელს დედა ჩემისთვის
 მოეცა. შერმე ისევ თქვენ მოინდომე და გვთხოვეთ და მოგვირ-
 თმეგია თავს შენი ბიკვიტისა ღთისმშობელისათვის და თქვენთვის
 15 მოგვირთმეგია და შეგვიწირავს კურთხეულის მამისა და დედისა ჩე-
 მის სახსრად და საოხად და ჩვენდა სადღეგრძელოთ და მშვიდობით
 და ყოველათ (sic) და ცოდვათა ჩვენთა შესანდობლოთ. აწ ამის თავს-
 მდებად მომიცემია თავად ღთი და ყნი მისნი წმიდანი, კაცთაგან
 თავად ბატონი დადიანი და ბუქუ აფაქიძე, დადიანის მაგიერი კაცი
 20 გაბუ გეგეკორა, ჩუენი კაცი გორგი ვვალაია და ხარამია მატახე-
 რია. ვინც ეს მოშალოს, მასამც რისხავს უხრწნელი ღთის მშობე-
 ლი და მისგან უთესლოდ განხორციელებული იესო ქრისტე ღთი
 ჩუენი და ამაზედ მოწერილთ მადლმა კელით (sic) მართლის გულით
 ჩამირთავს

ჟვარია

1700 წ. ახლ. შეწირულობის წიგნი ფირან მხეივისა ბიკენტის სა-
ბუთთაგან № 41. საბუთი დაზიანებულია.

ქ. მეოხებითა და შუამდკომლობითა ღისათა ესე წიგნი და სი-
გელი --- ერთ და მოგართვით თქვენ ბიკენტისა --- და გელათის
მონასტერს წმიდას გიორგი --- ს კ'ზს გრიგოლს ჩვენ მხეიძემან
ბატონმან ფირან, მეცხედრემან ჩვენმან დადიანის ასულმან ბატონ-
5 მან მზეხათუნ და ძემან ჩვენმან და მომავალმან ყოველმანვე, ასე და
აჲ პირსა ზედა რომე --- ღთისმშობლის კაცს საკათალიკოზოს სა-
მოურაო მოსაკრებულო რკინა ემართა ოკრიბას. ახლა მობძანდა
ბატონი კზი გრიგოლ და დამელაპარაკა, ბატონის კზის ბძანებას ვე-
რა ურჩ ვეკმენ და დავემორჩილე. გკადრეთ, მოგართვით და შემოგ-
10 წირეთ ჩვენთვის სადღეგრძელოთ და ძეთა და მომავალთა ჩვენთა გან-
საძლიერებლათ და ჩვენი ცოდვილის სულის საოხად და იმ საყდ-
რის წმიდის გიორგის წინამძღვრისაგან მისის კრებულით ყოველს
გიორგობას ეამს გვიწირვინებდეთ ჩვენთვის სადღეგრძელოთ და სუ-
ლის სახსრად და საოხად... კაცთაგან არის მოწამე ამის კვინიხიძე
15 მიქელა, წინამძღვარი გაბრიელი, ნემსაძე დავით. დამიწერია მე
ბატონი კ'ზის მთავარდიაკონს კყონიას ნიკოლვზს (sic) და მოწამე
ვარ ამისი.
ჯვარი

1696—1710 წ. ამ წლების ახლო ხანში და საზოგადოდ მე-XVIII
ახლ. საუკ. დასაწყისში უნდა იყოს მიცემული ოტია ლორთქიფა-
ნიძის მიერ წიგნი გრიგოლ კათალიკოზის მიმართ. რომელიც
დაცულია გელათის წმ. გიორგის ტაძრის საბუთებში, დაწე-
ლია ქალაღზე. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერ-
ტილია. თავიც აკლია.

... ესე.... წიგნი მოგართვით ჩვენ ლორთქიფანიძემან ოტიამ
თქვენ კზს ლორთქიფანიძეს ბატონს, გრიგოლს, ასე რომე შვავრის (sic)
20 კილაძე კყონდიდელს ბიკენტის ღთისმშობლისათვის ნემსაძე კზის
ხელშიდ გლეხები შეეწირა. მერმე ის კზი რომ მოკვდა, მანვე დაი-

- ჭირა და ერთი გლეხი ჩვენ მოგვაქრთამა. მერმე თქვენ კზობა იშოვნეთ და გიორგი ქალაძეს (sic) შინ ჩამოუდევით და თქვენი გლეხები ჩემი ნაქრთამიცა და სხვაც ყველა ისევე ბიქვინტისა ღთისმშობელსა და თქვენ მოგართეს. მერმე ჩვენ შემოგებევწეთ... და ბასილი ნიქარაძისა და ჰეპუნა ნიქარაძის შუამავლობითა და თავდებობით შვალერეიას(?) აფშილავე გვიბოძეთ მისის ცოლშვილით... ბიქვინტის ღთისმშობლის და თქვენს მეტი ბატონი არ გვინდოდეს და ერდგულადაცა გმსახუროთ... თუ ჩვენი თავი ბიქვინტის ღთისმშობელს გამოვსწიროთ, თქვენი გლეხი... ისევე ყოველის ფერით
- 10 მოგართვათ... მოწაშე და თავდები და შუამავალი ნიქარაძე ბასილი, ნიქარაძე ჰაპუნა, საკათალიკოზო აზნაურისშვილი მდივანი იესე, ჯორჯიკია ხახუტა.

ჯგარა

1700 — 1712 წ. ამ წლების ახლო ხანში უნდა იყოს დაწერილი გრიგოლ კათალიკოზის მიერ დადებული წიგნი, ბიქვინტის საბუთთაგან № 90, თეთრ ქალაღზე ზომით 70X16 სანტიმ. საბუთი დაწერილია ნუსხა ხუცურით, თავში დასმულია საკათალიკოზო ბეჭედი წარწერით: „მფე და მღუდელ მთავარი აფხაზეთის კათალიკოზი გრიგოლ ქკს ტპდ.“ ბეჭედის შუაში გამოსახულია ღთისმშობელი ძით.

- შენ შვდ ცათა უმაღლესო ბიქვინტისა ღთისმშობელო, ჩნ ცვაფარვათა შთა მინდობილმან და მსასოებელმან ჩრდილოეთისა
- 15 და აფხაზეთისა კზმან ლორთქიფანიძემნ გრიგოლ კადრეთ და მოგაკენეთ ნაპარკავს სასახლე და მისი შემავალი აზნაურისშვილი და გლეხი, ასრე რომე პლ ნემსაძე კზს ბეყან წულუკიძესაგან შვიდას მარჩილად გყიდა და შევწირავად (sic) დარჩენოდა. მერმე ის გარდაიცვალაჲ, სადადიანოდ გნკდა, დადიანობა გურიელს მმიას დარ-
- 20 ჩაჲ და თავობა გი ლიპარტიანს. ჩნ კლახლავ დიდის ქრთამითა ვიშოვნეთ ამთგნ და თქნთს შემოგვიწირავს ჩნის ცოდვილის სლის საოხად და სანთლის ბეგარა დაგვც. თეს მორდებს გიგიბერეიას ამ

- ხატის საწირავი ემართაჲ, მისთს ნამეტნავი ვერ დავადევით, სამი
ლოლარიკონი სანთელი მორდებუს. აგრევე გეგენავს საწირავი მარ-
თებს ორი ლოლანიკუნი, (sic), ეცადია გეგენავს და მის ძმებს
ხუთი ლოლარიკონი, ლეფონავს ინალუხუს და მისი ძმებს ხუთი
5 ლოლარიკონი, ქუქუი დატურაია: ხუთი ლოლარიკონი, თომიხილი
დასტურაიას, ხვჩა ხუქუღავს შვილებსა სამი ლოლარიკონი სანთელი,
ბაბადიშა ხაზავს ორა ლოლარიკონი, მეორე ხაზავს მიკურცხია
და სარჯულიას ორი ლოლარიკონი, თომა ბერაიას ხუცეცს სამი
ლოლარიკონი, ბატკუა ბერაიას სამი ლოლარიკონი, მმაგლი ბერაიას
10 სამი ლოლარიკონი ავაეებსა საწირავი არც ერთსა მართებს. ამს გარეთ
კახე ბიჯოჯა მისხულაჲ და ნემსაძე კხს მმაშვლნი ცალცალკე ეყი-
დაჲ, ხატისათს შეეწირაჲ, კხა გარდაცვალა, ისევე გამოეწირაჲ. ჩნ
კლ ახლაჲ პეპნა ფადავასაგნ ორას სამოც მარჩილათ ვიყიდეთ, თქნთს
შემოგვწირავს და სანთელი დაგვკ, ხუთი ლოლარიკონი ყლს წე-
15 ლიწადს მოვართმიდეს.
- სხვაჲ კიდევ სახარაბედისს ჩიჩუას ნაყმევი კცები ორი გლეხი
ხოსია და სარჯელია ნემსაძე კხს, ერთი ჯკემორდალი ჩიჩუასაგნ და
მეორე პეპუნა ჩიჩუასაგნ წულაისქირის მაგიერშიდ გამოერთმია,
თქნთს შემოეწირაჲ, კლახლა მთი ბეგარაჲ მოვიკითხეთ, როგორა-
20 თაც გლეხს ემრთა, ის ამოუწერე. მაგიერად ხატისაჲთს სანთელი
დავსდევი, ოთხი ლოლარიკონი ხოსია ხარაბედისას, ოთხი ლოლარი-
კონი სანთელი სარჯელიას. კიდევ ერთი გლეხი იქავ ეჯიბია ნემ-
საძე კხს ორი ტყვს ნაქურდალში ეშუაჲ დადიანისგნ, ახლა ჩნ შე-
მოგვწირავს, ორი ლოლარიკონი სანთელი დაგვკ.
- 25 სხვაჲ ამს გრე გაჯინედა საარაჲ სადადიანო კცი იყო. რეხუს
რომ ლევან დადიანი მოკოდა, მისი სიცოცხლეშიდ დადიანის აღნე-
ბით (sic) ნემსაძე კხს მოსლოდა. მს უკან ბევრს ავს დროშიდ შე-
მოვარა, კიდევ ერჩინა, მს შეუწირავი დარჩა, ახლა ჩნ შემოგვწი-
რავს გაჯინედი საარაჲ, ერთი მისი ნათესავი საბაჲ. ესენი მთის
30 ყმითა და რისიკ მქონებელი არის, მისის ყლასფერითაჲ. კიდევ სა-
დადიანო კცი თამაზ მერკულიაჲ ნემსაძე კხს ეშოვაჲ, დაერჩინა.
ახლაჲ ჩნ მისი შვლი დაურჩა და შემოგვწირავს მისი ყლისფერითაჲ,

ორი ლოლარიკონი სანთელი დაგვც. კიდევ ბიბია ბოლქუაძე აფხაზს (sic) ცოლიან შვილიანად წაეყვანა, ნემსაძე კზს სორეხისაგან დაეხსნა, ნოჯიხევეს დაესახლებინა. ახლა ჩნ ერთი მისი უფროსი შვილი თათრისაგან ას მარჩილად დაეიკენით, სამოცი მარჩილი 5 ბიკენტისა ღმრსშობლის ბარქაში გეიცა, მს უკან ბიბია და მისი შვილები წრთმეული გუყაულა, ბატონი გი ლიპარტიანის წყალობითა ამოეყვანეთ და მმიანშვილიანათ მთის ყისფერით თქნთს შემოგვწირავს და სამი ლოლარიკონი სანთელი დაგვც.

კიდევ ამს გრეთ წყლისგას ანდრეათს ერთი გლები კვადუსუა 10 მამიხუხუ გაყიდული სათათრიოთგ ჩნთან მოვიდა, მისი ძმა ბაბუა გაყიდული ქართლიდან ვიშოვენეთ, მთი ძირა მშლი და აღგილი ბატონმნ გი ლიპარტიანმნ და დფლმნ გვბოძაჲ. აწე ჩნ მთი ცოლშვილითა, სახლკარითა, მმლით, სფაოთ, ტყითა და წყლითა, მთის ყისფერითა შემოგვწირავს ერთი მოსახლე კაცი კვადუსუა მა- 15 მიხუხუ ბაბუა და დაგვცნ (sic) ექესი ლოლარიკონი სანთელი.

წინა გვერდის ტექსტის მე-2ნ სტრიქონის პირდაპირ ცუდის ხე- 10 ლით არშაზე ჩამატებულია: მეჯინიბობა ამოგვიკვეთია. არის ამისი მოწამე ჩიჩუა ხახუ და სულეებით ჩნი შინა ყმნი, ხეიძე ქიხოსრო, ბაბუში ჯორჯიკია, თევზაია შოშიტა, მახარებელი გეგენავა. 20 ვინც ეს წიგნი მოგიშალო', შეჩუპნებულ იყოს:

1712 წ:

გარიგების წიგნი გრიგოლი კათალიკონისა ბიკენტის საბუთთაგან № 2, ქალაღზე ზომით 138X26 სანტიმ. დაწერილია ნუსხა ხუცურით.

..... წმიდაო ბიკენტისა ლუთისმშობელო, ჩვენ ცვაფარვათა 25 შენთა მინდობილმა შეწვენისა შენისა მოიმედოვენემან, ერდგულეებისა მსასოებელმა და მოსავმა სიწმიდისა თქვენისამან ჩრდილოეთისა და აფხაზეთისა კზმან ლორთქმანიძემ ბატონმა გრიგოლ გვადრეთ და შემოგწირეთ მკირე ესე და კინი შესაწირავი თავს ხორგას ნაპარკეოს სასახლე, წყლითა, ტყითა, წყლითა, ველითა, სფალოთაჲ, მმლითა და საყანითა, შესაფელ გამოსაფალითა, მისის ყოელიფერითა, მო-

- სახლე კაცი თავს ერთი აზნაურის შვილი შორდებ გეგებერაა ორის მოსახლე გლახითა, მეორე კუჭუ დასტურაიაჲ მისი ძმებითა და სახლ-კარითა, მესამე მამაში დასტურაიაჲ მისის ძმებითაჲ და სახლკარი-თაჲ, მეოთხე ხოკოლაფა სოფიჯუმაჲ, მეხუთე ხაზავაჲ სარჯელიაჲ, შეექ-
5 ვსე ხაზავაჲ ბაბადიშაჲ, ასე რომელ პირველ ნეფსადე კათალიკოზს ბეგან წულუკიძისაგან ეყიდაჲ და შეუწირავად დარჩომოდა, კათალიკოზი გარდაიცვალა და დადიანმან ლეგან დაიჭირაჲ. ის დადიანი რომ გარ-
10 დიცივალაჲ, მეორეს დადიანისგან და ბატონის გ'ის ლიპარტიანისა-გან ჩვენ ვიქრთამეთ და ვიშოვნეთ. კიდევ ოთხი მოსახლე ბერაიე-
15 ბი იმავე კ'ზის კელშიდ მიქელაძეს გ'ის შეეწირაჲ და კათალიკოზი-სათს წელიწადშიდ წირვაჲ დაედვაჲ. კ'ზი გარდაიცივალაჲ, იმავე და-
დიანს გამოეწირაჲ, დადიანი გარდაიცივალაჲ და მეორე დადიანისა-
გან და ბატონის ლიპარტიანი გ'ისაგან ჩვენ ვიქრთამეთ. სხვაჲ მირ-
20 ცხულავ ქოჩუაჲ იმავე კ'კოზს ბაბადიში ხახუსგან ეყიდა და ხატი-
15 სათვის შეეწირაჲ, იმავე დადიანს გამოეწირაჲ. დადიანი გარდაიცივალა, ხახუ ჩიჩუას დარჩაჲ და ჩიჩუასაგან სამას მარჩილად ვიყიდე. კიდევ კითავა მღუღელი გ'ი ციხისთავის შვილის ცაიშელს მაქსიმეს ყავდა, სამკვიდრო იყო მისი და მისგან ჩვენ ვიშოვნეთ მისის მამულითა, შვი-
20 ლიან ყმიანათ, მისის კ'ისფერიანად. კიდევ ლეფონაფა ინალუხუ ასმანა
20 ფაღავას საკზო კაცები დაეყიდა, იმაშიდ საუპატიოდ გამოერთმია არ-
ცანდია ხუცესი, მისი შვილები იმავე კათალიკოზს ეშოვნა, ხატის მამულზედ დაესახლებინა. ესენი ყველა სტანბოლის დადიანი რომ
25 მოკულდა, იმას გამოეწირაჲ. ესენი ყველაჲ ხელახლაჲ გურიელის და გ'ი ლიპარტიანისაგან ვიშოვნეთ ზოგი დიდის ქრთამით, ზოგი ფა-
25 სით. ხობს გაჯინელი საარიაჲ, გ'ი მერკვრიაჲ, ბოლქვაძე ბიბია, ზო-
გი თათრისაგან დავიკსენით და ზოგი ბატონისაგან ვიშოვნე. ხოსია სიკინავა ბიას ხახუ ჩიჩუას საწირავში და ნიშანში ვიშოვნე. მანამ-
დისაც ხატის შეწირული ყოფილიყო. ნაენევს სოფელი აფხაზს აე-
ყარა, სამოცი მოსახლე კაცი. ნეფსადე კათალიკოზს ყვაპუ შარვა-
30 შიძისათვის მიებარებინა. უფროსი ერთი დაკარგულიყო, ის კ'ზი
ეცადა და ჩვენც ვეცადეთ, მაგრამ ვერ ამოვიყვანეთ. შარვაშიძე
რუხს მოკვდა, წავედით და ვიტირეთ, ნიშანიც მართებული ავი-

- ღეთ, მეტი აღარ იყო, შვიდი მოსახლე კაცი წამოვიყვანე მათის ყოვლისფერითა, ღურბელაიაა ამქნლი და მისი სახლისკაცი ელი- შია ხუხა და მისი ძმები კოდია, ზუმალა, ჯკუბურია, სუბუქიაა ბიგვაგვაა და უჩაიღია ერთი მოჯალაბე. სხა კიდევ ელიშახუ ნა- 5 ნაისშვილი ჩარმანია და ხუცობავა პაპა ენგურიდალმი ყველაა ფასით ამოვიყვანე, ზოგი ხიბულას დავასახელე და ზოგი ხობს. აწე ჩენი ცოდვილი სულის საოხად ამ კაცების ყველასათვის სანთელი და- გვიც ბეგრაღ. მარღებს (sic) მორღებუ გიგიბერიას ორს მის გლებს ოთხი ლოღარიკი სანთელი, ოთხი დასტურაიას ქუქუს, ოთხი მამაშის, 10 ოთხი ხოკოღავას, სამი ხაზავას, ორს ოროღი ქოჩუაა მირსხუ- ლავას ოთხი, კითავაა გ'ის ხუთი, ამი ჟომ რომე ერთი მესანთლე გლები ეიყრა აფხაზისგან, ამისეულისოული პარტახი მივეცი ლე- ფონავას, ოთხი არკანდიას, სამი ხობს მერკვირიას, სამი ლაღარი- კონი გაჯინღიღი საარაიას, სამი ბოღქუაძეს ბიბიას. სამი კიდევ ხორ- 15 გას, ოთხს ბერაიებს ხუცეს სამი ლაღარიკონი, სამს მოსახლეს ბატ- კუას მამაგულას და დოხეადიას ოროღი ლაღარიკონი, ეცადია გე- გენავას ორი, ბიას ხოსია სიქინავას ხუთი, ენგურს გღმართელს ნაფარეუღებს ღრუბელაიას ორი ლაღარიკი, ელიშიას ორი, ნანაი- შვოღს ორი, ნარჰანიას ორი, კოდუას ორი, ჯკუბურიას ორი, სუ- 20 ბუქიას ორი. ამ მესანთლე კაცებს ნუ გასცემს ბატონი კზი. თუ ან წი- ნამძღვარს ანუ აზნაურისშვილს მიეკეს, სანთლის ბეგარაა ხატს მიერთ- მეოღეს. ვინც მებადიღე კაცი იყოს, ამ სანთლის მაკიერად საჩუქა- რი შეგვიწვევაა და მელორე კაცისათვარს უმცროსი საკლაფი შეგვი- წვეია. სახარაბედიოს მართებს ხოსიას სამი, სარჯელღიას სამი და 25 ეჯიბიას ორი. ამ სამს მოსახლე კაცს სხვა ბეგარა არა ეთხოვება რაა საყღრის სამსახურის მეტი. მათხოჯს წუღუკიძის ნაყმევი კა- ცი ბარაბაძენი გ'ი დაღიანს ეყიღა და მან გვიბოძაა დათუა, იწე და ნახიღა. ამ გლებებს სხას ბეგარას გარღაის მესამე წელიწადს ოთხოთი sic) საკლაფი ემართა. სამს საკლაფში ოროღი შამახური სან- 30 თელი დავადვეთ, ბიქვინტისა ღუთისშოზბელს შევსწირეთ. კონ- ტოათს როხვაძე გუგუღა და მისი ძმაა მეფის ხოკივარი (sic) იყო. მეფე გ'ის ვთხოვეთ და ჩვენ გვიბოძა, ჩნ ხატს შევსწირეთ. სხვას ბე-

- გარას გარდაის ერთი საკლავი და მისი ქათმები ემართა. მის მაგიერად ერთი შამახური სანთელი დაგვიც. გეგუთს ქაიხოსრო იაშვილს საკანონო საქმე დაედვა. იმაში ერთი მოსახლე კაცი დედისაძე მოგუცა. სხვა ბეგარას გარეთ ორი საკლავი ემართა, მის მაგიერად შამახურ ნახევარი სანთელი დავადევით, ხატს შევსწირეთ. თეკლათს კანდელაკის შვილი სალაცაია კოჩაილეი დადიანმან გიმ ნაგუაზავს ხატის ყმა აყარა, მის მაგიერად საუბატოოდ მოგუცა, ხადილი ემართა, საჩუქრის მაგიერად ლალარიკი ოთხი სანთელი დაგვიც, ბიქვინტისა ლუთისმშობლისათვის შეგვიწირავს. ჩხარს ოღან ტენტერაჲ გი აბაშიძისაგან ვიყიდეთ დიდის ფასით, ადგილიც უფროსი მივეციტ და კაციც მაგიერი, ლიტრა ნახევარი საქმეველი დავადევით და ხატს შევსწირეთ, ყოველს წელიწადს გელათს კათხის წინამძღვარს მიუტანდეს. ოკრიზას ხრესილზედ ობოლაძენი და კუბლაშვილი ნემსაძე კაოზს ალექსანდრე მეფისაგან ეშოვნა და ბეგარა დარჩენოდაჲ, არ მოეკითხა. ჩვენ მოკითხული ვქენით, იაშვილის ნაყმევი კაცები ყოფიან და ბევრი ბეგარა მართებოდათ. ყველას ჩვენ არ გამოვეკიდეთ და თითოჲ შამახური სანთელი დავადევით, კუბლაშვილს ნასხიდას ერთი შამახური, ობოლაძეს თამაზას და მის ძმებს შამახური ერთი, ქებისა და მისი ძმებს შამახური ერთი, შათირიშვილებს შამახური ერთი, მაჟუკას შამახური ერთი. ამ ობოლაძენს (sic), კუბლაშვილს, ჩხარს ტენტერას სხა ბეგარა არა ეთხოვბოდეს არც ბატონისაგან და არც მოხელისგან. ამას გარეთ ოკრიბაშიდ საკათალიკოზო კაცებს ზემოსაწირეს, ბუეთს, ოხუამირას, სორმონს, რიონს, ყველას თეთრის ბეგარა ემართა, მის რივისათ ხატს არას ემატებოდა, სხა რიგად იხარჯებოდა. აწ ჩვენ მის მაგიერად სანთელი დაგვიც რუბის თავს ჩარეჟი სამთელი და მარჩილის თავს შამახური. ეს ოკრიბელი ბეგრის სანთელს გელათს კაოზის წინამძღვარს მიუტანდენ უკლისად. კიდევ მათხოჯს ყველას თეთრის ბეგარა ემართა მისი რივისათ, ესე ცუდად იხარჯოდა, ხატს არას ემატებოდა. მისი მაგიერად სანთელი დაგვიც, რუბის თავს ჩარეჟი და მარჩილის თავს შამახური, ყოველს წელიწადს ბიქვინტისა ლუთისმშობელს მიერთებოდეს. როდესაც სამთელი გაძვირდებოდეს, ამ თეთრას ბეგრის

- სანთელშიდ წინამძღვარი შალვათს უზმიდეს გლეხს მის რიგისათ.
ეს მესანთელე კაცი რაც გაიყოს, სანთლის ბეგარა მთლათ განყევბოდა
და გასამყაფლო არას კაცისაგან ეოხოებოდეს. თუ ეამთა ვითარე-
ბისაგან აიყაროს, ვისაც იმის პარტახა მიეცემოდეს, საჯოლის ბეგა-
5 გაყევბოდეს. თუ გლეხი ან წინამძღვრის იყოს და ან აზნაურის შვი-
ლის, სანთელი მაშინც ხატს მიერთმეოდეს იმე' ესაც და ოდიშსაც.
შეიწირე წმიდაო საშინელო ბიკინტისა ღეთისმშობელო კოდვი-
ლისა სულისა ჩნისა საკსრად და საოხად, კოღვათა ჩვენთა შესან-
დობელად. აწე ჩვენო შემდგომნო ნეტარნო კათალიკოზნო, ქრის
10 ტეს მიერ კურთხეულნო პტისნო მეფენო და დადიანნო, კეთილ-
მორწმუნენო დედოფალნო, მართლმადიდებელნო მთავარნო, დი-
დებულნო დარბაზის ერნო, კეთილმსახურნო მხედრობანო, აზნაურ-
ნო და ყოვლისა სახლის უფალნო, ამას მოგახსენებ და გვევდრები,
რათა დღესა და კათა მობაძავასა ბიკინტისა ღუთისმშობელსა
15 ჩვენ მიერ შეწირული სიგელი, დავთარი და სანთლის გაჩიგებუ-
ლობა არ მოშალოთ, ასე დაამტკიცოთ. უჯერო და უსამართ-
ლოება არა მიქმნია. ჩვენ რომ კათალიკოზობას მოვესწარიოთ, საკათა-
ლიკოზოს მონასტრებზედ სულა იმერეთ ოდიშიან გურიანათ თორმე-
ტი ლიტრა სამთელი არ მოვიდოდა. ახლა ჩვენ გამოძიებითა და გა-
20 მოწვლილივით სხვა ბეგარა მოუკელით, შალვათით სანთელი დავადე-
ვით არ მოშლელნი, შემწენი და დამმტკიცებელნი ამისნი კურ-
თხეულ იყავნ უკუნიადა ამ სოფელსა და მერმესა მას საუკუნესა,
ამინ. ვინცა და რამანცა ძემან კაცისაშან, დიდმან ანუ მცირემან,
თავადთა ანუ დიდებულთა, აზნაურთა ანუ მხედრობათა, ხემწიჟეთ
25 კარის მოხელეთა ანუ სოფლის მოურავთა და მამასახლისთა ეს ჩვენ-
გან შეწირული და ახლად გარიგებული ან კაცი ან მიწა მამული,
ან ტყე და წყალი ან სანთლის ბეგარა ბიკინტისა ღუთისმშო-
ბელს გამოსწიროს, ანუ შლად და ქცევად ხელ ყოს.... (გრძელად
წევს)
- 30 დაიწერა წიგნი და სიგელი ესე ქორონიკონს ქრისტეს აქეთ
ათას შვიდას და თორმეტს ტყს (sic)
ბეჭდი წარწერთ: ქრისტეს მიერ ყოვლისა საქართველოს მწყემ-
სი კათალიკოზი გრიგოლ ლორთქიფანიძე.

1713 წ.

შეწირულობის წიგნი გიორგი გურიელისა ბიკვიენტის სა-
ბუთთაგან № 10, თეთრს ქალაღლზე ზომით 44³/₄ X 25
სანტიმ. ნიშნათ ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია.

ჩუენ კელმწიფემან გურიელმან პატრონმან გიორგი და
დედოფალმან დედამან ჩუენმან აბაშიძისა ასულმან პატრონმან ელენე
კელჰყავთ (sic) კადრებად ამისად, ვიგულეთ, ვიგულსმოადგინეთ
შეწირვად შესაწირავისა ამი, ამა პირსა ზედან რომ ძველადგან ბეური
5 რამ მამულები შეწირულ ყოფილიყო ჩუენის ძველის სახლის ბატონე-
ბისაგან გურიელებისა და დედოფლებისაგან ბიკვიენტის ღმრთის
მშობლის და საკზორდ, მაგრამ ცოდვათა ამბოხებითა და შფოთთა
მიერ ეამთა ვითარებისა მიერ მოშლილიყო და ახლა რა ჩუენ, ვავპა-
ტრონდით (sic), გურიელად დაესჯედით, დედოფალო, ჩუენ, ბი-
10 კვიენტისა ღთის მშობლო მარადის ქალწულო მარიაჲ, შენი და ტა-
ძრისა შენისა და კათოლიკე ეკლესიისა შენისა აღვირჩიე, ვიწადე და
ვიგემე და აკეთს ართმელაძეს მამუკას საკანონო საქმეც დაედვა და
მისი მამული რაც არის კუამლი კაცებით, სასახლებით, სახლკარით,
ქურმამულით, უძებარსაძებრებით, ტყით, წყლით, საყანებით, სა-
15 სასაფლაოთ, ყოველისფერით შენთვის შემოგუიწირავს და თქვენის
კზის პატრონინის (sic) გრიგოლისთვის მოგუიროთმეგვია, რაცა სამკუიღ-
რო მამისოული ბატონის წყალობა თუ ნასყიდი და ნაშოვნი ჰქონდა,
ყველა; თავს აკეთს სასახლე და მისი მოჯალაბე ხუცისშვილი მამიელა
და მისი შვილი იოვანე, ასკანას მარანი ერთი კარგი; წვიტაისშვი-
20 ლისას ის კაცები დაეყიდა და მისოული პარტახი უძებარ საძებრით,
კიდეუ მარანი; კაკაცაისშვილი ტულუში მისი უძებარ საძებრით;
ამას გარეთ აკეთს ორი განაყოფები კუაშლეები ეოტიკა გიო-
რგი და იოვანე მათის ცოლშვილით ყოვლიფერით უძებარ სა-
ძებრით. ამას გარეთ მსახური დღისმამა კილაძე და ხუცესი მისი შვი-
25 ლი გაბრიელა მათის ცოლშვილით, უძებარ საძებრით; ხინთიბიძე
გეგია და მისი შვილი იოვანა ხინთიბიძე გიორგელა და მამუკელა,
მისი შმა გაბრიელე. ესენი მათმათის ცოლშვილებით, უძებარ სა-
ძებრით; მიქატაძე იოვანე და მარანი არის იქ, მისი ცოლშვილით,
უძებარ საძებრით; მიქატაძე გაბრიელა ცოლშვილით, უძებარ საძებ-

- ბრით; ქუჩიძე ორი ძმა გაბრიელ და ნასხიდა მათის ცოლშვილით, უძებარ საძებრით; კუკლადე შაქარა მისი ცოლშვილით, უძებარ საძებრით, გოგვაძე გიორგი მისი ცოლშვილით, უძებარ საძებრით; ხუცესი მგელაძე დახსნილი ჰყოლოდა მარტო; ლანჩხუთს დავითაი ცინცაძე მისი ყოვლიფერით, უძებარ საძებრით; ესენი ყველა თქვენთვის შემოგუიწირავს და თქვენის კ'ზის გრიგოლისთვის მიგუირთმევია. შეიწირე დედოფალო ღთისმშობელო ბიკვინტისაო, ნაცვლად მოგვაგე მადლი და მეოხება შენი და შენი (sic) და ძისა შენისა. ამის მოწამენი არიან კაცთაგან ჩვენი დარბაზისეურნი ნაკაშიძე ბეჟან, ნაკაშიძე გიორგი და მამუკა, სახლთუხუცესი მაქუტაძე ალექსანდრე, მაქუტაძე მამუკა, ბოქალთუხუცესი თავდირიძე როსტომ და თავდირიძე გიორგი, გუგუნავა აკეთის უხუცესი მამუკა და ტატუა, ლოლაბერიძე დათუნა; ნაკაშიძე ბეჟან, მამუკასშვილი ნაკაშიძე ბეჟან, ბახუტასშვილი მდივანი გაბრიელ, ევნია გიორგი და ბოლქვაძე სეხნია. დაიწერა კელითა მდივან მგალობელ მწიგნობრის პეტრესითა და მოწამეცა ვარ. ვინცა ეს ჩვენგან შემოწირული და დამტკიცებული შენდა შენს კზს მოუშალოს, ან ამის შეცვლად და შლად ხელყო (sic), რისხავს მამა ძე და შენი (sic) და სული ყ'დ წმიდა ძლიერება შენი და ჩვენ მაგიერის განიკითხვის დღესა მას განიკითხვისასა. დამამტკიცებელნი ამისნი
- 20 აკურთხნეს გუმანოელ (sic) ამენ. დასაბამითგან წელთა ესკვ, ხოლო ქრისტეს აქათ ათას შვიდას და ასამეტსა (sic).

ხეუდად: გურიელ, გიორგი, დედოფალი ელენე.

1713 წ. ახლ. შეწირულობის წიგნი ელენე დედოფლის და გიორგი გურიელისა, თეთრს ქალაღზე დაწერილი, ბიკვინტის საბუთთაგან № 28. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია.

ქ ესე წიგნი მოგართვით ჩვენ დედოფალმან ბატონმან ელენე და გურიელმან ძემან ჩვენმან პატრონმან გიორგი თქვენ კზს პატრონს გრიგოლს, ამა პირსა ზედან რომ ჩემის კელმწიფის სულის საოხად

25 ბეჟან ოქრომქედელი ხატს შევსწირე და საფლავზედ დავაყენეთ და

რომელიც ჩვენი მართებული სამსახურა სძეს ჩვენის სულისათვის, წელიწადში (sic) მწარკვლებზედ გასცემდეს და რადგან იმ ჩვენის მონასტრას და სასაფლავოს სამსახური თქვენით გუნებით მოგანდომიათ, იმ ბეგან ოქრომკვდელსაც თქვენი კელი ედვას და ამისთვის და-
5 ვადევით თქვენი კელი, რომ ავი დრო და ჟამია, ამ ჩვენს შეწირულსაც უფრო შემოუკლით თქვენ და ჩვენს საფლავსაც უმეტესად შეემატებით. ამის მოწამე არის სრულად ჩვენი ებისკოპოს მიტრაპოლიტები ყველანი, ერისთავი გიორგი, ნაკაშიძე ბეგან, სხვები ჩვენი კარის მდებნი უზედაესენი და უქვედაესენი. დამი-
10 წერია პეტრე მდივანს, მოწამეცა ვარ.

ხვეულად: დ'ფლი ელენე, გურიელი გ'ი.

1700—1714 წ. ამ წლების ახლოს უნდა იყოს მიცემული პირობის წიგნი ჟყონდიდელ ცაგერელის ვაბრიელის, ცაგერის საბუთთაგან. იბეჭდება პეტერბურგის ახიურ მუხეუმში დაცულ პირის მიხედვით.

..... ჩვენ ღთისა მ-ერ კურთხევათ კურთხეულმან ჟყონდიდელ ცაგერელმან ბატონმან ვაბრიელ (გიბოძეთ) თქვენ ერთობით ცაგეროვანის ხატის ყმას, მერმე ოყურეშის ერთობით აზნაუ რიშვილს, მსახურს და გლეხს, მდიდარსა და მცირეს, ნაკურალეშელს, ლა-
15 ხაფელს, უსახელოველს, მთას გარდაღმა ქვიშარს, ცხვედიანსა და მისს სახელოს კაცს; ოკრიბისა მოურავსა და ხელოსანსა და მისს სახელო კაცს, ქუთაის კოსტანაძე ცხადაბერიძეს, ერთობით ცაგერისა ღთისმშობელისა და ოყურეშის წის გის ყმისთვინ მობიკეპია ესე სამულაო ყმანი (sic), ასე პირსა ზედან რომე თქვენ
20 ჩვენგან გაუიღვით და სიკვილით არა გიშავდენ (წყევა)... მე ღთის კონს კაქარავას დამიწერია...

ბუჭეა

1700—1714 წ. გაბრიელ ჭყონდიდელის შეწირულობის წიგნი მარტვილის საბუთთაგან. იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაცულ პირის მიხედვით.

.... წმიდაო გ'ი სუჯუნისაო, ჩვენ.... დიდის ლიპარტიანის ძემან ჭყონდიდელმან ბატონმან გაბრიელ ვიგულეთ და ვიგულისმოღვინეთ და ჟამთა ვითარებისაგან ჩემსა და ჩემს მამას შუა აშლა მოხდა და ეს კაცები მე დავიკავე, სამა კვამლი კაცი ჟვანია და სა-
5 მი ხაფავა და ხატს შევსწირე.... ყოველს გიორგობას წინა დღეს თითო მარჩილის სანთელს მოგართმიდეს ესენი ყველა.. (ვინც შეშალოსო, ანუ, მიტროპოლიტმან და ანუ ეპისკოპოსმან, ანუ კანდელაკმან და ანუ სხვამან მებეგრე კაცმან, წყევა).

ბეჰქედი

ქ მელია ოთარი და მისი შერლები ჩემი დახსნილია და ესეც
10 შენტვის შემოჰიწირავს და ამანაც ისე თითო მარჩილის სანთელი მიართვას ყოველს გიორგობას წინადღეს, იცოდეთ ყოველმან კაცმან.

1700—1714 წ. შეწირულობის წიგნი გაბრიელ ჭყონდიდლისა მარტვილის საბუთთაგან. იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაცულ პირის მიხედვით.

წმიდაო გ'ი სუჯუნისაო, ჩვენ დიდის ლიპარტიანის ძემან ჭყონდიდელმან ბატონმან გაბრიელ ვიგულეთ და ვიგულს მოღვინეთ, ჟამთა ვითარებისაგან ჩემსა და ჩემსა სასულიეროთ შეგწირეთ ქობალავა ივანე და მისი შვილები შაქარი, მათე, მისის სახლ-
15 კარიანათ ხატს შევსწირე.... ყოველს გიორგობას წინადღეს ერთს მარჩილს სამთელს მოგართმიდეს. ეს.... შეიწირე.... და ან რამანცა ძემან კაცისმან, დადიანმან ანუ დედუფალმან და ანუ ჩემმან შემდგომმან მიტროპოლიტმან და ანუ ეპისკოპოსმან ანუ კანდელაკმან და ანუ სხვამან მებეგრემ კაცმან დიდმან ანუ მცირემან ეს ჩემი შე-
20 წირული ქობალავას ბეგარა შენ მოგიშალოს და გამოგწიროს,

იგივე შეიშლება სჯულის ქრისტიანობისაგან..... ან ქადაგმან, ან მესტუმრემ ან სხვა ვინმემ მოშალოს (კრულ და შეჩვენებულ)..... ეს კობალავა ამისთვის შევსწირე, რომ წმინდა გ'ის სუჯუნისას იესელამ დიდამ ორი მტყვე წმინდის გაყიდა, ცოლი ორსული დააგ-
 5 დო, თემასა და ქვეყანის ფიცი და პირი გასტეხა, ქურდობა ქმნა ხარის, ძროხის და ცხენის. ამისთვის ხატის საუპატიოთ შევსწირეთ წმინდა გ'ის სუჯუნას.

ბეჭედი

1700—1714 წ. შეწირულობის წიგნი გაბრიელ კყონდილისა, მარტვილის საბუთთაგან, იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაცულ პირის მიხედვით.

.....(შე)..... ლიპარიტიანის გ'ის ძემან პატრონმან კყონდი-
 დელმან გაბრიელ შემოგწირეთ შენ, წმინდა გიორგის სუჯუნის, მცირე
 ესე შესაწირავი ოთხი კვამლი კაცები, თავს ხოსია ბზიავა მისის შეიღე-
 ბით, ბაბუშია, გიორგია მისის შეღლებით და სახლკარით და რისაც მქო-
 10 ნებელნი იყვნენ ყოვლის ფერიანათ; მეორედ შექარელა მიმინოს
 შეილი, მისი ძმა ბურდლუა მისის სახლ კარიანათ და რისაც მქონე-
 ბელნი იყვნენ; მესამედ ბაბადიში კომაია მისის შეიღებიანათ და
 სახლკარიანათ, რისაც მქონებელნი იყვნენ, მეოთხედ ბაძველა კუ-
 15 ციას შეიღები მისის სახლკარით და ყოვლის ფერიანათ რისაც
 მქონებელნი იყოს, ეს ოთხი კვამლი კაცები მათით უძებარ საძე-
 ბრით, ტყით, წყლით, მიწა ადგილით, რისაც მქონებელნი არიან
 ყოვლის ფერიანათ შენთვის შემომიწირავს, წმინდაო გ'ი სუჯუნი-
 საა.....

ბეჭედი

განზე: ქ. ვისაც ამაშიდ რომ კაცები სწერია და ორი ღორი მარ-
 20 თებს, ერთს ღორს არ ვსთხოვ და ყოველს გიორგობას თითო მარჩილის
 სანთელი ხატს მიართვას ჩემის სულის ცოდვათა შესანდობელად.
 ასე იცოდეთ ყოველნიო სჯულნი. და ან აზნაურის შეილმან სთხო-
 ვოს და მას მისცეს.

1714 წ.

შწირულობის წიგნი ბეჟან დადიანისა მარტვილის სა-
ბუთთაგან. იბეჭდება პეტერბურგის ახიურ მუხეჟმში დაცულ
პირის მიხედვით.

- ჩვენ... დადიანმან ბატონმან ბეჟან და თანამეცხედრემან
ჩვენმან დედოფალმან ბატონმან თამარ ვინეპეთ საქმისა ამის გამო-
კულეგად, ასე რომ ჩენი ძმა ჯყონდიდელი გაბრიელ საქყონდიდ-
ლოშიდ ბატონად იჯდა და ეშმაკის საბრხით ჩვენსა მის შუა აშ-
ნა და ერთმანერათის მოცილება შეიქმნა. ახლათ მოვედით ჩვენ საქ-
ყონდიდლოში და ჩემი ძმა ჯყონდიდელი გარდავაყენე. მას მოღმა
მოვიკითხეთ და ერთობ დიდა ხანი გამოვირდა რომ საქყონდიდლო-
ში მწირველი ეპისკოპოსი არ მჯდარიყო და ეამთა ვითარებისაგან
ალაგალაგ საქყონდიდლოს ბევრი დაკლებოდა კაცი თუ ალაგ მა-
10 მული. ახლათ ჩვენ ჩვენის ჯყონდიდლის სამაგიეროთ წმიდა და
მართლმადიდებელი მწირველი ლოლაბარიძე ევდემონ მიტროპოლი-
ტი გვიკუთხებინებია და ჯყონდიდლას დაგვიჯღენია და საქყონ-
დიდლო ამისათვის მიგვიცემია. სხვა რომელიც ძველთაგან თუ ახა-
ლი შენაწირი დავთარები იყო, მოვიკითხეთ ზოგი უღრობით და-
15 კარგულიყო და ზოგი კიდევ იყო. ყველანი გამოვიძიეთ და შევიტ-
ყვეთ. ანჯელი და კოდორა გაღვართი ტეხულის პირამდის რაც
არის, ძველთაგან ქილაძეებს შეეწირათ, მაგრამ კიდევ ვინმე დაო-
ბდა. აწ ჩვენ რომ მოვიკითხეთ და გავსინჯეთ. ჯყონდიდელი
ერთობ დიდი ხნის განთავისუფლებული და დიდი მიტროპოლიტი გა-
20 მოვიდა და ეს პირველი გარიგებული და წიგნი ჩვენ ასე ხელახლა
განგვიახლებია და შეგვიწირავს პირველ მარტვილისა ღთისმშობლის
ტაძრისათვის და მერმეთ წის გის სუჯუნის ეკლესიისათვის, რომ
არც დადიანმან, არც დედოფალმან, არც უჟულისწომან, არც დიდ-
მან და არც მცირემან ეს საქყონდიდლო კაცი და ალაგმამული სა-
25 ხაროთ მისთვის არ დაიკაოს. დასტურ დადიანი ბატონი არის და
ვისაც უნდა იმსახურებს, სხეფე ამაში ხელი არავის აქვს, ისე შე-
გვიწირავს და ჯანგვიახატებია და ამკ ყონდიდელ ლოლაბერიძისათვის
ამ რაგად ჩავვიბარებია..... დაიწერა ქეს აქეთ ათას შვიდას და
ათოთხმეტსა

1714 წ.

ამ წლის ახლო ხანებში უნდა იყოს მიცემული გრიგოლ კათალიკოზისადმი პირობის წიგნი ევდემონ ჭყონდიდელის მიერ. საბუთი, დაკული ბიკვინტის ქალაქებში № 31, დაწერილია თეთრ ქალაქზე ზომით 33X16 სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორიწერტილია.

ქ ნებითა და წყალობითა ღთისათა და ყოველთა მისთა წმიდათა თავსმდებობითა და შუამდგომლობითა, ესე საბოლოოდ გასათავებელი პირი და წიგნი მოგართვით თქვენ ჩრდილოსა და აფხაზეთისა კხს პატრონს გრიგოლს ჩვენ ჭყონდიდელმან ლოლაბერიძე 5 ქმან ევდემონ, ასრე და ამა პირსა ზედან რომ ბატონის დადიანის ბეჟანის სიტყვით და ბრანებით მიტრაპოლიტად კურთხევას შემოგებვეწეთ და მოგახსენეთ. სხვას ეამს ჭყონდიდელი მიტრაპოლიტად კურთხეულნი არ ყოფილან და მერმე სხვანი ებისკოპოსნი, რომელიცა მიტრაპოლიტად თქვენგან იკურთხნენ, მართებულად 10 ვერცა სათნო გეყუნენ და ვერც მცნება და სამსახური თქვენი მართებულად აღასრულნეს, ჩვენს წინანდელი ჭყონდიდელნი ძველთა და დიდთა კელმწიფეთაგან დიდად პატივცემულნი ყოფილან მონასტრითაც, სიმდიდრითაც და მამულითაც, მაგრამ მიტრაპოლიტად კურთხევა არ ჰქონიან. აწ რადგან ჯერ ღთის ბრძანებით და მერმე ბატონის დადიანის წყალობით ჩვენზედ მიტრაპოლიტობის კურთხევა მოღეთ, დღეს ამას იქეთ ვიყოთ თქვენთვის 15 კარგი და კარგის მდომი, სჯულიერისა და საღმრთოს საქმეზედ ბატონთან ხვეწნით და მოხსენებით თქვენს მოდგომას ვეცადოთ და სხვაზედ რისაც შემძლებელი ვიყოთ, სამართლიანის საქმით მოვიდგეთ და სადაც დავესწროთ ბიკვინტისა ღთისმშობლის ყმების მოხმარებასაც ვეცადოთ მართებულად საქმით. ამის გათავების თავსმდებად მოწამედ მოგვიცემია თავად ღთი და ყოველნი მისნი წმიდანი და თვითონ ბიკვინტისა ღთის მშობელი.

აქ ჟვარაა დასმული.

1714 წ.

ნაგლეჯი შეწირულების წიგნისა. დაკული ბიკვინტის საბუთებში № 31.

----(წყევს) . კაცთაგან არიან ამისი მოწამე ჯვარმტვირთ-
 ველი გიორგი, კანდელაკი ანანია, ჩვენის კარის მოხელენი სახლთ-
 უხუცესი ანდრია, მეღკინეთუხუცესი გოგოლაშვილი, ხახუტა [მუ-
 ქი]ფი, ზაქარია მემაონე, ხოსია მემგალობელი, მწიგნობარს ს --- ნს
 5 ქიქინაძეს დამაწერია და მოწაყეკა ვარ ამისი. დამამტვიც[ებელ]ი
 აკურთხოს წმინდანმან მლთისმშობელმან, მოამშლელი ამისი [წყეუ]ლ,
 კრულ და შეჩვენებულ იყოს. დაიწერა წიგნი და სიგელი ესე
 ქორონიკონს [ოთ]ხას და ორსა თვესა დღესა (sic მეტი არაა). ქ ამ
 წიგნშიდ რომ ეს ორ მოსახლენი სწერიან (მეტო არაა)

ამ საბუთზე დაკერებულა საბეგრო ნუსხის ნაკლეჯი, რომელიც
 1716--1730 წლის ახლო ხანს უნდა ეკუთვნოდეს.

10 --- [ტოქონა]შვილებს მართებს ღვინო კოკა შვიდი თორმე-
 ტიანი, ღო --- რი პური დარჩეული ნახევარი კოდი ორი შ ---
 ყველი, ყვერცხა ოცდა ათი, სანთელი ორი ჩარეკი და ყველიერის
 ძღვენი.

ქ. აგრევე მახარებელს კუპალაშვილს მართებს შვიდი თორმე-
 15 [ტანა] კოკა ღვინო, ღომი კოდი ერთი, პური ნახევარი კოდი დარ-
 ჩეული, ორი შამახური, ყველი, ოცდა ათი ყვერცხი. ორი ჩარეკი
 სანთელი, საშობაო და საყველიერო ძღ --- რე გავვირიგებია.

სხვა ხელათ: ჩვენ მეფეთ მეფეს პატრო[ნს ალექსან]დრეს ასრე.
 დაგვიმტვიცე --- ორა წიგნი იყო და ნიკოლოზ გენა. --- გედე
 20 ვან ერასთვისაგან და გაბრიელ ცაგერელ გენა[ალო]საგან და ჩვენც
 ესრედ დაგვიმტვიცებია.

1696 1715წ. ამ წლის ახლო ხანებში და საზოგადოდ მე-XVIII საუკ.
 დასაწყისში არის შედგენილი ხობის შესავალ გლეხების სან-
 თლის ბეგრის ნუსხა, დაწერილი ნუსხა ხუცურად თეთრს ქა-
 ლალდზე. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია.
 თავში დასმულია კათალიკოზის ბეჭედი წარწერით: მფე და
 მღღელთმთავარი აფხაზეთის კ'ზი გრიგოლ ქს ტპდ. ბეჭდის
 შუაში გამოხატულია ღვთისმშობელი ძით.

ქ. წყალობითა ღთისათა ხობის შესავალი და შეწირული სან-
 თელი.

- ხორგას თავს დასტურაია კუქუ და გაბრიელ ოთხი ლოლარა-
კი სანთელი.
- ილორისა შვიდ-ღები ოთხი ლოლარაიკი სანთელი.
- არცანდია გაგინა ოთხი ლოლარაიკი.
- 5 დასტურაია დათუ და მახუტუ ოთხი ლოლარაიკი.
ხაჩქილა ოთხი ლოლარაიკი.
მამაშისშვილები ოთხი ლოლარაიკი სანთელი.
ხოქოლაფა მიაშია ოთხი ლოლარაიკი სანთელი.
პაქუტრა მესხულაფა ოთხი ლოლარაიკი სანთელი.
- 10 გაღმა ხორგას თაბუნია ხოქოლაფას სეული პარტახი ძველთაგან
შეწირული ყოფილიყოდ (სიე) და ოთხი ლოლარაიკი სანთელი.
ბესია გიგიბერია და ორი მისი გლეხი ხუთი ლოლარაიკი სან-
თელი.
- ილანახუ ლეფონაფა ოთხი ლოლარაიკი სანთელი.
- 15 მისი ძმა ნიკოლა ოთხი ლოლარაიკი.
კიდევ მისი განაყოფი გიგანძალა ოთხი ლოლარაიკი.
ბერაია ბაბაკოჩი ხახუ და მისი ძმისწულები ოთხი ლოლარაიკი.
თომა ბერაია და მისი ძმები ბეგია ოთხი ლოლარაიკი.
კიდევ ბერია გურიკაფა და შოშიტა ოთხი ლოლარაიკი.
- 20 არცანდია ქომოკორდა მისი ძმისწული ოთხი ლოლარაიკი.
ჯაიანისსული კაცი ავშილაფა გონჯი ოთხი ლოლარაიკი.
ხობს ბაბაკოჩი ბიგვაფა ხუთი ლოლარაიკი.
ძლიკვადი ხამინჯია და თაიმაზი ხუთი ლოლარაიკი.
წულიანი თუთაშხია და გვაძაბრა ხუთი ლოლარაიკი.
- 25 დალუზია გოგელეი ხუთი ლოლარაიკი.
ხუტუ კოდუა და მოგელი ხუთი ლოლარაიკი.
სუბუქა მამაგული ბაბადიში და ბიძა მისი ხუთი ლოლარაიკი.
კიდევ ჯგებურია კუქუ ახალიკოჩი და მისი ძმები ხუთი ლო-
ლარაიკი სანთელი.
- 30 ელიშა ოსათარა დაკაფა; ხუთი ლოლარაიკი.
ბიას კოჩიორე სიქინაფა და მისი გლეხი იმანცალა დხადია ხუ-
თი ლოლარაიკი.
ბიგაფა ჯვებე და მისი ძმისწული ხუთი ლოლარაიკი.

სახარბედოს ეჯიბია ივანელა სამი ლოლარიკი სანთელი.

კიდევ მეორე ეჯიბია კკოლოფუა და ბაბალია სამი ლოლარი-
კი სანთელი

ხუცესი ხარბედა სამი ლოლარიკი სანთელი.

5 ნასხიდა შულღაი სამი ლოლარიკი.

ხორგას ჩემი შეწირული რომელიც იყო ის დამიწერია. ძვე-
ლადგან ეოვლიებს სდებია და როგორც სდებოდეს, ისე გარღიხ-
დოს. ამ ჩემს შეწირულს კაცებს ვისაც სანთელი ემართოს, მებადი-
ლეს კაცისათვის საკლავი შეგვიწევია და მელორე კაცისათვის უფ-
10 როსის აკლავი, არც ვასამყაფლო (sic) ეთხოვებოდეს არც ბატონისაგან
და არც მოხელისაგან და ხატის ბეგარა სანთელი რაჟდენათაც გვი-
ყოს, თან გაჰყვებოდეს მთლად.

ბეჭედი წარწერთ: აუხაზეთის კუზი გრიგოლ

ხეუელად: კოლზი

1716 წ.

გარიგების წიგნი. ნიკოლოზ გენათლისა, დაუკული
გელათის საბუთებში № 98, თეთრს ქაღალდზე ზომით
37X16 სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება
ორი წერტილი. საბუთი ფრიად დაზიანებულია.

... [ჩვენ] ... გენათელ[მა] ბატონმა ნიკოლოზ ვიგულეთ და
ვიგულსმოდგინეთ ასე --- ტიოსანს საყდარს სანთელი შეჰკლე-
15 ბოდა და ზოგი ო --- მთავნს საყდარსაც და ეკვდერსაც და სხვას
ეკვდე --- ელიც და გარიგებულობაც და ამ წმიდის მარინეს ს --- ათ
დედოფლის საფლავს სრულა აღარა ქონდა სან --- ჩემის სულის სა-
ოხად და ცოდვათა ჩემთა შესანდობელ --- ნიანიძის ბეგარა ხახუტასი,
ზაქარიასი და გოჩიასი --- ბაზი თეთრი და აწ ჩვენც ასრე გაგვირი-
20 გებია რომ --- ეხისაგან თითო შამახური სანთელი წმინდის მარინი
--- დედოფლის სასაფლაოს მიერთმეოდეს და ჩვენ მოგ --- იდენ და
თუ ღთნ ქვეყანას მოხედოს და მშვიდობა --- შამახურს სანთელს
ნამეტანი შეიქნას ის პატროსანს --- თმენდეს ჩვენ ასრე გაგვირიგე-
ბია.... --- ამისნი მოწმენი ჩვე --- გი. კიკინაძე ჯვარის მტვირთველი

მგელინეთ უხუც. -- მე მღრღღმონაზონს დავით ყოფილს დომენ-
ტის --- სხა ესე ქენსა ოთხას და ოთხსა

აქ დასმულაი ბეჭედი, რომლის წარწერა სანახევროდ არ სჩანს.

1720—1730 წ. შეწირულობის წიგნი როდამ დედოფლისა, რომელიც
ახლ. იყო ცოლი იმერთა მეფის გიორგი VI-სი, გელათის ტაძრის
საბუთთაგან, თეთრს ქალაღზე № 64. ნიშნად ყოველ სიტ-
ყვის შემდეგ სამი წერტილია. საბუთი ფრიად დაზიანებულია.

.... ესე.... საფიცარი წიგნი შეგიწყალეთ და გიბოძეთ - ჩვენ
დიდის ხელმწიფის ქართველის ბატონის ასულმან დედოფალთ დედო-
5 ფალმან პატრონმან როდამ შენ რობაქიძეს გოჩას და შენს შვილს
გიორგის და დათუნას და კიდე შენს ბიძაშვილს გიორგის, სხვათა
თქვენთა შვილთა და მომავალთა, ასრე და ამა პირსა ზედა რომ
დაგვეაჯენით.... ბეგარა აჰოგეკვეთეთ და ჩვენდა სადღეგრძელოთ
და ჩვენის სულის საოხათ ხახულის მღვთისმშობლასათვის შეგვიწი-
10 რაეხართ და ჩვენთვის დაგვიცს წირვა, ამაღლობას დღეს ცხვარს
დაგვიკლიდეთ, ხუცეს თამს გვიწირვინიებდეთ, ცოცხალს დღეგრძე-
ლობას შამოგვიტელიდეთ და (შეგდარს).... შენდობას შამოგვიტ-
ვლიდეთ, თითოს ჩაჩქს სანთელს ყოველს აღდგომა დღეს ხახუ-
ლისა მღთისმშობელს შესწირებდეთ და ჩვენის ცოდვილის სულის
15 საოხოთ თქვენც იმისთვის შეგვიწირაეხართ.... არას ამის მოწამე
ჯაფარიძე ლომკაცი, მიქაძე მამისთვალი, ბუაძე დათუნა, მიქაძე
დიაკონი, ჟუმბურიძე ოთარა. მე კარვიშვილს მდივანს დავითს და-
მიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი.

ხვეულათ: დედოფალი როდამ.

1715—1730 წ. ამ წლის ახლო ხანებში უნდა იყოს მიცემული გიორგი
თავდგირიძის ცოლის ბატონიშვილის ხვარაშხეს მიერ შეწი-
რულობის წიგნი, ბიჭვინტის საბუთთაგან № 13, თეთრს ქა-
ლაღზე დაწერილი, ზომით $4\frac{2}{3} \times 1\frac{1}{2}$ სასტიმ. ნიშნად
ყოველ სიტყვის შემდეგ სამი წერტილია.

შენ ცათა ჰობაძყო ბიჭვინტისა ლთისშობელო, შას ჭამსა
 ოდენ სულკურთხეული გიორგი თავდგირიძე მიიცვალა და მისის
 სულის საოხად ჩვენ ბატონისშვილმან ხვარამზემ ცვაფარვათა თქვენ-
 5 თა მონდობილმან და მსასოებელმან სიწმინდისა თქვენისამან და შე-
 ნ მოვედრებელმან ცოდვათა მისთა შენდობისანი ჩვენ მიერ მცირე
 ესე შესაწირავი შამოგწირეთ ერთი კვამლი კაცი ხორგას ბერია ბარ-
 დლაღეი და მისი ძმა დობეადი და შემოგვიწირავს ცოლშვილებითა,
 სახლკართა, მიწა მამულითა, სასაფლაოთა, ეკლესის კართა, ტყი-
 10 თა, წყლითა, ველითა, საყანეთა, სათევზითა, შესავალ გამოსავალითა,
 მისის უძებარსაძებრითა, შემოგვიწირავს ჩვენდა ამ სოფლის სასიბრთე-
 ლოდ, სადღეგრძელოდ და საყვარლისა ჩვენისა მიცვალებულისა
 გიორგი თავდგირიძის სულის საოხად....

1730 წ.

ალექსანდრე V-ის შეწირულობის წიგნი, გელათის ტაძ-
 რის საბუთთაგან № 89, დაწერილი ქალაღზე. საბუთი
 ფრად დაზიანებულია. ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის
 შემდეგ ორი წერტილი. გელათის საბუთებშივე დაცულია შე-
 წირულობის წიგნი ალექსანდრე V-სი იმავე მიზნით. ეს საბუ-
 თი, ხუცურად დაწერილი, № 135 ქალაღზე ზომით 120¹/₂
 X 33 სანტიმ., მიცემული უნდა იყოს უფრო გვიან. № 89
 სიგელის ტექსტის თავში ფრჩხილებით აღწუსებული წევსებუ-
 ლია № 135 სიგელიდან.

----4... წყალობითა ღვთისათა მეფეთმეფემან... მეფემან ალექ
 სანდრე ძემან მეფისა [გიორგისაზნ და დედოფლისა დედისა ქარ-
 15 ველთ მეფისა სპარსთა ენათაებრ შაჰნა ვაზ ხმობილის შვილისშვილი-
 სა და სახეოთანის მეფის გიორგის [ასულისა პატრონისა] როდამი-
 სამან მეფემ ალექსანდრემ, რ მეფობათა შინა ჩემთა ფრიადითა მოწ-
 ყალღეთა [პატივმცა მეუფემან და ვა შვილსა სასურველსა მამამან,
 ეგრეთ შეიყვარნა, რამეთუ პირველ ჩვენსა მეფენი] მამაპაპანი ჩემნი
 20 ღალატითა და ორგულობთა [თვისთა ყმათა და ქოლათა (sic) და-
 ემარცხებინათ და ადგილნი და სასახლენი და თავადნი და სიმაგრენი
 მისთვის დაეპირათ], კნინღა და მრავალი ეამიცა გამოსულიყო უმე-

- ყო და ქვეყანა ესე ჩვენი. [ხოლო ნებითა ღწისათა და წყალობითა დიდისა კისრისათა დაჯვედ სამეფოთა ზედან ჩემთა და ესრეთ აღმზი-
ყრა მეუფემან ჩემმან სიკბაბუკესა ჩემსა კელი, მტერთა ჩემთა საზარელ
მყო და საშინელ და დავიპყარ ლიხთ იმერეთისა სამეფო უნაკლუ-
5 ლოდ და მტერნი ჩემნი ვერცა თვინიერ სიმაგრეთასა იკადრებდეს
ცხოვრებად. ესრეთ განმძლიერა უფალმან ჩემმან, ხოლო მე არა
დავადგერ სჯულსა სამეუფოსა და მრავალთაებრ ბრალთა ჩემთ თვის
საქთურიანმა სოფელმა] წარმილო ჩემისა თვალისა ნათელი [მეულ
ლე ჩემი დადიანის ბეჟანის ასული დედოფალთ] დედოფალი მარიამ.
- 10 [მას ეამსა შეედვა ვაებაჲ სამეფოსა ჩემსა. ვინათგან დაუდგრომელ-
მან და წარმდინარემან სოფელმან ესრეთ განაგო, წარვიღე ცხედარი
სასურველისა ჩემისა მეფეთა სსაფლაოსა გელათს. ხოლო საძვალე-
ნი მეფეთანი აღვისილიყუნეს მრავლათა შეწირულებითა შინაგან
ეგუტრისი და ერთ გლეხითა და სოფლებითა გაწყობითა არა რაი
- 15 აკლდათ, ამისთვის ცალკედ ვინებეთ მიღება მიცვალეზულისა ჩემი-
სა, რამეთუ მენება საყვარელისა ჩემისა ეგუტრის გაპატიოსნება
რაოდენ ძალ მედვა. იყვნეს მუნ გელათისა კერძო მარჯუენით ეკუ-
ტერი დავიწყებული, ეამთა ვითარებისაგან არა ვინ უწყოდა თუ
ვისი საძვალე ყოფილიყო ანუ სახელსა ზედა წმიდისა შენება საყდრი-
- 20 სა. კელ ვყავთ გაშენებად და შემკობად მისა, წილი წლით ვიგდეთ
სახელსა ზედან ღწისსა და წთა მისთა ზედა თუ რისა არს და აღ-
მოვდა სახელი სიშენისა მოსახელესა ანდრია პირველ გამოჩრეული-
სა და ფრიად მთნდა ესე და] მოვიმოწმეთ აფხაზეთისა კზა გრიგოლი
და სხვანი მიტროპოლიტნი და ეპისკოპოსნი და აღვაგვინე საკურ-
- 25 თხვევლი სახელსა ზედა ანდრია მოციქულისათა დაყარე'ითა კელ-
თა მათათა[თა?] და მუნ [მივიღეთ] დედოფალი კურთხეული მეულ
ლე ჩემი საუკუნოდ მოსახსენებელად.
- ქ. შევწირეთ შინაგან საყდარსა და ადგილი და ყმანი განსას-
ვენებელად მისა და ვიდრემდის მ[რა]ვალსა ლმობიერსა ამას ცხოვ-
- 30 რებასა ვიყო წარსამართებლად და განსაძლიერებელად ჩემდ წელ-
თა და ეამთა შინა ჩემთა, რათა არა მივეცე კელთა მტერთა ჩემ-
თასა....

ქ. წმიდასა საკურთხეველსა ზედან შეგვიწირავს ბარძიმი კარგად მოყვანილი ჩარხითა შექმნილი.

ქ. ორი მის შესაკადრი სიწმიდისა და სეთისკვრისა ფეშხუმი.

ქ: კიდევ კამარა, კოვზი, ლახვარი და ტაყუკი.

5 ქ: კიდევ კარგად ხალასად ნაკერი სირმითა დაფარნები და მისი პერექლები.

ქ: კიდევ სამღთოს ტრაპეზსა ზედან სასვენებელი კარგად მოქედილი რუსულგბ პათიოსანი ოთხთავი.

10 ქ: კიდევ ჯვარი ცხოველსყოფელი კარგად ნაქმარი მინანქრით და შემკობილობით.

ქ: კიდევ ჯვარი ბერძნული კარგად მოქილი სადაფქრისა.

ქ: კიდევ საცეცხლურა ვერცხლისა კელმწიდათ (sic) მოქედლი პათიოსანი.

15 ქ: კიდევ სახარება სტამბისა ვერცხლით გაწყობილი და სამოციქულო.

ქ: კიდევ მარხვანი უნაკლულო პარაკლიტონი და დავითი და ხატები კარგად დახატული.

ქ: ხატი რუსული ქარხნისა ანდრია მოციქულისა.

20 ქ: ვარდოსანიძე ლეკვიას მართებს ორი შამახური სანთელი და ნახევარ მარჩილას საკმეველი ყოველ წლივ.

ქ: აზნაურშვილი ციმაკურიძე შეგვიწირავს სულის (sic), ყოველ წელიწადს თითოს ეპისკოპოსის წინამძღვარს გვიწირინებდეს, ცხვარს დაგვიკლევდეს მოსახსენებლ[ად].

25 ქ: გაბრიელა კირაეზაშვილს მართებს ოთხის მარჩილის სანთელი და ორის მარჩილის საკმეველი ყოველწლივ, სხვა არაა.

30 ქ: მართებს მაჩალაძეს ოცი მენახევრე ღვინო, ერთის მარჩილის სანთელი, ერთი ურემი ღოში, ერთი ქათამი. კიდევ სამოურაოთ აძეს ერთი რუბი, ამისგან ერთი მენახევრე ღვინო კელოსნისა არის, ორი ფოხალი ღოში, ერთი კოკა ღვინო, რუბის საკმეველი დაგვიც, ღოში და ღვინო წინამძღვარს.

ქ: ნათუაძეს მართებს ოცდარვა მენახევრე ღვინო, ათი შაურის სანთელი, ერთი ურემი ღოში, სამი ქათამი, ღვინისაგან ერთი

კოკა კელოსნისა არის. სამოურაო ერთი კოკა ღვინო, ერთი რუბი თეთრი და საკმეველი დაგვიც, ორი ფოხალი ღომი. ესეები ღომი და ღვინო წინამძღვარს.

7 ქ: ზურდაძეს მართებს ოცი კოკა ღვინო, ათი შაურის სანთელი, ერთი ურემი ღომი, ორი ქათამი, სამოურაო ერთი რუბი და ამისი საკმეველი დაგვიც, ორი ფოხალი ღომი. სხვა ესენი წინამძღვარს, ერთი კოკა კელასანსა (სიც).

10 ქ: კოლუაშვილს მართებს ოცი მენახევრე ღვინო, ერთი მარჩილის სანთელი, ერთი ურემი ღომი, ოთხი ქათამი, ერთი რუბის საკმეველი, ერთი კოკა ღვინო კელოსნისა არის.

ქ: აღამაძეს მართებს ოცდაათი მენახევრე ღვინო, ერთი მარჩილის სანთელი, ერთი ქათამი და სამი ქათამი სამოურაო და ესენი წინამძღვარს, ერთი კოკა კელოსნისა არის.

15 ქ: ამკვერიძეს მართებს ოცი მენახევრე ღვინო ყოველს წელიწადს. ერთი კელოსნისა არის. კიდევ მესამე წელიწადს ხადილი, ორი მარჩილი თეთრი. ამსთვის დაგვიც ორი მარჩილის სანთილი, მესამეს წელიწადს ცხრა მენახევრე ღვინო, ორი ქათამი, შინ თუ დახარჯა, ღომიც ამისი არის, თუ არა და, ღომს არ მისცემ[ს].

20 ქ: დათიას მართებს ცხრა რვიანი ღვინო, ორი რუბის სანთელი, ერთი ურემი ღომი სამოურაოთ, ერთი რუბი თეთრი და საკმეველი დაგვიც და ერთი კოკა ღვინო.

25 ქ: ჩიტინს ხუცესაძეს ათი შაურის სანთელი, ოცი მენახევრე ღვინო, ერთი ურემი ღომი, ერთი რუბის საკმეველი, ორი ქათამი, ორი ფოხალი ღომი, ერთი კოკა ღვინო, სხვა სანთელი ხახულისა ღვთისმშობლის წინ მიიტანოს და სხვა ბეგარა და სამსახური წინამძღვარს.

ქ: ლიჩელს გიორგის მართებს ოცი მენახევრე ღვინო, ერთი ურემი ღომი, ათი შაურის სანთელი.

30 ქ: ზაზამას და დადუჩაკას მართებთ ოცი მენახევრე ღვინო, ურემული ღომი, ათი შაურის სანთელი.

ქ: ქუტირს კცია თევდორაძეს ოცი მენახევრე ღვინო, ერთი

მარჩილის სანთელი, [სამი] საბაზიარო ქათამი, ერთი საშობაო ქათამი. ესენი შეგვიწირავს საოხად სულისა ჩემის წმინდის ეგვიტრისა ანდრიას მოციქულისა.

- ქ: აწ დავადგინეთ და განვაჩინენით ეკვდერსა ჩვენსა ზედან
5 წინამძღვარნი, რათა გამოირჩეოდნენ მუნ დასაყენებელი ბერი არათუ ქრთამითა ვინმე იკადროს უწესობა ანუ დიდის კაციაშვილობითა ანუ გაენათელმა მისთვის დაიპყრას.... არარა სამსახური და ვალდებულობა დაგვიდვია გენათლისა ჩვენის ეგვიტრის წინამძღვრისთვის არცა შინაგან საყდრისა და არც გარეთ აღგილსა და სოფლშიდნ
10 სრულიად განგვითავისუფლებია თვინიერ მორჩილებისა გენათელ მიტრაპოლიტისა :ა სჯულიერად განწესებისა რასამე.

- ქ: ზა უდ დიდებულო დედოფალო. .. მე... მეფე ალექსანდრე მოგართვამ და შემოგწირავ, ძველთაგანვე დავიწყებულსა ეგვიტრს ვამკობ და ვაშენებ ზემოწერილითა ამით შემოსაწირავითა.
15 შეიწირე მცირედი ესე შესაწირავი დედოფალო ... ქრატეს აქეთ ჩლო ქკს --- ევლითა კარისა ჩვენისა მღივანმწიგნობრისთა...

სვეუღად: მეფე ალექსანდრე ვამტიციებ ნებითა ღვთისათა

ქ: იქმნა შეწირულის ბეგრის ჯამი

ქ: ექვსი ლიტრა სანთელი

- 20 ქ: ასოცი კოკა ღვინო

ქ: სამმარჩილ ნახევრის საკმეველი

ქ: შვიდი ურემი ღომი

ქ: ორი კოდი გაცეხვილი ღომი

ქ: ოცდა ორი ქათამი

- 25 აწშიაზე ტექტის სეჯით. ქ: ამას გარეთ შეგვიწირავს ერთი ხულის ქირა თვს თავზედ თითოს ქირას მარჩილს წინამძღვარი აიღებდეს, ჩვენი მოხელენი მისცემდეს. რომელიც ენებოს, თუ უნდა ისე მიჩინონ ხულა და სანთელი აკლდეს თუ საკმეველი, მაზედ მოიხმარებდეს.

სვეუღად: ალექსანდრე.

- 30 განზე მინაწერები: | ქ: გიორგიტა ნუცუბიძე ბატონის მეფის სოლომონის ბრძანებით გელათს წმინდის მოციქულის ანდრიას ეგვიტრს შეეწირა და ჩვენ მისმა წინამძღვარმა ნიკოლოზ ბატონის

მეფის სოლომონის ბრძანებით პატიქეთ უშვილო კაცის სეულოზა-
ზედ დაეასახლეთ და იმ ადგილს სრული ბეგარა ემართა, მაგრამ
რადგან აჰ გიორგიტამ თავისი ნებით მოიწია ამ ეკლესიისათვის,
ჩვენც შევიბრალეთ და ყოველისფერს ბეგარაშიდი (sic) ორს ჩარექს
ნ სანთელს დავსჯერდით...

II კ. ჩვენ იმერთა მეფემან მეფეთამან ძემან არჩილისამან [სო-
ლო]მონ დავითიანმან შევსწირე გელათის წმიდა ანდრია მოციქულის
ეკლერს პაპის ჩემის მეფის ალექსანდრეს სასაფლ- - - - დუფლის მა-
რიამისაგან დახსნილი ბიჭი გიორგიტა ნუტუბიძე... (დავასახლეთო
10 პატიქეთს უშვილოთ კარდაშენებულ აკვერძის ადგილზედ, სამსახური ამ
ადგილისა წინამძღვარს არ მოემადოსო)... ჩლუგ.

ბეჭედი ასომთავრული წარწერით: მეფე იმერთა სოლომონ

III კ: მინდიაშვილი რომ შევსწირეთ, მისი ხორცის ბეგარა
სამთლის ფასათ მიერთმეოდეს და სხვა სამსახური ხატისა და წინამ-
15 ძღურისათვის იყოს.

IV კ ს'დ იმერთა დედოფალმან მარიამ შევსწირე (ანდრია მოცი-
ქელის ეგვტერს) ქუთაის ორი ხულის მიწის ქირა წელიწადშიდ
ოროლი ფლური სანთლისა და საკმევლის ფასად....

ბეჭედი ასომთავრული წარწერით: დ'ფლი მარიამ

20 V კ ჩვენ ბატონმან დედუფალმან წულუკიძის ასულმან გულ-
ქან შემოგწირეთ შენ წმიდის ანდრია მოციქულის ეკლესიას ერთი
ხულის ქირა, ჩვენი მოხელეები თვის თავზე თითოს მარჩილს წი-
ნამძღვარს მიაართმევდეს სამთლისა და საკმევლის ფასად... ხელითა
სიმონ ავალიანისათა.

25 ბეჭედი წარწერით: წულუკიძის ასული დფლი გულქან

VI კ. ჩვენ. დვითე. გვირგვინოსანი ძე. სულ კურთხეულის
მეფის მის (sic) მეფე სოლომონ ვამტკეებ სიგელსა ამას.

ქ ერთი გლეხი გაბრიქიძე ხახუტა და მისი სახლი გამდლისეუ-
ლი შესწირა სულ კურთხეულმა მამა ჩვენმა.

30 კ. ერთი გლეხი ჩვენის ძმის ნა- - -სულის საოხად მი- - - -ნუ-
ლა, შეწირა ა- - -თხუცესი ჯაფარიძე- - - - [და]ვით მდივანს დამიწე
- - მოწამეცა ვარ, დაიწერა ქორონიკონს ჩონგ.

ბეჭედი.

VII ქ: კანდელაკის შვილი: გალობელი: ნს მახვილით: აღეს-
 რულა და: ვაეი: არ: დარჩა: ძველნი: მატინენი: გაესინჯეთ: და:
 საქარაველოში წესი: ყოფილიყო: უშვილოთ: ამოვარდნილის: კა-
 ცის: მამული: თვის: პეპატრონის არისო: რადგან: ის: ზემოხსენე-
 5 ბული: საყდროვანი: იყო: ჩვენდა: სახასოდ: საერის კაცოდ: არ: იქ-
 ნებოდა: და: ისევე: ჩვენს: საქვალეს: წმინდის: ანდრია: მოციქულის
 ეკვლისათვის: შეგიწირავს: ეს გლებები... ქ: გოდოვანს: გიორგი:
 ქარბაძე: მანდია შვილი: მოჯალაბაძე: დადუნას შვილი: მამა შვილი:
 ნაბოსლევს: ორი: გლები: ქათამაძე და: ხეჯაძე: ტყირბულს: ქას-
 10 რა შვილი: ორი კომლი: ქვემო ქვიტირს: იამანიძენი: მამუკა: და:
 მისი: განაყოფი: დაიწერა სიგელი ესე ქს ქრისტეს აქეთ: ჩლმთ
 მისის: კა:.

ხვეულად: მეფე ალექსანდრე

კიდევ ერთი მოკლე მინაწერი, რომელიც აგრეთვე მეფის ალექსან-
 დრესი ყოფილა (დაჩვენდა ხვეული ხელისმოწერა), ფრიად დაზიანე-
 ბულია.

1781 წ.

შეწირულობის წიგნი გელათის წმ. გიორგის წინამძ-
 ლერის გაბრიელის, ბიკვინტის საბუთთგან № 38, თეთრს
 ქალაღზე. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია.
 თავში დასმულია საკათალიკოზო ბეჭედი წარწერით: მეფე
 და მღვდელთმთერი: აფხაზეთის კჳი გრიგოლ ქს ტად. ბეჭ-
 დის შუაში დახატულია ღვთისმშობელი ძით.

ქ ეპა შენ იაკობის კბეო, დავითის ვარდო, რომლისა სურნე-
 ლებით ფშე ს ქვეყანა, ქე აბინთა უარესო და სერაბინთა უწმიდე-
 15 სო, ბრწყინვალეზაო ანგელოზთაო, პირველ საუკუნეთა დედად
 ღთისა გამორჩეულო, ადამის ცთომისა დამხსნებლო (sic), ჩვენ დაცე-
 მულისა აღმართებაო, დედაო ემმანოელისაო, მშობელო სიტყვი-
 საო, შუამდგომელო ღთისა და კაცთაო, ანგელოზთა და კაცთა
 ერთსამწყსო მყოფელო, ყდ წმიდაო დედოფალო ბიკვანტისა ღთის
 20 მშობელო, შენგან გამორჩეულისა და შენის ნება ჯერჩინებითა

- ქმნით კჳქმნილის ჴენის პირმეყტველოს ცხოვარის კეთილბოროტის განრჩევიტ მწესელოს კზის ბატონის გრიგოლის წინამძღვარმა გელათს წმიდის გიორგის ჴედა მდგომელმა გაბრიელ თათრითგან დავიხსენი მოსახლე კაცი გ^ი ხანთაძე და ჴენთვის შემომიწირავს, პა
- 5 ტიოსანო ცათა უმაღლესო ბიკვენტისა ლთისმშობელო და ჴენი მონასტრის გელათის წმიდის გიორგისათვის შემომიწირავს გ^ი ხანთაძე ცოლშვილითა, სახლკარითა, ქურმამულითა, რისაც მქონებელი არის, მისი ყოვლისფერით შემომიწირავს. შეიწირე ყ^დ წმიდაო ლთისმშობელო, ვითარცა ძემან ჴენმან ორნი მწველილნი ქვრისანი. რამანც ძემან კაცისამან ამის შლად და გამოწირვად კელჳყოს, ან ენა შესძრას, ისიმც მოიშლება შჯულისა ქრისტიანობისაგან, ძველის და ახლის სჯულის წყევვა მაზედამც აღესრულება. მომშლელი ამისი მოშალოს და დამამტიცებელი ამისი აკურთხოს ლ^თნ. დაიწერა წიგნი ესე ქრისტეს აქეთ ჩლოა კზობასა ბატონი კ^ზი
- 15 გრიგოლ ლორთქიფანიძისასა, მეფობასა პატრონის აღექსანდრესსა. ბეჭედი წარწერით: მონა ლთისა აფხაზეთის კ^ზი გრიგოლ

1731 წ.

ნიშნის მოცემის წიგნი ანიკა ჩიჯავაძისა, ბიკვენტის საბუთთაგან № 43, თეთრს ქალღღებ ზომით 60×21³/₄ სანტიმ.. საბუთი დაწერილია ნუსხა ხუტურით.

- (გრძელ წინასიტყვაობის შემდეგ)... და აწ ჩნ ჩინებულისა თედის ჩიჯავაძის ლომკვის თ^ა მეცხდრემან ამაშიძის ასლმნ ანიკამ და ჩმა შვლებმა გიძ, ვახუშტიმ და ილარიონ ეს სფიცრის წიგნი მოგართვთ ცთა მობაძავსა ბიკვენტისა ემბაზისა კზს ლორთქიფანიძეს
- 20 ბტნს გრიგოლს ამა პირსა ჴ^ა, ჩნს სხლს თქნის ტბტის ნიშანი ემრთა, მოგვადექით და გვთხოვეთ. ე^თა ვრებისგნ ჩ^{ნი} სხლი დამცირებლ იყო, ვერც თქნი სყარის და თქნი გ^სჯის და ვერც ჩნი სკდრისი ნიშნის მორთმევა შევიძელით. მგიერდ მოგართვთ ჩნი კარის წინამძღარი ჩნი წყლობა სრჩოთ და მისი მონღეწით მკრიოზ,
- 2) მისი ძმა გიოგბუცესი, რისიც მქონებელ იყოს, კციოთ, დედკციოთ, სხლითკრით, ქრმრნით, ტყით, წყლით, სყნით, მმლით, წისქვლით,

უძებრით, სძებრით, რისიც მქონებელი იყოს, თქნი წის ბიქვნისა (sic) ღწის მშობლისათვის შემოგვწირავს ამისდა გასათავებლად მოგვკრთმეფია... კაცთაგან სლა ერთობით თქნი წახანი კრებლნი არქმ ნღრიტნი, მღღმწზონი, მღღლნი და დიკნი. ჩნი სახლის აზნაუ-
5 რისშვლი პაპუნს შვლი ქველი ლორთქიფნიძე და მისი ძმა სუმნ, სხხ-
ნი სლა ერთობით აზნაურნი და მსხურნი. დამამტკიცებელნი ამის-
ნი აკურთხენს ღწნი. მომშლელნი ამისნი შეჩვენებლმც იქმნების
თქნგნ და თქნი ხტასგნ. დაიწერა ქორნიკნსა უით.

ორი ჯგარი.

1720—1730 წ. შეწირულობის წიგნი შოშიტა რაქის ერისთავისა, გელათის საბუთთაგან № 66. დაწერილია თეთრს ქალაღღვე იმავე ხელით, როგორც ზემოდ (გვ. 118) დაბეჭდილი საბუთი როდამ დედოფლისა. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ სამი წერტილია. საბუთი დაზიანებულია.

[ჩვენ] ... ერისთავმან ბატონ[ნმა შო]შიტა და თანამეცხედრე-
10 მან ჩვენმან ბატონისშვილმან პატრონმან მარიამ და ქემან ჩვეწმან
გრიკოლ და ვახტანგ და ძმამან ჩექმან გაენათელმან ბატონმან გე
ღეონ ვიგულსმოდგინეთ და შამო --- შესაწირავია ასე რომ უამთა
ვითარებისაგან და უბატონობისაგან ჩხარის საწინამძღკრო საყდ[არი
და]იკარგა და საერისკაცოდ გამხდარიყო და ახლა ჩვენგან ჩვენდა
15 ხელად ჩამოვარდა. ჩვენ შეეკარით და უმადელი პირველადაც შეწი-
რული ყოფლი ყოფილიყო (sic) და ჩვენც თქვენთვის შემოგვიწირავს
(სახულისა და გენათის დეთისმშობელთ) ჩვენდა წარსამართებლად და
ჩვენის ცოდვილის სულის საიხად, ძეთა და ასულთა ჩვენთა აღ-
საზრდელად... (წვევა)

შემდეგ მიწერილია: ქ სახეს (?) საწინამძღვრო მაგრაქ (?) მო-
სამსახურე ყოფილა.

ბეჭედი წარწერილი: მოსაკი და მონა ღრისა საკეთმპყრობელი
გენათისა გენათელი გედღონ.

1700—1731 წ. შეწირულობის წიგნი შოშიტა რაჭის ერისთავისა, ბიჭვინტის საბუთთაგან № 50 წითლად შეღებილ ქაღალდზე ზომით 45×30 $\frac{1}{2}$ სანტიმ. ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი, იშვიათად ერთი წერტილი.

ჩვენ ერისთავებან ბატონებან შოშიტებან და პატრონის შვილებან ბატონებან ბაგრატ მეფისა ასულებან მარიამ და ძეებმან პირმშოთა ჩვენთა ვინებეთ და ვიგულსმოდგინეთ მცირისა ამის შესაწირავისა მოხსენებად და შემოწირვად შენდა, ამა პირსა ზედან

8 რომ იაშვილი მამუკა და მისი შვილი დაიციენ (sic) და მამული მათი უმკვიდროდ დარჩა ჩვენდა კელად. მერმე თქვენი (sic) კწი პატრონი გრიგოლ ბიძა ჩვენი აქ რაქას მობრძანდათ და ჩვენის ცოდვილის სულის საოხად და სახსრად საცხოვრებელად და ამა სოფელს წარსამართებლად და სადღეგრძელოდ შემოგწირეთ ბარისთავს სა-

10 სახლე ქიბო მისის მოჯალბებიანად, ტყათა, წყლითა, მისი მიწა ალაგვიანად. ამას გარეთ სულაძე ხუცესი მისის ცოლშვილებიანად, სახლკარი -ა, სასაფლაოთა, საწისკვილო მიწა ალაგვიანად. კიდე ნახხიდა ბუხრასშვილი მისის სახლკარიანად, მიწა ალაგვიანად, სასაფლაოთა, საწისკვილოიანად. კიდე მისი განაყოფი ოთინიკი ბუხრასშვილი

15 და მისი ძმა კაციტი დათუკი მათის ცოლშვილებიანად, სახლკარიანად, მიწა ალაგვიანად, სასაფლაოთა, საწისკვილოიანად. შეიწირე დედოფალო ღთისმშობელო მარადის ქალწულო მარიამ, შესაწირავი ესე და შენგან და ძისა შენისა მიერ ზეკარდამო გამოარჩეულისა ჩრდილოსა და აფხაზეთის სრულიად საქრისტიანოს მაკურთხევე-

20 ლისა დიდისა მამადმთავრისა უფლისა ბიძისა ჩვენისა კწის პატრონის გრიგოლისთვის საყმოდ და სასამსახუროდ მიგვირთმეგია და ყოველსა შინა მოქცევასა წელიწადისასა მისის კრებულით პატრონი კწი ჩვენთვის თვითოს ეამს სწირევედეს და შემდგომად მისსა სხვა წიკა სანატრელნი კწნი ჩვენის ცოდვილის სულისათვის წელიწად-

25 შიდ თვითოს ეამის წირვასა აღასრულებდენ. ეს ასრე დაამტკიცონ
....(წვევა)

ბეჭდები შოშიტას და მარიამისა.

1730—1731 წ. გრიგოლ კათალიკოსის შეწირულობის წიგნი, დაცული ბიჭვინტის საბუთებში № 22.

უფალო იესო ქრისტე ღთო ჩვენო, მაცხოვარო ტყვირისაო, ჩვენ მცველობისა და მფარველობისა თქვენისა შევერდომით თაყვანისმცემელი ჩრდილოსა და აფხაზეთისა კზი გრაგოლ შემოგწირავ მცირედსა ამას შესაწირავსა შენ და მშო²ელსა შენსა დედოფალსა 5 ბიჭვინტისა ღთისმშობელსა მარადის ქალწულსა მარიამს, ასე და ამგვარად. ოდეს მეუღლე მეფისა მოცვალა და ადგილი ესე მშობელსა შენსა მიერთვა, ერთი კვამლი კაცი ამ ადგილის დაკარგულიყო და ვიპოვეთ და ვევედრეთ მეფეს, ამოიყვანა და შესაწირავათ და მისართმევათ თქვენდა გვიბოძა. ახლა ჩვენ დაეასახლეთ თქვენ- 10 თვის სასამსახუროთ და შესაწირავათ სანთელი დავადევით. შემოგვიწირავს თქვენთვის, მაცხოვარო ცხორებისა ზომნიკებელო, დუხუჩავა იოვანე და ორი მისი ძმები ხახუ და ოთიეი ცხორებისა მის დაუსრულებელისა ჩემდა მიმთხვევად და ღირს ყოფად სასუფეველსა ცათასა, ხოლო მეფესა ალექსანდრეს ძლიერებისა და წყალობის 15 მინიკებად და ამალღებად რქათა მეფობისა მისისათა და წარსამართებელად ცხორებისა საოკუნოსა ...დაიწერა სიგელი ესე კელითა ჩემ ცოდვილსა ბერისა კზის არქ-დიაკონ მგალობელ მწიგნობარ ერისთვის შვილს ეფთვიმისათა

ბეჭედი ასომთ. წარწერით: მფე და და მღღლთმთავარი აფხაზეთის კზი გრიგოლ ქქს ტპდ

20 განზე: ქ ეპა შენ მშობელო უფლისა ჩვენისა იესოს ქრისტესო ღმთისმშობელო, საყდარისაო ხაბისასა (sic) განსვენებულო, ჩუნ ძისა შენისა მიერ კზ პატრიარქმან ბესარიონ შემოგწირეთ ჯაიანის მერაბისშვილი ივანე და სვიმონ, პირველ დადიანმა ოტიამ შესწირა და ჩვენ შოგცა (sic) და ჩვენ თქვენდა შემოგვიწირავს ის ორი 25 ძმა და მისი კაცები შაქარი ქაქის სახლი და მაჯინე და კორტავას სახლი მათის ყოველისფერით, გეგადა ხურცილავა ერთი პარტახი ნაგეგენაუ ტყით, წყლით და მიწამაშულით, საყანით, სახოხბით....

ბეჭედი ბესარიონ კათალიკოსისა.

1733 წ.

ალექსანდრე V-ის მიერ მიცემული წიგნი. გელათის საბუთთაგან № 90, თეთრს ქალაღზე ზომით მე $30^{1/2} \times 22^{1/3}$ სანტიმ. საბუთს თავი აკლია. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება თითო წერტილი.

--ესე... მტკიცე და მოუშლელი საფიცრის წიგნი დაგიწერინეთ და გიბოძეთ შენ ჩვენს ერთგულს და მლოცველს ღირსსა და წმიდად მსახურსა ღთისასა ბერს კოპალიანს წინამძღვარს გრიგოლს, ასე რომენ გვენათს პაპის და მამა ბიძათ ჩვენთა სასაფლაო

5 ეკვდარი არის და იმისი წინამძღვრობა და საწინამძღვრო მამული და შეწირულობა ჟამთა ცვალებასი მოშლილიყო, აღარც წინამძღვარი იჯდა და აღარცარა მამული ქონდა, ყვალა (sic) ავს ღროსაგან მოშლოდა. აწ ჩვენ... დაგაყენეთ პაპისა და მამის ჩვენის სასაფლაოზედ და ... პატივსა წინამძღვრობისასა აღგიყვანეთ, მოკითხული ვქენით

10 და რომელიც ძველად შეწირულობა მამული და გლეხნი ყოლებოდა ან პარტახი იყო სადმე და ან შენი, ნასყიდი თუ უსყიდი, ყვალა მოვათვალეთ და გიბოძეთ. ამასთან ასე გავათარხნეთ ეს შენი საწინამძღვრო მამული, რომენ (sic). არაფერი საჩვენო სათხოვარი არც ძველად სდებოდათ და არც ჩვენგნით ეთხოვბოდესთ. თი-

15 თო კოკა ღვინო სდებოდათ, ისიც გვიპატიებია და არარა სხვა საჩვენო ბაგი, სათემო სათხოვარი არას ნივთისაგან არა ეთხოვბოდესთ რა, არცარა საფათრო ხარჯი და სამასპინძლო და გამოსაღები, არა ღიდი და არა მცირე, ვერც მდგმური ჩაუდგესთ. ასე გვითარხნებია..... დაიწერა ნიშანი ესე ინდიკტიონსა მეფობისა

20 სა ჩვენისასა (აქ ცარაიუდი ადგილია დატოვებული) თვესა ივნისსა იხ ქკს უკა.

ხეუჯად: მეფე ალექსანდრე ვამტკიცებ ნებითა ღვთისაათა ბეჭედი, რომელიც უნდა იუოს ალექსანდრე მეფისა, გაურჩეველი წარწერით.

მეორე ბეჭედი წარწერით: ქ. სძლად მომიწოდა პალატმან სახ. ღმან სოლომონ ბრძნისამან.

(ასომთავ.) დფლი თამარ

განზე შინაწერები: I -- ტონისშვილი: მამუკა. ამ. ბატონის. ჩვენის. ბძანებას: ვემოწმებით. მტკიცე. იყოს:

II ბატონის შვილი: გიორგი. ბატონის. ჩვენის ბძანებას. ვე-
მოწმებით. მტკიცე იყოს:

III - - უცესი. იაშვილი. ბააკა. ბატონის. ჩვენის. ბრძანებისა.
მორჩილი ვართ

5 IV ქ: სახლთუხუცესი, ჯაფარიძე. ლომკაცი. ჩვენის ხელმწი-
ფის ბძანების. მორჩილი ვართ:

V ქ: მდივანი. გურგენ... მორჩილნი ვართ:

VI ქ: მელვინეთუხუცესი. ფხეიძე. ხოსია... მორჩილნი. ვართ:

VII ქ: ჩვენ. ბატონი. გენათელი. გედეონ: ამ. ბატონის ჩვე-

10 ნის. ბძანებას: უმტკიცებთ

1733 წ.

გუჯარი გრიგოლ კათალიკოსისა ბიკვიტის საბუთთაგან
№ 17, დაწერილია გრძელ გრაგნილად ზომით 872 $\frac{1}{2}$ X 221 $\frac{1}{2}$
სანტიმ. ნუსხა ხუცურით. ტექსტი მე-140 გვერდიდან 1
სტრიქ. იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაკულ
პირის მიხედვით, რომელიც თავის პირველ ნახევარში საკ-
მაოდ სწორად არის გადმოწერილი. შუად აწყობილი დედან-
ში წითურადაა.

შუა ახო მთვრული ზეით სტრიქნს ბოლოდ აქვს და
ქვედს თავად ერთად ნუ წიკითხვთ, ჯერეთ ზეითი, მერმე ბო-
ლოს რათა თენი იტყუნ. ნკზ რსთლი ვმუსიკობ

(აქ არშაზე სათაურად სწერია: ქება ღსა ოთხი მხლი) ნეტარ

- 15 არს ქცი იგი რლსა არა რა ჰრწმუნეს უფროს ღისა სხუ, იგი არს
სძიებლ უმტეს ყლისა, რისა მდლი სმრდისდ ვსვ, კეთლ არს აღ-
სრბა ოისა რი ყთა მეფე და უფლი არს. ორღწოთა კმა ტკბილითა
და ქნათა სითთა უძნბს დვი (აქ არშაზე: ქება კოზისა) ლოცვა, ვა
ანნსა, ამისაცა ისმინა ოწ ამისთსცა ყთავე ანგლზბრ უერკოეებს და
- 20 იქნა კოზ და ნთობს ყოთა, ვა მზ ორკელ გნპყრბილ მუკლთ მღგო-
მი ცრემლოის უმწუცე ზეცისა რლნი უფის მგობრად და წდა არს
ვა ოქროპრ რწყეს სხელითა ამერთა და არს მცირების ხვავ, უფის
აფხზნი სწვრთელდ, რმსდ ჩრდილოსათს არ მშრომ სხლით გრგლ,

რლის მტყლიცა მსგვსდ მისსა ვთქვეუ. თ'ვს იწოდს პტრიაქ, გრნა სიწმდით უმოყვეს ბასილის ვ'ა ნკზ, ამასცა აქვეს მწყლობა, რ'ი ყითრა არს მსგვესი მისი. ესე არს ლომბრ სრლობით, გაღბისა ხმცნარებით, მუსიკ ლოცვ მისი მომევიცინ ო'ნ. რ'ამე რუსთომან მო-
5 ვილო. ინება ესე გუჯარი ჩგნ ცეირედ (?) რ'ი იამბიკოსა ამს ვმუსკობ

დაწყება ღუთისა სიტყვისა, რომელი ძალმა ღუთისამან სრულყო და ბრძანებული ესე აღვასრულე შემკობად წმიდათა ღუთისათა და ქებად ღუთისა ერთახებისა, რ'ი პირითა ურმათა
10 ჩვილთათა დაამტკიცებს ყოველსა ქებასა. ამისთვის მეცა აღვასრულე ბრძანება ყოველისა ჩრდილოეთისა მაკურთხეველისა კათალიკოზისა უფლსა გრიგოლისა და აღვწერე იადგარი ესე მამულისა და შემწირველობისა, რომელსაცა მკითხველთა გასმენს, მოგახსენებს დაწყება, სიტყვიერობისა და შეთხზვა რიტორე-
15 ბისა და შეწყობა მეტყველობისა ამის წიგნისა განწმენდილთა, ხოლო საუწყონი და ღირსებით მცხოვრებთათვის და საკებად წინადადებანი და კნინლა მოსიანებრ (ამ სტრაქტინის ზირდაზირ არშაიზე სწერა: პ'ლი წყება) თავის ქანებითა მგლებელთა საკადნიერონი გარდამოცემნი და საუწყო ბრძენთა უბრძალსა დამორჩილებად მებრ-
20 ძანეს საძნიაღონი. აწ ესეობა, ვინადგან მოსე იშიშოდა თვით იგი წინასწარმეტყველთა და მთა იგი სინა კმოდა სმენისათვის ღუთისა სიტყვისა ვერ დამტევნელი, ხოლო ხმა მღლი ესაია უბადრუკით უხმობდა თავსა თვისსა ხილვისათვის ღ'სა ხორციითა. გარნა ნაშობთა შორის დედათასა უმეტე'ი დადი ი'ე საშინელსა კამლთასა განხსნად
25 წიწნეულობდა, რომელ კურიცა იგი რჩეული თვით მოციქულთა პავლე ვერ თავს იღებდა გამოთქჳად უთქმელთა მათ სიტყვათა თქმისა, რომელიცა არს და არსთა ყოველთა არსებ'სა არსებად ყოფს მის მიერისა არსისა არსებად მოსრულნი კნინ ოდენობითა უსხეულოთა პირებითა და უხორცოთა წესითა და ალად ცეცხლისა დაბადებულთა
30 ანგელოზთაგნ ვისწავეთ სამ წმიდა არსობისა გალობისა გალობად და საუწყოდ უწყებისა მის დიდისა და მიუწდომელისა ღუთისაჲ, ვითარმედ არს ღმერთი მყოფი და თავით თვისით არსებისა მქონებელი სამ პი-

- რებითა და ერთ ქაშთა სამ გვაშოვნებით და ერთ ღვთაებით სძი
სამებისა ჩინებით და ერთ ხელმწიფებით, ვინაიღგან სხვითა ამით გარ-
და მოგუცემენ უწყებანი იგი ზეცისა ძალთან, რომლითაცა აქებენ
სამებასა წმიდასა და იტყვიან: წმიდა არს, წა არს, წა არს უფალი
- 5 საბაოთ, ხოლო ჩვენცა მათ მიერ ვისწავებთ ერთობასა სამებისა
წმიდისასა და კვალადცა მომღებელნი სერაბინთაგან საგალობელსა
კმასა და ქერაბინთა მიერ სკომობიეროსა გალობასა და სამპირებისა-
თვის მტკიცე ჰყოფენ სავედრებელსა ამას მეორესა გალობასა და
იტყვან: ეჰა, ეჰა, ეჰა, ეჰა, რამეთუ ამით სამ წმიდა არსობისა გა-
- 10 ლობითა გვაუწყებენ სამებისა წმიდისა ერთსა ძალსა, ერთსა ხელ-
მწიფებასა და უფლებასა, რომელსა ანგელოზნი და მთავარანგე-
ლოზნი ჩვენ კცთა მომართ მოწვეულნი განცხადებულთა პი-
რითა და განმარტებულთა გალობითა მოგვთხრობენ და იტყვიან:
წაო ღმერთო, წაო ძლიერო, წაო უკუდაო, შეგვიწყალენ ჩვენ,
- 15 რამეთუ ამით ვცანით, ვითარმედ მამა არს ღმერთი დაუსაბამო უწი-
ნარესი ყოველთა საუკუნეთა და თანასწორ არს მამისა ძე ძლიერე-
ბით, ვინაღგან სძლო მთავარსა ამას ბნელისასა ერთმან სამებისაგან-
მან, რომელმანცა დამამონა ჩვენ გარდასლვითა მცნებათათა ესე ძე
მამისა არს ძლიერი, ხ უკუდავო (sic) სული იგი ქეშნარტებისა,
- 20 რომელი მამისაგან გამოვალს, იგი არს უკუდავი და მოუკლებელ, რო-
მელი არს სული სიბრძნისა, სული მეცნიერებისა და სული მამისა
ღა. ესე და ესრეთ სამგვაშოვნბად ქებულნი და ერთ უფლებით თაყუა-
ნისცემულნი უფალნი მთავარნი ხელმწიფენი მფლობელნი და მპყრო-
ბელნი იდიდებიან უწინარეს საყდართა მიერ ქერაბინთა და სერ-
- 25 ბინთაგან მრითგან (sic) ძალთა უფლებათა და მრავალთაგან და ხელ-
მწიფებათა, ხოლო ამისსა შემდგომად მთავრობათა მთავარანგელოზ-
თა და ანგელოზთაგან, რამეთუ ესე ცხად დასად განყოფილნი სამსამ
რიცხობით მპყრობელნი სამებისა წმიდისა, რომელსა დაგვისახვენ და
გვაუწყებენ ქებასა ანგელოზებრსა, რომელსა მიწისა პირებითა ღუ-
- 30 თის მტყულებდეთ და ვიტყოდეთ ღვთის მტყუვლებისა სამები-
სათვის.

ეჰა არსო სამებაო, პირველ ყოველთასა უპირატესო და არსები-

- თა თვთ არსო, ერთო დასბმო დაუსაბამო და დაუწლომელო, ვინათ-
გან ბუნებით უშობლად ღვთისმეტყველთა გვიქადაგეს და გვას-
წავეს ჩვენ ერთ მეუფებჲ უფლებჲ და ძლიერება, რამეთუ მა-
მაცა ცხად მიყოფს სამ გვაშოვნებისა მათისა სახესა, ოდეს იგი
- 5 ეტყუადა ძესა და სულსა წმიდასა: მოვედით და გარდავიდეთ, რა-
თა შეურივნეთ მათ ენანი, რომლისაცა ხილვასა ღირს იქმნა ღიდი
აბრაჰამ სახითა სამთა კაცთათა და ერთი ბუნება სამ გვაშოვნებისა
გამოაჩინა, ეგრეთვე სახისა გამოშახველმან ელია სამგზის დასწმითა
წყლისათა მსხვერპლთა ზედა გვასწავა სამებისა სამგვაშოვნება ღმერ-
- 10 თი ყდ ძლიერი, ვინაცა განცხადებულად ვიხილეთ იორდანესა ზე-
და საცნაურ ყოფა მამისაგან წამებითა ზეგარდმოთა ძე საყვარელი,
ხოლო სული წა სახითა ტრედისათა გამოჩინებული, ვინადგან ხმა
მაღლი ესაია იშიშოდა, რა ეამს იხილა მჯდომარე საყდართა ზედა
მაღალთა და აღმატებულთა და ვალობა სამგზის წა ესმა სამწმიდაო
- 15 არსობისა და ერთ უფლებებისა. ხოლო დანიელ კაცი იგი გულის
სათქმელი იწყებს ზეშთა აღმატებულსა უწყებასა, ოდეს იგი იხილა
ქე მსაჯულად მამისა მიერ მომავალად და სულმა აუწყა ხორცთა
შესხმა, რამეთუ დავით მამა ღუთად წოდებული ვალობათა თვისი-
თა ებნითა უძნობს და იტყვის, ვითარმედ ნთლითა შენითა სლრითა
- 20 ძე ნათელი ვიხილეთ ღმერთი, რამეთუ სიტყვისა მისებრ და მოძ-
ღვრებისა წმითა წერილთასა ესრედ დავამტკიცებთ და აღვიარებთ,
ვითარმედ ნათელი არს დაუალი სამშნათობიერი, სამ ბრწყინვალე,
ყდ ძლიერი, უსაზღვრო და სამარადისო ერთარსი ღუთაებითა და
სამებჲ პირებითა.
- 25 ღუთის მეტყველება ორის ბუნებისათვის. ხოლო ოდეს მოიწია
აღსასრული ეამთა განზრახვითა მამისათა და ნებითა სულისა წმიდასა-
თა მოივლინა ანგელოზი ღუთივ ბრწყინვალე ტომით დავითისით
აღმოსრულისა ქალწულისა და მიაგბჲ კურთხეულსა გიხაროდენ, ხო-
ლო მკვრნემან (sic) ქალწულთა ჰრქვა ძალთა მთავარსა უცხოსა
- 30 სწმენასა მსმენელ მყავ, რამეთუ მამაკაც მეუცხოემან ბუნებამან თბე-
თამან ვითარმე იყოს ეგრეთ, ხოლო ძალთა მთავარმან ჯერ მჩინე-
ბელ ყო ქალწული და შეიწყნარა ხარება ზეგარდამო და მოვიდაჲ

- მის ზედა სული წა და ღმერთი კემპარიტი და მეცა ქალწულსა ძლი დატევნად ცეცხლსა ღუთაებისასა და ესრეთ აგრილობდა გვამოვანი სიბრძნე და ძალი ღუთისა ვითარცა სღა (sic) რამე თესლი და უბიწოთა სისხლთაგან ქლწულისთა უშენა თავსა თვისსა სული
- 5 სიტყვიერი არა თუ თესლოვნებისა, არამედ დამბადებლობისა და ესრეთ მცირედ წარმოაჩინა სღასა მხლდ ღუთაებისა სახე. ამისთვის ბუნებით სრულ კმნილა ღმერთი ბუნებით სრული კაცად იპოვა, ვინათგან სრული სრულსა შინა გუამსა ღმერთ ყო უხრწნელად. ამისთვის აგებულსა აგებულად და აუგებელსა აუგებელად
- 10 უგრძნობ სამარადისოდ. ვინათგან ერთი იგი ბრწყინვიდა ღუთაებითა, ხოლო მეორე თავს იღებდა შეურაცხებით. ამისთვის უფალი დიდებისა ჯვარცმლად აღიარების სსღასა ბუნებისა უვნებლად გებითა და ქალწულებრივთა სისხლთა შენთაგან უხრწნელო ხორცი და სული კაცობრივი მიიხუნა სიტყვამან ღუთისამან და ამისთვის სა-
- 15 კუთრად ღუთისშობლად აღიარებთ, რომელმან სიტყვისა განკაცბული გუამი გვიშევ, ვითარ იგი გაპობრწყინდა შენგან ჟამიერად უფამო სიტყა და უხორცომან ღმერთმან მიიღო მსგავსებაჲ კაცთა და მის მიერ ვცანთ სამებით ღმერთი. ვინაცა ვინ საუკუნიდგან მხოლო გპოვა სიტყამან მამისამან შნრბჲ ეგე იაკობისა, ამისთვისცა
- 20 სიტყვა მამისა შეიწყნარე მუცელსა შენსა, რამეთუ სიბრძნემან მამისამან იშენა სახლი თვისი შენგან უხრწნელო. ამისთვის ღის მეტყველთა კმანი გიგალობენ შენ, მოციქულთა გუნდნი გქადაგებენ შენ და მრავალ მწყობრნი დედად მეუფისად აღვიარებენ, რამეთუ ღმერთი გამოჩნდა ხორცითა შენგან ქალწულო, განმართლდა სულითა, ეჩვენა ანგელოზთა, იქადაგა წარმართთა შორის, ჰრწმენა სოფელსა და ამაღლდა დიდებით. ხოლო შენ ქალწულო გქადაგებთ სოფლისა ცხოვრებად, მცხოვრებთა შემწედ, უსასოთა სასოდ, ცოდვილთა ცხოვრებად და ყოველთა ქრისტიანეთა შესავედრებელად.
- შესხმა ანგელოზთათვის:** რამეთუ ჯერ მზინებელი წყალობი-
- 30 სა სამება წა სწმწა არსობისა კელითა იდიდების ანგელოზთაგან ძალთა და მთავრობათა, რომელნი არიან მსწრაფლნი და მსუბუქნი და ნათელნი მეორენი, რომელთათვის იტყჳს დთ ვითარმედ, რა-

მელმან შექმნა ანგელოზნი მისნი სულად და მსახურნი მისნი აღად
ცეცხლისა, რამეთუ ამით ეუწყებინა განზრახვისა ღუთისა საიდუმ-
ლონი, ესე დიდნი მთავარნი ბრწყინვენ ელვის სახედ და ცხოველ-
სა მას ნათელსა ღუთაებისასა მდგომარე არიან და აქებენ სამ გვა-
5 მოვანსა ღმერთსა წმიდასა არსობისა კელითა და უგალობენ სიზრ-
ძნისა სიერცესა და ცნობისა სიმაღლესა მარტივსა და უცვალებელ-
სა. ხოლო თქვენ გზნო წმიდანო და პლოზ ბრწყინვალეზო, რომელნი
წოდებულ ხართ ქადაგად მახარებელად, მოციქულად ზედა
მდგომელად და წინამძღურადგან მკითხველად სღად გზბდ და გულის
10 კმის მყოფელად, რომელთა ზედა აღვალს და განისუცნებს სიტყვაჲ
ცხოველს მყოფელი.

კაცთა დაბადებისათვის. აწ ეს რა ვაღიღოთ ხელოვანთ მთავარი
ღმერთი და სიბრძნით მუშაკი კაცობრივისა ბუნებისა, რომელმან ხა-
ტად და მსგავსად თვისად დაჰბადა კაცი, რომელი იტყვის ძისა
15 მიმართ და სულისა წმიდისა, ვითარმედ ვიქნეთ კაცი ხატად და
მსგავსად ჩვენდა სულად გუნებად და სიტყვად. ამისთვისცა არა თა-
ნა წარვედით კაცთა წმიდათა ხსენებასა და მოვიხსენეთ ადამისით-
განნი იგი და თვთ ადამი პირველი იგი კაცი და კელთაგან ღმთა
მიწისაგან ნამუშაკევი და სღასა შთაბერვითა განცხობებული (sic),
20 კვალად აბელ მსხვერპლისა უბიწოსა შემწირველი და სახედ ქრის-
ტესა უბრალოდ მოკლული, ეგრეთვე ნოე სიმართლისა მუშაკი
აღმაშენებელი, ღუთისა დიდისა ეკლესიისა მიერთგან აბრაჰმ მამათ-
მთავარი, უწინარეს ყოველთასა ღუთის მცნობელი. ამასთანა ისაკ შეკ-
რული და დაკლული და გატყვებული იწიგან, გამოისახნეს და-
25 კვლვა ქრისტესი. კვალად იაკობ დიდი იგი მამათ მთავართა შოკის
ძისა წელთაგან აღმოუცუნნეს ათორმეტნი მამათ მთავარნი, ხოლო
იოსებ დაგვისახვიდა მსგავსებასა ქრისტესსა. კვალად მოსე თვით
იგი წინასწარმეტყველთა. რომელმან ათთა მიერ წყლლებათა გვემა
ევიპტე და კვერთხითა განაპო ზღვა მეწამული. ამის შემდგომად
30 დთ მამა ღუთისა წოდებული, რისათვისცა ბრძანებჲ ღუთისა წარ-
მოიტყვის, ვდ ვიპოვე დთ ძე იესესი კაცი გულითადი ჩემი. ხო-
ლო დასასრულ და დამბეჭდელი წინასწარმეტყველთა დიდი ნათ-

- ღისმცემელი იოვანე ძისა თვისცა ჰქადაგა ესია. აჴა ეს რა მე
წარველინო ანგელოზი ჩემი და კვალად ეწამების მისგან ნათლ-
ღებლი იესო ქრისტე, ვითარმედ არა აღდგომილ არს ნაშობთა შს
დედათასა უფროს იესსა ესე კა მლლი ქადაგი სინანულისა და ხე-
5 ლით შსახური სამეუფოცა მის ხატისა, რომელმან იხილა თვალითა
სული იგი ქეშმარიტებისა გარდამოსრული ზეცით, მისგან ნათელი
ღეთაებისა იესოს ზედა. ხოლო ხმა მამისა, ვითარმედ ეგე არს ძე
ჩემი საყვარელი, მაგისი ისმინეთ მოციქულთა. ხოლო ქადაგნი
სარწმუნოებისანი და მრავალ საგალობელნი ქნარნი სულისა წმიდი-
10 სანი ათორმეტ ძალნი ებანი მადლისა მის სულისანი და მეტყველნი
სიტყვისა მის დაუსაბამოსანი, რ' ამათ მიერ აღავსებს და განაჩინებს
საესებასა ეკკლესიისასა, რომელთა ჰრქვა ჰირმან სლასამან, ვითარ-
მედ თქვენ ხართ კლდე და ამას კლდესა ზედა აღვაშენო ეკლესია
ჩემი და მიგცნე თქვენ კლიტენი სასუფეველისა ცათა'ანი, რომელი
15 შეჰკრათ ქვეყანასა ზედა, კრულ იყოს იგი და რომელი განხსნათ
ქვეყანასა ზედა, ხსნილ იყოს იგი ცათა შინა. ესე ათორმეტნი მოცი-
ქულნი ვადიდნეთ, რა მშვიდობა მ'თ მადიდებელთა მათთა ზედა
მოვიდეს და არა განყრითა მტვერთათა საწამებელ ვიქმნნეთ ყოველ-
თა ტომთა და ენათა შორის.
- 20 მღუდელთ მოძღვართაჲ. აწ მოვედინ კრებული ღირსთა და
მოციქულთა მოსაყდრეთა დიდთა მღუდელთ მოძღვართა, რომელმან
ღირს იქმნნეს დაკლვად და შეწირვად ტარივისა და კრავისა უმანკო-
სა, რომელი გალობენ გალობასა კრავისასა, ვითარმედ დაიკლვის
და შეიწირვის ტარიგი ღუთასა ძე მამისა, ხოლო სხვაჲ იტყვიან, ვი-
25 თარცა ცხვარი კვლად მიგურა და ვითარცა ტარიგი წინაშე მრის-
ველისა (sic) და კვალად სხვაჲ ხმობედ: მიიღეთ და ჰამეთ, ესე არს
ხორცი ჩემი თქვენთვის განტეხილი და სხვა ლალადებდ (sic) სუთ-
ამისგან ყოველთა: ესე არს სისხლი ჩემი თქვენთვის დათხეული. არა-
მედ მერმეცა უნივე ერთბამად გარდმოუწოდენ სულსა წმიდასა და
30 სრულიად შესცვალებენ ხორცად და სისხლად მეუფისად და ესრეთ
ნებითა საღთოჲთა მღუდელ მემსხვერპლოებენ ქადაგნი სამებისანი.
მოწამეთათვის. გარნა ვინაითგან მამათ მთავართ წინასწარმეტ-

ყველთა მოციქულთა და მღუდელთ მოძღვართა განთვისეს ენა ჩნი
სამკობელად, ჯეროვნად ვაგენით სახსენებელნი მოწამეთა, რამეთუ
შვენიერ არიან ყოველნი სოფელნი ღვაწლთა მათთაგან და აღესებულ
არს სამყარო ეკლესიათა კსენებითა მათითა, შემკულ არიან ტრაპეზ-
5 ნი სისხლთა მათთა უბიწოთა დათხევითა, რომელთა ვნებანი ღმ
იკს-
ნი ხორცთა შინა თსთა ეტჯრთნეს და მოელოდეს ნეტარსა მას სა-
სოებასა და იტყოდეს—ღვაწლი მოგვიღებიეს, სრბა აღგვისრულე-
ბიეს. ამიერიდგან მიგველის სიმართლისაჲ იგი გვირგვინი ზღუდენო
ყოველისა სოფლისანო, პატროსნებანო მღუდელთანო და მარგარიტ-
10 ნო მრავალ სასყიდლისანო, შემკობილნო მოსავეთა თქვენთანო.

მამათათვის. ასა ესე რა წარხდა ხსენება მოწამეთა. ხოლო
აწ მოვედინ ყდ ღირსნი მამანი, რნი თვინიერ სისხლთა დათხევისა
იმარტვილებდეს და ეხოვრებასა ელიასა და იესსა ბაძვიდეს. ჭოი რა-
ზომ საწადელ არს ქცევა მთი, ანგელოზთა მიმსგავსებული შევე-
15 ნიერ არიან და ოქრო ბრწყინვალე ფერნი პირთა მათთანი; ჭოი
სიქლლნო ყთა მრწმნეთანო, რამეთუ თქუენთვის იტყოდა ბრძენი სო-
ლომონ, პირსა მართლისასა გამოვალს სიბრძნე და ბაგეთა მათთა მო-
სიან (sic) წყალობა, რომელთაცა სულნი თქვენნი ხელთა შინა
შეჰვედრენით წერილისებრ, სულნი მართალთანი ხელთა ში-
20 ნა ოჲთა და არ შეეხოთ მთ, რამეთუ სღჲთა მის დაბადებულისა
ლუთისა ხატად და მსგავსად დაიბადა კაცი მიერიტგან აღმოეცენ-
ნეს კაცნი ღმერთსა სათნონი და სასწაულთა და საკვირველთ მოქ-
მედნი. რამეთუ ამით მიერ მეცნეს ღმ მრ გამოცხადება საიდუმლო-
ნი მადლნი კურნებათანი, შეწევნანი, წარმატებანი და სიმრავლენი
25 სასწაულთანი. ესე იხილა მორწმუნებან ერმან და აღუშენეს ეკლე-
სიანი თვითოეულსა მათგანსა სალოცავად სულთა მრავალთა და
სახედ და იგავად აღთქმულთა მათ კეთილთა, რამეთუ ამას ეკლე-
სიასა შინა გამოსახეს ვნება, ჯვარცმა და აღდგომა უფლისა ჩვენისა
იესო ქრისტესი, რამეთუ ესე ეკლესია. მამათმთავართა წინათვე მოას-
30 წავეს, მოციქულთა დაპტკიკეს, მღუდელთ მოძღვართა განაშვე-
ნეს, ხოლო მოწამეთა აღიარეს და სარწმუნოებით იწამნეს.

აწ უკვე ვინადგან მოიგნა წნ ამნ ელესიამან მოსახელენი თვის-

- ნი წმიდანი ლუთისა კაცი, აღეტყინეს შურითა სამღოთათა ქვეყანისა მეფენი და მდიდარნი, თვისთვისად შეესაკუთრნეს მსახურებად წა^ათა, რომელნიმე მოციქულთა და მღუდელთმოძღვართა, რომელნიმე მოწამეთა და მამათა და ესრელ განაშვენეს ეკლესია და აღავსეს სამკაულითა და სამღოთათა ძღვნის შემწირველობითა და სამღუდელთა სახმრითა, რამეთუ ამათ პირთათვის განაგეს მღუდელთმთავარნი, პატრიარქნი, მთ^აფ^აპოზნი, მღუდელნი და დიაკონნი. ხოლო ამათ განწესებულთა და სამღუდელთა დასთა და კრებულთა თავად და მწყემსად და ზედა მდგომელად განეჩინეს კათალიკოზნი,
- 10 რათა ამის მიერ განწმდენ, განათლდენ და სრულ იქმნენ ერი ქრისტიანეთა, რომლისათვის დიდად ეღვაწათ მეფეთა, მთავართა და დარბაზიერთა განდიდება ცათა მობაძევისა კათოლიკე ეკლესიისა ბიქვინტისა ლუთისმშობელისა და სამოციქულოსა საყდრისა და მას ზედა მჯდომარისა კზისა ამაღლება და აღმატება რათა შეკრვითა და
- 15 განხსნითა მისითა ეგნენ სამეფონი ესე ლიხთ ამერისა აფხაზეთისა და ყოვლისა ჩრდილოეთისა ეკლესიანი და ყ^ი სული დიდთა და მცირეთა, ვ^რ იგი პეტრეს მოციქულსა მიეცა პირით მოქცევა, ხოლო პავლეს წარმართთა ზედა, აგრეთვე პირველ წოდებულსა ანდრიას მოეცა ჩრდილოეთისა ქვეყანა მოქცევად ჩინებითა წ^ისა
- 20 ღვთასმშობლისათა, რამეთუ ჩვენ ქართველნი მისნი წილ ხლომილნი ვართ და ვიქდით სახელითა მისითა და ნეტარ ვართ, რამეთუ დედა მეუფისა მეოხად გვვის (sic) წინაშეთ (sic) ძისა თვისისა. ამათ კათალიკოზთა და საკეთმპყრობელთა ბიქვინტისა ლუთისმშობლისათა მსახურება საყდრისა დიდად ეღვაწათ, რომელთამე სოფელნი და აგა-
- 25 რაკნი შეეწირნეს, რომელთა ხატნი და ჯვარნი და სამკაულნი ეკლესიისა, ვინათგან ამათ მიერ შემწირველობისა მატინე ვიხილეთ, ფ^ლ განკურდა გული ჩემი. მეცა მათივე მოსაყდრე და ხარისხსა მათსა ზედა მჯდომარე კათალიკოზი ლორთქმანიძე პატრიარქი გრიგოლ მივბაძვედ (sic) წინათქმულთა კათალიკოზთა და არა დაესცხერ ძღუნის შემწირველობასა მცირედისაგან დიდად და დიდისაგან უმეტესობად სარწმუნო ვიყავ, ვითარ იგი აღმართებდას კარვისა მის საწამებელისასა მიართმიდნენ რომელნიმე პატრიოსანთა და რომელ-

- ნიმე ტარსიკონსა და სხვა ქიქნაურსა და ყოველსავე შეიწირვიდა ზედა მხედველი ღმერთი, ვითარცა ვინ აშენებნ საფარველსა მას ზედა ოქროსა, ვერცხლსა, ძელსა, თივასა, კაცად კაცადსა იგი საქმე ღღემან გამოაცხადოს, ეგრეთვე მე ძალისაებრ ჩემისა თავსმდებელმან გონე-
- 5 ბაი სული თბე და ქუსი და ყოველი არსება ხორცთა ჩემთა გიძლენ და შემოგწირე შენ ცათა და ქვეყანისა დედოფალო, ანგელოზთა და კაცთა შემაერთებელო მამისაგან დაუსაბამოსა სძლად გამოჩრჩეულო და ძისა მხოლოდ შობილისა უბიწოდ მშობელო მიქვინტისა (sic) ღუთისმშობელო, შენ შეგვედრებ ყოველსა ცხოვრე-
- 10 ბასა ჩემსა და სასოებასა და მოგახსენებ ამ აგარაკთა, სოფელოთა, გლეხთა, სასახლეთა და ეკლესიათა, რამოდენიცა სახელდებით სიგელითა ამით საშვიდროდ დაგვიდვია და შემოგვიწირავს, ზოგი თავით ჩემით ნაშოგები და ზოგი რომელიმე საყდრისა მამული სხვათაგან დაქერილი მრავლის გარჯით ამომიხსნია და ესრედ მომიხსენებია, ვითარცა აწ ეს ქვემორე წერილი საცნაურ ყოფს ჩემ მიერ შემწირველობასა თავს რაქას ბარისთავს სასახლე ვარდისგორა ქბოში გაწყობილი ერთის მოჯალაბით, ტყით, წყლით, მთით, ბარით, მისის ყოვლისფერიანათ. აგრევე მოჯალაბეს თავის სარჩო ფუტიეთს აქუს ტყით, წყლით, სავენახით, რაიც მოუნდება ერთს
- 20 მოსახლე კაცს. სულაძე ხუცესი დტ მისი შვილებით და ერთ მოძმის შვილიანა ნინიყიდა, მეორე მოსახლე კაცი ბუხრაშვილი ნასხიდა და მისის შვილებით, მესამე მოსახლე ბუხრაშვილი კაცია და დათუა და მეოთხე მოსახლე კაცი ლოლაძე პაატა და ძაღლუა მათის შვილებით, მეხუთე მოსახლე არჩვაძე გიორგი მისის შვილებითა,
- 25 მეექვსე არჩვაძე მამუკა და დათუკერი და რამაზიკა, მეშვიდე მოსახლე არჩვაძე ნინიკი, მერვე მოსახლე გეღბ. ხიანი კაცია და გოგიტი, მეცხრე მოსახლე ქელბახიანი თამაზიკი და მისი ძმა ნინიკი, მეათე სილაძე ნაცვლისშვილები ხუცესი სვიმონ, მეორე ძმისა დათური, მესამე ძმისა გიორგიტა და მეოთხე ძმისა პაპუჩი და ბეეუკი.
- 30 ახალსოფელს წულიკიძის შეწირული კაცი ერთი მოსახლე ნამგალაძე მამუკია და მისი შვილი, მეორე მოსახლე თევზაძე შოშიტა, მისი ძმა და მის ძმისწული მათის ცოლითა და შვილით. კრიხს სასახლე

კეიტასშვილის დარისპანისაგან შეწირული ერთი მოსახლე კაცი ხელოსანი გუბჰერიძე სენნია და მისი ძმები ივანა, შაქარია და დათუა ხელოსანი, მეორე მოსახლე გ'ი და ზოშიტა, მესამე მოსახლე გოჩა და მისი შვილი პაატა, მეოთხე მოსახლე პაატა და მისი შვილები გ'ი და თამაზა და ძმისწული მისი კაცია, მეხუთე მოსახლე მესხია გ'ი და მისი შვილები, რომელიცა ამას ზეით წერილი არს მათის სარჩოთ, ტყით, წყლით, აგარაკით და სავენახით, უძებარ საძებრაანათ.

- გელათს სასახლე სამხრეთის კერძო მისის მოწყობილობით, ორი
- 10 მოსახლე მეახორე სახლეპულიყო და დაკარგულიყო და მათი მიწა აღკლია ამოვიდე და მოჯალაბენი დავასახლე. ერთი მოსახლე კაცი სორმონს თათრიდგან ვიყიდე, გ'ი ხამთაძე და მისი შვილი ბასილა, ხატს შევსწირე, ერთი შამახური სამთელი დავადევი. მეორე მოსახლე კაცი კიდევ სორმონს ქორქიას საპარტახო ვიყიდე და
 - 15 იმაზედ დავასახლე, ხატს შევსწირე მისის ყოვლისფერიანათ და ერთი შამახური სამთელი დავადევი. მეორე მოსახლე კაცი კიდევ სორმონს ქორქიას საპარტახო ვიყიდე და იმაზედ დავასახლე, ხატს შევსწირე მისის ყოვლის ფერიანათ და ერთი შამახური სამთელი დავადევი. ოკრიბას ობოლაძენი და კუპრაშვილები დ'თ კათალი-
 - 20 კოხს ეშოვნა და ბეგარა არ ეკითხა რაჲ, დიდი ბეგარა ემართა და მეც არ ვიკითხე რა. ის დიდი ბეგარა შევაწიე და თითო შამახური სამთელი დავადევი. რომ გაიყოფოდენ, თითო შამახური სამთელი თან გაყვებოდენ. არგვეთს იოვანე ენარა და მისი ძმა მათის ყოვლისფერიანათ. სვიმონ ღულაშვილი ათანდილა და მისი ძმა
 - 25 არუთენ, იოვანე ტერტერა და მისი შვილი, ოფჩას ჩიკვაძე ზაქარია და მისი ძმა ყოვლის ფერიანათ, გეგუთს მეცხერისშვილის პარტახი მისის მოჯალაბიანათ, მესხეთს მახარობელი შალამბერიძე და სამი მოსახლე სილაგაძენი მათის ყოვლის ფერიანათ, ფარცხანაყანეც ფხაკაძე დათუა და მისი ძმა მის ყოვლისფერიანათ და აბაშიძის შე-
 - 30 წირული ბერდაღვისშვილი ხუცესი და მისი განაყოფი მისის ყოვლის ფერიანათ, აბაშას ერთი მოსახლე კაცი, საჩინოს. ზავთასი წინამძღვარი მაკარიოზ და მისი ძმა გ'ი და სამი სხვა მაკარიოზის

- გლებები მახარაძე ნასყიდა და ორი სხვა, ავალიანი ხუცესი და მამის-
თვალი მისი ძმა და ორი მისი ძმისწულები, ეს ყველა საჩინოს მა-
თის ყოვლის ფერიანათ. სამიქელაოს სასახლე გვაზაური მაქარაძის
სეული მისის გაწყობილებით, მამუკა მიქელაძისაგან ვიყიდე ერთი
5 აქაური ძირი ყმა კახაბერა ფანცულაია და მისი ძმა მახარობელი, მეორე
მოსახლე ჩემი ამოყვანილი იოვანე ფრანგისშვილი ელია და მისი
ძმა გ'ი, მესამე მოსახლე მალალურიძე შაქარა და მისი ძმა გ'ი, მეოთხე
მოსახლე ნადარაია უკულაშა, მეხუთე საღარაძე მოგელეი და მისი
სიძე მახარობელი მებუკე, მეექვსე მოსახლე ივანდიდელი ქაბზინაძე
10 მახარობელი, ესეები ყველა ტყით, წყლით, მათის ყოვლისფერიანათ.
ტყვირს მონასტერი თორმეტი მოსახლის კაციტ მეფემან აღ'ემ და-
დიანის ქალის თავის მეუღლის ნიშნებად შესწირა სამწყსოიანი ნიშ-
ნიანა ტყით, წყლით, აგარაკითა და სავენახედ უძებარ სამებრიანად.
საკათალიკოზო აზნაურისშვილებს ყველას მისი ნიშანი ზართებს.
- 15 ქორეისუბანს ორი მოსახლე კაცი, ერთი ხუცესი ჟორდანი
და მისი ძმა ოთია, მეორე მოსახლე გ'ი ვადაქკორია მათის ყოვ-
ლისფერიანათ. ოდიშს ქვეყანას მეჯეთს დოდელიას სეული ადგილი
ბეენ დადიანისაგან ვიქრთამეთ მისის ყოვლისფერიანათ, თავს ერთი
მოსახლე კაცი გეგენავა მამუკა, მეორე მოსახლე ინალი კუპრაის-
20 შვილი, მესამე მოსახლე განაყოფი მისი ძმა ჭუჭუა, მეოთხე მამა-
გულა კუპრაისშვილი, მეხუთე ჯღამაია ბაბუშია, მეექვსე ნანაია
ჯღამაია, ესეები ყოვლის ფერიანათ. მეშვიდე დათუნა გულაიკა
სენაკის კანდელაკის სისხლშიდ ამოვიყვანე მისის ცოლშვილით,
ტყით, წყლით, ადგილით, მისის ყოვლის ფერიანათ. ეკის მონას-
25 ტერი იმანიერი (sic), ამ მონასტერზედ ბერი დავაყენეთ და მისი
სარჩო კაციან ალაგიან საწირავიან სალოკავიან ყოვლის ფერიანათ
მიუჩინეთ და ერთი მოსახლე მოჯალაბე ჩენი არს. ამასთან ერთი
მოსახლე კაცი ხუბულავა ნინია და მისი ძმა ბაბაკური და მასთან ფარ-
30 ცვანია დავაყენე მისი ცოლშვილით და სხვის შვილით. მეორე შუ-
ღალაძე ნასხიდა ჯერ სათათროლამ მოვიდა, მერმე აფხაზეთილამ
ამოვიყვანეთ და დავაყენეთ ცოლშვილით და თავის ყოვლის ფე-
რით, მესამე თათრისშვილი კიკო, მეოთხე დავითა და სკუდია,

მეხუთე ფარულავა ოფიშხია ჯოლიას ნაყმოზი კაცი მისის ცოლითა და შეილით. შხეფს იმ საყდართან ბერდია დოხვადია შეწირული, მეორე მოსახლე ფხეიძის ნიშანში ავიყვანე ოთია ესებუა, უშაფათს ლააკია ხუტა და მისი ძმა კოჩა დადიანის ქალის ნიშანებად ავიღე

5 მათის ყოვლისფერიანად, საწულოისქიროს ერთი მოსახლე კაცი ჩილაჩავა მისის ყოვლის ფერით, სახარბელიოს ეჯიბია ზალ მხეიძის საწირავეში ავიყვანე და დავასახლე, მეორე კიდევ ზალ მხეიძის ნიშანში ავიყვანე ტყვირს ბიშხუა ჯოჯუა მისის ყოვლის ფერიანათ. თეკლათს ერთი მოსახლე გარუჩავა ერისთვის ქალმა დედოფალმა შესწირა

10 რა მისის ყოვლისფერიანათ. წყალისგზას ციხისთავის (სიე) ცაიშელის ნაქონელი თავს ერთი ხელოსანი მამიგული სხვიტარია, მეორე ქითავა მაკარია, მესამე ლუხავა გი და მისი ძმა ჭუქუ, მეოთხე ჩოხოლელი ლუხავა და მისი ძმა ნინიაკოჩი, მეხუთე ჯაჯავა გაჭირებული ხორავა, მეექვსე გელოზია გიორგელა და ორი მისი ძმა და ერთი მისი ბიძაშვილი, მეშვიდე მამაგული ლასურია მისი შვილებიანათ, მერვე ფაცილელი მელია, მეცხრე გარუჩავა იესე და მისი შვილები, მეთათე თოლიკავა. ეს მოსახლე კაცები მათის ტყით, წყლით, სარჩოთ ყოვლისფერიანათ თეკლათს და სირიაჩქონის.

სახოფოთ ბიას კოჩიგაძე სიქინავა ჩიჯავაძის ნიშანში ბეჯან

20 დადიანმა მოგვცა ორი მოსახლის გლეხით, მისის ყოვლისფერიანად.

თვითონ ხოფს საცხომაროის გი პაინკურია და მისი ძმისწული მახარობელა. პაატა ჯოლიამ ჩვენ კაცს ქალი გაუყიდა და ბეჯან დადიანმა იმაში მოგვცა. მეორე მოსახლე ხუბუ კოდუა და

25 მისი ძმა მავულია და მასთან კობახიძის ნაყმევი კაცი გოგოლავა მისის ცოლშვილით; მესამე სუბუქია მამუგული, მისი ძმა ბაბადიში; მეოთხე ჯგუბურია ახალკოჩი გურუშია და ორი მისი ძმები; მეხუთე ჯგუბურია ნიკურცხია; მეექვსე ბიგვაავა ბაბაკოჩი; მეშვიდე ლიფო ჩავავა მისი შვილებით. ორი მოსახლე კაცი კიდევ დეისმა

30 ჯაიანმა და ცოლმა მისმა ხახუ ლოლაბერიძის ქალმა შესწირა ძლიკი ჯლამაძე და მასთან კიდევ თამაზა და ერთი ბაბა ახალკოჩი; მეორე მოსახლე კაცი თუთაშხია წულაია. ეს სახოფო მათის წყლით,

- ტყით, ადგილით და ყოვლისფერით. ხორგას საკუთალიოს გოჯი აფშილაფა მისის ცოლშვილით და მამულით მერაბ ჯაიანმა შესწირა, მეორე კითაფა მახარობელი და მისი ძმა შაქარა მათის ცოლშვილით და ყოვლისფერით; მესამე პაკკუტი მირცხვილაფა მისის
- 5 ცოლშვილით და ყოვლისფერით; მეოთხე სამი ძმები ობლები ბერაია ეცადია, გიორგელა ბაქიქუქუ არცანიადისეულში დავასახლეთ; მეხუთე პატა დუდუნია, მეექვსე ხოკოლაფა მამა და მისი ძმისწული; მეშვიდე დასტურაია მამაშიშვილები; მერვე ხანჩქილია დასტურაია; მეცხრე კიდევ დასტურაია მახუტი დათუა; მეთათე კი-
- 10 დევ დასტურაია ხუტულია და ძიწიბა; მეთათერთმეტე არცანდია მამაძინა და მისი ძმები კიაოლია, გაბრიელა, გიორგელა და ბაძია; მეთათობმეტე კიდევ დასტურაია ჭუქუ თავის ყით. ნურკელის სასახლე ერთის მოჯალაბით, ტყით, კარგი სათევზე წყლით, ადგილით, თავის ყოვლისფერიანით; ორი მოსახლე გაღმა გიგიბერიები
- 15 ბერი გარე ყმიანად და თავის ყოვლის ფერიათ, ლიფონაფა ინულუხუ და მისი შვილები, მისი განაყოფი ნიკოლა და მისი შვილები, კიდევ მისი განაყოფა გემანცალი და მისი შვილები. იმას ზეთ ბერაიები ერთი მოსახლე ხახუ და მისი შვილები; მეორე ბაბაკოჩი და მისი შვილები; მესამე თომა ხუცესი ბერაია; მეოთხე განაყოფი მისი ბე-
- 20 ჟა ბერაია და მისი შვილი; მეხუთე შოშიტა ბერაია და მისი შვილი; მეექვსე გიგიბერია ზალიკა და მისი ძმა კაკა ხარაბედიები და ეჯიბია დავით კახს ეშოვნა და ბეგარა არ მოეკითხა. ჩვენ მოვიკითხეთ და კარგა მართებოდა, მათ ხუთ ხუთი ლაღარკი სამთელი დავადევით და ბეგრობით არ ეთხოვებოდეს რა. გურიას ასათიანი
- 25 ხუცესი ენუქიასშვილი იესე მამუკა ნაკაშიძის, მისი ცოლისა და მისი შვილის ბეჟანის ნიშნებშიდ მოგვცა გურიელმა გიმ და ხატს შეესწირე მისის ოთხის გლეხით და ყოვლის ფერით. ერთი მოსახლე ჟღენტი ბეჟან ნაკაშიძემ მისი მეუღლის ნიჟარაძის ქალის ნიშანშიდ მომცა ლაჩხუთს; ერთი მოსახლე იმედაი-
- 30 შვილი ხუცესი იოვანე და მისი ორი ძმები მამუკა და ხახუტა გურიელის გის ნიშანში მომცეს და ხატს შეესწირე მისი ყოვლისფერით; მეორე კიდევ ხუცესი კარამიძე მახარობელი ბეჟან ნაკაშიძის

- ნიშნებში მოგვეცეს და აღვიყვანე და მისი მონასყიდით და ყოვლის ფერით ხატს შევსწირე. კიდევ ამის გარეთ ბეჟან მამუკაისშვილს ასი მარჩილი დაედვა ჩემი და ებრალიძე თანდახაბუ მარტო მისის ყოვლისფერით კერძოთ ქყონდიდელი ლოლაბერიძის შეამდგომე-
- 5 ლობით და ქყონია ხოსიას თავსმდებობით იმ ას მარჩილშიდ მოგვეცა და ჩვენი არს. არიან ეს ჩვენი შეწირული კაცი ზოგი რომელიმე სხვა კათალიკოზის ხელშიდ დაკარგულიყო და ქრთამით ჩვენ ამოვიყვანეთ და ზოგი ჩვენ ვიშოვნეთ, რომელი ოდეს საკათალიკოზო ყოფილიყო და ხატის შემატებისათვის და საბოლოათ შეჩვენისა-
- 10 თვის ამ ჩვენს შეწირულს კაცს ყველას ბეგრათ სამთელი დავადევით, ცხენის წყლას გამოღმა იმერეთის ქვეყანას თითო შამახური და გაღმა ოდიშს ქვეყანას ხუთხუთი ლაღარიკონი. ამის მაგიერად მენადილეს საჩუქარი ამოუწერეთ. და ღორის მებებერეს თითო საკლავი და სადაც მონასტერი იყო, მის შემავალს კაცისაგან იმ მონასტერს მიეტანებოდეს ის სანთელი და სადაც არა, კათალიკოზს მიერთმეოდეს და ტყვირის მონასტერს თორმეტი მოსახლე კაცი ყავს, იმათი სამთელი უკლებლად იმ მონასტერს მიერთმეოდეს. ასე გაგვირიგებია და შემოგვიწირავს შენ, საშინელო და ცათა ურცევლესო ბიქვინტისა ღუთისმშობელო და ხოფისა ღუთისმშობე-
- 20 ლო. ახლა ვინცა და რამა ძემან კაცისამან ანუ მეფემან ანუ დიანმა და ან გურიელმა ანუ მთავართა ანუ დიდებულთა და წარჩინებულთა ანუ დიდთა ანუ მცირეთა ეს შეწირულობის სიგელი და იადგარი მოშალოს, დიდისა ანუ მცირისა რასამე ახოცად ხელ ყოს და ესე არ დაამტკიცოს და დახსნას, წყეულ და შეჩვენებულ არიან
- 25 ღუთისა დაუსაბამოსა დაუსრულებელისა პირათა, რომელმან შექმნა საუკუნენი, კრულ, წყეულ და შეჩვენებულმცა არს სული და ხორცი მათი, წყეულ და შეჩვენებულ არის პატრიოსნისა და ცხოველს-მყოფელისა ჯვარისაგან, წყეულმცა არის წმიდათა ზეცისა ძალთაგან, წყეულმცა არის წმიდისა იოვანე ნათლის მცემლისაგან, კრულ, წყეულ და შეჩვენებულ არს წმიდათა და ყდ ქებულთა მოციქულთაგან, წყეულ და შეჩვენებულ არის წმიდათა და ყდ წმიდათა შვილთა კრებათაგან და ყოველთა წმიდათა ღუთისათა, რომელმან საუ-

კუნდგან სათნო ეყუნეს უფალსა ჩვენსა იესო ქრისტესა და კ
სათნო ყოფად არიან. კრულ, წყეულ და შეჩვენებულ არის ცათა
და ქვეყანისაგან ხორცითა და სულითა, თავითა და ცალითა, შეი-
ლითა და შეილისშეილითა და ერდგულის ყმითა, იქმნების სოფე-
5 ლი ესე მისთვის მოკლე და უსარგებლო, იქმნების ცოლი მისი.
ქვრივ და მწუხარე, შეილი ობოლ და შერყეულ და დაცვინებულ,
ვითარცა მართუნი ყორნისანი, უნაყოფო არს ქვეყანასა თესვად.
არა რაა ნაყოფისა თესლისა გამოძღებელი მამული მისი უნაყოფო
და ნუ შეიკრებს მისგან ნაყოფსა, წყეულმცა არს ცხენი და ძროხა
10 მისი და ყოველნივე საცხოვარნი და ნურა რამცა ეპოვების სახელი-
საგან მისისა სანუგეშინისცემო, კრულმცა არს თავი მისი მხართა
მისთა ზედა და მხარნი მისნი წელთა მისთა ზედა, კრულმცა არს
წელნი მისნი თეზოთა მისთა ზედა და თეზონი წყვილთა მისთა ზე-
და, კრულმცა არს წყვილნი მისნი მუხლთა მისთა ზედა და მუხლ-
15 ნი მისნი კოქთა მისთა ზედა, კრულმცა არს კოქნი მისნი ფერხთა
მისთა ზედა და ფერხნი მისნი მიწათა, ადგილთა და სამყოფთა ზე-
და, კრულმცა არს იგი ადგილი მისთვის სადაცა დადგეს ფერხნი
მისნი, კრულმცა არს თვალნი მისნი მხედველად, კრულმცა არს
პირი მისი პურის მქამელად, ენა მტყველად, ხელნი მოქმედად, ფერ-
20 ხნი სავლელად, გული საქმის გამგონებელად. კრულმცა არს იგი
და მისი განსაგისი და განსაგებელი მისი სხვაგან. კრულმცა არს
მისი სიცოცხლე, კრულმცა მისი სიკვდილი, კრულმცა არს მისი
საფლავი, სადა იგი მიიღების და დაეფლვის და ნუმცა იხსენების
სული მისი წირვითა მლუდელმთავართა და მლუდელთათა, ნუმცა
25 იერუსალიმის წარსლვითა, ნუცა ქველის საქმითა გლახაკათათა, ნუ-
ცა პურის მცემითა მშვიერთათა, ყოველივე კეთილიცა მისი უსარ-
გებლო იქმნების მისთვის, მის ექმნების კეთრი გეზისა, შიმ-
თვილი იუდასი, დანთქმა დათან და აბირონისი, წყევა, კრულვა
და შეჩვენება სამებით სრულ მყოფელისა ღუთისა, ამინ, ამინ, ამინ
30 და მიიწევის იგი ადგილთა მათ, სადა არს ბნელი წყუდიადი გა-
ნუნათლებელი ვაგბითა აღსაესე, ცეცხლი უშრეტეი, მატლი უძილი,
ტარტაროზი და ღრქენა კბილთა, ნულარამცა ექმნების გამოხსნა

ფსკერთაგან ჯოჯობეთისათა აწ და უკუნისამდე ამინ, ამინ, ამინ. დაიწერა სიგელი ესე ქრისტეს აქეთ ჩლღვ ქაორონიკონს უკა თვესა ოკდონბრისასა ივ.

ეს იესე ზეიმა ამაღლებას დავასახლე, ძირი საკათალიკოზო 5 რაქველი კაცი მივეცი და ბიქვინტისა ღუთისმშობელს შვესწირე, რომლისაც მქონებელია, ის რისხავს, ვინაცა გამოსწიროს მას.

1730—1734 წ. ალექსანდრე V-ეს მიერ მიცემული წიგნი, დაკული ბიქვინტის საბუთებში № 23. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია.

ქ ჩვენ მღვთის მიერ კურთხევი ---- ებულმან იესიან დავითიან სო --- ბაგრატიან მეფემ ალექსანდრე ---- ლობის წიგნი და კარ ძალი --- [თ]ქვენ ერთობით სოფელშიდ მოსახლე კაცს, რომე არც ქვერი- 10 ვი და არც ობოლი არ გაგეცემოდეს თქვენ სასხვიშვილოთ, არცა- ვინ ქმარი შერთოს ძალით და ჩენი ბეგარა ეს დავითს (sic), რომე ყოველს წელიწადს სულთას ცხვარს დაგვიკვლიდეთ, რაც ხუტესი იყოთ, ეამი გვიწირევდეთ ჩენის მეუღლის დედოფლის ბტონის მარიამის სულის საოხოთ, ჩვენთვისაც საოხად. თუ თქვენ 15 ეს არ მოგვიშალოთ, არაოდეს თქვენ ეს არ მოგეშალოსთ. როდესაც ეს აღაპი იქნეს, კანდელაკის სახლშიდ მიტანებოდეს... არის ამისი მოწამე და გამრიგე დათუა მაქავარიანი, გურგენ მდივანი.

ხეუჯად: აღე

1734 წ. ახლ. შეწირულობის წიგნი ლევან აბაშიძისა, ბიქვინტის საბუთთაგან № 45, თეთრს ქალაღზე. საბუთს თავრ აკლია.

-- რთნენ და იზრახეს ზრახვა ბოროტი მეფისა ალექსანდრე- სი და სამეფოსა მისისა ვიდრემდის --- განქარებაცა ივერაგეს და 20 მოიწინეს ქვეყანასა არგვეთისასა და დაიბანაკეს ადგილსა ჩიხორს წოდებულსა. მას. ეამსა სახლთა შინა ჩვენთა ბრძანდებოდი და ვი-

თარცა სახელ სურინ ირემსა წყაროთა მიმათ (sic) წყალთასა, ეგრეთ სურვილითა სულისათა და სულოტქმითა გონებისათა აღმისთვეს წინაშე შენსა თვალთა ჩემთა და ვედრებით აღვითქუ აღთქმა მცირედ შესაწირავთა, რამეთუ ჩვენთვის ცუნდუკობდეს ყოველნი მტერნი და ზრახვიდეს ბოროტსა, ოდესმე მოკვდეს და წარწყმდეს სახელი. მისი და სასოებისა შენისა მიმღებელმან მეფეთა და უფალთა ჩემთა თანა მივიწიე. ვიხილე იგი უმეტეს შეწევნისა და ძალისა შენისა მსასოებელად და მეცსეულად განვიდა წყობად სპარაზენებითა დიდითა და ძლიერითა და შეეკვეთნეს ურთიერთარს და იძლინენ იგინი დიდითგან ვიდრე მცირემდის, ვითარმედ წარიოტნა ერთმან ათასე-ბი და ორმა წარიქცია ბევრი, რამეთუ არალა მახვილითა მათითა დაიშვილდრეს ქვეყანა და არცა მკლავმან მათმან იხსნა, ად იქმნენ იგინი ვითა მტვერი წინაშე ქარსა. ხოლო ჩვენ არა მშვილდსა ჩვენსა კვესედით და არცა მახვილმან ჩვენმან გვაცხოვნნა, ად შენ გვაცხოვნენ ჩვენ მაჰირებელთა ჩვენთაგან და მოძულეთა ჩვენთა არცხვინე. აღმისრულებიეს აღთქმა, რომელი აღვითქუ შუამდგომელობითა და მოწამებითა დედისა ჩვენისა ლოართქიფანიძის ასულის მონაზონის ნინოსითა, ერთი კვამლი კაცი ფარცხმანაყანევს შემოგვიწირავს მახარობელი მარდალეიშვილი ხუცესი (ეს სამი სიტყვა ჩამატებულია სხვა ხელით) მისის სახლით, კარით, ტყით, წყლით, აგარაკით და სავენახით, უძებრ საქებრიანათ დღეთა ცხოვრებისა ჩემისათა წარსამართებელად, მეუღლეთა, ძეთა და ასულთა ჩემთა სადღეგრძელოდ, ხოლო დღესა განკითხვისასა ურცხვენელად წარდგომად წინაშე საყდართა ძისა შენისათა და დამამტკიცებელი ამისი ორსავე ცხოვრებასა კეთილი სუფევით დაამტკიცოს უფალმან, ხოლო შემშლელი ორთავე ცხოვრებათა შინა შეიშლების და აღიხოცების წიგნისა მისგან ცხოველთა და გეენისა და ტარტაროზსა შინა დაისჯების სული მისი.

ბეჭდი ლევან აბაშიძისა.

1739 წ.

4

რაკის ერისთავის გრიგოლის შეწირულობის წიგნი, გელათის საბუთთაგან №17 თეთრს ქალაღზე ზომით 36 $\frac{2}{3}$ X 24 სანტიმ. ლამაზი ხელით. სანიშნოდ ნიშნები დაცულია.

... ჩვენ. ცვა ფარავთა შენტა მონდობილმან. და მოსავმან ძისა შე-
ნისამან. ლიხთ იმიერისა. და ამიერისა მთავრად და მსაჯულად და-
დგინებულმან მპყრობელმან რაქისამან: ერისთავმან. ბატონმან გრიგო-
ლიმ: . ვიგულეთ. და. ვიგულისმოდგინედ: გკადრეთ. და. შემოგწირეთ:
5 თქვენ საშინელსა ცათა მომაძაესა. სასოსა. და. შესავედრებელსა. სუ-
ლისა. ჩვენისასა: ხახულისა. და. გელათისა ღთისმშობელსა მარიამს
მცირე. ესე შესაწირავი: ჯვარისას. ორი გლეხი ბოქორი შეიღები: გო-
ჩია და მისი. შეიღები. პაპუნა და რამაზა: მეორე გლეხი: გოგიტა და
თამაზა. და მისი ძმისწული: შოშიკი. მათის. ცოლით. შეილით. სახლით
10 კარით. მამულით. ვენახით წყლის პირით საწისქვილოთი. მთით. ბა-
რით. სახნავით. უხნავით. შესავლით. და. გამოსავლით... არც.
ჩვენგან, და. არც. სხვათა. ჩვენთა. შემდგომთა. ერისთავთა. და. მე-
პატრონეთაგან. შემოგვიწირავს. სულისა. ჩვენისა. საოხად და. ცხოვ-
რებისა. ჩვენისა. წარსამართებელად. ძეთა. და. ასულთა. ჩვენთა.
15 აღსაზრდელად: (წევა) დაიწერა. წიგნი. ესე. კარისა. ჩვენისა.
მღღელ. მონაზვნის. წინამძღვრის. სტეფანეს. კელითა. მეფობასა:
საკელაოანის. აღექსანდრესასა: აგვისტოსა. ათჩვიდმეტსა: . ქქს:
უქხ: .

ბეჭედი წარწერით: მონა ღთისა მოსავი ჯვარისა მპყრობელი
რაქისა ერისთავი (ასომთ.) გრიგოლ ქქს უქ.

1696—1742 წ. პირობის წიგნი, მიცემული მერაბ ჯაიანის მიერ კათა-
ლიკოზ გრიგოლისადმი, დაკული გელათის საკათალიკოზო
წმ. გიორგის საბუთებში. საბუთი დაწერილია თეთრს ქაღალ-
დზე ზომით 44×16 სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ
ორი წერტილია.

ესე მტკიცე წიგნი მოგართვი თქვენ კხს ბატონს გრი-
20 გოლს ჩვენ ჯაიანმა მერაბ, ასე რომ ჩვენი ქვეყანა თათრის ხელად
შეიქნა და მერმე ამ კელი კაცი ვარ და იქ აღარ გვედგომებოდა
და მოვედი, შემოგვხვეწეთ და წყალობა გვიყავით და ჩვენს სიცოც-
ხლეში დაგვაყენეთ და ჯიქთუბანს სამი მოსახლე გლეხი გვიბოძეთ

კობალაის შვილი და სასახლის ადგილი გვიბოძეთ. ოღონდ ჩვენს სი-
ცოცხლეში, თვარა ეს ამ მიზეზით ხატს არ გამოეწიროს და თუ
რამ შევიძლო და შევმატო, ისიც თქვენს ხატს შევსწიროთ და შევ-
მატოთ.... მოწამე ამისი მიქელაძე გიორგი და რევაზ, მდივანი
5 გურგენ, ლოლაბარიძე დათუა, კორძაია გიორგი, ბერიძე ივანე, ჩა-
ჩავა ლაზარე. დამიწერია ბტონი კზის მთავარდიაკონს ქყონიას
ნიკოლოვს...

ჯვარი და შემდეგ ხეყუდად: ჯაიანი მერაბ.

1720—1742 წ. ამ წლების ახლა ხანში უნდა იყოს მიცემული შეწი-
რულობის წიგნი მამუკა მეფისძისა, ბიჭვინტის საბუთთაგან
№ 30, თეთრს ქაღალდზე. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ
სამი წერტილია.

ქ. ნებითა და შეწეუნითა ღმთისათა ესე წიგნი და საფიცარი
მოგართვით ჩვენ ბატონიშვილმან ბატონმან მამუკამ თქვენ კზს ბა-
10 ტონს გრიგოლს, ასე რომე ჩვენმან შინაყმამ აბესაძემ დათუნამ
თქვენი კაცი დაიხსნა მარდალეის შვილი. მეჩემე იმ კაცს თვის სახ-
ლისკაცი ხუცესი შემოაკდა, მკლელი კაცი დაგიქირეთ და მოგე-
ციოთ, მაგრამ ჩვენის სათნოებისათვის ამ აბესაძეს მისი ნაყიდი კაცი
15 ისევე მიეციოთ. ახლა გავსინჯეთ და ამის მეტი არა გეწყობოდა რა და
ეს ებესაძე (sic) მისის ნაკსნის კაციანათ ბიჭვინტისა ღმთისშობლი-
სათვის შეგვიწირავს, ასე რომე არც ჩვენგან, არც სხვა მებატონეს
კაცისაგან ეს ჩვენი შეწირული კაცი ხატს აღარ გამოეწიროს და
ჩვენს ხლებასა და სამსახურს ნუ მოუშლით. ამისათ გასათავებელათ
თავდებათ მომიცემია თავათ ღმერთი და ყოველი მისი წმინდანი, ზე-
20 ცისანი და ქვეყანისანი, ხორციელი და უხორციონი. ვინც და რამანც
ძემან კაცისამან ეს ჩვენი განარჩევი სჯემე მოშალოს, მასამც მეო-
რეთ მოსლას ჩვენის ცოდვის ნუქაბათ გაიკითხვის. კაცთაგან ამისი
მოწამე და გამრიგე აგიაშვილი სვიმონ, ალავიძე ქაიხოსრო. მე
მდივანს ლაზარეს დამიწერია და მოწამეც ვარ ამისი. ¹

აქ დასმულია ბეჭედი და ჯვარი

1700—1742 წ. კათალიკოსის გრიგოლის მიერ დადებული „საკათალიკოზო სანთლის ანაწერი“ (ასეთია სათაური საბუთისა), დაცული საკათალიკოზო გელათის წმ. გიორგის საბუთებში. დაწერილია თეთრს ქალაღზე ზომით $38 \times 10\frac{1}{2}$, სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ სამი წერტილია.

- ქ... ჩრდილოსა და აფხაზეთის კზმან ლორთქიფანიძემ გრიგოლ.... მოგართვით დავთარი ესე, დავდევით ტაძარსა შინა თქვენსა, ასე რომე მოკითხული ვქენით იმერეთს, ოდიშს, გურიას და ბიჭვინტას ეამთა ვითარებისაგან შეწირული სანთელი საკათალიკოზო მონასტრებშიდ აღარ იყო, არც შევიდოდა... ჩვენს კათალიკოზობაშიდ თქვენს მონასტრებს სანთლები დაკლებოდა, არ იქნებოდა. ზოგი რომელიმე ოცისა და ათის წლიდგან დაკარგული ყოფილიყო და ჩვენ ამოვიყვანეთ და ხელახლა ჩვენ დავასახლეთ და შემოვწირეთ. ზოგს ბეგრის თეთრი ემართა, იმ თეთრის ნაც-
10 ლად სანთლის ბეგარა დავადევით, რუბისთვის ჩარეკი და მარჩილისთვის შამახური იმერეთს, ოდიშსა და გურიას ლოღარკით და ჩვენი ნაშოვარი და ხელახლა შეწირული კაცები რომელიც არის, მოხადილეს საჩუქარი შევაწიეთ და მელიორეს საკლავი უმფროსი მისის ქათმიანათ და ასე შედავათით მისმისი (sic) სანთელი დავადე-
15 ვითა აწ ჩვენი ამოყვანილი და შეწირული რომელიც არის მესანთლე, იმათ გასამყოფო აღარ ეთხოვებოდეს არც კათალიკოზისაგან, არც სხვა მოხელისაგან და რომ გიყოვოდენ (sic), ხატის სანთლის ბეგარას მთლათ გაყვებოდეს. არის ჩვენი ნაშოვარი გლეხი და მამული თუს (?) რაქას.
- აწმიაზე: ზოგი რომელიმე საკათალიკოზო არ ყოფილა, ჩვენგან ნაყიდი და ნაშოვარი არის.

1730—1742 წ. ამ წლების ახლო ხანში უნდა იყოს დაწერილი გრიგოლ კათალიკოსის შეწირულობის წიგნი, რომელიც მოთავსებულია ზემოდ (გვ. 107—109) დაბეჭდილ ბიჭვინტის № 2 საშეორე გვერდზე ნუსხა ხუცურით. შავად აწყობილი წითურადაა.

- ესა ყოველთა დაბადებულთა უპატროსნესო სიწმინდისა ეტ-
ლო და ღრუბელო სლ მცირეო, რომელმან იტვირთე წილითა შე-
მოქმედი ყოველთა და მეუფს, რომელი ქება მოგართვა შენ წმიდა-
თა უწმიდესო, პატროსანო სამკაულო ზეცისა ძალთაო, დიდებულო
- 5 და ზეშთა აღმატებულო წმიდაო წმიდათაო ბიკვინტისა ლუთის-
მშობელო, ჩვენ ცვაფარვათა თქუნთა მინდობილმა და შეწევნისა
შენისა მსასოებელმან და მოსაემან სიწმიდისა თქვენისამან ჩრდი-
ლოეთისა და აფხაზეთისა კათალიკოზმან ლორთქმანიძემ ბატონმან გრი-
გოლ, ვიგულსმოდგინეთ შეწევნითა შენითა და კვალად გკადრეთ
- 10 და მოგძიდვენით მცირე ესე შესაწირავი რაჭას ბარის თავს სასახ-
ლე ვარდისგორა კბოში გაწყობილი ერთის მოჯალაბით, ტყით,
წყლით, მთით, ბარით, შესავალ გასავალით, მისის ყოვლისფერი-
ნათ. აგრეთვე მოჯალაბეს თავის სარჩო ფუტიეთსა აქუს ტყით,
წყლით, სავენახით, საყანით, რაც მოუნდება. ერთი მოსახლე კაცი
- 15 სულაძე ხუცესი დთ მისის შვილებით და ერთი მოძმისშვილი ნინი-
კი, მეორე მოსახლე კაცი ბუხრაშვილი ნასყიდა მისის შვილე-
ბით, მესამე ბუხრაშვილი მოსახლე კაცია და დათუჩი, მეოთხე
კიდევ ბუხრაშვილი დათუა და მიქელა ქაიხოსრო იაშვილის ქალ-
მა შესწირა ბიკვინტისა ლუთისმშობელს, მეხუთე მოსახლე კაცია
- 20 ღოთოძე, პაატა და ძალლუა მათის შვილებით, მეექვსე მოსახლე არ-
ჩვადე გი მისის შვილებით, მეშვიდე არჩვადე მამუკა და და-
თუკიჩი და რამაზიკა, მერვე მოსახლე არჩვადე ნინიკი, მეც-
სრე მოსახლე გელბახიანი კაცია და გოგიტი, მეთე მოსახლე
კელბახიანი თამაზიკი და ნინიკი მისი ძმა, მეათერთმეტე სულაძე
- 25 ნაცვლის შვილები ხუცესი სვმონ, მეორე ძმისა დათუჩი, მესამე
ძმისა გტი და მეოთხე ძმისა პაპუჩი და ბეჟუკი. ტყვირის მონასტე-
რი თერთმეტის მოსახლე კაცით მეფემ აღემ თავის მეუღლის და-
დიანის ქალის ნიშანშიდ შესწირა მისი სამწყსოიანათ და ნიშნი-
ანათ, ტყით, წყლით, აგარაკით, სავენახით, უძებრით და საქებრით და
- 30 ყოვლის მისის შამოსავალით, ასე რომე საქილაო აზნაურის შვილებს
ყუპლას მისი ნიშანი მართებს. კრიხს სასახლე კვიტას შვილის და-
რისპანისაგან შეწირული ერთი მოსახლე კაცი გუბერიძე ხელოსა-

ნი სეხნია და მისი ძმები იონა, შაქარი და დათუა ხელოსანი, მეორე მოსახლე გ'ი და შოშიტა, მესამე მოსახლე გოჩა და მისი შვილი პაატა, მეოთხე მოსახლე პაატა და მისი შვილები გ'ი და თამაზა და ძმისწული მისი კაცია, მეხუთე მოსახლე მესხი გ'ი და მისი შვილები, რომელიცა ამას ზეით წერილ არს მათის სარჩოთი, ტყით, წყლით, აგარაკით, სავენახით, შესვლით და გასავალით, უძებრითა და საძებრითა.

- ახალსოფელს წულუკიძის შეწირული კაცო, ერთი მოსახლე ნამგალაძე მამუკა და მისი შვილი, მეორე მოსახლე თებზაძე შოშიტა, მისი ძმა და მისი ძმისწული მათის ცოლით და შვილით, ამათის სარჩოთ, ტყით, წყლით, შესავლით გამოსავალით, აგარაკით, სავენახით, მისის ყოვლის ფრიანათ, უძებრით და საძებრიანათ. აწეს რაც ჩვენგან ნაღვაწი და შემატებული კაცები არის, იმათი ბეგარა ცუდად იხარჯოდა, საყდარს არ ემატებოდა. ახლა ჩვენ ბეგარის მაგიერად სამთელი დავადევით საყდრის შესამატად და გურიგეთ (sic) რუბის თავს ჩარეკი და მარჩილის თავზედ შამახური. ამბროლაურს გამყრელიძისტული ჰარტახი შოშიტა ერისთავმა გვიბოძა, იმაზედ კაცი დავასახლეთ და ისიც ხატს შევსწირეთ. ვინცა და რამანცა ძემან კაცისამან, დიდმა ანუ მცირემან, თავადმან ანუ აზნაურმან ანუ რნ ადამის მონათესავემ ამ ჩვენი საყდრის და ეკლესიის შეწირულობის სივლისა და იადგარის შლად კელყოს და ვამოხვევაჲ იკადროს, ისიმც შეიშლების სახისაგან და ყოვლის კეთილის საქმისაგან, ისიმც გამოიწვიება იქსო ქრისტიან და უზიწოდ მშობელისა მისისა მიერ საუკუნეთა კეთილთაგან, მანამც ედგების კეთრი გუხისი, წიშთვილი იუდასა, ცოცხლიც დანთქმა დათან და აბირონისი, ძრწოლია კაცისი, უღბინებელი წარწყმედა ჰეროდესი და ნუშკა დაიკვნების სული მისი საუკუნესა ჯოჯოხეთისაგან, ხოლო დამამტკიცებელნი ამისნი აკურთხენეს ღმერთმან ორსავე შა ცხრბჟსა აქაცა და საუკუნოსცა.
- 30 აწმავსე თავში: სწირეს ბატონმა მეფემ ალემ და ბებია მისმა ბატონმა დიდებულის ქალმა მათის სულის საოხებლად და ცოდვათა შესანდობელად შემოწირეს მისი მენადარე ცირეგიძე სეხნია

და მისი შვილები წმიდას ბიკვინტისა ღუთისმშობელს, მისი სამსარი—ბატონს კათალიკოზს უნდა ახლდეს გაუყრელად და ბეგარა ჩა რეკნახევარი სანთელი აძეს, მის მეტი არაფერი.

1696 – 1742 წ. გრიგოლ კათალიკოზის მიერ დადებული წიგნი, დაუკლები გელათის საკათალიკოზო წმ. გიორგის საბუთებში. საბუთი ფრიად დაზიანებულია. ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილი.

- ს გორა კბო-სასახლე მისი შესავალი და გამოსავალი, სა-
5 საფლაო, [მ]თა, ბარი, ტყე, და-ვალი(?), სახნავი და სათესი. მო-
ჯალაბე სუტია გიორგობია ერთი მოსახლე, სულაძე დავით, მისი
ძმისწულები თამაზა და ნინია მათის ცოლშვილებით და ყოვლის
ფერით. მეორე მოსახლე ბუხრასშვილი ნასხიდა მისის ცოლშვილით
და სახლკარით. მერმე კიდევ ბუხრასშვილი ზთია, კაცია, დათუა.
10 მეოთხე ღოთოძე (?) ძალღუა პაატა და დათუა. ამ ოთხთ მოსახ-
ლეს თითო შამახური სანთელი (აქ ჩამატებულია სხვა ხელით: ხორ-
ცის მაგიერ) სხვას ბეგარას გარდა. კიდევ არჩვადე თამაზა. კიდევ
რაქას. ამრალაული გაღმა თებზაძე შოშიტა და გოკია.

- ქ და მეორე მოსახლე ნამგალაძე მამუკა მათის ცოლშვილით,
15 სახლკარით და ყოვლისფერით, სხვას ბეგარას გარდა თითო შამა-
ხური სანთელი.

- ქ. ოკრიბას საწირეს (აქედან სხვა ხელით და შეღწით:) კუპლა-
შვილები გაძვერიასშვილი ეოყუა და დათუა, ერთი შამახური სან-
თელი. მეორე მოსახლე ასამბეგ მისი ცოლშვილით, ერთი შამახუ-
20 რი სანთელი. მესამე პატია და მისი ძმისწულები, ერთი შამახური
სანთელი. ხრესილზედ ოპოლაძენი თავს შათირისშვილები ხოსია
და ივანა, ერთი შამახური სანთელი. მეორე მოსახლე ზაქარა და
ქრისტეშია მათის ცოლშვილით, ერთი შამახური სანთელი. მესამე
მოსახლე თამაზას შვილი კაცია ასამბეგისა და დათუნას შვილები
25 მათის ცოლშვილით, ერთი შამახური სანთელი. მეოთხე მოსახლე
მამუკა ოპოლაძე ამოწყდა და მისი პარტახი გელათის წინამძღვარს

მივეცი და მისი სანთელი ვისაც ის ქონდეს; მან გარდიხადოს. კიდევ საწირეს მენალარე ცირეკიძე სეხნია მისი ცოლშვილით, ერთი შამახური სანთელი.

(აქედან წინანდელის ხეჯით:) ქ. მათხოჯს სხვას ბეგარას გარდა 5 თეთრის ბეგარა მართებს ყველას, თეთრის ბეგრისაგან სანთელი დაგვიკ, ჩარექს რუბის თავს, მარჩილის თავს შამახური ყოველს წელიწადს ბიკვინტისა ღთისმშობელს მიერთმოდეს (sic) (სხვა ხეჯით: ბიკვინტას)

- ქ. ოღიშს თავს მეჯეთს მამუკა გეგენავა მისის ცოლშვილით, 10 სახლკარით და ყოვლის ფერით მენადილეა, სამი ლოლარიკი სანთელი. ქ მეორე მოსახლე უგლაფა დათუნა მისის ცოლშვილითა და სახლკარითა, ხუთი ლოლარიკი სანთელი. მერმე ბიკია კითანავა და ორი მისი გერი მათის ცოლშვილითა და სახლკარითა და ხუთი ლოლარიკი სანთელი. მეოთხე კუპრაისშვილი ინალი და ბიბა (sic), 15 ხუთი ლოლარიკი. ქ მეხუთე კიდევ კუპრაისშვილი მამაგული და კოჩია ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ქ შეექვსე ჯღაბაია ნანია, ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ეს ექვსი მოსახლე კაცი მათის ცოლშვილითა, სახლკარითა, სასაფლაოთა, ტყითა და წყლითა და ქუნიერი სასახლე თსის ტყითა და წყლითა და საყანითა ბატონის დადიანის 20 ბეჟანისაგან გვიქრთამებია და ბიკვინტისა ღთისმშობლისდა შეგვიწირავს. ქ სენაკს გიორგი გურიული ცოლშვილითა და ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ქ. წძვას ლეხავა ჩოხოლღეი და წიწაკოჩი მათის ცოლშვილით და სახლკარითა, ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ქ მეორე მოსახლე მამაგული მონია და ბარკლია განიშა, ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ქ. მესამე თოსვებია (?) გელოზა მისის ცოლშვილით და ხუთი ლოლარიკი სანთელი. მეოთხე გაჭირებული ხვარავა და ახალიკოჩი ჯაჯავა მათის ცოლშვილითა და ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ქ მეხუთე კიდევ ლეხავა ქუქუ და გიორგი მათის ცოლშვილითა და ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ქ. შეექვსე მანუ სხვიტარია და მამაგული მათის ცოლშვილითა და ხუთი ლოლარიკი სანთელი. მეშვიდე ლიხურია მამაგული მისის ცოლშვილითა და ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ქ. მერვე ქვაჩლაია გეგეშია (?)

და თოლიკავა, ხუთი ლოლარიკი სანთელი. მეცხრე ფაცილი მელია
გაბრიელ და მამაგული და ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ქ მეათე
გარეუჩავე იესე მისის ცოლშვილითა და ხუთი ლოლარიკი სანთელი.
ეს წყალიძგა უმაღლ კურთხეულს ნებსაძე კჳს ცისთვის (sic) შვი-
5 ლის ცაიშლის მაქსიმესათვის მიეცა. მერმე ის ძირი კაცები ამოწ-
ყვეტილიყვენ, ცაიშელს თავისი სამკვიდრო ყმები დესახლებინა.
მერმეთ ჩემს კზობაში თავათ ცაიშელი მოვიდა, მისი სიძე ჰეპუნა
ფალა (sic) და თავისი და ციხისთვის ქალი გუდია იერუსალემს მი-
ვიდოდა, ისე მოვიდენ და ისიც და სხვაც რომელიც თავისი სამ-
10 კვიდრო ყმა ყვანდა, დავთრით ყველა ბიჰვინტისა ღთისმშობელს
შესწირეს. ჩვენ უფროსი საკლავის მაგიერ სანთელი დავადევით.
ბიჰვინტისა ღთისმშობელს შევსწირეთ.

ქ. ამას გარეთ თეკლათს ერთი მოსახლე კაცი დეკალაი გრი-
გოლა ზაალ მხეიძეს ნიშანში ამოვიღეთ და ბიჰვინტისა ღთისმშო-
15 ბელს შესწირე (sic) მისის ცოლშვილითა, სახლკართა (აქ სამა სიტყვა
წაშლილთა: ტყითა, წყლითა, სასაფლაოთა) და მისის ყოვლისფერი-
თა და ხუთი ლოლარიკი სანთელი დავადევი. ქ მეორე მოსახლე
კაცი გოქაცირია კოშანიძისეული კაცი იყო, ბიჰვინტისა ღთის-
მშობელს შევსწირე მისის ცოლშვილით და ხუთი ლოლარიკი სან-
20 თელი დავადევი. სახარბედოს კაჯიბია ივეანელა მისის ცოლშვი-
ლით, სახლკართა, ხუთი (უწინ უოფილა: სამი) ლოლარიკი სანთელი.
ქ მეორე მოსახლე ეჯიბია კკოლოფუა და ბაძალია, ხუთი (უწინ
უოფილა: სამი) ლოლარიკი სანთელი. ქ ხუცესი ხარიბედია მისის
ცოლშვილითა, ხუთი (უწინ უოფილა: სამი) ლოლარიკი სანთელი. ქ.
25 კიდევ სასხიდა შუღლაია მისის ცოლშვილითა, ხუთი (უწინ უოფილა:
სამი) ლოლარიკი სანთელი. ქ. ბიას კოჩიორი სიქინავა და მისი
გლეხი ამაცალა ცხადაია, ხუთი (უწინ უოფილა: სამი) ლოლარიკი
სანთელი. კიდევ ბიას ჯვებე ბიგავა და მისი ძმისწული მათის
ცოლშვილითა, ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ხობს ხუტუ კოდუა და
30 გელი მათის ცოლშვილითა, ხუთი ლოლარიკი სანთელი. ქ. კიდევ
ხობსა მამაგული ბაბადიში და ბიძა მისი, ხუთი [ლოლარიკი სანთე-
ლი]. ქ კიდევ [კეგი]ბერია ქუქუ, ახალიკოჩი და --- (მეტი არა)

1745 წ.

შეწირულობის წიგნი გუნცაძის ასულის ელენესი გელათის ტაძრის საბუთთაგან № 59, ზომით 34×28¹/₃ სანტიმ., დაწერილი თეთრს ქაღალდზე. ნიშნად იხმარება ყოველ სიტყვის შემდეგი თითო წერტილი. საბუთი რამოდენადმე დაზიანებულია.

- ქ. ნებითა ღმრთისათა და ჯერჩინებითა პატრონის ჩემის უფლისწულის გენათლის იოსებისათა ვიკულსმოდგინე მე ფრიად ცოდვილმან იმ ჩემის ხელმწიფის შვილის გენათლის გამდელმან გუნცაძის ასულმან ელენემ, ასე რომ დათუნა დოღანად, მისი შვილი
- 5 ლომინა და მათვალა, მისი ძმა კაცია და მისი შვილი მახარა ჯერ მის პატრონისაგან დავიხსენი და მემ (sic) კიდე მისი შვილი ცალკე დავიხსენი, მემ კიდე ჩემა უღირსმა გაზდილმა მიზოდე (sic). ასე უსაყვედურათ ხელშეუალათ.... ჩემი იყო... შემოგწირე... ხახულისა და გელათისა მღთისმშობელს..... ჩემის თეთრით დამიხსენია და ამ
- 10 კაცისათვის ჩემის სულის საოხად ცხვარი დამიც და ამ კაცმაკ მოინდომა, ასე რომ ნაღდგომევეს. სულთას ერთს მღღელს ეამს აწირვინებდეს და ერთს ცხვარს დამიკლიდეს. ასე დამიც ამ კაცისათვის.... დაწერა წიგნი ესე ხელითა ჩემ ცოდვილის წინამძღვრის სილიბისტონითა, მოწმობითა ჯვარ მტვირთველ კანდელაკსა წი-
- 15 ნამძღვრს დავითისათა, კანდელაკისა იესესითა, ხოსიას შვილი გოგოლასშვილისა ქაიხოსრო ზაზუტასითა, მუქიმ მემარნ --- ხელს --- ქორონიკონსა ქრისტეს აქეთ ჩღზე, თვესა დეკემბერსა ით დღესა გ
- ხვეულად: გენათელი იოსებ

1745 წ.

კუბაბრავბის მიერ ხონის ტაძრისადმი მიცემული წიგნი, ხონის საბუთთაგან № 19 თეთრს ქაღალდზე.

- ჩვენ კუბაბრია მერაბამ, ძმათა ჩემთა ბუკუ, გიორგი, დავით და გაბრიელ შემოგწირეთ ქანტურისშვილი კაცია მისი
- 20 ცოლშვილიანათ, ასე რომე ძირათ თქვენი ყმა იყო მედროშე და წამოსულიყო და ჩვენს ადგილზე დასახლებულიყო, ჩვენ ვიმსახურებდით ყმათ. ახლა თქვენი ყმა ჩვენ ველარ დავიკავეთ, თქვენი

შეგვეშინლა და თქვენვე მოგართვით.... ამისი მოწამე დეკანოზი გიორგი და სულ ერთობით ხონელნი. დაიწერა ქკსა ულგ თვესა აპრილსა იბ ბძანებითა ბატონის კოზის ბესარიონისითა, კელითა კიჰინაძე მღდლის გიორგისითა; ხოსია წულუკიძის და მისი შვილის 5 მერაბის დასტურით

ნ ჟვარი.

1740—1750 წ. ამ წლების ახლო ხანში უნდა იყოს დაწერილი შეწირულობის წიგნი ალექსანდრე V-ისა, გელათის საბუთთაგან № 135 თეთრს ქალღმერთს ზომით 170¹/₂ X 33 სანტიმ. საბუთი შეეხება იმავე ეკლერს, როგორც ზემოდ დაბეჭდილი 1730 წლის საბუთი № 89. საბუთი დაწერილია ნუსხა ხუცურით.

.....მე ალექსანდრე ძემნ მეფისა გისამნ და დფლთ დფლისა დიდისა ქართველ მეფისა სპარსთა ენათაებრ შაჰნავაზ ხმოზილის შვლიშვლისა და სხლოვანის მეფის გ'ის ასლისა პტრონისა როდამისამნ მეფემა ალექსანდრემ, რ' მეფობათა შ'ა ჩმთა ფდითა მოწყობითა პატივ-
10 მკა მტფემნ და ვ'ა შვლსა სასურველსა მმმნ, ეგროთ შემეყრნა, რ' პლ ჩა მეფენი მამა პაჰანი ჩმნი ლალატნა (sic) და ორგულეებითა თსთა ყმთა და ქოლბთა (sic) დაემრცხებინათ და ადგილნი და სასახლენი და თვნი და სიმგრენი მისთს დაეჭირათ, კინნლა და მრვლიი ემიც გმოსულიყო უმეფოდ ქენა ესე ჩნი. ხ' ნბითა ლისთა და და წყლო-
15 ბითა დიდისა კეისრისათა დავეჯედ სამეფოთა ზან ჩმთა და ესრეთ აღმიპყრა მფტმნ ჩმმნ სიჰბაჰუკესა ჩ'ა კლი, მტრთა ჩმთა საზარელ მყო და სშინელ დავიპყარ ლიხთა იმერეთისა სამეფო უნაკლულოდ და მტრნი ჩმნი ვერცა თვნრ სიმგრეთასა იკდრებდეს ცხრბად, ესრთ ვნმამ-
20 ლრა ივ ჩმმნ. ხ' მე არა დავადგერ სჯლსა სმეუფოსა და მრვლთა ებრ ბრალთა ჩმთათს საცთორიანმა სფლმა წრმილო უემოდ სიკდილმან ჩისა თლისა ნთლი მეუღლეე ჩ'ი დადიანის ბეენის ასლი დედოფლთ დედოფლი მრმ. მს ეა შეედვე ვაგება სამეფოსა ჩა. ვინთგ დაუდგომელმნ და წრმდინრმნ სფლმნ ესრეთ ვნგო, წრვილე ცხედარი

- სასურველისა ჩმისა მეფეთა სსაფლაოსა გელათს. ხ^ნ სძვლენი მეფეთანი აღვსილიყუნეს მრვლითა შეწირლებითა შავნ ეკდრისა და და ერთ გლეხითა და სფლებითა გაწყობითა, არა რა აკლდათ. ამისთს ცალკედ ვინებეთ მიღება მიცვალებულისა ჩ^ნისა, რ^ნ მენბა
- 5 სუვარელისა ჩისა ეკდრის გაპტისნება რაოდენ ძალმედვა. იყუნეს მუნ გელათისა კერძო მრჯნით ვგუტერი დავიწყებული, ემთა ვრბისგნ არა ვინ უწყადა თუ ვისი საძულე ყოფილიყო, ანუ სხელსა ზა წისსა შენბა საყდრისა. (sic) კლ ვყავით გაშენბად და შემკობად მისა, წილი წლით ვიგდეთ სხლსა ზ^ნან ლისსა და წთა მისთა ზა, თუ
- 10 რისა არს და აღმოკდა სხლი სიმენისა მოსხელესა ანდრია პლ გმორჩეულისა და ფუ მთნდა ესე და მოვიმოწმეთ აფხაზეთისა კზი გრიგოლი და სხვანი მიტროპოლიტნი და ეპისკოპოსნი და აღვაგებინე სკხლი სხელსა ზ^ნ ანდრია მოციქლისთა დამყარებითა კლთა მთათათა და მუნ მივიღეთ დფლი კხლი მეულლე ჩ^ნი საუკუნოდ მოსხსენბელად:
- 15 (აქედან მართლწერა საყსებით არაა დაცული). შეეწირეთ შინავან საყდარსა და ადგილნი და ყმანი განსასვენებელად მისა და ვიდრემდის მრავალსა ლმობიერსა ამას ცხოვრებასა ვიყო, წარსამართებლად და განსაძლიერებლად ჩემდ (sic) წელთა და ჟამთა შინა ჩემთა, რათა არა მივეცე კელთა მტერთა ჩემთასა...
- 20 წმიდასა საკურთხეველსა ზედან შეგვიწირავს ბარძიმი კარგად მოყვანილი ჩარხითა შექმნული.
ორი მისი შესაკადრი სიწმიდისა და სეფისკერისა ფეშხუმი
კიდევ კამარა კოვზი ლახვარი და ტაკუკი.
კიდევ კარგად ხალასად ნაკერი სირმითა დაფარნები და მისი
- 25 პერექლები.
კიდევ სამლთოს ტრაპეზსა ზედან სასვენებელი კარგად მოქედილი რუსულეზ პატროსანი ოთხთავი.
კიდევ ჯვარი ცხოველსყოფელი კარგად ნაქმარი მინანქრით და შემკობილობით.
- 30 კიდევ ჯვარი ბერძნული კარგად მოქრილი სადაფქრისა.
კიდევ საცეცხლოერი ვერცხლისა კელმწიდათ მოქედილი პატროსანი. კიდევ სახარება სტამბისა ვერცხლით გაწყობილი და სა-

- მოციქულო. კიდევ მარხუნი სტამბისა, ზატკი სტამბისა, გულანი და ღვინი და ამას თა მოსახლე გლეხნი და ადგილ მამულნი ძველით-გნვე შეწირულნი, ართვეთს (sic) სოფელსა მძორეთისასა ვარდოსანიძე ლეკვია შეგვიწირავს თავისის ადგილმამულით და ამას მარ-
- 5 თებს ბეგარა ორი შამახური სანთელი და ნახევარ მარჩილის საკმე-ველი. პატრიკეთს სოფელსა შეგვიწირავს ჰდ ჩენი სასახლე და ამას თა გლეხნი მათის ადგილ მამულით რიცა ქვემოთ ადგიწერია. კდ აზნაურშვილი ციმაკურიძე ყლ წელ სულთას გარდაგვიხდიდეს და თითოს ეამს წინამძღუარს გვიწირვინებდეს და ცხუარს დაგვიკლევ-
- 10 დეს და სხუებრ წინამძღუარს ემსახურებოდეს. მართებს მარჩილაძეს ოცი კოკა ღვინო, მარჩილის სანთელი, ერთი ურემი ღომი, ერთი ქათამი. კიდე სამოურათ ედვა ერთი რუბი და ჩვენ ეს ერთი რუბის ეკუდრისთვის საკმლის ფასათ დაგვიც. ორი ფახალი გცეხვილი მოურავისა იყო და ესეც წინამძღუარს მიერთმეოდეს და ეგრეთვე
- 15 სხვათა მოსახლეთაგნცა, ამისთვის რომ ყველას ასე ედვა. მართებს ნაფიჩავაძეს ოცდაორა (sic) კოკა ღვინო, ათი შაურის სანთელი, ერთი ურემი ღომი, სამი ქათამი. მართებს ზურდაძეს ოცი კოკა ღვინო, ათი შაურის სანთელი, ერთი ურემი ღომი და ორი ქათამი. მართებს კოლუაშვილს ოცი ღვინო, ერთი მარჩილის სანთელი,
- 20 ერთი ურემი ღომი და ოთხი ქათამი. მართებს ანკვერიძეს ოცი მენახევრე ღვინო და მესამე წელიწადს ხადილი და ორი მარჩილის სანთელი და ორი ქათამი. მართებს დათიას ცხრა რვიანი ღვინო, ორი რუბის სანთელი. მართებს ჩიტინანს ხუცეს ათი შაურის სანთელი, ოცი მენახევრე ღვინო, ერთი ურემი ღომი, ორი ქათამი და სანთე-
- 25 ლი ხახულისა ღვთისმშობლის წინ მიიტანოს და სხვა ბეგარები წინამძღუარს მიერთოს. ღიჩელი გიორგი ამოწყუდილი იყო და მისეულობა ვენახი, ადგილ მამული საწინამძღროთ დაგვიც. ამზამა დადუჩავას მართებს ოცი მენახევრე ღვინო, ათი შაურის სანთელი, ურემული ღომი. შენგელია ქუემოდგნ მოვიყვანეთ და მოჯალაბეთ
- 30 დავაყენეთ წინამძღუარისთვის და თუ წინამძღუარმა ინებუს (sic) და მამული მისცეს, ბეგარა როგორც სხუას გლეხს ხდებოდეს, ისე გრდაახდევინოს და იმსახუროს და სხუა როგორც ძველს დაეთარში

სწერია, ეგრეთ გნთავისუფლებულნი იყუნენ და თავის წინამძღუარს უმუშავებდენ, ემსახურებოდენ და თავენათ ბეგრას გელათს მიუტანდენ. ამას გარდა შეგვიწირავს ჩხარს გმრეკელაშვილი, ამას მართებს ოთხი მარჩილის სანთელი, იარი მარჩილის საკმელი. კდ ქუტარს შეგვიწირავს კაცია თევდორაძე მისის ძმ სწულის მახარობელათი. ამას მართებს ოკი მენახევრე ღვინო, მარჩილის სანთელი, საბაზიერო საჟი ქათამი და ერთი საშობაო ქათამი.

ამას გარდა შეწირული არის, როგორ ძველი დავათარი აცხადებს, გოდოგნს გაბრიქიძე ხახუტა მხიარულა....

10 კიდევ გოდოგნს გაბრიქიძე კაცია....

კიდევ გოდოგნს მიღიაშვილი მახარობელა.... და ამითსა ბეგარასა და სამსახურსა ძველი დავათარი აცხადებს:

ამას გარდა ამოწყვეტილი ნკზ კანდელაკის მამული და გლეხნი არიან შეწირულნი, რლსაც ძველი დავათარი აცხადებს.

15 ამას გარდა ქუთათისს ორი ხულის ჭირა არის შეწირულია, რლსაც ძველი დავათარი გამოაჩენს. ესე ყლი უკლებლად და ყთ უცილებელად შეგვიწირავს და ამას ზა დაგვიდგენია წინამძღუარი, რათა გამოიჩინოღეს მეფეთა მერ მუნ დასადგენელად....

1700—1750 წ. მე-XVIII საუკ. პირველ ნახევარს უნდა ეკუთვნოდეს ხელის მიხედვით წირვის იარაღის ანაწერი, დატული გელათის საკათალიკოზო წმ. გიორგის საბუთებში. დაწერილია თეთრს ქალღღებზე ზომით $4\frac{3}{4} \times 15\frac{1}{2}$ სანტიმ., დაზიანებულა. საბუთს სათაურად აქვს: „წივის (sic) იარაღის“. ნიშნად იხმარება 1, 2, და 3 წერტილი.

[ქ] ერთი ბარძიში მურასა თვალითა და მარგალიტითა მისის 20 ფეშხუმ კამარითა და ოქროს კოვზითა, საჟი ბისონი მის-ს მურასას ღილითა და და მარგალიტითა, ერთი ომფორი მარგალიტი, კივ (sic) ერთი ომფორა ჯვარიანი მარგალიტითა, ერთი ბისონი ხალასად შეკერული მისის მურასას ღილითა, ერთი სარტყელი თორმეტის ძაფითა, საბეჭური ხალასად შეკერული, სამი ფეშხუმი ვეც

- ხლისა, ერთა მოშაია მურასა, ვეცხლის საზედაზე, ერთი ენქერი მომარგალიტებული მურასა ქ ერთი ბისონი ხავედისა ათის ვეცხლის ღლითა, ოთხი დაფრნა გარეშეჲო შეეკრული სირმითა, თანა არსი სადაფისა, ყვერჯენი მურასა, ერთი ბისონი ხავედისა მურასა ვეცხლისა ღლითა, სამხეური მურასა, ერთი შავი ხავედი შავი სარმითა ხალასად შეეკრული ყლილო (sic) და ერთი ოქროს სახარება, ერთი ვეცხლის სახარება ერთი ბისონი სარასრისა ორის ღლითა, ერთი სტიხარი შეკრული ერთი სარტყელი ოცდასამის ბალთით, ომფორი მურასა თვალმარგალიტითა, კიდევ ენქერი მურასა
- 10 თანა არის ვეცხლისა, სწურული ვეცხლისა მისის მაკრატლითა, კიდევ თანარსი მომცრო ვეცხლისა, კიდევ სამეკური მურასა, ერთი ხედი წითელი შეკრული სარმითა, ოლარი სირმით შეკრული, სამკლავე მარგალიტითა შეკრული, კონდაცი, კარგი ბისონი სარასრისა, წითელი სარტყელი მურასა მარგალიტითა და თუალი-
- 15 თა, სამკლავე ოქროსი თვლითა და მარგალიტითა, ერთი ურუმელი (?) სარტყელი შვიდის ბალითა, კიდევ სამკლავე მარგალიტითა ომფორი შავის ხვედის მარგალიტითა, ოქროსი, მურასა ათის ოქროს ღლითა, ბისონი სარასრისა ერთი, ზარძიმი უფერულ ვეცხლისა, ყვერჯენი სადაფისა, ერთი ოქროს გვირგვინი მემომარგალიტისა
- 20 მესამე ქელი (sic) შავს ხავედზე და ოქროთა, თეფში ოქროსა. (შეტი არა რა)

1742 1750 წ. ამ წლების ახლო ხანში უნდა იყოს დაწერილი პირობის წიგნი, მიცემული მერაბ ჯაიანის მიერ დატულია საკათალიკოზო გელათის წმ. გიორგის საბუთებში, დაწერილია თეთრს ქალაღზე ზომით $30\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ სანტიმ. ნიშნად იხმარება იშვიათად ორი წერტილი, რომელიც დატულია,

ქ: ნებითა ღლისათა ესე... წიგნი, ფიცი და პირობა მოგართვით თავს პატროსანს ბიკვინტისა ღლისმშობელს და მერმეთ... ბატონს კუხს ბესარონს ჩვენ ჯაიანმა მერაბ, ჩემმა შვილმა ბეჟან და

25 ჩვენმა ყანებმა კაკა გიგბერიათ: ქუჩუჩა გიგბერიათ: ძალუა აბრა-

- მიამ და მისვა შვილმა ნაარტამ: ქველია გერალიამ: და სენნია ჯა-
ბელიამ: და სხვამ ერთობით ჩემმა ყმანებმ ასე რომ: თქვენმა უმამ
ბესია გიგიბერიას შვილმა ტყვე გაყიდა, გაუწყურ. თ და გლეხები
დაუკავეთ. მოვედით, შემოგებევეწით და გვაბატრევე, ქალის გაუ-
5 ყიდლობრს პირობა მოგართვათ და რაც წაგერთმრათ, ჩვენ დაგვა-
მადლეთ და რსევე უბოძეთ. ახლა თუ იმ ქალს გაყიდეთ რამე
უშავდეს, ან საათხაზოთ და ან სათაჩრეთ გახდეს და ხორგას იქით
სადმე გეუცეს, თქვენგან და თქვენის ხატრსაგან შეჩვენებულა ვი-
ყოთ და ბატონმა დედანმა თავისად ღალატით გვიკითხოს და შვი-
10 დეულათ მზღველი ჩვენ ვიყოთ. ან ამისა უმა რომელიც ახლა
უბოძეთ ისენი ან გაყიდოს და ან გაყიდეთ რამე უშავდეს, გარდამ-
ხდელი ჩვენ ვიყოთ.
- 7 გვარა.

1742—1750 წ. ამ წლების ახლო ხანში უნდა იყოს მიცემული პირო-
ბის წიგნი კათალიკოზ ბესარიონისადმი, დაცული საკათა-
ლიკოზო წმ. გიორგის საბუთებში, თეთრ ქაღალდზე დაწე-
რული.

- ქ: თქვენ ზემთა აღმატებულსა წმინდასა და ყოვლად სანატ-
რელს აფხაზეთის კზს უფალს ბატონს ბესარიონს ესე სათავდებო
15 წიგნი და პირობ. მოგართავით ჩვენ ქუჩუჩიამ გიგიბერიამ, გოგოტამ
გიგიბერიამ, ძლანკიმ გიგიბერიამ, ტატუმ გულარიამ, ჯაბესია გუ-
ლარიამ, მამუკა ბუკუჩიამ.... ნაარტია აბრამის თქვენნი დღი შე-
ცოდება დაედვა თავს და გარდასახადა ველარ შეძლო და თავათ
მისვა ბატონმა ჯაანაზა გოორგიმ და ბატონის მაგიერმა ქაქაულმა
20 (sic) ჩიქოანმა გოორგიმ და გვლიამ გოორგიმ ეს ნაარტია აბრამია
სამართლას დღეების მოგართვეს მისის ყოფა ცხოვრებით და ჩვენ ეს
სათავდებო წიგნი მოგართავით. თუ თქვენის ხელით არავის მი-
ცეა, თუ ეს აბრამია თქვენათ უნებურათ სადმე წაგივიდეს, ას
ასის მარჩილის თეთრას მიჰყვები ვიყოთ არას ამისი მოწამე და გამ-
25 რიგე ჩიქოანი ტატუშვილი გოორგი, ყამირისშვილი ჩიქოანი, გოორ-

გი, ჩქოანი ტატუ, ჯაიანი ბერჯკია, გვალია გიორგი, თქვენი
კრებული, პატრიაქის კაცი ევქსარხოზი სვიმეონ, ჯვარის მამა ან-
ტონი, მაქსიმე ქუონია და ზაბილოვან, სვიმონ ჯათარძე, ყფიანი
თამაზა, გიორგი ჯათარძე, მთლათ თქვენი კარის მღვდნი დიდნი და
5 მცირენი. დაიწერა კელითა წინამღვარ მღვიან მგალობელის ჯათა-
ძის სვიმონისათა და მოწამეცა ვარ ამისი.

6 ჯვარი.
